

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk

34^{III} - 53

ex. 1

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021865401

Universitets
og
Skole = A n n a l e r
for
1 8 1 3.

U d g i v n e

af

P. Engelstoft,

Justitsraad, Professor i Historie og Geographie ved Kjø-
benhavns Universitet, Assessor i Directionen
for Universitetet og de lærde Skoler.

K i ø b e n h a v n.

Trykt hos og forlagt af Andreas Seidelin
Store Kannikestræde No. 46.

Indhold.

Første Hæfte.

A. Afhandlinger.

	Side
I. Bemærkninger om de academiske Høitidelig- heders sande Værd, ved Hr. Professor Dr. N. E. Müller	1
II. Bidrag til Universitetets og Skolernes Hi- storie	21

B. Kiøbenhavns Universitet.

I. Forelæsninger ved Kiøbenhavns Universitet i Commerseimestret 1813	35
II. Academiske Examina	40
III. Ugesbeviisninger og Befordringer	60

	Side
IV. Promotioner	61
V. Høitideligheder	62
VI. Adrt Efterretning om den med det Kiøben- havnske Universitet forbundne botaniske Ha- ves nuværende Tilstand, og de Forbedringer, den i seener Tid har erholdt	74
VII. Fortsatte Efterretninger om det Moltkeske, Universitetet tilhørende, Naturaliecabinet, fra 28 Jan. 1812 til 28 Jan. 1813	83
VIII. Legater	87
IX. Necrolog	88
X. Studentervæbning	89
XI. Leilighedskrifter og Disputser	92
XII. Blandede Efterretninger	93
XIII. Tillæg til den i forrige Aargang meddeelte Forteegnelse paa Universitetets Legater	98
XIV. Efterretning om Capitelstærterne paa Rug, Byg og Havre i Siøllands Stift for Aare- ne fra 1751 til 1812, begge inclusive	100

C. Det norske Universitet.

I. De første Læreres Udnævnelse	104
II. Indretning af et interimistisk academisk Col- legium	107
III. Foranstaltninger i Henseende til det norske Universitets Bibliothek	—
IV. Første Examen Artium i Junii Maaned	117
V. Blandede Efterretninger	122

D. De lærde Skoler.

	Side
I. Presbeteriisninger, Befordringer og Afgang	125
II. Legater	126
III. Udsigt over de fire norske Cathedralskolars Fonds og Indtægter	129
IV. Afhandelse af Skolegods	138
V. Høitideligheder	140
VI. Leilighedskrifter	141
VII. Nærmere Bestemmelse af Forholdet mellem Hanstedaards Hospital og Horsens lærde Skole	—
VIII. Blandede Efterretninger	148

E. Udenlandske Universiteter og Skoler

Efterretninger fra Preussen, Sachsen, Westphalen,
Baden og Østerrig.

I n d h o l d.

Andet Hæfte.

A. Afhandlinger.

- I. Udtog af Procantaler Pontoppidans Indberetning til Kongen, dat. 3 Aug. 1761, om

	Side
det, som i sidstafvigte academiske Aar (1760-1761) var giort og foresaldet ved Kiøbenhavns Universitet	161
II. Actmæssig Beretning om det lærde Skolevæsens Tilstand paa Island fra 1799 til 1811	179

B. Kiøbenhavns Universitet.

I. Befordringer	248
II. Forelæsninger i Vinter-Semestret 1813 — 1814	249
III. Academiske Examina	253
IV. Privatinscriberede	278
V. Høitideligheder	—
VI. Promotioner	279
VII. Legater	282
VIII. Fortegnelse paa de Studiosi, som i Aaret 1813 ere udnævnte til at nyde Communitets-skipendiet	284
IX. Nærmere Bestemmelse angaaende den fremtidige Udbetaling af Enspensioner fra Professorernes Enkekasse	286
X. Forandret Indretning af Communitetets og Regentsens Regnskabsvæsen	290
XI. Tillæg til den i disse Amaal meddeelte Fortegnelse paa Universitetets Legater	293
XII. Udsigt over Legatcapitalernes Tilstand ved Kiøbenhavns Universitet d. 30 Jun. 1813	294

	Side
XIII. Feilighedsfrister og Disputatser	302
XIV. Blandede Efterretninger	303

C. Det norske Universitet.

I. Fortegnelse paa de academiske Forelæsnin- ger i det Kongelige Frederiks-Universitets første halve Aar fra Begyndelsen af Augusti Maaned 1813	307
II. Første Examen philosophicum i December Maaned	322
III. Forberedende Arbejder, Universitetets Byg- ninger vedkommende	324
IV. Foreløbigt Overslag over det fuldstændigen or- ganiserede norske Universitets aarlige Udgif- ter og Indtægter	328
V. Blandede Efterretninger	332

D. De lærde Skoler i Danmark og Norge.

I. Udsigt over de fire norske Cathedral-skolers Konds og Indtægter	335
II. Legater	343
III. Høitideligheder	344
IV. Gymnastik ved de lærde Skoler	348
V. Feilighedsfrister	349

	Side
VI. Skolegodsies Afhændelse . . .	350
VII. Blandede Efterretninger . . .	355

E. Udenlandske Universiteter og Skoler.

Blandede Efterretninger fra England, Frankrig, Westphalen og Preussen . . .	370—373
--	---------

A.

I. Bemærkninger om de academiske Høitideligheds sande Værd, ved Hr. Professor Dr. P. E. Müller *).

Der have altid været og ere de, som folde, udeeltagende og selvstøtte ringeagtede akademiske Høitideligheder overhoved, især ogsaa de akademiske Væresbeviisninger, som noget Intetfigende, eller vel endog spottede dermed som med nogle pedantiske, halvbarbariske, til Videnskabernes Alvor og Smag lidet passende Ceremonier. Rigtigere er det at sige, at saavel Indretningen af Universitetsvæse-

*) Disse Bemærkninger ere et Udtoag af den Tale, hvormed Hr. Dr. Prof. Müller d. 7 Maj 1813 creerede sin Collega Hr. Prof. J. Möller til Doctor i Theologien. De tilføiede Noter ere af Udgiveren.

net i Almindelighed, som ogsaa Anordningen af academiske Høitideligheder og Væresbeviisninger bør regnes blandt Middelalderens mangehaande Fortienester af den borgerlige og videnskabelige Culturs Fremme ved offentlige Foranstaltninger.

Ehi da der ere tvende væsentlige Ting, hvorpaa Menneskehedens Forædling og al høiere Cultur beroer, nemlig Religion og Videnskaber, finde vi i Middelalderen begges udbortes Form saaledes indrettet, at som oftest det Offentlige paa en vel udtænk og heldig Maade var foreenet med det Private, det Himmelske med det Jordiske, det Forskæmmende med det Strænge. Vi tilstaae gierne, at Religionsforfatningen paa den Tid havde laant Meget af Overtroen; vi nægte ikke, at baade her og i de øvrige Indretninger jevnlig lod sig tilsyne noget Smagløst og Barst; men — i hvilken Anseelse stode dengang lærde Mænd hos alle! med hvilken utrolig brændende Iver søgte hele Skarer af alle Classer ei blot at øse af, men saavidt muligt at udtømme Videnskabernes nyligen opdagede Kælder! hvorledes strømmede de ædleste Ynglinge kappeviis fra alle Kanter sammen til Universiteterne for at tage Plads iblandt en berømt Lærers Tilhørere! Og disse Lærere selv, hvilke Opmuntringer nøde de ikke? hvilke Hædersnavne tillagde man dem ei? hvilken Indflydelse havde de ikke, ei blot paa videnskabelige og academiske Anliggender,

men ogsaa paa borgerlige og Statsfager? Og ei engang til et enkelt Universitets eller til et enkelt Riges Grændser indskrænkede sig saadanne Læreres Anseelse, men, hvad der kunde synes forunderligt, paa en Tid, hvor der var liden Forbindelse og vanskelig Samfærdsel mellem Nationerne, udgjorde dog alle Studerende over hele Europa ligesom eet Folk, een Familie, og den seraphiske, englelige ic. Lærers Roes blev i de fierneste Lande besungen, som var det i hans eget Hiem *). Kan en saadan Tidsalder med Roie kaldes barbarisk? er man berettiget til at nedsætte alle dens Indretninger som unyttige og taabelige? Vel tilstaae vi, at flere Omstændigheder foreenede sig til at indgyde endog de mindre Dannede en saadan Agtelse for Videnskab, her, en saadan Erbødighed for deres Dyrkere; men vist er det alligevel, at en Hovedgrund dertil laae i selve Universiteternes Organisation og Form. Thi her see vi ikke blot en Samling af lærde Mænd, afhandlende de vigtigste Emner fra Cathedret,

A 2

*) Man læse herom blandt andet Meinerss Historische Vergleichung der Sitten ic. des Mittelalters, især det andet Bind S. 312 — 584. Ogsaa kan hermed sammenlignes min Afhandling om Grekernes Studeringer i Paris i det 12 og 13. Aarhundrede i Skandinavisk Museum for 1802 2 B. S. 54 ff.

men en paa egne Love midt i Staten grundet Videnskabernes Republik, som Kongernes og Kyrsternes Gunst havde forundt mange Rettigheder og Friheder, i hvilken en brændende Kiærlighed til de nysoplevede Videnskaber aarligen forøgede det tilfremmende Antal af videbegiærlige Ynglinge, men hvis indvortes Forfatning Geistligheden saaledes flogeiligen havde lempet, at de Naag og Udannede henviistes til de laveste Bænke, at opvakte Hoveder ansporedes ved de kraftigste Opmuntringer, og at endelig den videnskabelige Aand og Virksomhed i det Hele understøttedes og oplivedes ved en Mængde af academiske Ceremonier, som, i det de foretoges med Værdighed og Høitidelighed, maatte ikke lidet bidrage til at forhoie baade Videnskabernes og deres Dyrkeres indvortes Hæder.

Det hele Universitetsvæsen havde nemlig i Middelalderen, naagt en høj Grad af Frihed, dog etslags hierarchisk Udseende. Samtlige Studerende vare inddeelte i forskjellige Classer. Til den nederste af disse horte Scholares. Derfra kunde de mere Udmærkede bane sig Vej til Baccalaureatet, den første academiske Grad. Baccalaurei vare igjen inddeelte i tre Slags under Navn af simplices, cursores, formati, alt efter deres Fremgang og derpaa afslagte Prøver. Paa dem fulgte Licentiati, og endeligen Magistri og Doctores. Forskemmelse fra den eene Grad til den anden

kunde ikke finde Sted uden i den foreskrevne Orden. Offentlige Disputationer vare paabudne, og disse vare hverken faa eller af samme Art. Der nævnes *determinationes, expectatoria, tentatoria, sorbonica, ordinaria, quodlibeta, collationes, disputationes de resumptis* og mange andre *), som ved selve Navnene tilfjendegive, hvor vigtige de da ansaaes. Naar Nogen tilbørligen havde overfæaet en lavere Ordens Øvelser, var hans Optagelse i en høiere steds forbunden med en vis høitidelig Indvielse, der hentede ny Værdighed fra Religionen selv eller dermed sammenhængende Gienstande. Thi den hele Maade at conferere især Magister- og Doctorgraden paa var laant fra de Geistlige, og blev betragtet som et Slags geistlig Indvielse **). Heraf Oprindelsen til Doctor-Insignierne, som fra det trettende Aarhundrede af optoges ved alle Universiteter, nemlig Catheder, Bog, Ring, Hat, Rygs ***); alt dette havde Hensyn til den præste-

*) Jos. Conringii Antiquit. Acad. p. 133.

**) Conring. l. c. p. 356. Og dette var juist Aarsagen, hvorfor de Lærde overhoved fik Navn af Clerici eller Klerker.

***) Dyttet er egentlig intet Doctor-Insigne, men, som Pancirollus siger: gratulationis porta, dignitatis demonstratio.

lige Dragt *) og Skikke ved Geistliges Indvielse. Optrædelsen paa Cathedret synes nemlig at have været en Efterligning af Biskoppernes *εὐθρονισμος*; en Bog pleiede ogsaa fra gammel Tid af at overleveres ved Biskoppers Ordination; ved Ringen trolovedes de med Kirken som deres Brud; det Slags Hat, som den Tid gav Navn af biretum, hørte til den geistlige, især Cannikernes Dragt **); ved Kyffet blev endelig, efterat Hatten var paaafsat, den nye Cannik optaget i det geistlige Broderskab ***). Men alle disse Skikke, hvoraf mange

*) Ogsaa vestes longæ et sacerdotales bleve af Doctorerne optagne, endog af de juridiske. *Conring. l. c. p. 356 — 358.*

**) Den var i Paris i Begyndelsen rund, siden blev den firkantet. *Conring. l. c. p. 357.* Doctorerne optog den, ut *justitiæ sacerdotium in eos translatum significaretur. ib. 355.*

***) J. Johannis Georgii Regimen academicum in Gies-sena illustri (Giessæ 1610) p. 24 findes en explicatio rituum, hvorved Doctorer i Philosophien dengang creeredes, nemlig Bog, Ring, Hat, Strands og Catheder. Efterat Bogen var Doctoranden leveret, bad Promotor ham at aabne den "ut scias, non e temeritate ingenii tibi philosophandum esse, sed juxta normam probatissimorum auctorum instituas judicium; derefter igjen at lukke den "ut memineris, te esse filiarum mnemosy-

fra den fierneste Oldtid af havde fundet Sted ved
adskillige Initiationer hos Græker og Romere,

nes alumnus, cui turpe sit non distare ab Elementariis, qui a solis libris pendent. (Denne Skif med den aabne og lukte Bog finder endnu Sted ved Doctorpromotioner). Ringen forklæres som Frihedens og en høiere Værdigheds Symbol, som tillige formedelt det rene Metal erindrer om Fornuftens rene Brug, og formedelt den runde Figur minder om Naturens Under (circularis circumferentia, in qua multa naturæ miracula latere Aristoteles dixit). Hatten, paa eensgang Hovedets Værn og Prydelse, hentyder her paa Videnskab, som lige gavnlig og hædrende. Krandsen forklæres om den Seier, som var vundet og fremdeles skulde tilfægtes over Barbarie og Uvidenhed; Cathedrets Bæstigelse som et Billede paa, at Doctorordenen "ad supremum fastigium evectum esse nec amplius in subselliis discentium hærere. Videre omtales som en af Skiffene: Antændelse af Lys ved klar Dag, for at minde om, at Videnskabsmanden skal lade sin Værdom blive det Offentlige til Gavn og ikke giemme den under en Skieppe eller unddrage den Lyset. I Meiners's Skrift "Ueber die Verfassung und Verwaltung deutscher Universitäten. 1 Th. S. 358 fortælles om en Promotion, som i Maret 1735 blev i Leiden, efter Vedkommendes Begiering, foretaget ganske efter de forrige Tidens Skif. I det Juridiske Facultets

vare hiemlede ved Havens Bifald og syntes derfor
 faa meget mere at bære Præget af en vis hellig
 Indvielse. Saa vel forstod da hiin Tidsalder at
 give det Gamle Ryhed, det Forslidte Glæde, det
 Almindelige Værdighed, ved at meddele høitide-
 ligere Handlinger noget Helligt og Værefrygtby-
 dende, saa at de ikke fik Udseende af tomme Cere-
 monier, men af Symboler, der aandede noget
 Hoiere.

Mueligen turde alligevel mange erklære alt
 dette for Tant, hvilket man vel kunne holde hiin raa
 Tidsalder tilgode, ja som maaskee endog da kunde
 have haft et slags Nytte, men som er aldeles upas-
 sende for og slet ikke længere bør taales i vort for-
 nuftmyndige og høioplyste Old. Have vi altsaa ople-
 vet den Tid, da Sandhedens Billede ufløret har frem-
 stillt sig for de Dødeliges Blik, og saa underfuld
 henrevet det, at alle uden Undtagelse, ringeagtende
 Belystens Tillokkelser, siromme hen at tilbede og
 dyrke denne hellige Guddom? Er nu, hos vor
 Tids Nationer, Agtelsen for Videnskaber saa her-
 skende, at man erkiender deres over alle Jordlivets
 Goder ophøiede Værd? Ere de borgerlige Indret-
 ninger under denne vor Tidsalders lovpriiste Op-

Statuter i Wien specificeres insignia Doctoratus
 saaledes: biretum, annulus, liber clausus et
 apertus, osculum og benedictio magistralis.

Iydsning saaledes beskafne, at de vække hos den op-
 voxende Slægt, at de være hos Unglingen, at de
 befæste hos Manden og Oldingen en vis hellig Ver-
 badighed for højere Lærdom? Indtage Musernes
 fortryllende Harmonier, Apollo's Lyre, Minerva's
 alvorlige Taler nu saaledes alle Hjerter, at man
 ei mere horer Thracisk Wildskab, at Cycloperne ei
 længer smedde Baaben i deres mørke Huler, at
 Foklene, formildede og forædlede ved Oplysningens
 velgiørende Virkning, ophøre at forfølge hinanden
 med Bold og Krig? Er saadant nu, desto værre,
 langt fra at være Tilfældet, skulde dette da ikke
 saa meget mere være Grund for alle Videnskabers
 Dyrkere, og allermeest i nærværende Tider, til
 med Glid at holde i Ver og driftigen at fremhjelpe
 alt det, hvorved gavnlige Kundskaber maatte vinde
 i Ansæelse, den sunderende Ungdoms Glid ydermere
 anspores, vi alle mindes om det Videnskabernes
 Samfund, som, udbredt over alle civiliserede Lande,
 kiærligen forener de agtværdigste og ædleste Men-
 nesker ved fælles Helligdomme, fælles Pligter og
 fælles Bestræbelser? Og hvad er mere skicket til at
 understøtte dette Diemed end academiske Høitidelig-
 heder og Væresbeviiisninger? Den Sammenkomst
 af Lærde og Videnskabsdyrkere, som derved finder
 Sted, de symboliske Handlinger, som foretages,
 de Ord, som tales, de øvrige dermed forbundne
 Skikke, dem Forsædrene med velberaad Hu ind-

rettede, have ingen anden Hensigt, end at Videnskaberne derved skal forskaffes saa meget større Ansæelse og Værdighed, og at enhver deres Dyrker paa en ligesaa kraftig som opmuntrende Maade skal erindres om, at Lærdom og gavnlig Kundskab eier Værd i sig selv og er vis paa en Hæder, der ei afhænger af udbortes Stilling eller det borgerlige Livs tilfældige Forholde *).

*) At de academiske Værdigheder og dermed forbundne Promotions-Ceremonier efterhaanden have tabt saa meget i Agtelse, at de tilsidst ere blevene næsten til Spot, dertil kan vel Aarsagen tildeels ligge i den Mangel af Sands for det Hoiere og Betydningsfulde, i den Angest for Lærdom og den Misforstaaelse af det Nyttige, som egner en til Nødforstigheder i mere end een Henseende indskrænket Tidsalder; men at Universiteterne ogsaa selv, og de selv allermest, have været og ere Skyld i de academiske Graders og didbørende Formers Ringagt, synes neppe at kunne nægtes, naar man betænker, at efter deres egen Tilstaaelse academiske Værdigheder meddeledes i Slang til enhver, som betaler, at Disputationen, selv med enhver foregaaende Provelse, hvor endnu en saadan beholdtes, ikkun er en tom Form, og at man ved Universiteterne bliver, som Lichtenberg siger, Doctor ligesom man faaer Dobnavn, uden at vide hvorledes. Man see Michaelis Ræ-

II. Bidrag til Universitetets og Skolernes Historie.

1. Udtog af Procantsler E. Pontoppidans Indberetning til Kongen, dat. 12 Aug. 1759, om det, som i sidstafvigte academiske Aar (1758—1759) var giort og foresaldet ved Kiøbenhavns Universitet *).

I det theologiske Facultet vare Forelæsninger blevne holdte af 4 Docenter, P. Holm, P. No-

sonnement über die protestantischen Universiteten in Deutschland 4ter Th. S. 102 ff. Meiners über die Verfassung und Verwaltung deutscher Universitäten I. S. 350 ff., hvor S. 358 forekommer: "Da die Facultäten schon lange die Unwissen-
sindsten wie die Gelehrtesten für Geprüfte er-

- *) Udtog af en lignende Indberetning for det academiske Aar 1759 — 60 er meddeelt i disse Annaler 1811 1 B. S. 193 ff. Siden den Tid ere Udgiv. komne tilhænde samme Procantslers Indberetninger for Aarene 1758 — 59 og 1760 — 61. Det er den første af disse til Universitetets Historie i Aarene 1758 — 1761 vigtige Aetshykker, som her leveres i Udtog. Det sidste skal paa samme Maade blive meddeelt i næste Bind. Samtlige disse Indberetninger ere stete igiennem daværende Universitetspatron, Geheimeraad J. L. Hoffsein.

senstand Boisse, J. O. Bang, og, som Vicarius for Biskoppen, Mag. J. L. Schionning; i det juridiske af 1, nemlig B. G. Obelitz, af hvis 7 Forelæsninger de se m vare privatissimæ; i det

Klärten, und den Unwärdigsten wie den Wärdigsten die höchsten akademischen Ehren ertheilten ic."; Schleiermacher Gedanken über Universiteten im deutschen Sinn S. 181. Og hvor gammel og indgroet denne Universitets-Misbrug var, skionnes, naar i Begyndelsen af det sextende Aarhundrede den berømte Ludv. Wives troer at kunne tale saaledes: "man nævne mig een eeneste, som i de sidste 200 Aar er bleven afvist enten for sin Uvidenheds eller flette Opsøfelses Skyld, og derfor seer man ogsaa i hele Frankrig, Italien og Tyskland saa mange Skoemagere, Skrædere, Koffe, Skibsfolk og gemene Haandværkere, ja selv saa mange Tyve og Røvere prydede med Titel af Magistre eller Baccalaurei ic..." (Meiners Vergleichung des Mittelalters II. S. 752). Hvoftedes academiske Værdigheds Opnaaelse ved det Kopenhavnske Universitet i alle Sag er bunden til Betingelsen af fortrinlig Lærdom og Duelighed, viser, foruden Erfaringen, Universit. Fundatsen af 7 Mai 1788 i Forbindelse med den Kongl. Resolution af 1 Nov. 1808, ved hvilken sidste det i bemeldte Fundats for den theologiske og juridiske Værdigheds Uddeling Forekrevne ogsaa blev gjort gjældende i Henseende til den medicinske Doctorgrad.

medicinſke af 3, nemlig B. J. Buchward, C. Lodeberg Friis og C. G. Kratzenſtein; i det philoſophiſke af 6, nemlig H. P. Ancherſen, J. E. Kall, B. Moſſmann, C. Horrebow, C. F. Munthe, Mag. P. Horrebow ſom Vicarius for Ramus. De offentlige og private Forelæſningers Tal havde været: i det theologiske Facultet 13, i det juridiſke 7, i det medicinſke 6, i det philoſophiſke 18, tiſſammen 44. De Discipliner, hvorover Forelæſninger havde fundet Sted, vare Theologia dogmatica, rhetica og typica, den augsburgſke Confession og det N. T. Exegetik — Natur og Folkeret, Perſonernes Ret og Ret i Tingen, ſamt Lovhiſtorie; — Anatomie med Demonſtrationer paa 6 Cadavera; Gudsſelschielp, Materia medica; theoretisk-practiſk Medicina — Literariſtorie, romerſke Antiquiteter, det hebraiſke Sprog, Geneſis og Propheten Jeremias; et hiſtoriſk-geographiſk Curſus; Anviſning til jus publicum og historia ſtatuum Europæorum; Geometrie, Arithmetik og Algebra; Aſtronomie; Logik, Ontologie; Naturhiſtorie og Experimentalphyſik; Geſners Chreſtomathie og Marci Evangelium.

I Anledning af, at i det juridiſke Facultet kun var læst af een Doцент, anmærkes Følgende: "Dr. Etatsraad Stampe, ſaaſom Qvæſtor Universitatis, er ved Grundtſen ſelv derfra diſpenſeret, og haver nok med adſkillige andre Embeder og Com-

missioner at bestille. Justiceraad Peder Kofod Anker har i et Par Aars Tid været hindret fra academiske Læsninger formedelsk en besværlig Sygdom, hvilken saaledes fører dette med sig, at Taleren falder ham meget besværlig, saa han endogsaa i privat Omgang ikke formaaer at udholde nogen Discours. Af denne Anledning haver han desto hellere paataget sig et andet endnu betydeligere, men for hans Bryst taaleligere Arbeid, nemlig den af Ederes Kongl. Majest. allernaadigst befalede Emendation af vor danske Lov. Naar Hr. Professor Hybner, som haabes, med det første skulle hjemkomme, da synes det, at saadan hans Hielp høiligen kunde behøves. Kratzenstein havde holdt et offentligt Collegium over Naturhistorien efter Linnée, og et Collegium over Experimentalphysiken for en Snees Standspersoner og Embedsmænd, og et ligesaadant for Studenterne. Ved det philosophiske Facultet vare Forelæsningerne i Philosophien holdte af Professor Ch. Horrebow; men en ny Professor, Hee, var nyligen ansat i dette Sag. "Professor Hee, som nyligen er indtraadt i dette Facultet, og saavel uden som indenlands bekiendt for en Mand, der gjør vor Nation lige Være og Tjeneste, kom (hedder det) ret tilpas, da vi høiligen trængte til en saadan Philosophum. De saa Prøver, som han hidindtil har haft Leilighed til at aflægge, særdeles in examini-

nibus publicis, bære Vidne om, at hans Skarps-
sindighed, foreenet med den allerførste Endeligheds
Gave, lader vor academiske Ungdom i Fremtiden
haabe usigelig meget God af denne Mand.

Iblandt de Tilhørere, som havde dislingveret
sig ved Obelitz's Examinatorer, nævnes fortrinlig
Jacobi, "som er Kammerfruens Son, og fortienet
at regnes blandt ingenia exstantiora."

Af Professorerne havde 8 holdt de befalede
aarlige Disputationer. Til Undskyldning for Prof.
Munthe, som ei havde holdt sin, anmærkes, at
han formedelst Raadsensaaret efter Prof. Ziegen-
balg havde maattet continuere sit Skole-Embede
som Conrector, at ogsaa Secretariatet (den yngste
Assessor i Consistorium var stedse Secretær) havde
skaffet ham usædvanlig meget at bestille, samt at
han havde paataget sig med udtrykkelig Vilkaar
af Dispensation fra dette Aars Disputats det saare
vanskelige, men vel udrettede, Arbejde at besørge
Correcturen af de verterte 5 Mose-Bogers første
Afskrift, hvortil ingen af de andre Revisores kunde
formaaes.

Paa Collegierne vare holdte 55 Disputatser,
nemlig 17 paa Regentsen, 12 paa Walkendorfs
Collegium, 13 paa Borchens og 13 paa Elersens,
foruden 18 Declamationer (Taler) deels paa Re-
gentsen og deels paa Borchens Collegium.

3 Examen Artium eller Depositis, som fandt Sted to Gange aarlig, vare antagne 202 unge Studerende deels fra Skolerne deels fra privat Information, dog efter offentlig Prøvelse i næste Skole *), nemlig fra Danmark 150, fra Norge 45, fra Island 7. Deenden vare privat indskrevne 5 Adelige. Ligeledes vare uden Examen indskrevne 51 Glesvigiske og Holstenske Studenter; altsaa i alt inscriberede 258.

Philosophisk Examen havde underkastet sig 160, hvoraf med Characteren Laudab. 101, Haud illaud. 51, Illum 6, Mediocr. 2.

Theologisk Embedsexamen havde taget 103, nemlig med Characteren Laudab. 12, Haud illaud. 24, Non contemn. 67.

Juridiske Examina vare holdte adskillige privatim **) med Ustuderte, men publice deels i Geheimeconseilets Nærværelse ***), deels paa

*) Ved denne Indretning kunde det, efter Udg. Mening, alene forebygges, at ingen Umodne ved Hjelp af Privatdimission kom til Universitetet.

**) Om denne private Examen for Ustuderte jvfr. disse Annaler 1811 1 B. S. 199 Anm.

***) Dette Slags Examen for Adelige var ved Rescr. af 28 Oct. 1746 indført. Mere herom i G. L. Badens Danske og Norske Lovkyndigheds Historie

Auditorio og Consistorio med (saavidt det af Beretningen kan stionnes) 7 Candidater. Blandt disse var ogsaa Colbiørnsen (Jac. Edoard), om hvilken Indberetningen tilføier: "han har saa stort Genie og saa megen Erudition, at han siden Professor Erichsens Befordring med Visshed kan kaldes den værdigste Candidatus juris, vi have paa nærværende Tid."

Medicinsk Examen var holdt med een Candidat, som var færdig at disputere pro gradu Doctoratus*), men døde i det samme; pharmaceutisk med 5 Apotheker, Svenne.

G. 80 f. Alligevel benyttede ikke alle Adelige sig af dette Privilegium, men enkelte, som vilde diskingvere sig, lode sig offentlig examinere paa Consistorio. At det sidste dog var sjældnere, maa sluttes deraf, at eet saadant Tilfælde i Maret 1759 kaldes en usædvanlig actus academicus.

*) Disputation for Doctorgraden i Medicinen fulgte dengang, som længe efter, og lige indtil Maret 1808, næsten altid umiddelbar paa Candidatens medicinske Embedsexamen. Af et Document, som er i Uda. Børge, erfares, at denne medicinske Embeds-Examen først i Maret 1774 blev offentlig, saaledes at den fra nu af blev holdt i Consistorii Sal for aabne Døre. For den Tid "geschähe (siger Referenten, selv Medlem af det medicinske Facultet) das Examen im Zimmer des Decan von

Univ.- og Skole-Annaler 1815.

B

Doctor: eller Magister. Graden havde Ingen taget; men pro gradu Baccalaureatus disputerede den 23 Julii under Mollmanns Præsidium som Decanus 98 Candidater, hvilke næstfølgende 30 Julii bleve creerede, "som det kaldes."

Den indledende Text, hvormed Beretningen selv angaaende Alt dette er ledsaget, indeholder, efter forelobig Anmeldelse af Lektionernes, Disputationernes og de nytilkomne Studenteres Antal, Følgende:

"At nu de samtlige Studenter paa nærværende Tid have temmelig god, ja fremfor i min Ungdoms Dage, langt større Anledning til at profitere af Lærerne i alle Slags Videnskaber, det er en utrægtelig Sandhed, og lige saa sandt er dette, at mange af dem virkelig bruge denne Anledning, og ved Guds Naades Hjælp torde blive Kirken og Fædernelandet heel duelige Mænd, hvad Vittighed og Kundskaben angaaer. Men derhos nægtes ikke, det synes jo en Uuelighed at bringe baade guddommelige og menneskelige Videnskaber blandt os til en høiere Fuldkommenheds Grad, og det i Kraft af selsomme Midler, som nu have, eller de Stifter, som baade Deres Majestæts hoilov

2 bis 3 Professoren bey Wein und Confect, und nur ein einziges mahl habe ich es anrichten können, daß ein Ignorant rejiciret wurde...

lige Forsiødre, og adskillige private Folk have giort, i Fald samme aldeles bleve henrettede til bemeldte Niemærke.

For at være kort, vil jeg ikkun sige saa meget, at ved et Universitet, som i tvende Kongeriger er det eeneste, og derfor desto rigeligere doteret, baade kunde og burde være nogle flere Lærere, og nogen mere Anledning for Studenterne til et frit Valg, i Overeensstemmelse med de frie Konsters Art og Natur, da nogle Studerende, efter en forborgent naturlig Drift, helst høre en Mand med disse, andre en med andre Gaver og Forestillelsesmaader. Just deri sætter jeg egentlig de fleste tydske Universiteters Fordeel og Fortrin. Disse have ikke nær saa rige Stiftelser som vi, nemlig en Fond af meer end 7 Tønder Gulds Værdie i godt Jordegods, Tiender og vel conserverte Capitaler, hvilket, naar Deres Kongelige Majestæt befaler, nærmere skal oplyses og forklares. De fleste af hine Universiteter have derimod ikke en tredie Deel: men at de med mindre Midler, skaffe samme og end vel en større Frugt, det tilskriver jeg, næst Landenes adskillige Deconomie og visse andre Aarsager, fornemmelig det større og friere Valg, som Studenterne der kunde have at høre i een og den samme special Videnskab, nu een, nu en anden, ja vel den tredie eller fjerde Lærer, være sig en Professor, en Adjunctus Facultatis, eller en Magister legens,

hvilket ikke lidet stimulerer, skynder og driver alle Bedkommende til at giøre hver sit Bedste, med en ædelmodig Emulation, ligesom det skaffer Studenternes adskillige Smag og Begreb, en adskillig proportionerlig Røring for Sindet, og, som jeg for sagde, stemmer overeens med alle frie Konstners inderste Art og Natur.

Vort danske Universitet derimod haver et maa-
geløst Monopolium locale; naar nu dertil kommer
Monopolium personale i disse Videnskabers, som
allene maa høres hos een Mand, da bliver man
snar vaer, om Studenten er fornøiet eller ikke, og
om han frekventerer Collegium for at blive virkelig
lærd, eller af nogen anden Hensigt.

I denne heel vigtige Betragtning er jeg og
Flere bleven glædet ved Deres Kongelige Majestæts
allernaadigste Rescript af 4de Mai sidstleden, hvilket
torde remedere det meeste af denne Mangel, ved at
tillade Decanis Communitatis den samme Frihed,
som Magistri ellers have, til at holde academiske
Forelæsninger. Hermed er allerede giort en Be-
gyndelse, og tillige givet stor Opmuntring ved det
i disse Dage fra Eders Kongelige Majestæts høie
Haand emanerte allernaadigste Rescript *), som
af de ved Deconomi Løn sparte 300 Rd. tillægger
4 Decanis legentibus hver 50 Rd., for hvilken

*) Jvf. Prof. Nyerups Univers. Annal. S. 353 f.

Naade jeg paa deres og Publici Begne velstignen
 og takker Deres Kongelige Majestæt paa det aller-
 underdanigste, med Forsikring, at disse Penge knap
 kunde anvendes paa nogen anden Naade til saa
 stor Frugt og Nytte; thi det Haab at ascendere til
 saadan Løn eller egentlig liden Opmuntring, vil
 drage flere til Imitation og Emulation, følgerlig
 foruden lectiones selv, vil derved dresseres et tem-
 meligt Antal af saadanne Lærde, som tillige have
 Lære-Gaver, og i adskillige andre Embeder kunde
 bruges med største Fordeel, allerhelst naar man ved
 foresaldende Vacancer høiligen behøvede at vælge
 Professores med mere Visshed efter foregaaende
 Forsaring. Naar og saadanne Decani eller Ma-
 gistri legentes saae, at paa deres Befordring, nu
 til Kiøbsted Sogne-Kald, nu til gode Rectorater
 ved Cathedral-Skolerne, blev een og anden Gang
 allernaadigst reflecteret, da ville Decanatus sikke-
 lig blive den Canal, som trækkede mange Compe-
 titores, følgerligen mange duelige Docentes til sig;
 thi hvert Menneske dyrker dog helst den Alger, som
 vissest lader ham haabe en god Høst, og Emulatio-
 nen er ved denne Veie allerstærkest at opvække, samt
 Personerne allervisest at prøve ved nogle saa Naars
 Forhold i Lærdom og Levnet, under Professorernes
 daglige Tilsyn.

Ved denne Leilighed maa allerunderdanigst
 anmeldes et nyt Stipendii Stiftelse, som i Aar er

steet af en Enke, nemlig Mad. Rosborg, hvilken har legeret en Capital af 5000 Rd., af hvis aarlige Rente 8 Studiosi Theologiæ i 3 Aar skulle nyde hver 25 Rd.*). Saa er og Alumnorum Tal paa det Kongelige Communitet i dette Aar atter forøget med 14, folgelig den fulde Tal paa nuværende Tid 160 **). Og i det forestaaende Aar kan, med Guds Hielp, skee en nye Forøgelse, da Rummet vil fattes, efterdi Episc. Sahlen er fuld af Borde, og Bordene allevegne besatte med Studenter. Kom der endnu flere, da blev Samtalet ved hvert Bord vanskeligere, om ikke til en heel Confusion, med mindre at den store Sahl oven paa blev indrettet til samme Brug, hvorimod Andre holde for, det var bedre, at, naar en nye Forøgelse kunde skee, hver af de nuværende 160 Alumnus da fik en Forøgelse af 1 Mk. helst i en dyrere Tid. Dog herom skal en anden Gang, naar Indkomsternes Tilvæxt findes at kunde taale det, gives nærmere Efterretning til Hans høigrevelige Excellence, Universitetets høie Patron, hvis idelige

*) S. disse Annal. 1812 S. 215.

**) Fra 1757 til 1764 blev det oprindelige Antal af 100 Communitets-Alumnus forøget med 60, nemlig 1757 med 36, 1758 med 10, 1760 med 14, 1764 med 10. Myerups Efterretninger om Regentsen S. 4.

Omhue allerede har gjort saa meget til de academiske Stiftelsers kiendelige Forbedring...

Indberetningen sluttes med en Fortegnelse paa de Disputationer og Declamationer, som i det academiske Aars Løb vare blevene holdte paa Regentsen og de øvrige Collegier. De allerfleeste afhandle theologiske Emner. Af historisk, politisk, oekonomisk og beslægtet Indhold forekomme blandt andre følgende:

Mathias Salling de Reformatione oeconomiae universalis Part. 1. agens de vita Ministrorum ruralium eorumque stipendiis.

Thorstan Nicolai de commeatu veterum Islandorum, præcipue navali, hodie restituendo.

Laurent. Hammond de oeconomia Siellandica.

Pet. Gener. Kruse de militibus rusticis, vulgo Land: Soldater.

Jan. Bing de jure littoris.

Mich. Treschow de solennitat. in genere, et de quibusdam juris danici in specie.

Chr. Elovius Mangor de celeberrimis Danorum medicis.

Tilfødt meddeles ogsaa en Fortegnelse paa alle i samme Tidsrum ellers i Danmark udfomne Skrifter, i alt i det danske Sprog 90, paa Tydsk 4, paa Fransk 7. Blandt de danske anmærkes en Piece som confisterer, nemlig: Alvorlig

og fortroelig Bonde, Samtale nærværende Krig angaaende, holden til P. * * *. Kbhavn 1758.
8. Den findes i den Hielsmstierneſke Bogſamling paa det kongelige Bibliothek.

2. Et Brev fra en Student i Kiøbenhavn til hans Fader i Jylland efter de Svenskes Landgang paa Sielland i August 1700.

Dette Brev, hvis Original tilhører Selskabet til det danske Sprog og Histories Fremme, gives Alads her, især med Hensyn til, at det indeholder et Bidrag til Historien af de Kiøbenhavnſke Studerendes Bevæbning i Sommeren 1700, hvorom flere Efterretninger af Udg. ere meddeelte i en særſilt Afhandling i disse Annal. Marg. 1808 2 B. S. 161 — 176. Brevet er ſrevet Pøverdagen den 14 August. Den Mag. S. N. Seerup, til hvem det er ſrevet, var Sognepræst til Dømkirken i Ribe og forekommer i Worms Lexicon.

Hoitærede hierte kiære Fader!

Min hierte kiære Faders Skrivelse har jeg med Poſten bekommet, hvilken jeg ogsaa meget længtes efter. Jeg formoder ogsaa viſſelig, at min kiære Fader haver erholdet mit Brev, hvorudi jeg ſrev min kiære Fader til om, hvad jeg til Winter behøvede. Hvad ſig angaaer om Studenternes Voldgang, da har jeg nu affagt mig med den

Skars *) og Bestilling; thi min Karbroder syntes, at jeg skulde sige mig af med det igien, eftersom der var nogle paa min Størrelse, som gik fra det, alligevel de havde ladet sig streven tilligemed de andre Studenter. Alle Studenter har nu faaet Bytter af Toibuset, og jeg fik en med, som jeg spenderede 8 R. til Krud paa og prøvede. Jeg blev ogsaa i en 2 Dage exerceret og var under Premiers-Lieutenant Baccerts **) Compagnie som er Decans paa Kloster. De ere afdeelte i 6 Compagnier ***); de Norske ere for dem selv i et Compagnie. Collegianterne †) har gjort et Compagnie, og har taget nogle til sig, som har deponeret fra Sissenhavns Skole, udi hvilket Dag. Vi ogsaa er, hvilket Compagnie kaldes Liv-Compagnie. Der ere udi hver Compagnie 80, men i det norske ere

*) Skal nok betyde: Charge.

**) Maaſkee den Johannes Bache, som forekommer ved Aaret 1698 i Litten paa Communitets-Decani hos Boeckmann (Communit. Reg. Haun. Historia P. 147).

**) Andre Efterretninger anføre kun 5. Det flettede var maaſkee det, som havde foreenet sig til et Observations-Corps uden for Byen. Jvf. disse Annal. 1808. 2 B. S. 172 f.

†) Gentelig Alumnerne paa Borchens, Eiersens og Walkendorfs Collegier.

der flere. Hr. Daniels Broder er ogsaa med; de gaaer hverken til Bolds eller giorer *), mens ifkun exerceres. Til Officerer maae de iblandt dem selv udvælge hvem de vil indtil Capitainer. Svensken ligger endnu paa det samme Sted, og giorer sig fastere med Skandser. Vi har faaet en 10 Fanger af Svenskens, som vare ude at recognoscere, af hvilke 2 undløbe. Her siges, at Svensken vil storme til Kiøbenhavn paa Mandag; mens vi haaber, at det med Guds Hielp ikke kommer til den Extremitet. De siger ogsaa, at han har ingen Bomber med sig, saasom han selv skulle have sagt, at han ikke havde formodet at komme i Land **). Reventlow er hjemkommen ***). Kongen sagdes vel ogsaa at skulle komme hjem, som de saa tit har spargeret, men endnu ikke kommen. Mejer's Have siges at være ruineret, paa det Fienden skulle ikke have nogen Gabn, og Sommeret, som var derude, er ført til Kiøbenhavn. Jorgen Mathison har nu fløttet herfra hjem til sine Forældre.

*) sic. Formodentlig er et Ord glemt, f. Ex.: Vagt.

**) Det vilde ei heller være skeet, dersom der var bleven gjort bedre Modstand. S. min Afhandling om Kiøbenhavns Stilling og Karer i Sommeren 1700 S. 15.

**) nemlig den 12 August. Sammenfæds S. 21.

Fredsbrunfterne, fom vi har ifkun med Holften, har min Fader vel feet. Gud hielpe os her vel med Svensken, nu har Jylland ingen Rod. Her sagdes vel, at Ribe var lagt i Brandſkat *), mens nu bliver det med Guds Hielp ophævet. Niels Knudſens Son og Thomas Hor, fom reiste tiſammen fra Kiøbenhavn, ere nok hjemkommen, dog alligevel det var noget uſikker at reise. Der ſkal have været en Præſt ude hos den ſvenſke Konge i Leiren, hvilken Kongen ſkal have druffet til med 3 Glaſſer Wiin og ſlyet Præſten 3 Bæggere igien, hvormed han ſkulde ſvare ham, og ſagt, at han ſkulde bede for ham paa Prædikeſtolen. Præſten ſkal have ſvaret ja, men Kongen ſagt igien: Du beder for Jutan og inte for mig. Her er vel meget

*) Det forholdt ſig og ſaaledes, hvorom i et Brev fra Biſkop Andherſen i Ribe til Biſkop Bircherod i Alsborg af 29 Sept. 1700 forekommer ſølgende: "hver ſtelemt og ſørrigſuld Tilſtand vi her i Egnen haver lovet udi — — det kan vel eftertænkes, naar vor Tilſtand her paa Stedet be-
tragtes, fom er, at vi havde her i næſte Dør ved vore Eiender, og daglig med Overfald blev truet af dem, ſaaſom de og havde ſaare ſkræmmelig ſkiftet deres Ordre fra Donningen baade her til Byen, og alle omlyggende Egne om Brandſkat og Contributioner, og havde derudi taxeret Ribe Byen for 20000 Rd., Fredens Mellemkomſt afvænde Trufelens Execution.

mere nyt, men som Papiret vil ikke længere til-
 stæde, vil jeg slutte og have min kiære Fader under
 Guds trygge Beskiærmelse besejlet og forbliver min

Hafniae Ao. 1700

Faders Iydige Son

d. 14 August.

B. S. Seerup.

P. S. Ombedes gierne, at alle mine Søskende
 og Venner maae hilses, vores Gartner Conrad
 uforgiet. Jeg ønskede gierne, at jeg maatte faae
 min Fiol og Bog herover, om der falde Leilighed,
 og at min kiære Fader vilde med det første skrive
 mig til, saasom jeg længe efter at vide, hvorledes
 det bliver med Brandskatten.

Bag paa:

Meget hæderlig og hilsende Mag. Søren N.
 Seerup min høitærede hierte kiære Fader sønligst
 ad Ribe.

3. Extract af Universitetets Fordebø-
 ger angaaende Universitetsgodsets
 Beløb og Tilstand i Begyndelsen af
 Aaret 1661.

Denne Extract af samtlige Universitetets Fordebøger
 er formodentlig affattet i Anledning af de Oplysninger,
 som det under 29 Novb. 1660 var befaleet Rector og
 Professore at indsende til Cancelliet, med Hensyn til
 Indquarteringens Regulering. Naar Godset her er an-
 slaaet i Hartkorn, saa maa dette Ord tages i den Be-

tydning, som det havde for den nye Skyldsatning under Christian den Femte, da det næsten var synonymt med Landgilde, saa at ved et Gods af f. Ex. 200 Edr. Hartkorn forstodes det, hvoraf der oppebæres en Landgilde af 200 Edr. Rug eller Byg eller Værdien deraf. Man seer, at det hele Beløb af Landgilde-Indtægten af Universitetets Jordegods da har været beregnet til c. 3461 Edr. Rug eller Byg eller Værdien deraf. Tolv Aar derefter, da et nyt Anslag var fæstet ved den almindelige Matrikel, som var kommen i Aand 1664, findes Universitetets Jordegods ifølge de Data, som findes i Universitetets Archiv, ansat til 3960 Edr., 3 Skp., $2\frac{1}{2}$ Bdt., saaledes som den nedenfor tilføiede Underretning viser. Efter den under Christian den 5te foranstaltede nye Skyldsatning, udgjør det c. 3000 Edr. Hartkorn, foruden Communitetets Gods.

Alle Kiøbenhavn's Universitets tilhørende Bøndergaardde beløbe sig henved . . . 394 Bønder som ere hele og halve Gaarde og Gaardsfæder til sammen. Derfra drages de øde Gaarde, som nu vides . . . 43 Gaarde hvilke med 2 Græsmøller, alt anslagen udi Hartkorn, bidrager . . . 3461 Edr. $1\frac{1}{2}$ Skp. hvoriblandt ogsaa ere beregnede alle de fattige, Forarmede og Elendige, som ere heel mange, og de som ikkun sidde at tage vare paa Gaardene, nogle intet saaet i ito eller tre Aar efter egen Beretning, og somme, som ikke have et levendes Hoved, men færdige at tage Kieppen i Haanden

og gaae om at tigge med mange smaa Born, en stor Deel af den Aarsage, at ingen var, som sig dennem udi forgangne Krigstid til nogen Forsvar antog, formedelsi at deres Husbønder med Fogden var her udi Byen indsluttede.

Dette at være udregnet af alle Universitetets Jordbøger, vidner jeg understreøgne Universitetets Ridesfogd med min egen Haand. Kiøbenhavn d. 3 Januar 1661.

Samuel Thommesen

inppria.

I Aaret 1673 udgiorde Universitetets Jordegods i Sieland *) ifølge Archiv-Efterretninger:

i Kiøbenhavns Amt 150 Edr. 1 Skp. 1 Gdf. Hartk.

i Roskilde Amt 1311 — 5 — 3 —

i Tryggevælde Amt 563 — 4 — $3\frac{1}{2}$ —

i Bordingborg Amt 152 — 3 — $3\frac{1}{2}$ —

i Ringsted Herred 261 — 1 — 3 —

i Slagelse og Glax-

teberg Herred 557 — 5 — $\frac{1}{2}$ —

i Sorø Amt 34 — 1 — 3 —

i Abrahamstrups

Amt 257 — 3 — $2\frac{1}{2}$ —

i Callundborg Amt 672 — 2 — $2\frac{1}{2}$ —

i alt 3960 Edr. 3 Skp. $2\frac{1}{2}$ Gdf. Hartk.

*) Desuden eiede det i Jylland det saakaldte Præbende Eweed, hvorom s. disse Annaler 1807 i V.

4. Et Rescript af Christian den tredie til Rector Frank, angaaende Betlere, og Hætter til Pæblinge.

Det er bekiendt, at før Reformationen og længe efter havde de fleste Disciple i Latinskolerne deres Ophold af at samle Almisse ved Godekofks Dørre, eller paa andet Danks, at tigge, hvortil de vare paa en vis Maade privilegerede (s. Worms Forsøg til en Skolehistorie i XI Bind af Videnf. Selsk. Skrift. og Myerups Udsigt over Fædrelandets Litteratur i Middela deren S. 342 f.), og at det blev taget Christian 2 meget ilde op, at han 1519 forordnede, at Ingen maatte antages i en Skole, med mindre han kunde kiøbe sin Koff. Saa-
dant Forbud ansaes for en Ugudelighed. Nedenstaaende Rescript af Aaret 1548 autoriserer formeligen dette Tryglerie, ved at hensætte det i Classen af det tilladte Betlerie og at foreskrive visse Marker, hvorved ogsaa Disciple i Latinskolerne kunde kiendes fra uberettigede Tiggere. Den Rector Frank, som det er skrevet til, er Franciscus Wormordi, Rector Theolog. i Malmoe og fra 1531 evangelisk Biskop i Lund. Det findes mellem endeel Rescripter, geistlige Sager vedkommende, i en haandskreven Dvart paa det Kongelige Bibliothek.

Christian medt Guds naade oc. wor Gunst thilforn; wider, adt wi ere kommen vdi forfaring, hvorledes mange Tryglere løbe om vdi Kiøbstæderne adt thygge theris Brod, och en stor part aff the-
nem ere fore Mennisker, och icke for lede skyld ville andet, end gaa adt trygle och ther medt opholde
thennem. Sammeledes mange possepilte, som

icke gaa thil Schole. Thi bede vi Ether och ville,
 adt I strax lader bestille medt Borgemeister och
 Raad vdi alle Kiøbsstederne ther vdi Eriectet, adt
 the giffue the fattige folk Thegn paa Bryttet, som
 for Singdom och Alderdom ere forarsaget och
 nodtorfflige thil adt thygge och bede theris Brod
 ther i theris By, och the som ere sore, och kunde
 forthiene theris sode, adt the foruiss aff Byen, och
 therfom nogen aff thennem och foruinde theris
 Singdom, och thereffter formue adt arbeide, och
 forthiene theris Brod, adt thennem icke heller
 thilsfides adt throgle, och adt the thage thegn
 fra thennem igien. Sammeledis alle peblinge,
 som gaa thil Schole, adt the gaa medt Hetter,
 saa mand fand wide, huilke som gaa thil Schole
 och mand bar adt giffue Almisse. Och adt I this-
 lige wille thilsfige Sogneprestierne vdi Kiøbsstederne,
 adt the forkynde i prædikestolen for Almuen, adt
 the ingen Tryglere eller posepilte giffue theris Al-
 misse, uden the, som Borgemeister och Raad haffue
 giffuit thegn, och peblingerne, som gaa medt Hette,
 eller och husarme folk, paa thet adt the nodtorfftige,
 och the, som gaa thil Schole, maa bekomme Guds
 Almisse. Her wi oss visseligen thilsforlade, besalen-
 dis Ether Gud. Scereffuit paa wort Slotte Køl-
 dinghus, Onsdagen nest effther Sondagē Vocem
 iuocunditatis Aar 1548 vnder wort Signet.

Christian.

5. Udtog af en Ansøgning, daf. 24 Apr.
1651.

(Af denne Ansøgning sees, at der i Midten af det
tyttende Aarhundrede har været gjort Begyndelse til en
Latinskole i Bragnes).

Højædels Besviurdige, oc Strengs Herre
Hr. Steen Bilde *), Günstige oc Mægtige
Befordrer, Gud dend Allerhøieste oc Mægtigste
Eders Besviurdigheds Strengthed med sampt
Eders Welb. fiere Frue oc Welb. elskelige Børn
udj langvarende velmagt till Siæll oc Liiff
krafteligen opholde, spare oc naadeligen bebare.

Eftersom dend Edele Herre oc Strengs Rid-
der Hr. Christopher Brne, Danmarks Riges
Cantzeller, haffuer aff beste willie mig fattig fremmed
Mand fra Otthensøe udj Byen for 3 Aar siden
hid op till Norge med en Recommendation till
woris Biscop udj Christiania, Hæderlig oc høylærde
Mand M. Henning Stockfleth forskicket, at hand
for dend welb. oc Strengs Herres Skyld mig till det
allerbeste, som hand kunde, wilde forfremme; der
da welbemelte goede Herris Skriffuelse bleff Biscopens

*) Steen Bille var en af de Commissarier, som i
Aaret 1651 bleve opsendte til Norge for at giøre
Undersøgelse angaaende adskillige Uordener, som
især under Hannibal Sehesteds Statholderkab der
skulde have fundet Sted.

tilstillet, haffuer hand reist hid til Bragerne oc
 ladet convocere wdj Kircken meenige Almne her
 paa stæden, og foreslagen, Kircken till Thieneste oc
 Skoelen til forfremmelse, en Latinke Skoelemester
 her høieste at skulle være fornøden, huor Jeg da
 till Aftenfangs Prædikant oc Latinke Skoelemester
 aff Biscopen med Almongens Bejaelse oc Samtycke
 ehr forordineret, oc derpaa ehr mig strax for samme
 Thienstes forrettelse en wis Lon forsicfred, under
 nogle aff de beste Mænds Hænder oc Signeter paa
 meenige Almnes wegne efter derom mit Bestillings
 Brefs widere indhold. Men efterdj Jeg baade
 icke kænd saa mit beloffuede Salarium høes dend
 største part aff Strandsidderne, tillmed er ded saa
 gandske ringe, at jeg umuligens mig deraff till
 Nødtørftighed kænd ehrholde, thi der ehr ellers slet
 intet lagt her till Skoelen; huorfor jeg hermed for
 aarsages wonderdanigst Eders Welb. Strengheb
 mine saare ringe conditiones at lade forstandige:
 Och efterdj Jeg fattig fremmede Mand haffuer her
 paa stæden slet ingen goede wunner, som mig til
 nogen anden bedre Leilighed kænd forfremme, til
 med ehr jeg ey heller saa formuendis, at jeg for
 Kald nogen Skencadg haffuer at frembiude *), da

*) Etlig Bestikkelse maa paa den Tid have været
 temmelig sædvanlig, da den saa ofte og saa util
 bageholdende omtales. Saaledes er i Udg. Værg

indflyer jeg, nest Gud, till Eders Welbiindigheds
Fromhed, ydmygeligen begierendis, at E. W. St.
for Guds oc E. W. St. skyld vilde gunstligen mage
det saa, at Jeg till It Kald wed Raffn Frøen udi
Guldbrandsdallen beliggendis, oc nu fort forleden
ehr ledig bleffuen, fremfor nogen maatte bliffue
promoveret.

Saadan E. W. St. gunstige goedhiertighed ic.
E. schola Bragnesiana 24 April. Anni 1651.

E. W. St.

underdanigste og ydmygeligste

Thiennner og Forbeder

Madz Peder sønn Otthensøe.

m. p.

et andet Document, hvori en norsk Student ved
Navn Anud Michelsen Munch under samme Da-
tum (24 April 1651) anter over, at han var
bleven fortrængt fra at succedere sin Fader i
Grans Præstekald, "fordi han ei havde Middel
eller Villie til at forære eller skienke for noget
Kald.. I øvrigt bemærker Udg. i Forbigaaende,
at en stor Deel af de Klager, som havde foranle-
diget hiin Commissions Medsættelse og, efter at
den var sat, end hyppigere indstrømmede, be-
andtes ved nærmere Undersøgelse at være ikke noksout
grundede.

B.

København's Universitet.

I. Forelæsninger ved København's Universitet i Sommersemestret 1813*).

I. I det theologiske Facultet.

C. K. Horneman, Dr. Theol. og P. P. D. — Christi Taler; Evangelisternes historiske Fortællinger i chronologisk Orden.

P. E. Müller, Theol. og Philos. Dr. P. P. D. — Pauli Breve til Epheserne, Colossenserne og Thessalonicenserne; Dogmatik; christelig Moral.

M. Borg. Thorslacius, P. L. L. D. — Lucæ Evangelium; exegetiske Disputere: Qvæstioner over det G. og N. Testament.

*) For Kortheds Skyld ere blot Vienstandene for Forelæsningerne nævnedes uden Form af fuldstændige Sætninger.

J. Møller, Theol. P. P. E. — Den nyeste Kirkehistorie; Dogmehistorie; Davids Psalmer.

2. I det juridiske Facultet.

J. K. W. Schlegel, J. U. Dr. og P. P. O. — Den dansk, norske Proces; den hypothetiske Raturret; skriftlige Øvelser.

K. Th. Hurtigkarl, J. U. P. P. O. — Den romerske Ret i Tingen; den dansk, norske Ret i Tingen.

Christ. Brorson, J. U. P. P. E. — Den dansk, norske Criminalret; den overordentlige og Criminal-Processen efter Fædrelandets Love.

M. H. Bornemann, J. U. P. P. E. — Den almindelige Folkeret; den dansk, norske Personernes Ret.

E. J. Møller, Høiesterets Secretær og Adjunct i det juridiske Facultet — Den absolute Raturret; den dansk, norske Ret til Tingen; almindelig Lovgivningsvidenskab; theoretiske og practiske Øvelser.

3. I det medicinske Facultet.

K. L. Bang, P. P. O. — Den specielle Therapie.

J. L. Saxtorph, P. P. O. Chir. & Art. obstet. — Den Rysfødtes fysisk, medicinske Pleie; Fødselshielpen og Operationer paa Phantomet.

O. H. Mynster, Med. Dr. P. P. E. —
Practisk Medicin ved de Syges Senge paa Frederiks Hospital; Pharmacologie.

J. D. Herholdt, Med. Dr. og P. P. O.
— Den tinglige Medicin.

Nich. Skjelderup, Med. Dr. P. P. E.
— Det menneskelige Legemes Osteologie; den første
Deel af Physiologien, som handler om det vegeta-
tive Liv.

4. I det philosophiske Facultet.

M. Abrah. Kall, Hist. P. O. — Det rus-
siske Riges Historie; Middelalderens Historie fra
Carl den Store til det femtende Aarhundredes
Begyndelse.

Thom. Bugge, Math. & Astron. P. P. O.
— Optik, Catoptrik og Dioptrik; sphaerisk og theo-
retisk Astronomie; mathematisk Geographie.

M. Jerem. Woldike, Math. P. P. O. —
Begyndelsesgrundene af Algebra; den rene Mathe-
matik efter Kästner.

Jac. Wolf, Math. P. P. O. — Arithmetik
og Begyndelsesgrundene af Algebra; den theore-
tiske Geometrie og Plan, Trigonometrien efter Kar-
stens; den algebræiske Analyse.

Greg. Wad, Nat. P. P. O. — Den an-
vendte Oryctognose; Geognosen.

M. Borg. Thorlacius, P. L. L. O. —

Hermenentikens Begyndelsesgrunde; Horaz's Satirer; latinske Skrive-Øvelser.

M. Ric. Schow, Prof. Archæol. P. E. — Den græske Mythologie; Æschylus's Choephori og Eumenider.

M. N. Myerup, Prof. Hist. Lit. og Univ. Bibliothek. — Literaturens Historie i Danmark under Christian 7.

L. E. Sander — Declamerekonsten; Pædagogik; det tydske Sprogs Grammatik; Poesiens Historie fra Dante til vore Tider.

M. G. Begtrup, Decon. P. E. — Dværgavl.

Eh. Bruun, Lingv. Angl. P. P. E. — Det engelske Sprogs Grammatik; skrivelige Øvelser.

M. Laur. Engeltøft, Hist. & Geogr. P. P. E. — Historisk Encyclopædie; det spanske Riges Historie fra Basaslægten's Opstaaelse paa Thronen; Fædrelandets Statistik.

P. E. Müller, Theol. & Philos. Dr. Theol. P. P. O. — Den philosophiske Moral.

M. N. Puerari, Lingv. & Lit. Gall. P. P. E. — Franske Skrive- og Tale-Øvelser; Despréaux Digtekonst.

M. Fr. Chr. Berlauff, Hist. & Antiq. Patr. P. P. E. — Fædrelandets Historie fra Christiendommens Indførelse til 1523.

Chas. Brandis, Phil. Dr. — Den albre
Philosophies Historie; Platos Phædo.

II. Academiſſke Examina.

1. Philologiſk, Philoſophiſk Examen
i April.

a. Philologiſk Proſe

d. 2 April.

1. Wilh. Aug. Arctander — Laudabilis.

2. Chriſt. Dorph Cappelen — Laudabilis.

3. Ole Hein. Holm — Laudabilis.

4. Fred. Gerd. Griis — Laudabilis.

5. Laur. Beſtergaard Kabel — Laudabilis.

6. Thom. Bach — Laudabilis.

7. Jo. Hans. Wadum — Laudabilis.

8. Chriſtoph. Gerh. Woff Thura — Laudabilis.

9. Laur. Pet. Gröner — Laudabilis.

10. Nathan. Angel Colban — Laudabilis.

d. 3 April.

1. Poul Mart. Moller — Laudabilis.

2. Joh. Chriſt. Erone — Laudabilis.

3. Laur. Ditlev Weſtengaard — Laudabilis.

4. Joh. Tveffen Hemsen — Laudabilis.
5. Sev. Ant. Buh. Sørensen — Laudabilis.
6. Georg. Jesfen — Laudabilis.
7. Monr. Goth. Krag — Laudabilis.
8. Christian Ehl. Herg — Laudabilis.
9. Georg Sever. Thaning — Laudabilis.
10. Carl Siewers — Laudabilis.
11. Chr. Er. Thurah — Laudabilis.
12. Laz. Mich. Levy — Laudabilis.

d. 5 April.

1. Jon. Nic. Arg — Laudabilis.
2. P. Carl Hammerich — Laudabilis.
3. Christ. Dill. Fasting — Laudabilis.
4. Sev. Joh. Leuning — Laudabilis.
5. Conr. Nic. Schwach — Laudabilis.
6. Emanuel Gamborg — Laudabilis.
7. Jon. Christ. Petersen — Laudabilis.
8. Carl Fred. Wichmann — Laudabilis.
9. Aug. Carl Wilster — Laudabilis.
10. Andr. Christ. Schumacher — Laudabilis.

d. 8 April.

1. Carl G. N. Ponsaing — Laudabilis.
2. Paul Fred. Weidemann — Laudabilis.

3. Jac. Fred. Jacobsen — Haud illandab.
4. Claus Winholt Stybe — Laudabilis.
5. Er. Georg Merens — Laudabilis.
6. Hect. Fr. Jans. Fogh — Laudabilis.
7. Pet. Dupont — Haud illand.
8. Christoph. Arends — Haud illandab.
9. Carl Fred. Guntelberg — Laudabilis.

d. 10 April.

1. Georg Herm. Mourad — Laudabilis.
2. Nic. Prab. Rosenfranz — Laudabilis.
3. Joh. Christ. Kall — Laudabilis.
4. Thom. Herm. Lange — Laudabilis.
5. Pet. Fielsted Hoppe — Laudabilis.
6. Thyge Rothe Stampe — Laudabilis.
7. Joh. Hen. Tauber — Laudabilis.
8. Nic. Bygom Krarup — Laudabilis.
9. Fred. Friis — Laudabilis.
10. Phil. Jul. Knudsen — Haud illand.
11. Thom. Christ. Mürer — Laudabilis.
12. Georg. Leth — Laudabilis.

d. 12 April.

1. Er. Stiernholm — Haud illand.
2. Aug. Ludvig Wilhelm Reisker — Haud illand.
3. Phil. Christ. Fuglede — Laudabilis.
4. G. Graae Clemmensen — Laudabilis.

5. Fr. Wilh. Glindt — Laudabilis.
6. Pet. Fr. Kasper — Haud illand.
7. Pet. Christ. Næmussen — Haud illand.
8. Ol. Woxen — Laudabilis.
9. Laur. Pet. Kaalund — Laudabilis.
10. Palle Nielsen — Laudabilis.
11. Jens Blatved — Haud illand.
12. Ol. Friele — Haud illand.

d. 14 April.

1. Pet. Brenn. Schavenius — Laudab.
2. Gust. Ad. Dichmann — Laudabilis.
3. Claud. Bang — Haud illand.
4. John Finsen — Laudabilis.
5. udholdt ei Examen.
6. Fr. Wilh. Mansa — Laudabilis.
7. Joh. G. Th. Gliemann — Laudabilis.

d. 17 April.

1. Ott. Lindegaard — Haud illand.
2. Fr. Chr. And. Hwass — Haud illand.
3. Laur. Schiedte — Laudabilis.
4. Joh. Er. Colding — Laudabilis.
5. Joh. Georg N. Foss — Laudabilis.
6. J. Did. Roed — Haud illandabilis.
7. Carl Aschlund — Haud illandabilis.
8. Magn. Sommer — Laudabilis.

b. Philosophisk Prove

d. 6 April.

1. Jac. Hornemann Bindebølle — Laudabilis.
2. Sam. Leop. Heise — Laudabilis.
3. Pet. Dupont — Haud illaudabilis.
4. Poul. Winsnes — Laudabilis.
5. Casp. Fr. Westergaard — Laudabilis.
6. Joh. Christ. Umdisen — Haud illaud.
7. Alb. Pet. Scharling — Haud illaud.
8. Georg Oberg. Thisted — Haud illaud.

d. 9 April.

1. Jo. Christ. Malling — Laudabilis.
2. Carl Edv. Moldenhawer — Laudab.
3. Thye Schow — Laudabilis.
4. Paul. Wendtsen — Laudabilis.
5. Phil. Christ. Fuglede — Laudabilis.
6. Joh. Wilh. Lüttichau — Laudabilis.
7. Pet. Jung. Eserup — Laudabilis.
8. Christ. Alb. Fluhme — Laudabilis.
9. Georg Kierulf — Laudabilis.
10. Holg. Fangel — Laudabilis.
11. Leonh. Abel — Laudabilis.
12. udholdt ei Proven.

d. 13 April.

1. Laur. Schiodte — Laudabilis.

2. udholdt ikke Proven.
3. Helle Laur. Matthiesen — Laudabilis.
4. Mort. Harring — Laudabilis.
5. Joh. Andr. Riis — Laudabilis.
6. Joach. Lund Drejer — Laudabilis.
7. Ernst Henr. Elasen — Laudabilis.
8. Seb. Clem. Langøe — Laudabilis.

Til den philologiske Prøve fremskillede sig saaledes 80, af hvilke 60 erholdt Characteren Laudabilis, de 19 fandt illandabilis, 1 fuldendte ikke Proven; til den philosophiske Prøve 28, af hvilke 22 tilkiendtes Characteren Laudabilis, 4 fandt illandabilis og 2 fuldendte ikke Proven. Blandt dem, som nu havde fuldendt begge Prøver, erholdt i Censurum Overværelse af Decan. Facult. offentlig Berømmelse: 1 Christ. Alb. Bluhme, 2 Thyge Schou, 3 Ivar Christ. Walling, 4 Carl Edv. Moldenhawer, 5 Helle Laur. Matthiesen, 6 Poul Winsnes, 7 Phil. Christ. Fuglede. Af dem, som havde nu aflagt den forhen forsamte hebraiske Prøve, blev Magn. Fred. Ribers Hovedcharacter nedsat til fandt illandabilis.

2. Theologisk Embedsexamen

a. i Jan. Kvartal.

d. 12 Jan.

1. Halvor Aschehoug. En Søn af Consistorialraad, Ridder Thork. Aschehoug, Sogne-

præst til Racheftad i Aggershuus. Stift; født 1786, blev Student 1803 — Laudab.

2. Wilhelm Thaning. En Son af Kammerraad Thaning, Forvalter paa Vemmetofte; født 1790, blev Student 1807 — Laudab.

3. Frederich Christian Kannevorff. En Son af Sognepræst L. H. Kannevorff i Aabye i Vendsyssel; født 1789, blev Student 1808 — Laud illaudab.

d. 13 Jan.

4. Matth. Georg. Pet. Nepholtz. En Son af Hofmaler Nepholtz; født i Kiøbenhavn 1791, blev Student 1808 — Laudab.

5. Peter Worm, født i Bordingborg 1788, blev Student 1807 — Laudab.

6. Wilhelm Arbo. En Son af Riismand Jens Arbo; født i Strømsøe 1785, blev Student 1802 — Non Contemnendus.

d. 14 Jan.

7. Jens Christ. Fangel. En Son af afg. Sognepræst G. Fangel i Ries paa Vrooe; født 1789, blev Student 1806 — Laudab.

8. Pet. Christ. Boye. En Son af Rector E. Boye i Tronhiem; født paa Kongsberg 1790, blev Student 1809 — Laudab.

9. Andr. Ersklew. En Son af Borger Ersklew

i Nakskov; født 1785, blev Student 1805 —
Laudab.

b. i April Kvartal.

d. 17 April.

1. Herman Dominic. Bechman Nehling. En
Søn af afg. Sognepræst J. Nehling i Egeberg
i Sieland, blev Student 1804 — Laudab.
2. Nic. Linde Hansteen. En Søn af afg.
Kongl. Skovinspektør Hansteen; født 1788,
blev Student 1808 — Laudab.

3. Juridisk Embedsexamen

1. i Januar. Kvartal.

A. Theoretisk Prove.

a. Latinff

d. 11 Jan.

1. Joh. Lem Smith. En Søn af Justitsraad
Ridder F. C. Smith; født i Kiøbenhavn. 1789,
blev Student 1809 — Laudab.
2. Matthias Friderichsen. En Søn af Kam-
merraad Amtsforvalter N. Friderichsen; født
paa Moen 1790, blev Student 1809 —
Laudab.

3. Nic. Pet. Arboe. En Søn af Cancellieraad Arboe; født paa Bornholm 1791, blev Student 1809 — Haud illaudab.

d. 13 Jan.

4. Joh. Dan. Broblewsky. En Søn af Orgelbygger D. Broblewsky; født 1786, blev Student 1804 — Laudab.

5. Nsg. Jon. Stadfeldt. En Søn af Sognepræst Jon. Nsgersen til Ræsting paa Island; født i Hytardal 1787, blev Student 1809 — Laudab.

6. udholdt ikke Examen.

d. 15 Jan.

7. Joh. Fred. Rynholm. En Søn af Gouverneur paa den Guineiske Kyst, J. D. Rynholm; født i Kiøbenhavn 1774, blev Student 1805 — Haud illaudab.

8. Greder. Bonaventura Krüger. En Søn af afg. Kammerherre Krüger; født i Kiøbenhavn 1791, blev Student 1808 — Haud illaud.

9. Jacob Hegelund. En Søn af Kammerraad J. Hegelund; født i Bergen 1791, blev Student 1809 — Haud illaudab.

d. 16 Jan.

10. J. Rahbek. Jof. 10 Jan. 1812 — Laudab.

11. Seb. Aug. Brüel. En Søn af Forspionspec-
teur Ridder B. Brüel; født 1790, blev
Student 1807 — Haud illandab.

b. Dansk

d. 18 Jan.

1. Ole Etisen Gierdrum. En Søn af Lens-
mand Elias Gierdrum; født 1786 i Stange
Præstegjæld paa Hedemarken i Norge — Be-
qvem.
2. Andr. Pet. Bierg — Beqvem.
3. Mort. Hansen Evede. En Søn af Brygger
og Brændeviinsbrænder H. J. Evede; født
i Kiøbenhavn 1791 — Beqvem.
4. Peder Kirkemann. En Søn af Føds- og
Consumptionsberient N. Kirkemann i Warde;
født 1792 — Beqvem.

d. 20 Jan.

5. Henr. Benjam. Fæster. En Søn af Føds-
inspecteur J. J. Fæster; født i Kiøbenhavn
1785 — Beqvem.
 6. Christ. Cæsar Holm. En Søn af afg. Birke-
dommer N. Holm til Lerkensfeldts Birk i Jyl-
land; født 1793 — Beqvem.
 7. Nicol. Prehn Mohr. En Søn af Forvalter
N. Mohr paa Valsøe; født 1794 — Beqvem.
- Univ. og Skole-Annaler 1815. D

8. Halldor Thorgrimsen. En Son af afg.
Domkirkepræst Gudmund Thorgrimsen; født
paa Lambestad ved Keikiabik paa Island 1789
— Beqvem.

d. 22 Jan.

9. Lars King. En Son af Borger O. King i
Horsens; født 1787 -- Beqvem.
10. Hans P. Møller. En Son af Hattemager
Møller i Kiøbenhavn; født 1791 — Beqvem.
11. Peder Larsen. En Son af Kæmmer Larsen
i Odense; født 1792 — Beqvem.
12. Joh. Pet. Lunde. En Son af Handels-
mand K. Lunde; født i Christiania — Be-
qvem.

d. 23 Jan.

13. Gunner Andr. Lind. En Son af Sogne-
præst M. Lind til Forde i Bergens Stift —
Beqvem.
14. Arne Jversen. En Son af Lensmand Jøer
Randklev; født i Ringebu Præstegjeld 1788
— Beqvem.
15. Mog. Pet. Groosk. En Son af Kammer-
raad P. A. Groosk; født i Ringebu
1795 — Beqvem.

d. 25 Jan.

16. Niels Hansen Gierding. En Son af Post-

mester H. N. Gierding i Ryesked i Lolland;
født 1781 — Ei ubegvem.

17. Abraham Georg Sørensen. En Søn af
Sognepræst Sørensen i Reibye; født 1792
— Ei ubegvem.

18. Esben Andersen Hall. En Søn af afg.
Borger N. N. Hall i Kiøbenhavn; født 1794
— Ei ubegvem.

19. Fred. Christ. Christensen. En Søn af
J. Christensen paa Østeraagaard i Jylland;
født 1795 — Ei ubegvem.

B. Practisk Prove.

a. Candidati juris.

1. Lieuten. Jac. Dan. Wessenberg (Exam.
theor. 15 Jun. 1812, Laud.) — Haud il-
laudabilis.

2. Lieuten. Cam. Fred. Kindgreen (Exam.
theor. 18 Jun. 1812, Laudab.) — Laudab.
(Jof. disse Annal. 1812 S. 294).

3. Joh. Er. Brandt (Exam. theor. 17 Oct.
1812, Laudab.) — Non Contemend.

4. Joh. Lem Smith — Haud illaud.

5. Udgævr Jonsen Stadfeldt — Haud il-
laudab.

6. Joh. Fred. Ahnholm — Non Contem.

7. Jac. Rahbek — Haud illaudab.

b. Examinati juris.

1. Ole Elisen Gierdrum — Vel.
2. Peder Kirkemann — Temmelig vel.
3. Henr. Benjam. Fæster — Vel.
4. Christ. Casar Holm — Temmelig vel.
5. Halvor Thorgrimsen — Temmelig vel.
6. Lars Ring — Vel.
7. Hans Pet. Møller — Temmelig vel.
8. Peder Larsen — Temmelig vel.
9. Joh. Pet. Lunde — Temmelig vel.
10. Arne Jøversen — Vel.
11. ikke antaget.
12. And. Jac. Schyft (Exam. theor. 22 Octb. 1812, Beqvem) — Temmelig vel.
13. ei antaget.

2. i April Qvartal.

A. Theoretisk.

a. Latinſk

b. 10 April.

1. J. Laur. Andr. Kolderup, Rosenvinge. En Søn af Postdirecteur Statsraad Kolderup Rosenvinge; født i Kiøbenhavn 1792, blev Student 1809 — Laudab.
2. Nicol. Knagenhielm Sunde. En Søn af Soldinspecteur Kammerraad Sunde i Chri

Kiansand; født i Holmestrand 1790, blev
Student 1808 — Landab.

d. 12 April.

3. Joh. Wilh. Bierg. En Søn af Justitsr.
Amtsforvalter Bierg; født i Kiøbenh. 1791,
blev Student 1803 — Hand illand.

4. Joh. Henr. Falkenthal. En Søn af
Stabschirurg Falkenthal; blev Student 1808
— Hand illandab.

5. Marc. Ludv. Bøhne Hiorth. En Søn af
Revisor Hiorth; født i Kiøbenhavn 1791,
blev Student 1808 — Hand illand.

d. 13 April.

6. Joh. Fred. Hoyer. En Søn af Proprietær
Hoyer til Kæveile i Jylland; født 1786, blev
blev Student 1806 — Hand illand.

7. Ernst Joh. von Ditten. En Søn af Capt.
v. Ditten; født i Kiøbenhavn 1789, blev
Student 1807 — Hand illandab.

b. Danst

d. 14 April.

1. Joh. Pet. Madsen. En Søn af Skipper
J. Madsen i Ryefiabing paa Falsler; født
1789 — Begvem.

2. Hans Klüber. En Son af Forvalter L. Klüber — Beqvem.
3. Hans Henr. Lühhöft. En Son af Møller N. Lühhöft; født 1790 — Beqvem.
4. Lars Fred. Hansen. En Son af Høker Hans Jensen; født i Kiøbenhavn 1792 — Beqvem.

d. 20 April.

5. Peder Kierulff. En Son af Degnen Kierulff i Sahl i Jylland; født 1787 — Beqvem.
6. Poul Christ. Vestergaard. En Son af afg. Verthusholder Vestergaard; født 1794 — Beqvem.
7. Hans Sørensen. En Son af afg. Høker Mads Sørensen; født i Kiøbenhavn 1794 — Beqvem.
8. Rasm. Pet. Bang. En Son af Urtekræmmer Bang; født i Kiøbenhavn 1795 — Beqvem.

d. 21 April.

9. Christ. Fred. Konne. En Son af Casserer ved det Kongel. Danske Cancellie, Justitær. Konne; født 1792 — Ei ubeqvem.
10. Mart. Heide. En Son af Missionær Heide; født paa Grønland 1785 — Ei ubeqvem.

11. Hans Georg Munk. En Søn af Forpagter
Søren Munk; født paa Randrup i Nørre-
Jylland 1779 — Ei beqvem.
12. Christ. Fog. En Søn af Sognepræst E.
Fog paa Bornholm; født 1794 — Beqvem.

d. 22 April.

13. Dider. Pet. Svane. En Søn af Gulds-
mægtig Svane; født i Kiøbenhavn 1790 —
Beqvem.
14. Henr. Nic. Erichson. En Søn af Sogne-
præst N. Erichson; født i Slangerup 1793 —
Beqvem.
15. Pet. Møller. En Søn af afg. Viinhandler
Møller; født i Kiøbenh. 1795 — Beqvem.
16. H. Jac. Kragh. En Søn af afg. Wæglær
H. J. Kragh; født i Kiøbenhavn 1795 —
Beqvem.

d. 23 April.

17. afstift.
18. And. Pet. Leth. Født i Landsbyen Skibbye
ved Narhuus 1791 — Beqvem.
19. Pet. Kibbye Friesleben. Født paa Her-
regaarden Bavelse i Siælland — Beqvem.
20. Jens Sørensen. En Søn af Gaardmand
Søren Christensen i Sønder, Braae ved Hjø-
ring — Beqvem.

d. 24 April.

21. Jens Matth. Verbom. En Son af Birkesdommer J. Verbom paa Læssøe; født i Christianssand 1792 — Beqvem.
22. Pet. Lassen. En Son af L. Lassen paa Weilgaard i Jylland; født paa Benzonsægede 1793 — Ei ubeqvem.
23. Hans Magn. Fred. Jensen. En Son af afg. Brændeviinsbrænder Jensen; født i Kierseminde 1793 — Beqvem.
24. Thom. Christ. Verbom. En Broder til No. 21; født 1794 — Ei ubeqvem.

d. 26 April.

25. Jens Christ. Meinich. En Son af Riobmand Meinich i Drammen; født 1788 — Beqvem.
26. Dider. Andr. Hviid — Beqvem.
27. Bertel Christ. Rye. En Son af Riobmand Rye i Svendborg; født 1793 — Beqvem.
28. Lud. Phil. Wassard. En Son af Møller H. J. Wassard i Stroe Mølle paa Frederiksborg Amt; født 1794 — Beqvem.

d. 27 April.

29. Rasm. Blichfeldt. Født 1792 paa Grebflabet Frysensborg i Jylland — Beqvem.

30. Oluf Hvidberg. En Søn af afg. Sogner
præst B. N. Hvidberg; født i Jylland 1787
— Ei ubegvem.
31. Hannibal Storch. En Søn af afg. Sogner
præst H. Storch; født i Sibye ved Middelfart
1788 — Begvem.

B. Practisk.

a. Candidati juris.

1. Anton Carl Luplau (Exam. theor. 18 Oct.
1808 Haud illand.) — Haud illand.
2. Christ. Ludv. Stemann (Exam. theoret.
11 Jan. 1812 Laudab.) — Haud illand.
3. Joh. Dittl. Fr. Linstow (Exam. theor. 10
April 1812, Laudab.) Haud illand.
4. Joh. Ryebrøe Jessen (Exam. theoret. 10
April 1812, Laudab.) — Laudab.
5. Christ. Vilh. Haagen (Exam. theor. 12
Oct. 1812, Laudab.) — Laudab.
6. Marc. Paul. Car. Holst v. Schmidten
(Exam. theor. 13 Oct. 1812, Laudab.) —
Haud illandab)
7. Nic. Dittl. Am. Røder (Exam. theoret. 14
Oct. 1812, Laudab.) — Laudab.
8. Matth. Friderichsen (Exam. theoret. 11
Jan. 1813, Laudab.) — Laudab.
9. Nic. Knagenh. Sunde — Haud illand

10. Joh. Fred. Hoyer — Hand illandab.
11. Ernst Joh. v. Ditten — Hand illand.

b. Examinati juris.

1. Mort. Hansen Tvede (Ex. theor. 18 Jan. 1813, Beqvem) — Vel.
2. Hans Pet. Møller (Ex. theor. 22 Jan. 1813, Beqvem) — Temmelig vel.
3. Mog. Pet. Grooss (Exam. theor. 23 Jan. 1813, Beqvem) — Vel.
4. Hans Henr. Lützhøft — Vel.
5. Ped. Kierulff — Temmelig vel.
6. Poul. Christ. Westergaard — Temmelig vel.
7. Hans Sørensen — Vel.
8. Rasm. Pet. Bang — Vel.
9. Christ. Fog — Vel.
10. Henr. Nic. Erichson — Temmelig vel.
11. And. Pet. Peth — Vel.
12. Jens Sørensen — Temmelig vel.
13. Jens Matth. Verboon — Temmelig vel.
14. Hans Magn. Fred. Jensen — Temmelig vel.
15. Jens Christ. Meinich — Vel.
16. Did. And. Hvild — Vel.
17. Bert. Christ. Rye — Vel.
18. Rasm. Blichfeldt — Temmelig vel.
19. Hannib. Storch — Temmelig vel.

3. Medicinsk Embedsexamen. III

(i det første Halvaar af 1813 ingen).

4. Pharmaceutisk Examen.

d. 8 Feb.

1. Peder Frederik Friis. En Søn af Cancellieraad og Birkedommer Friis; født i Odense 1793 — Laudab.

d. 27 Feb.

2. Georg Herman Monrad. En Søn af Dr. og Stiftsphysicus L. Monrad; født i Bergen 1793 — Laudab.

d. 13 Mart.

3. Peder Byrgesen Cortnum. En Søn af Consumtions- og Faldinspecteur Cortnum; født i Nykøbing paa Mors 1791 — Laudab.

4. Christian Ludvig Lange. En Søn af Forpagter M. N. Lange; født paa Juellund i Sielland 1789 — Laudab.

5. Joh. Sev. Westengaard. En Søn af Provst D. Westengaard; født i Kundbye i Sielland 1792 — Laudab.
-

III. Presbeviisninger og Befordringer.

a. i Universitets-Directionen.

Den 28 Januar er Kongelig Historiograph og Medlem af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler, Geheime-Conferentsraad Dve Malling, Storkors af Dannebrog, benaadet med Dannebrogsmændenes Solskors.

b. ved Universitetet.

Den 28 Jan. ere Etatsraad Professor R. C. Kall og Dr. Med. Etatsraad Prof. F. L. Bang udnævnte til Riddere af Dannebrogordenens fjerde Klasse.

Den 11 Mart. er Profess. Theolog. extraordinarius, Jens Møller, udnævnt til Professor ordinarius i Theologien ved Kiøbenh. Universitet, samt tillige til ordentligt Medlem af det theologiske Facultet og Communitetets Direction.

Den 14 Mai er Professor i Archæologien, Justitsraad R. Schow, udnævnt til at være tillige Professor i det græske Sprog og Literatur, samt beskikket til Professor ordinarius og Assessor Consistorii.

Samme Dag er Literatus Joh. Reinhardt beskikket til Lector i Naturhistorien, i Særdeleshed Zoologien, samt til Adjunct ved det philosophiske Facultet.

IV. Promotioner.

Den 6 Febr. forsvarede Christian Aug. Brandis offentlig paa Etersens Collegii Auditorium sin af det philosophiske Facultet antagne Inauguraldissertation: *Commentationum Eleaticarum pars prima* (214 p. 8). De ordentlige Opponentere vare efter Directionens Anmodning Professorerne i Philologien, Professor Thorlacius, Justitsraad Schow og Professor Sverdrup.

Efterat Udsaldet af denne offentlige Actus var igiennem Directionen til Hs. Majestæt indberettet, behagede det Allerhøiøissamme, under 24 Mart. allernaadigst at tillade, at Magistergraden ved Kiøbenhavns Universitet maatte confereres fornaævnte C. A. Brandis, og til den Ende Magisterdiplomet for ham udsærdiges.

Den 7 Mai forsvarede Professor Theolog. ved Kiøbenhavns Universitet, Jens Møller, offentlig i Regentsauditoriet for Doctorgraden i Theologien sin Dissertation *De fide Eusebii Cæsareensis in rebus Christianorum enarrandis* (175 p. 8). Efter fuldendt Disputationsact blev den theologiske Doctorbærdighed Professor J. Møller umiddelbar, ifølge dertil givne allernaadigst Bevilling *), con-

*) Hvorved i dette Tilfælde, da Doctoranden selv var Medlem af det theologiske Facultet, Undtagelse

fereret af Dr. Professor Theol. P. E. Müller med de ved saadan Handling sædvanlige Ceremonier *). Til denne høitidelighed var af Professor B. Thorslacius indbudet ved et Program, som indeholdt en Undersøgelse om tvende christelige Semmer i Hr. Conferenzraad og Deputeret Monrads Museum.

Ved allerhøieste Resolution af 5 Januar. er det theologiske Facultet blevet bemyndiget til at conferere Professor i Theologien ved Universitetet i Kiel, Mag. Georg Samuel Franck, den af ham attraaede Doctorværdighed i Theologien ved Kiøbenhavns Universitet. Den af Hr. Professor Franck indsendte Inauguraldisertations Titel var: De historia dogmatum Arminianorum (115 p. 8).

V. Høitideligheder.

1. I Anledning af Hs. Majest. Kongens Fødselsdag.

Onsdagen den 3 Febr. blev Hs. Majest. Kongens Fødselsdag høitideligholdt paa Universitetet ved en latinisk Tale.

giordes fra den ved den Kongelige Resolution af 1 Novb. 1808 foretagne almindelige Regel angaaende allerunderdanigst Indberetning om Disputationens Udfald, forinden Graden confereres.

*) Af Hr. Prof. P. E. Müllers ved denne Leilighed holdte Tale er det væsentligste Indhold meddeelt i nærværende Hæfte S. 1: 10.

Til Høitideligheden var indbudet ved et Program af Professor B. Thorlacius, hvis Giensstand var: den Skik hos de gamle Romere at indflette velfortiente Mænds Navne i religiøse Sange. Taler, som holdtes i Regentsauditoriet af p. t. Universitetets Rector, Conferenzraad Ridder K. W. Schlegel, handlede om: hvorfor vi endogsaa i disse mindre heldige Tider bør ansee os lykkeligere end de fleeste andre Folk i Europa, og til hvilken Taknemmelighed vi herved forpligtes mod den Fyrste, der styrer vore Anliggender med saa megen Klogskab.

Ved Talens Slutning bleve de Studerendes Navne bekendtgjorte, som vedkommende Censurer havde tilkiendt Præmier for Besvarelser af de i Aaret 1812 udsatte Priisopgaver, hvorhos Censurerne over de indsendte Afhandlinger oplæstes.

Over det i Theologien fremsatte Spørgsmaal:

"Efter at have fremsat Hovedpunkterne i Historien af de gamle Philosophers Strid om det høieste Gode, og sammes Opriindelse, at vise, hvad den christelige Lære om den mennesskelige Naturs Bæredighed og Ypperlighed kan bidrage til denne Strids Afgiørelse.."

var fun eet Forsøg indkommet. Det theologiske
Facultets Dom derober var følgende:

Quæstionem ab ordine Theologorum anno
superiori propositam non nisi unus, cujus com-
mentatio versis Jesu:

"Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ κ. τ. λ." α
inscribitur, solvere aggressus est. Quam vero
solus tentavit rem, eam tanta cum industria ex-
pedivit, ut etiam interplures honestum locum
sibi vindicasset. Præcipuum, quod rigidiores
judices in dissertatione ejus desiderarent, dialecticam in rebus abstrusioribus rimandis subtilita-
tem, aliis iisdemque haud parvis virtutibus, multa
inprimis et bene digesta lectione, lucido ordine,
solido in rebus ponderandis exponendisque ju-
dicio, latini denique sermonis puritate abunde
compensavit. Quare disputationem ejus, quæ
præmio ornatur, dignam censemus.

Havniæ d. 22 Jan. 1813.

Horneman. P. E. Müller. J. Møller.

Med Seddelens Nabning befandtes Forfatter-
ren at være Candidat. Theol. Christ. Jensen *).

*) Tog theologisk Embedsexamen i October 1803.

Til Besvarelse af den juridiske Opgave:

"Af hvilke Grunde er de gamle fædre-
landske Loves Studium især at anbefale
den danske Lovkyndige, og paa hvad
Maade giendrives bedst de, som paa-
staae, at Fortolkeren af Christian den
stes Lovbog maa afholde sig fra at be-
nytte dem? og hvorledes bør endelig
dette Studium indrettes, for at det kan
vorde saa frugtbart som mueligt og i
enhver Henseende svare til Siemedet?"
var indkommet eet Forsøg, affattet paa Latin.
Det juridiske Facultets Dom deraf var følgende:

Ad quæstionem ab Ordine Jurisconsultorum
anno superiore propositam de usu legum anti-
quarum patriarum in Codice Christianeo inter-
pretando non se accinxit nisi unus, commentatio-
nem majoris magnitudinis exhibens, vernacula
lingva conscriptam, hac tessera insignitam: cæte-
ris forte materiæ gravitate et amplitudine deter-
ritis. Hujus autem commentationis auctor plus
præstitit, quam a juvenili ingenio expectandum
erat; summa enim diligentia argumenta, quæ pro
usu legum antiquarum militant, conquisivit, plu-
ribusque exemplis, quam opus erat, hunc usum
illustravit eoque penitiorem fontium cognitionem
comprobavit, hoc potissimum tempore laudan-
dum, quo plures juris scientiam profitentes inter-

pretationi legum, quæ efficitur argumentis a priori petitis, nimis indulgentes, fontes adire fastidiunt. Si vel maxime severus censor non omnes Codicis Christianei nodos æque feliciter ab auctore solutos existimaret, aliumque in argumentis exponendis ordinem præferret, atque in posteriori parte commentationis, ubi dissentientes refellere studet, modumque, quo studium juris antiqui instituendum sit, demonstrat, quædam desideraret, idem tamen agnoscet materiam hic uberius feliciusque quam ab ullo hucusque esse pertractatam. Hinc nulli dubitamus, quin commentationis auctor præmium, quod Regis Augustissimi munificentia junioribus The- midis alumniis proposuit, reportare quam maxime mereatur.

Schlegel. J. Th. Hurtigkarl.

C. Brorson. M. H. Bornemann.

Med Seddelens Nabning befandtes Forfatter-
ren at være Stud. juris J. L. N. Kolderup Ros-
senvinge *).

Over den medicinske Opgave:

"At fremsætte den pharmaceutiske og the-
rapeutiske Historie af Dvægsolvet som
antivenerisk Lægemiddel."

*) Dimitteret til Univ. 1809. Jof. dette Hæfte S. 52.

var indkommen een paa Latin skreven Afhandling,
om hvilken det medicinske Facultets Dom var
følgende:

Medicorum Ordo in Universitate Hafniensi
anno proxime elapso sequentem proposuerat quæ-
stionem:

"Historia pharmaceutica et therapeutica
hydrargyri tanquam remedii antivenerii
explicetur."

Unicus modo auctor in hoc argumento expli-
cando vires suas expertus est, idque sub symbolo:
Mercurius efficit, quicquid medicus optare possit.

Auctor, qui commentationem hujus thema-
tis latine scriptam nobis obtulit, veros scientia-
rum fontes adire scivit. Quæ ad argumentum
spectant, lucido ordine, diligenter docteqve ex-
ponit. Auctorum placita circa mediorum mer-
curialium præparationem, usum et effectum caute
examinat, proprio judicio modeste interposito.
In viribus tamen remediorum dijudicandis, ho-
rum aliquot minorem, quam jure merentur,
laudem attribuit; minus itidem curate disquisita
intelligimus ea, quæ vehementiorem mercurii
effectum mitigare valent; parum etiam de me-
dela morborum, quos ipse mercurius gignit, auc-
tor sollicitus fuit.

Ceteroquin, cum in tota commentatione
ingenii acumen micet, et laudabilis apparat

eruditio, Facultas medica unanimo consensu
auctorem præmio dignatur.

Hafniæ d. XV Januarii MDCCCXIII.

F. L. Bang. Saxtorph. Mynster.
Herholdt. Skielderup.

h. a. N.

»Bed Seddelens Nabning befandtes Forfatte-
ren at være Cand. Med. Franz Gebh. Howig *).

Over den i Mathematiken fremsatte Op-
gave:

»Bed hvilke Midler have Geometrerne
fra ældre Tider af lært at dele enhver
retliniet Vinkel i tre lige store Dele?
var indkommen een Afhandling. Vedkommende
Censurers Dom derover lod saaledes:

Elapso nuper anno propositam disserendi
materiam mathematicam ita tractat, quæ sola
nobis fuit oblata commentatio, symbolo insig-
nita: Ποσα των εν γεωμετρια θεωρηματων δυη ευμε-
τοδα εν αρχη φανεντα, χρονω την εξεργασιν λαμβανουσι — Archimedes ut nobiliores hujus proble-
matis solutiones diligenter conquirentem, con-
cinnantem etiam eandem præmio haud indignum
censeamus; deficiente quamvis ultima utique li-

*) Dimitt. fra K. H. Skole i Kiebenh. 1807. Jvf.
diffe Annal. 1812 S. 44.

mâ, relictas subinde deleturâ maculas, quas humana parum cavit natura, attentionis, calami sermonisve lapsuum facile causa vel occasio.

Bugge. Woldike. J. Wolf.

Ved Seddelens Nabning befandtes Forfatteren at være Secondlieutenant af Artilleriet Johan Kragh.

En Besvarelse af den philologiske Opgave:

"Af Apollodorus, Hyginus og andre Kilder, som høves, at oplyse den Cyklus af Myther, som behandlede i de Digte, som kaldtes Heracleæ."

Var indkommen een Afhandling, om hvilken vedkommende Censurers Dom var følgende:

In themate philologico anno MDCCCXII "de exhibendo mythorum cyclo, Heraclearum carminibus tractato, non nisi unus auctor vires suas expertus est.

Is licet nec fontes, unde haurienda rei cognitio, nec præsidia quibus in ea utendum, ignoraverit, neutris tamen rite usus cernitur. Laboribus Herculis justo longius inhæsit; in Heracleis vero, (qui tamen argumenti cardo erat) illustrandis nimis brevis fuit. Partem disquisitionis archæologicam prorsus neglexit. In opinionibus aliorum æstimandis tersum iudicium, in iisdem referendis acumen, in propriis autem sententiis ex-

plicandis accuratio & constantia desideratur. Dictio, quamvis auctorem latinitatis haud expertem arguit, non tamen eam præ se fert diligentiam, quam tractationis brevitæ admittebat.

Cum itaqve hæc commentatio materiæ propositæ justam lucem non affuderit, præmio eam haud ornandam censemus.

B. Thorlacius. N. Schow. Sverdrup.

Over de i Philosophien, Historien og Æsthetiken udsatte Spørgsmaale vare ingen Afhandlinger indløbne.

De for Aaret 1813 ved allerhøieste Resolution af 26 Jan. d. A. approberede Prisspørgsmaale ere følgende:

1. I Theologien.

Exposita origine mysticismi in ecclesia christiana, ostendatur, an et quatenus hæc sentiendi ratio cum genio religionis christianæ conspiret.

Efter at have forklaret Mysticismens Oprindelse i den christelige Kirke, vise man, om og hvorvidt denne Forestillingsmaade stemmer overeens med den christelige Religions Aand.

2. I Lovfyndigheden.

Quinam est verus finis ususqve solennitatum juris, atqve qualis modus in iis præscribendis a

legislatore servandus, ut cum singulorum tum civitatis juribus verisque commodis optime consulatur?

Hvilken er Retslovenhæfters sande Hensigt og Nytte, og hvilke Grundsætninger bør Lovgiveren følge i at foreskrive saadanne med Hensyn saavel til de Enkelte, som Statens Rettigheder og Færd.

3. I Medicinen.

Catarrhi explicetur theoria.

At udvikle Catharrens Theorie.

4. I Philosophien.

Cum nonnulli, saltem in rerum naturalium investigatione, argumentis ex inductione et analogia petitis, unice pretium aliquod statuunt, cetera vero ex ipsa rerum natura et indole sumta prorsus vilipendant; quæritur, an id merito fiat, et doceatur adeo, quænam illorum argumentorum sit ratio, exploreturque, num illa per se adeo firma sint, ut his omnino carere possint.

Da nogle, især i Naturvidenskaberne, allene sætte Priis paa Grunde, hentede fra Induction og Analogie, men aldeles ringeagte de øvrige, som laanes fra selve Tingenes Natur og Besskaffenhed, saa spørges, hvorvidt dette skeer med Rette, hvor hos det maatte udvikles, hvorledes hine Grunde ere beskaftne, og undersøges, om samme i sig selv ere saa faste, at de ganske kunne undvære de sidste.

5. I Mathematiken.

Explicetur theoria percussione fluidi, data celeritate moti versus datum planum tam verticale quam inclinatum; nec non monstretur congruentia aut discrepantia hujus theoriæ atque experimentorum, a celeberrimis Hydraulicæ scriptoribus institutorum.

Man forklare Theorien om flydende Legemers Slag, naar Hurtigheden er given af dets Bevægelse mod en given saavel vertical som skraa Flade, hvorhos vides denne Theories Overeensstemmelse eller Uovereensstemmelse med de Forsøg, som de berømteste Skribenter over Hydrauliken have anstillet.

6. I Historien.

Exposita servitutis apud priscos Scandinavos origine et ratione, ostendatur, quomodo in Septentrione sensim cessaverit tandemque omnino abrogata sit?

Man forklare Trældommens Oprindelse og Bessættelse hos de gamle skandinaviske Folk, og vise derefter, hvorledes den efterhaanden forsvandt, og tilsidst ganske afstøffedes i Norden.

7. I Philologien.

Exponatur unde et quo tempore fontium Apollini Musisque sacrarum religio orta sit, opi-

nioque illa veterum Græcorum et Romanorum satis pervulgata, qva aqvæ illorum fontium hauriæ facultatem poeticam inspirare putabantur.

Det forklares, hvorfra og naar de til Apollo og Muserne indviede Kilders Hellighed er opkommen, saavel som den blandt Grækerne og Rømerne temmelig udbredte Mening, at Vand, drukkit af disse Kilder, kunde indgyde poetisk Aand.

8. I Æsthetiken.

At undersøge og med Exempler oplyse, hvilke Fodmaal og Versarter kunne ansees meest overeensstemmende med det danske Sprogs Aand og særegne Indretning.

2. I Anledning af Rectorliste og Præmiers Uddeling.

Torsdagen den 17 Jun. holdtes i Regentens auditoriet den sædvanlige aarlige Høitidelighed i Anledning af Rectoratets Omkistelse. Conferenzraad Dr. Professor Ridder J. G. W. Schlegel nedlagde det i sidste academiske Aar sorte Rectorat og overleverede samme til Prof. B. Thorslacius. Taler, som holdtes af den fratrædende Rector, handlede om den Priis, som bør sættes paa indenlandske, af Forsædrene efterladte, Love.

Efterat Taler var tilende, udbeestes Universitetets Priismedailler i Guld til de Studerende,

hvilke samme tilforn vare tilkiendte *), nemlig
 Candidat. Theol. C. Jensen, Candidat. juris
 J. L. W. Kolderup-Rosenvinge, Candidat.
 Medicinæ K. G. Howitz. Ligeledes nævnedes
 med Hæder Lieutenant J. Kragh, hvis mathema-
 tiske Afhandling var kiendt Prisen værdig, men
 som den ikke kunde tildeles, da ifølge den aller-
 høieste Resolution af 15 Febr. 1793 blot cives
 academici af Kiøbenhavns Universitet, som ere
 ubefordrede og ei staae i noget offentligt eller andet
 Embede, have Adgang til disse Præmiers Erhol-
 delse.

Til denne Høitidelighed var indbudet ved et
 Program af Prof. B. Thorlacius, som hand-
 lede om: Manuel Philas, en græsk Jam-
 beskriver fra Begyndelsen af det fior-
 tende Aarhundrede, og tillige meddeelte
 tvende hidtil undgionne Stykker af
 samme Digter.

VI. Kort Efterretning om den med det Kiøbenhavnske Universitet for- bundne botaniske Have *) nuvæ-

*) S. ovenfor S. 64 ff.

*) Den første Begyndelse til en botanisk Have ved
 Kiøbenhavns Universitet skete i Aaret 1600, da

rende Tilstand, og de Forbedringer,
den i seeneve Tid har erholdt.

(Efter Meddelelse af Hr. Prof. J. W. Hornemann).

Den tiltagende Mængde af Planter, som var
en Folge af en udbredt Lushandel med de bedste

Studiigaardsbygningen af ny blev opført, saavel-
som den derved beliggende Professor-Residens; og
til en medicinsk Have blev bestemt det derved lig-
gende Stykke Land. Denne Have var imidlertid
i Aaret 1621 ei endnu kommen i synderlig Stand,
ligesom den ei heller havde nogen lønnet Gartner,
men den Professor, som beboede den Residents,
Haven laae til, maatte selv holde den vedlige.
Indtil 1696, da Nasmus Bartholin legerede til
dens Dyrelse en Capital af 1200 Rd., havde
den Aet ingen Indtægt. Ved Rescript af 3 Feb.
1769 Plantede Kongen den botaniske Have 2500
Rd., saaledes at Aenterne deraf skulde anvendes
til dens Fornodenheder. Imidlertid var 1752 an-
lagt en anden botanisk Have paa den Plads, hvor
Amaliegaden nu ender mod Toldboden, hvilken
Have Frederik 5 havde Planket Universitetet. Til-
lige vedblev dog den gamle botaniske Have, ind-
til den Charlottenborgske Have blev allernaadigst
Planket og i Aaret 1778 indrettet til en botanisk
Have for Kiøbenhavns Universitet, hvorefter den
gamle, der i alle Henseender var ubequem til sit
Diemed, blev en Lyshave ved den Studiigaarden
nærmest liggende Professorresidents (hvilken indtil
Bombardementet, beboedes af Hr. Etatsr.
Bugge).

botaniske Have og dens Communication med flere Lande, gjorde det allerede i Aaret 1805 nødvendigt at tænke paa at skaffe mere Plads. Da Grændserne af Haven til den Tid ikke kunde udvides, var man nødt til at udrydde adskillige unødværlige Træer og en Deel Buxbomhækker. Herved og ved at indskrænke de talrige og brede Gange, samt ved at benytte det Quarteer af Haven, hvor de officinelle Planter særskilt blive dyrkede, vandt man i den øverste Deel af Haven Plads til flere hundrede Buske og Træer, og i de systematiske Quarterer for mere end 1800 Planter.

Men i Aaret 1811 fik Haven en virkelig Udvidelse, da Hs. Majestæt Kongen allernaadigst skænkede den et tilgrændsende Stykke Jord fra gammel Holm af 1000 □ Alen, og desuden til at indhegne og beqvemgjøre samme lod anvise 5000 Rd. Ved denne allernaadigste Gave blev adskillige Planter's Dyrkning muelig, som formedelst Localet hidtil savnedes.

Til et nyt Vexthuus havde Hs. Majestæt allerede i Aaret 1803 skænkhet 3000 Rd. Dette Vexthuus blev strax opført efter de nyeste Principer i en Længde af $71\frac{1}{2}$, en Bredde af 14 og en Høide af $10\frac{1}{2}$ Fod, og rummer i tre Afdelinger henimod 2000 Planter. Men uagtet denne Forøgelse og adskillige Indretninger ved de gamle Vexthuse, hvorved Plads er vundet, vil dog, formedelst Plan-

ternes stedse tiltagende Antal, et nyt Verthuses
Opførelse snart blive en Nødvendighed.

Det Antal af Plantearter, som nu dyrkes i botaniske Have, kan anslaaes til henved 10000. Den botaniske Have i Kiøbenhavn havde i Aaret 1801 over 5000 virkeligen forskellige Arter; for nærværende Tid omtrent 7500, paa omtrent 3 Tønder Land, det er at sige flere, end der findes vildvoksende i hele Europa. Af denne Mængde ere kun faa indførte, nemlig henved 100 amerikanske Frutices og endeel capiske Græsarter; Resten er deels skænket deels tilbyttet enten mod Græsarter og levende Planter, eller mod torrede Planter. Havens Correspondence udstrækker sig til alle Verdens Dele. Saavel fra de nordiske Alper, som fra Sveiz, Savoyen, Pyrenæerne, de carpathiske Bierge og selv fra Caucasus er Havens Samling af alpiniske Planter saaledes forøget, at ingen anden botanisk Have dermed kan sættes i Ligning. Ogsaa af Sydsøe Planter, disse ved et eget Phynsionomie saafænde Prydelser, eier Haven nu en ikke ubetydelig Samling. Til Exempler paa Havens Tilvæxt i den senere Tid kan anføres, at af Slægten *Erica* eiede den 1801 kun 12 Arter, nu 69; af *Stapelia* forhen 3, nu 46; af *Mesembryanthemum* forhen 26, nu 78; af *Salix* forhen 18, nu over 100.

Forbindelsen med de vigtigste botaniske Have i Europa og endeel Steder uden for Europa, giver

Haven en aarlig Udsæd af mere end 2000 forskiel-
lige Kroeformter foruden Havens egne Kroeer, som
i Aaret 1812 beløb sig til 2384.

I Henseende til den climatiske Inddeling har
Haven omtrent 3800 Planter, som staae i fri
Land; omtrent 1000, som kunne staae ude fra
Krosten ophører til den igien indfinder sig, og om
Vinteren maae bevares i de kolde Vexthuse; 1500,
som taale fri Luft, saa længe Temperaturen ikke
er under 3° , og som den øvrige Deel af Aaret staae
i det saakaldte cøpste Huus; 200, der fordre samme
Temperatur, som Aloeslægten, og derfor have
Plads i Aloehuset, hvilke ikke udføres i fri Luft,
førend Temperaturen er 6° ; og endelig over 1000,
som høre til de saa kaldte varme Huse, det er at
sige saadanne, som fordre i det mindste 8° Varme.
Da endog Planter fra de varmeste Climater kunne
i den mildeste Tid af Aaret taale den frie Luft,
og denne har en mærkelig Indflydelse paa deres
Vext og Sundhed, saa er den Anstalt søiet, at
disse Planter nyde den frie Lufts Indflydelse paa
et dertil indrettet Sted fra Midten af Juli til
Midten af September.

Den i senere Tid indtraadte Nødvendighed,
isødet for Steenkul eller Træ, at anvende Torv
til Vexthusenes Opvarmelse, har berøvet Haven

adskillige Planter, fordi Jorven frembringer en
 Døs, der giver en fugtig Varme, hvilken Vexterne
 ikke kunne fordrage. I Holland bruges vel Jorv
 til at varme Vexthusene; men disse og Canalerne
 ere da ogsaa bygte derefter.

I en botanisk Have som saadan bør Planternes
 Inddeling skee efter et Princip, som har til Diemed,
 ei blot at udbrede Kundskab om de enkelte Arter,
 ei blot at giøre dem, som derom søge Underretning,
 bekjendte med de officinelle, oeconomiske eller tech-
 niske Planter, men tillige at vise det Heles Over-
 eensstemmelse og Arternes Horeening til Slægter
 og disse til Ordener og Classer, med eet Ord, at
 fremme virkelig botanisk videnskabelig Kundskab.
 Heri kan følges enten et naturligt eller et saa kaldet
 artificielt System. Classification efter naturlige
 Familier har det Fortrin, at man derved bedre
 bliver giort opmærksom paa Planternes indbyrdes
 Forhold og bedre overskuer det Heles Sammen-
 hæng; men denne Overskuen forudsætter dog Kund-
 skab til det Enkelte; og kan denne lettere erholdes
 ved det System, som grunder sig paa vilkaarlige
 Dele, saa bør dette foretrækkes ved en Indretning,
 som er bestemt til at fremme botaniske Kundskaber
 fra de første Grunde af. Et saadant System er det
 Linneiske Sexualsystem, og da dette fremfor noget
 andet letter Veien til Kundskab om Art og Slægt,

blev det i Maret 1805 indført i Haven, hvor Planterne forhen vare ordnede efter det Royenske System, der henholder til de saakaldte naturlige. Planternes Inddeling efter det Linneiske System finder dog kun Sted i det saakaldte systematiske Kvartier. I den øvrige Deel af Haven, som deels er anvendt til Arboret og Fruticet, deels til Proverkvartier, dyrkes Planterne ikke i nogen bestemt Orden; thi i hine kan den ikke finde Sted, ved dette behøves den ikke. Ligeledes kan den systematiske Inddeling ikke finde Sted ved Potteplanterne.

Ved alle Bexter i Haven er anbragt et Nummer, som henviser til Planternes Navn i den Reichartske Udgaave af det Linneiske System. Denne Henvisning har den Ubequemmelighed, at, da mangfoldige Planter ere blevene bekiendte, siden dette Skrift udkom (1779), maae disse skrives til, og dernæst, at denne Catalog ikke er portativ, og derhos kostbar, da den bestaaer af 4 Dele. Til de Studerendes Nytte er Hr. Prof. J. W. Hornemann derfor betænkt paa at udgive en Catalog i Liighed med den af afdøde Prof. Willdenow i Maret 1809 udgivne *Enumeratio plantarum horti Berolinensis*, men som dog i flere væsentlige Henseender vil blive fuldstændigere. Ifølge allerhøieste Tilladelse trykkes den paa offentlig Bekostning, og det, som ved Salget ind-

Kommer, skal anvendes til Bogsamlingens Forøgelse *).

Haven har et betydeligt, især i ældre Værker fuldstændigt, Bibliothek, men som mangler det fornødne Fond til nye Anskaffelser. En vigtig Tilvæxt har det i senere Tid erholdt ved afg. Prof. Wahls Bogsamling, hvis botaniske Deel Hans Majestæt allernaadigst har skænket til Haven. Det blev derved forøget med omtrent 300 Voll., hvoriblandt nogle meget kostbare. Siden den Tid har det maattet indskrænke sig til de allernødvendigste Skrifter og saadanne, som kunde erholdes for en nogenlunde taalelig Priis. Et kostbart Værk, Horti Gramina austriaca, 4 Voll. i Imper. Fol. med 400 Kobberpl., skyldes Hs. Majest. Gæmlichkeit. En endnu større kongelig Gave var afg. Prof. Wahls Manuskripter og Herbarium. Iblandt de første udgivne allene hans Species plantarum 64 Voll. Herbariet er et af de største i Europa, og indeholder over 20000 bestemte Species, foruden en betydelig Mængde ubestemte.

Havens ordentlige Indtægter staae ikke i Forhold til dens Fornødenheder, da de kun udgiøre:

*) Af denne Catalog er nu alt udkommen den første Deel under Titel: Hortus Regius Botanicus Hafniensis, Particula I., som indeholder de første 10 Linneiske Classer.

af Erasmus Bartholinus

Legat *) . . .	46 Rbd. 3 Mk. 5 f.
— Christian den Syvendes Legat **)	231 — ' — ' —
— Postcassen ***)	1250 — ' — ' —
— Saticassen til Reparationer og Lønninger †)	920 — ' — ' —

i alt 2447 Rbd. 3 Mk. 5 f.

Da Gartnerens, Evnenes og det Halve af Professorens Løn bestrides af denne Sum, er det naturligt, at den i Løder, som disse, maa have betydelig Underbalance ††).

*) Jvfr. disse Annal. 1812 S. 24.

**) Samme Steds S. 387.

***) Efter Kongel. Resol. af 29 Mart. 1805.

†) Næmlig efter som Indtægten stod i Mæret 1812, forinden det forandrede Vengevæsen blev indført. Efter dette gaae de to sidste Indtægtsposser over til Rigsbankpenge S. B. Daler for Daler, og de to første, som ere Renter af Legatcapitaler ved Universitetet, lide den samme midlertidige Formindelse som andre Universitetets Legatreuter.

††) Denne Underbalance har længe været trykkende for det academiske Fond, som nu for den botaniske Have staaer i et Forfald af over 3000 Rbd. Det er i

VII. Fortsatte Efterretninger om det
Moltkeske, Universitetet tilhøren-
de, Naturaliecabinet, fra 28 Jan.
1812 til 28 Jan. 1813.

(Jof. disse Annal. 1812 S. 65-68).

Efterat de tre betydelige nye Samlinger, som
Hs. Excell. Ordenscansleren, Grev J. G. Moltke,
havde for at completere især den mineralogiske Af-
deling af Naturaliecabinetet, vare blevne afgivne,
er Arbeidet fortsat med at ordne den Hovedsamling,
som skal udgiøre Grundstammen for Museets mine-
ralogiske Deel, ogsaa ved Udvalg af de tre nye
tilkomne Samlinger. Ved denne Sortering er
bleven og bliver tilføjet et betydeligt Antal Dou-
bletter, hvilke af Ordenscansleren, til hvem Dis-
positionen over samme ved allerhøieste Resolution
af 3 Febr. f. A. er overladt, ere bestemte, deels til
at forsyne andre Lærestatter i Danmark og
Norge, deels til ved Ombytning at forskaffe Na-
turalieheatret ved Kiøbenhavns Universitet de
Stykker, samme endnu maatte mangle.

Sovrigt at bemærke, at den botaniske Have har sin
egen, fra Universitetsdirectionen forkiøbt, Di-
rection, som for nærværende Tid bestaaer af Hr.
Geheime-Conferensraad Walling, Storfor, Hr.
Justitsr. Ridder Wiborg og Hr. Professor J. W.
Hornemann.

Med Mineralierne's Sortering og Inventering er Arbeidet fortsat af Hr. Prof. Wad, hvorved ogsaa Hr. Bergmester Wynster i en Deel af Sommeren har gaaet tilhaande. Til at giemme endeel af de Fossilier, som vare ordnede og afdeelte, men hvortil ingen Plads gaves i Cabinettet's øvrige Etage, fordi disse allerede vare opfyldte med andre forhen ordnede Fossilier, er blevet anskaffet et nyt Etage for en Sum af 624 Rd., hvilken Udgift Hs. Excellence Ordenscansleren har behaget at paa- tage sig.

Den almindelige oryctognostiske Fortegnelse er i Aaret 1812 af Hr. Professor Wad fortsat indtil 7620 Nummere. Videre er begyndt med at anlagge den oryctognostiske Samling, som skal tilhøre Universitetet, hvortil Hr. Professor Wad har valgt først de saakaldte Edelskene. Af denne Samling ere beskrevne 440 Nummere, saa at enhver Species eller Art, som beskrives, benævnes med et dansk, et tydsk, et fransk og et latinisk systematisk Navn, som hidtil ikke har været optaget i Mineralogien, hvorforuden forved enhver Art er given en Oversigt over dens særegne Characteristik, samt dens geognostiske og geographiske Forekommende. Ligesledes er begyndt paa en Characteresamling, for at vise Fossiliernes forskellige Farver, og saaledes for flere Characterer. Ogsaa er den videnskabeligen beskrivende specielle Fortegnelse rykket betydeligen

frem. Forelæsninger ere ved Museets mineralogiske Afdeling bleve holdte af Hr. Professor Wad, deels over Dryctognosie, deels over Geognosie.

Den systematisk beskribende Catalog over Naturaliecabinnets Zoologiske Afdeling har ikke kunnet fortsættes eller fuldendes formedelsk Hr. Professor Rathkes Graværelse paa en efter allerhøieste Befaling foretaget Reise til Nordlandene. Af samme Aarsag kunde i Aaret 1812 ingen Forelæsninger blive holdte ved Museet over Zoologien. Dog have de Studerende, som ønskede sig Veiledning til Zoologiens Studium, ikke savnet denne, da zoologiske Forelæsninger i samme Tid bleve af Hr. Litteratus (nu Lector) Joh. Reinhardt holdte ved det kongelige Museum for Naturvidenskabene.

De af Hs. Excell. Ordenscansleren under 28 Jan. 1811 til Museet indbetalte 11000 Rdl., som ved allerhøieste Resolution af 9 Febr. 1812 bleve bestemte til en uroffelig Fond, hvis Renter skulde anvendes til det naturhistoriske Studiums Fremme, ere ved Tillæg af de opsparede Renter for 2 Aar forøgede indtil en Sum af 11,897 Rdl. 57½ S. Paa samme Maade ere de 500 Rdl., som for Aarene 1810 og 1811 af Ordenscansleren i sin Tid indbetaltes til Naturaliecabinnets Forøgelse (disse Annal. 1812 S. 67) fremdeles til Fordeel for dette giorte frugtbringende. Til samme Diemed er, i Henhold til Gavebrevets §. 5, ligeledes af Ordens-

canzleren for Aaret 1812 indbetalt 200 Rbd., hvorhos Hs. Excell. foreslog, at saavel disse 200 Rbd., som de forommeldte 500 Rbd. med sammes Renter, og endelig de for de to sidstforløbne Aar, fra 28 Jan. 1811 til 28 Jan. 1813 opsparede Renter og Renters Renter af Hovedsummen 11000 Rbd., nemlig 897 Rbd. 57 $\frac{1}{2}$ S., maatte alle henlægges til bemeldte Hovedsum, for at samme Tid efter anden Kunde forøges indtil paa saadan Maade var opsamlet en Capital af 15000 Rbd., da man derved opnaaede en Rente af 600 Rbd. aarlig til Gavn for det naturhistoriske Studium ved Kiøbenhavns Universitet.

Ved allernaadigst, under 8 Mart. d. A., at approbere dette, af Directionen allerunderdanigst forelagte Forslag, har Hs. Majestæt tillige behaget at befale, at Directionen, indtil Renterne af bemeldte Capital udgjør 600 Rbd. aarlig, blandt de aarlige hvert Aar udsættende Priismedailler tillige skal bestemme en Guldmedaille som Belønning for den bedste Besvarelse af en Priisopgave i den naturhistoriske Videnskab.

Seenere har Directionen foranstaltet, at forberørte Capital, hvoraf 11,600 Rbd. habdes i Deposito: Cassen, Obligationer, ere i samlet og særskilt Sum udsatte under Universitetets Qvæstur, saaledes at denne Capital, der urørt vedbliver at voxe, indtil den udgjør en Sum af 15000 Rbd.,

stedse beholder sin særegne Conto i Qvæsturen og sine særegne Activer. Ved Slutningen af det academiske Regnskabsaar 1812, 1813 (30 Jun. 1813) udgiorde Capitalen i alt 12,205 Rbd. S. B.

VIII. L e g a t e r.

Christian den Syvendes Gave til den botaniske Have *).

Christian den Syvende, af Guds Raade ic. Vor synderlig Bevaagenhed tilførn. Da Vi af de for Character, Bestallinger udi Borets Danske Cancellie betalte Penge allernaadigst have stænket To Tusinde Fem Hundrede Rigsdaler, hvoraf den aarlige Rente allene skal anvendes til Academiets botaniske Haves Istandsættelse og bestandige Dyrkelse ved Studtigaarden i Borets Kongelige Residentsstad Kiøbenhavn; Saa er hermed Borets allernaadigste Villie og Befaling, at I hos Borets Etatsraad og Cancellie-Forvalter i bemeldte Borets Danske Cancellie Os Elskelig Andreas Graah lader disse 2500 Rd. imod Qvittering imodtage, og derefter besørger samme tilligemed den berørte Have forhen allerede tilhørende Capital

*) Jof. disse Annal. 1812 S. 387 og nærværende Hefte S. 82.

paa Rente udsatte, og Renten deraf aarligen leveret Os Elskelig Professor Christian Friis Rotholl, samt til hans Efterkommere, Professorens i Botaniken, som have Opsigt over bemeldte Have, hvorfor han og de aarligen til Eder bor aflægge Rede og Regnskab, at samme til Havens Rytte og vedbørlige Istandholdelse ere anvendte. Dermed skeer Vor Villie. Befalendes Eder Gud.

Christiansborg d. 3 Febr. 1769.

Christian.

Til

Rector og Professorens ved Kiøbenhavns
Universitet.

IX. Necrolog.

Den 21 Mai døde Professor ordinarius i Mathematicken ved Kiøbenhavns Universitet Jerem. Woldike. Han var født i Kiøbenhavn den 10 Aug. 1736. Hans Fader var Doctor og Professor i Theologien, Marcus Woldike. 1753 blev han academisk Borger, 1757 Alumnus paa Borchens Collegium og Decanus paa Klosteret. 1761 tog han Magistergraden og reiste samme Aar udenlands, understøttet med det Kønigste Stipendium. Paa sin Udenlandsreise blev han Medlem af flere

larde Selskaber. 1766 blev han ansat som Prof. Matheseos og Philosophiæ ved Cørse Academie og 1786 efter Professor Gens's Død som Professor i Mathematiken ved Kiøbenhavns Universitet. Under Bombardementet 1807, da den af ham i Cannikestræde beboede Professor, Residents opbrændte, blev hans Bog- og Instrumentsamling for største Deel ødelagt. Af hans Skrifter findes de fleeste anførte i Worms Lexicon.

I Anledning af dette Dødsfald inddrages, efter Raadsensaarets Forsøg, under det academiske Fond det ottende af de 15 saakaldte Corpora, hvorom er handlet i disse Annal. 1810 2 B. S. 48 ff.

X. Studentervæbning.

Ved allerhøieste Rescript af 19 Jul. 1812 *) er Tiden til H.S. Majestæts Livcorps's Vaabenevælses saaledes bestemt, at den indskrænkes til otte Samlinger i hvert Mars Juli Maaned. Men i Forudsætning af, at derved ikkun forstodes de ordentlige Vaabenevælses, der ikkun sigte til at vedligeholde den eengang erhvervede militære Færdighed, men ikke tillige de, hvorved de nye Indtrædende i Corpsen erholde deres første militære Dannelse, blev af Consistorium indgivet Foresl.

*) See disse Annal. 1812 S. 311 f.

ling om disse sidste Svellers Ansættelse til en for de nyindskrevne Studerende saa beqvem Tid, at de unge academiske Borgere ikke herved skulde hindres fra Forelæsnningernes ordentlige Besøg eller strax ved deres Indtrædelse paa deres academiske Løbebane komme i Vane med saadan Forsømmelse. I Anledning af dette Consistorii, til Hs. Majestæt af Directionen allerunderdanigst indstillede, Andragende behagede Allerhøiøst samme under 25 Novb. f. A. allernaadigst at resolvere, at Baabensovellerne for de nyindskrevne Studerende i Hs. Majestæts Livcorps skulle begynde hvert Aars Medio Octob., og vedvare indtil Novemb. Maaned samme Aar.

Følge af denne allerhøieste Bestemmelse i Henseende til Tiden for de nyindskrevne Studerendes første Baabensoveller er ved Universitetet søiet den Foranstaltning, at de i October Maaned til Afholdelsen af den philosophiske Examen og af Examen Artium ellers fastsatte Tider ombyttes saaledes, at Examen Artium afholdes i den første, og den philosophiske Examen i den anden Halvdeel af bemeldte Maaned, isædetsfor at hidtil det Omvendte fandt Sted. Ligesom paa denne Maade de nye academiske Borgere beholde, efter fuldendt Examen, den sidste halve Deel af October Maaned fri til Baabensoveller, saaledes opnaae ogsaa de, der skulle fremstille sig til den philosophiske Examen, ved saadan Forandring den Fordeel, at de, efterat

Forelæsningerne med Septemb. Maaned ere endte, have til deres Naadighed den første halve Deel af October som de kunne anvende til fornøden Recapitulation af hvad de i Semestrets Løb have hørt. I øvrigt bliver en Folge af denne Forandring, at vedkommende Dimittender maae faa meget tidligere affendes til Universitetet, ligesom og at disses foregaaende offentlige Skoleprøvelse maa stee lit betimeligere end ellers, hvorfor ogsaa samtlige lærde Skolers Rectorer i denne Anledning er fra Directionen det Fornødne tilkiendegivet.

Den 28 Julii manoevrerede Hs. Majestæts Kongens Livcorps for Allerhøiisamme. Ved Parolen den 29 lod Hs. Majestæt følgende befale: "Vort Livcorps blev igaar Eftermiddags præsenteret paa Rorrefællad. Vi fandt samme i bedste Orden og alle Evolutioner udførtes med megen Rolighed og Præcision, og Corpset var i enhver Henseende særdeles vel dresseret, hvorfor Vi herved tilkiendegive Corpsets Chef, Overhofmarstal Hauch, samt Generalmajor v. Lorenz i Særdeleshed, ligesom de øvrige Officerer og Medlemmer af Corpset i Almindelighed, Vor allerhøieste Tilfredshed og Tak." Hovedkvarteret Frederiksberg Slot den 29 Julii 1813.

(Af offentlige Blade).

XI. Leilighedsfrister og Disputatser.

1. *Mos populi Romani, nomina civium bene merentium carminibus sacris inserendi.* Progr. scripsit B. Thorlacius, Prof. Lingv. Lat. Ord. 4 p. fol.
 2. *De duabus gemmis Christianis ex Musæo Monradiano, prolusit M. B. Thorlacius, Professor Eloquentiæ Latinæ.* Haun. 1813. 20 p. 4.
 3. *De Manuele Phile Jambographo Græco pro-
lusionem scripsit, et duo anecdota ejus car-
mina subjunxit M. B. Thorlacius, Prof.
Lingv. Lat. Ord.* Haun. 1813. 19 p. 4.
 4. *De fide Eusebii Cæsarensis in rebus Chri-
stianorum enarrandis.* Dissert. inauguralis,
quam pro summis in Theologia honoribus
rite obtinendis placido eruditorum examini
submittit Janus Möller, Theolog. in
Univers. Haun. Professor. Hauniæ 1813.
175 p. 8.
 5. *Commentationum Eleaticarum Pars prima,
quam pro summis in Philosophia honoribus
rite obtinendis eruditorum examini obtulit
Christ. Augustus Brandis.* Hauniæ
1813. 214 p. 8.
-

XII. Blandede Efterretninger.

Ved allernaadigst Resolution af 16 April er Amanuensis ved Universitetsbibliotheket, Rasmus Christian Rask, forundt Tilladelse til, paa tvende Aar at foretage en literarisk Reise til Island og til saadant Niemeed tilstaaet, med Vedbehold af hans Gage som Amanuensis, en Understøttelse af 700 Rbd. S. R. aarlig.

Under 5 Mai er allernaadigst bevilget, at Is- lænderen Sievert Sunnøgsen, som har bestemt sig til at studere Chirurgie, maa, naagtet han ei har det ved Rescriptet af 8 April 1768 fastsatte Re- quisit, at have underkastet sig Examen Artium, i tre Aar nyde som extraordinær Understøttelse til sine Studeringers Fortsættelse en Plads paa Re- gentsen, samt et dobbelt Communitetssipendium.

Ved allerhøieste Resolution af 17 Mai er det allernaadigst bifaldt, at Universitetsbogtrykker, Directeur Schulz, maa, som nuværende Forpagter af Almanakernes Udgivelse, for Aaret 1814 være berettiget til at udsælge de almindelige danske Al- manakker til en Priis af 5½ Rbd. for Stykket af de uheftede, og 6 Rbd. for Stykket af de heftede,

saaledes, at denne Betaling paa hidtil sædvanlig Maade trykkes paa Titelbladet, imod at han til Universitetet for bemeldte Aar 1814 erlægger i Forspagningsafgift 2500 Rbd. S. W. *).

Den 24 Febr. udnævnedes Consistorium Stud. juris F. M. N. Eberlin til at nyde en paa Elerens Collegium ledig Plads.

Den 7 April ligeledes Studiosi Theologiae H. Raaschou og S. Jørgensen til at nyde hver en Portion af det Jøssiske Stipendium.

Den 28 April tilstod Consistorium den til Lector i den anvendte Mathematik ved det Norske Universitet udnævnte Lector E. Hansteen det af ham ansøgte Thottske Reifestipendium, og derhos paa nærmere (siden af Directionen meddeelt) Approbation de i 1½ Aar af Legatets Renter oplagte 300 Rbd. D. C.

Den 19 Mai udnævnedes Consistorium Stud. J. H. Bredsdorff, D. Rosen, E. F. Krüger. H. Raaschou, F. Gamborg og J. A. Westergaard til at nyde 6 ledige Portioner af det Griisfke Legat.

*) Jvf. disse Amaal. 1812 S. 314.

Den 30 Jun. ligesaa Stud. F. C. Rosen
til at nyde den ledige Plads paa Walschendorfs
Collegium.

I den under 19 Jun. 1795 allernaadigst ap-
proberede Plan for Universitetets og Communitetets
Jordegodsers bedre Indretning er det bestemt, at
den aarlige Kornafgift af de Gaarde, som over-
drages i Arvefæste, skal erlægges i Penge efter
Middeltallet af de 10 sidste Aars Capitelskatter.
Denne Bestemmelse maa under en saadan Ustadsighed
i Kornpriserne, som i de sidste Aar har fundet Sted,
medføre den Ulempe, at ved disse Prisers pludselige
og betydelige Stigen den af 10 Aar uddragne Mid-
delspris bliver, til Skade for Universitetet, langt
under den virkelige, og omvendt at, naar de igien
pludseligen og betydeligen synke, Middelsprisen, til
Byrde for Yderne, bliver høiere end almindelig Land-
og Markedspris eller det løbende Aars Capitels-
skatt. I første Tilfælde vilde desuden Yderen nyde
en Lettelse, som han ei behøvede paa en Tid, naar
han selv fik alle sine Producter høiere betalte; i
sidste forøgedes hans Byrde paa en Tid, naar han
selv fik usforholdsmæssig mindre for sit Korn. Ved
disse Omstændigheder foranledigedes Brevbærel om
denne Sag med det Kongelige Rentekammer, paa
hvis allerunderdanigste Forestilling det behagede

H.S. Majestæt, under 16 Jan. d. N. allernaadigst at bifalde:

1. at i de Arvesæstestudier, som herefter udfærdiges paa Universitetets og Communitetets Jordegodser, maa indføres, at Kornafgiften nu skal betales i Penge efter hvert *) Mars Capitelstaxt i Stiftet, hvor Gaarden ligger, istedet for den i §. 12 af den under 19 Jun. 1795 allernaadigst approberede Plan efter Middeltallet af de 10 sidste Mars Capitelstaxter bestemte

2. at Jordegodscommissionen bemyndiges til, forsaavidt de ældre Arvesæstere paa disse Godser eller nogen iblandt dem maatte ønske det, eller dertil kunde formaaes, derhen at forandre de allerede udfærdte Arvesæstestudier.

Med Tiendecommissionens Medgling er den 21 Julii 1812 tilveiebragt mindelig Forening mellem Gaardbeboerne i Byen Leierstoft i Lyderslev Sogn, Præstøe Amt, i alt 4, hvis Gaarde staae hver for 5 Edr. 7 Skp. 3 Rdk. 2½ Alb. Hartkorn, og hvoraf Kongetienden tilhører Kiøbenhavns Universitet. Ifølge denne Forening skal af hver Eder Hartkorn svares aarligen 9 Skiepper Byg, der betales med Penge efter ethvert Mars Capitelstaxt

*) Ønsket om en saadan Forandring er allerede yttret i disse Annal. 1811 2 B. S. 242.

i det seeneste 14 Dage efter at denne er bekiendt giort, hvorhos Yderne selv erlægge alle Skatter af bemeldte Tiender, de som nu ere eller herefter maatte vorde paabudne, til sine Forsaldstider og paa Anfordring. Paa samme Maade er for 4 Skp. 2 Kdf. 2 Alb. Hartkorn, som bruges af en Huusmand i bemeldte Bye, indgaaet Koreening om en aarlig Afgift af 2 Skp. Byg til Communiteter, som Kongetiendens Eier, samt om 3 Kdf. Byg aarlig af et Bønge, som nu bruges af Jørgen Olsen. Disse mindelige Koreeninger ere paa Universitetets Vegne under 15 Mai 1813 approberede af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler *).

Ved en under 15 Jan. d. A. af den overordnede Tiendecommission afgiven Tiendesse er tre Selveiere i Kirke, Børlose Sogn, nemlig Hr. Barsod i Rolleskølle, Andreas Larsen i Lille, Børlose og Hr. Herning i Kirke, Børlose overdraget den Universitetet tilhørende Kirke-Korntiende af dens Gaarde mod en fast aarlig Afgift i Korn, saaledes, at af hver Tønde Hartkorn udredes Børdien af 2 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og 2 Skp. Havre, at betales med Penge efter hvert Aars Capitelstart.

*) Denne Afgift vil Universitetet ei komme til at oppebære, før den Tid er udloben, for hvilken Lyderslev Sogns Kongetiende af nuværende Beneficiarius er bortfæstet til Vemmetofte Kloster.

Hartkornet af disse 3 Gaarde udgiør i alt 27 Edr.
4 Skp. $1\frac{1}{2}$ Alb.

Under 20 April d. A. har Directionen appro-
beret en med 18 Beboere, nemlig 11 Gaardmand
og 7 Huusmand, af Kirkeværløse Cogn ind-
gaaet mindelig Forening om bestandig Afgift af
deres Universitetet tilhørende Kirke Korntiende,
saaledes, at af hver Lønde Hartkorn svares 2 Skp.
Rug, 2 Skp. Byg og 2 Skp. Havre, at betale
med Penge efter hvert Aars Capitelstaxt. Disse
18 Jordbrugeres Hartkorn udgiør 84 Edr. 6 Skp.
1 Gdf. 2 Alb.

XIII. Tillæg til den i forrige Aargang *)
meddeelte Fortegnelse paa Univer-
sitetets Legater.

LXIX. Det Steenbuchske Legat
ad Coagienses.

Dette Legat er forskielligt fra det i forrige
Aargang S. 224 ommeldte Legatum Steenbuchi-
anum ad pauperes Nidrosienses, stione det har
samme Stifter, nemlig Professor i Theologien Hans
Steenbuch. Capitalen, som blev stienket 1740¹

*) S. 17-32. 179-235, og 387.

var 500 Croner, og Renten bestemt til en træn-
gende Student fra Kiøge Skole, som in examine
theologico havde erholdt Characteren Laudabilis.
Siden Kiøge Skoles Redlæggelse 1776 er dette Sti-
pendium blevet tildeelt en theologisk Candidat, helst
fra Kiøbenhavns Skole, under lige Betingelse. Capi-
talen udgjorde den 30 Jun. 1812 531 Rd. 1 Mk.
8 S. *), og Renten oppebæres med 19 Rd. 1 Mk.
8 S. Ephorus er den første Professor i Theologien,
for nærværende Tid Hr. Dr. Ridder Hornemann.

*) Med samme Capital-Sum anføres det hos Jan-
son S. 23. Det omtales ikke af Hofman, og
Fundatsen er endnu ikke trykt.

XIV. Efterretning om Capitelstaxterne paa Rug, Byg og Havre i Siellands Stift for Aarene fra 1751 til 1812, begge inclusive*).

Aar.	Rug.		Byg.		Havre.	
	D. Et.	1 Rdlr.	3 Mf.	1 Rdlr.	3 Mf.	1 Rdlr.
1751.	—	—	—	—	—	—
1752.	—	—	—	—	—	—
1753.	—	—	—	—	—	—
1754.	—	—	—	—	—	—
1755.	—	—	—	—	—	—
1756.	—	—	—	—	—	—
1757.	—	—	—	—	—	—
1758.	—	—	—	—	—	—
1759.	—	—	—	—	—	—
1760.	—	—	—	—	—	—

*) Da Kiøbenhavn's Universitets og Communitets vigtigste Indtægter bestaae i Tiender, og Afgifterne af disse tildeels betales efter Middeltallet af flere Aars Capitelstaxt, saa har Ald. troet, at nærværende Efterretning, hvilken er uddraget af de i Siellands Stifts geistlige Archiv forefundne Documenter og af Stiftet publiceret, kunde forstærke en Plads, som nyttig til Efterseelse ved adskillige Leiligheder, især da den ei optager megen Plads.

Star.	N 11 g.		N 12 g.		N 13 g.		N 14 g.		N 15 g.		N 16 g.		N 17 g.		N 18 g.		N 19 g.		N 20 g.		N 21 g.		N 22 g.		N 23 g.		N 24 g.		N 25 g.		N 26 g.		N 27 g.		N 28 g.		N 29 g.		N 30 g.		N 31 g.		N 32 g.		N 33 g.		N 34 g.		N 35 g.		N 36 g.		N 37 g.		N 38 g.		N 39 g.		N 40 g.		N 41 g.		N 42 g.		N 43 g.		N 44 g.		N 45 g.		N 46 g.		N 47 g.		N 48 g.		N 49 g.		N 50 g.		N 51 g.		N 52 g.		N 53 g.		N 54 g.		N 55 g.		N 56 g.		N 57 g.		N 58 g.		N 59 g.		N 60 g.		N 61 g.		N 62 g.		N 63 g.		N 64 g.		N 65 g.		N 66 g.		N 67 g.		N 68 g.		N 69 g.		N 70 g.		N 71 g.		N 72 g.		N 73 g.		N 74 g.		N 75 g.		N 76 g.		N 77 g.		N 78 g.		N 79 g.		N 80 g.		N 81 g.		N 82 g.		N 83 g.		N 84 g.		N 85 g.		N 86 g.		N 87 g.		N 88 g.		N 89 g.		N 90 g.		N 91 g.		N 92 g.		N 93 g.		N 94 g.		N 95 g.		N 96 g.		N 97 g.		N 98 g.		N 99 g.		N 100 g.		N 101 g.		N 102 g.		N 103 g.		N 104 g.		N 105 g.		N 106 g.		N 107 g.		N 108 g.		N 109 g.		N 110 g.		N 111 g.		N 112 g.		N 113 g.		N 114 g.		N 115 g.		N 116 g.		N 117 g.		N 118 g.		N 119 g.		N 120 g.		N 121 g.		N 122 g.		N 123 g.		N 124 g.		N 125 g.		N 126 g.		N 127 g.		N 128 g.		N 129 g.		N 130 g.		N 131 g.		N 132 g.		N 133 g.		N 134 g.		N 135 g.		N 136 g.		N 137 g.		N 138 g.		N 139 g.		N 140 g.		N 141 g.		N 142 g.		N 143 g.		N 144 g.		N 145 g.		N 146 g.		N 147 g.		N 148 g.		N 149 g.		N 150 g.		N 151 g.		N 152 g.		N 153 g.		N 154 g.		N 155 g.		N 156 g.		N 157 g.		N 158 g.		N 159 g.		N 160 g.		N 161 g.		N 162 g.		N 163 g.		N 164 g.		N 165 g.		N 166 g.		N 167 g.		N 168 g.		N 169 g.		N 170 g.		N 171 g.		N 172 g.		N 173 g.		N 174 g.		N 175 g.		N 176 g.		N 177 g.		N 178 g.		N 179 g.		N 180 g.		N 181 g.		N 182 g.		N 183 g.		N 184 g.		N 185 g.		N 186 g.		N 187 g.		N 188 g.		N 189 g.		N 190 g.		N 191 g.		N 192 g.		N 193 g.		N 194 g.		N 195 g.		N 196 g.		N 197 g.		N 198 g.		N 199 g.		N 200 g.		N 201 g.		N 202 g.		N 203 g.		N 204 g.		N 205 g.		N 206 g.		N 207 g.		N 208 g.		N 209 g.		N 210 g.		N 211 g.		N 212 g.		N 213 g.		N 214 g.		N 215 g.		N 216 g.		N 217 g.		N 218 g.		N 219 g.		N 220 g.		N 221 g.		N 222 g.		N 223 g.		N 224 g.		N 225 g.		N 226 g.		N 227 g.		N 228 g.		N 229 g.		N 230 g.		N 231 g.		N 232 g.		N 233 g.		N 234 g.		N 235 g.		N 236 g.		N 237 g.		N 238 g.		N 239 g.		N 240 g.		N 241 g.		N 242 g.		N 243 g.		N 244 g.		N 245 g.		N 246 g.		N 247 g.		N 248 g.		N 249 g.		N 250 g.		N 251 g.		N 252 g.		N 253 g.		N 254 g.		N 255 g.		N 256 g.		N 257 g.		N 258 g.		N 259 g.		N 260 g.		N 261 g.		N 262 g.		N 263 g.		N 264 g.		N 265 g.		N 266 g.		N 267 g.		N 268 g.		N 269 g.		N 270 g.		N 271 g.		N 272 g.		N 273 g.		N 274 g.		N 275 g.		N 276 g.		N 277 g.		N 278 g.		N 279 g.		N 280 g.		N 281 g.		N 282 g.		N 283 g.		N 284 g.		N 285 g.		N 286 g.		N 287 g.		N 288 g.		N 289 g.		N 290 g.		N 291 g.		N 292 g.		N 293 g.		N 294 g.		N 295 g.		N 296 g.		N 297 g.		N 298 g.		N 299 g.		N 300 g.		N 301 g.		N 302 g.		N 303 g.		N 304 g.		N 305 g.		N 306 g.		N 307 g.		N 308 g.		N 309 g.		N 310 g.		N 311 g.		N 312 g.		N 313 g.		N 314 g.		N 315 g.		N 316 g.		N 317 g.		N 318 g.		N 319 g.		N 320 g.		N 321 g.		N 322 g.		N 323 g.		N 324 g.		N 325 g.		N 326 g.		N 327 g.		N 328 g.		N 329 g.		N 330 g.		N 331 g.		N 332 g.		N 333 g.		N 334 g.		N 335 g.		N 336 g.		N 337 g.		N 338 g.		N 339 g.		N 340 g.		N 341 g.		N 342 g.		N 343 g.		N 344 g.		N 345 g.		N 346 g.		N 347 g.		N 348 g.		N 349 g.		N 350 g.		N 351 g.		N 352 g.		N 353 g.		N 354 g.		N 355 g.		N 356 g.		N 357 g.		N 358 g.		N 359 g.		N 360 g.		N 361 g.		N 362 g.		N 363 g.		N 364 g.		N 365 g.		N 366 g.		N 367 g.		N 368 g.		N 369 g.		N 370 g.		N 371 g.		N 372 g.		N 373 g.		N 374 g.		N 375 g.		N 376 g.		N 377 g.		N 378 g.		N 379 g.		N 380 g.		N 381 g.		N 382 g.		N 383 g.		N 384 g.		N 385 g.		N 386 g.		N 387 g.		N 388 g.		N 389 g.		N 390 g.		N 391 g.		N 392 g.		N 393 g.		N 394 g.		N 395 g.		N 396 g.		N 397 g.		N 398 g.		N 399 g.		N 400 g.		N 401 g.		N 402 g.		N 403 g.		N 404 g.		N 405 g.		N 406 g.		N 407 g.		N 408 g.		N 409 g.		N 410 g.		N 411 g.		N 412 g.		N 413 g.		N 414 g.		N 415 g.		N 416 g.		N 417 g.		N 418 g.		N 419 g.		N 420 g.		N 421 g.		N 422 g.		N 423 g.		N 424 g.		N 425 g.		N 426 g.		N 427 g.		N 428 g.		N 429 g.		N 430 g.		N 431 g.		N 432 g.		N 433 g.		N 434 g.		N 435 g.		N 436 g.		N 437 g.		N 438 g.		N 439 g.		N 440 g.		N 441 g.		N 442 g.		N 443 g.		N 444 g.		N 445 g.		N 446 g.		N 447 g.		N 448 g.		N 449 g.		N 450 g.		N 451 g.		N 452 g.		N 453 g.		N 454 g.		N 455 g.		N 456 g.		N 457 g.		N 458 g.		N 459 g.		N 460 g.		N 461 g.		N 462 g.		N 463 g.		N 464 g.		N 465 g.		N 466 g.		N 467 g.		N 468 g.		N 469 g.		N 470 g.		N 471 g.		N 472 g.		N 473 g.		N 474 g.		N 475 g.		N 476 g.		N 477 g.		N 478 g.		N 479 g.		N 480 g.		N 481 g.		N 482 g.		N 483 g.		N 484 g.		N 485 g.		N 486 g.		N 487 g.		N 488 g.		N 489 g.		N 490 g.		N 491 g.		N 492 g.		N 493 g.		N 494 g.		N 495 g.		N 496 g.		N 497 g.		N 498 g.		N 499 g.		N 500 g.		N 501 g.		N 502 g.		N 503 g.		N 504 g.		N 505 g.		N 506 g.		N 507 g.		N 508 g.		N 509 g.		N 510 g.		N 511 g.		N 512 g.		N 513 g.		N 514 g.		N 515 g.		N 516 g.		N 517 g.		N 518 g.		N 519 g.		N 520 g.		N 521 g.		N 522 g.		N 523 g.		N 524 g.		N 525 g.		N 526 g.		N 527 g.		N 528 g.		N 529 g.		N 530 g.		N 531 g.		N 532 g.		N 533 g.		N 534 g.		N 535 g.		N 536 g.		N 537 g.		N 538 g.		N 539 g.		N 540 g.		N 541 g.		N 542 g.		N 543 g.		N 544 g.		N 545 g.		N 546 g.		N 547 g.		N 548 g.		N 549 g.		N 550 g.		N 551 g.		N 552 g.		N 553 g.		N 554 g.		N 555 g.		N 556 g.		N 557 g.		N 558 g.		N 559 g.		N 560 g.		N 561 g.		N 562 g.		N 563 g.		N 564 g.		N 565 g.		N 566 g.		N 567 g.		N 568 g.		N 569 g.		N 570 g.		N 571 g.		N 572 g.		N 573 g.		N 574 g.		N 575 g.		N 576 g.		N 577 g.		N 578 g.		N 579 g.		N 580 g.		N 581 g.		N 582 g.		N 583 g.		N 584 g.		N 585 g.		N 586 g.		N 587 g.		N 588 g.		N 589 g.		N 590 g.		N 591 g.		N 592 g.		N 593 g.		N 594 g.		N 595 g.		N 596 g.		N 597 g.		N 598 g.		N 599 g.		N 600 g.		N 601 g.		N 602 g.		N 603 g.		N 604 g.		N 605 g.		N 606 g.		N 607 g.		N 608 g.		N 609 g.		N 610 g.		N 611 g.		N 612 g.		N 613 g.		N 614 g.		N 615 g.		N 616 g.		N 617 g.		N 618 g.		N 619 g.		N 620 g.		N 621 g.		N 622 g.		N 623 g.		N 624 g.		N 625 g.		N 626 g.		N 627 g.		N 628 g.		N 629 g.		N 630 g.		N 631 g.		N 632 g.		N 633 g.		N 634 g.		N 635 g.		N 636 g.		N 637 g.		N 638 g.		N 639 g.		N 640 g.		N 641 g.		N 642 g.		N 643 g.		N 644 g.		N 645 g.		N 646 g.		N 647 g.		N 648 g.		N 649 g.		N 650 g.		N 651 g.		N 652 g.		N 653 g.		N 654 g.		N 655 g.		N 656 g.		N 657 g.		N 658 g.		N 659 g.		N 660 g.		N 661 g.		N 662 g.		N 663 g.		N 664 g.		N 665 g.		N 666 g.		N 667 g.		N 668 g.		N 669 g.		N 670 g.		N 671 g.		N 672 g.		N 673 g.		N 674 g.		N 675 g.		N 676 g.		N 677 g.		N 678 g.		N 679 g.		N 680 g.		N 681 g.		N 682 g.		N 683 g.		N 684 g.		N 685 g.		N 686 g.		N 687 g.		N 688 g.		N 689 g.		N 690 g.		N 691 g.		N 692 g.		N 693 g.		N 694 g.		N 695 g.		N 696 g.		N 697 g.		N 698 g.		N 699 g.		N 700 g.		N 701 g.		N 702 g.		N 703 g.		N 704 g.		N 705 g.		N 706 g.		N 707 g.		N 708 g.		N 709 g.		N 710 g.		N 711 g.		N 712 g.		N 713 g.		N 714 g.		N 715 g.		N 716 g.		N 717 g.		N 718 g.		N 719 g.		N 720 g.		N 721 g.		N 722 g.		N 723 g.		N 724 g.		N 725 g.		N 726 g.		N 727 g.		N 728 g.		N 729 g.		N 730 g.		N 731 g.		N 732 g.		N 733 g.		N 734 g.		N 735 g.		N 736 g.		N 737 g.		N 738 g.		N 739 g.		N 740 g.		N 741 g.		N 742 g.		N 743 g.		N 744 g.		N 745 g.		N 746 g.		N 747 g.		N 748 g.		N 749 g.		N 750 g.		N 751 g.		N 752 g.		N 753 g.		N 754 g.		N 755 g.		N 756 g.		N 757 g.		N 758 g.		N 759 g.		N 760 g.		N 761 g.		N 762 g.		N 763 g.		N 764 g.		N 765 g.		N 766 g.		N 767 g.		N 768 g.		N 769 g.		N 770 g.		N 771 g.		N 772 g.		N 773 g.		N 774 g.		N 775 g.		N 776 g.		N 777 g.		N 778 g.		N 779 g.		N 780 g.		N 781 g.		N 782 g.		N 783 g.		N 784 g.		N 785 g.		N 786 g.		N 787 g.		N 788 g.		N 789 g.		N 790 g.		N 791 g.		N 792 g.		N 793 g.		N 794 g.		N 795 g.		N 796 g.		N 797 g.		N 798 g.		N 799 g.		N 800 g.		N 801 g.		N 802 g.		N 803 g.		N 804 g.		N 805 g.		N 806 g.		N 807 g.		N 808 g.		N 809 g.		N 810 g.		N 811 g.		N 812 g.		N 813 g.		N 814 g.		N 815 g.		N 816 g.		N 817 g.		N 818 g.		N 819 g.		N 820 g.		N 821 g.		N 822 g.		N 823 g.		N 824 g.		N 825 g.		N 826 g.		N 827 g.		N 828 g.		N 829 g.		N 830 g.		N 831 g.		N 832 g.		N 833 g.		N 834 g.		N 835 g.		N 836 g.		N 837 g.		N 838 g.		N 839 g.		N 840 g.		N 841 g.		N 842 g.		N 843 g.		N 844 g.		N 845 g.		N 846 g.		N 847 g.		N 848 g.		N 849 g.		N 850 g.		N 851 g.		N 852 g.		N 853 g.		N 854 g.		N 855 g.		N 856 g.		N 857 g.		N 858 g.		N 859 g.		N 860 g.		N 861 g.		N 862 g.		N 863 g.		N 864 g.		N 865 g.		N 866 g.		N 867 g.		N 868 g.		N 869 g.		N 870 g.		N 871 g.		N 872 g.		N 873 g.		N 874 g.		N 875 g.		N 876 g.		N 877 g.		N 878 g.		N 879 g.		N 880 g.		N 881 g.		N 882 g.		N 883 g.		N 884 g.		N 885 g.		N 886 g.		N 887 g.		N 888 g.		N 889 g.		N 890 g.		N 891 g.		N 892 g.		N 893 g.		N 894 g.		N 895 g.		N 896 g.		N 897 g.		N 898 g.		N 899 g.		N 900 g.	
-------	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	---------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--

Mar.	Aug.			Aug.			Nov.						
	D.	Et.	3	Indir.	Mf.	8.	D.	Et.	1	Indir.	5	Mf.	8.
1781.	—	—	3	—	2	1	—	—	2	—	2	—	8
1782.	—	—	3	—	4	1	—	—	2	—	2	—	8
1783.	—	—	3	—	4	1	—	—	2	—	2	—	8
1784.	—	—	3	—	1	1	—	—	1	—	1	—	8
1785.	—	—	3	—	5	1	—	—	1	—	1	—	8
1786.	—	—	4	—	1	1	—	—	1	—	1	—	8
1787.	—	—	2	—	4	1	—	—	1	—	1	—	8
1788.	—	—	3	—	3	1	—	—	1	—	1	—	8
1789.	—	—	4	—	3	1	—	—	1	—	1	—	8
1790.	—	—	3	—	3	1	—	—	1	—	1	—	8
1791.	—	—	3	—	5	1	—	—	1	—	1	—	8
1792.	—	—	3	—	1	1	—	—	1	—	1	—	8
1793.	—	—	3	—	3	1	—	—	1	—	1	—	8
1794.	—	—	3	—	3	1	—	—	1	—	1	—	8
1795.	—	—	4	—	1	1	—	—	1	—	1	—	8
1796.	—	—	2	—	4	1	—	—	1	—	1	—	8
1797.	—	—	2	—	5	1	—	—	1	—	1	—	8
1798.	—	—	3	—	4	1	—	—	1	—	1	—	8
1799.	—	—	4	—	2	1	—	—	1	—	1	—	8
1800.	—	—	6	—	2	1	—	—	1	—	1	—	8

År.	Kug.					Bog.					Sare.				
	D.	Er.	5 Rdr.	MF.	β.	D.	Er.	3 Rdr.	2 MF.	12 β.	D.	Er.	1 Rdr.	5 MF.	12 β.
1801.	—	—	6	—	—	—	—	3	1	14	—	—	1	—	8
1802.	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
1803.	—	—	5	—	8	—	—	3	3	—	—	—	1	—	—
1804.	—	—	6	—	8	—	—	3	2	14	—	—	—	—	12
1805.	—	—	7	—	8	—	—	4	—	4	—	—	2	—	2
1806.	—	—	6	—	—	—	—	3	2	—	—	—	2	—	—
1807.	—	—	6	—	—	—	—	3	2	—	—	—	2	—	—
1808.	—	—	8	—	—	—	—	4	2	—	—	—	3	—	8
1809.	—	—	9	—	6	—	—	7	1	4	—	—	5	—	8
1810.	—	—	9	—	—	—	—	9	—	—	—	—	3	—	2
1811.	—	—	15	—	—	—	—	12	1	8	—	—	6	—	2
1812.	—	—	61	—	8	—	—	34	5	8	—	—	8	—	2

NB. De for 1812 anførte priser, beregnede til Rigskantøpunge, udgiore i mod 6.

C.

Det norske Universitet.

I. De første Læreres Udnævnelse.

Den 16 Jan. er Professor ordinarius i Philosophien, samt Medlem af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler, Etatsraad Nic. Treschow, Ridder af Dannebrog, allernaadigst udnævnt til første Professor i det philosophiske Facultet ved det norske Universitet.

Den 29 April er allernaadigst bestemt, at Etatsraad Ridder N. Treschow ved sin Afreise fra Kiøbenhavn til den ham ved det norske Universitet forundte Professorpost vedbliver at være Medlem af Directionen i alle de Sager, som angaae det norske Universitet og det lærde Skolevæsen i Norge, at ham i denne Egenkab forbeholdes det Sæde og den Anciennitet, han for nærværende Tid

har i Directionen, samt at han under sit Ophold i Norge deeltager, som brevveksende Medlem, i Directionens Forhandlinger ved skriftligen at nedsende sine Betænkninger.

Den 16 Jan. er hidtilværende Professor i den græske Philologie ved Kiøbenhavns Universitet, S. Sverdrup, allernaadigst forflyttet til samme Lærerpost ved det norske Universitet; Professor i Zoologien ved Kiøbenhavns Universitet, Jens Matthe, udnævnt til Professor i Naturhistorien; hidtilværende Overlærer ved Christiania Cathedralskole Søren Rasmussen til Professor i den theoretiske Mathematik, med Forpligtelse, indtil videre at holde Forelæsninger over Experimentalphysiken; hidtilværende Overlærer ved samme Skole, Ludvig Stoud Placou, Ridder af Dannebrog, til Professor i Historien; Adjunct ved Cathedralskolen i Kiøbenhavn, Svend Brochmann Hersleb, til Lector i Theologien og det hebraiske Sprog; samtlige ved det norske Universitet.

Den 24 Mart. ere Contoirchef i det Slesvig-holsteenske Cancellie, Cancelliesecretair Dr. Phil. Nic. Falk; Overlærer ved Kiøbenhavns Cathedralskole Jacob Krum og Adjunct ved Frederiksborg lærde Skole, Christopher Hansteen fra 1 Mai d. A. i Naade entledigede fra deres nuhavende Embeder for at ansættes i Lærerposter ved

det norske Universitet, den første som Professor i
 Pøstkyndigheden, den anden som Professor i Phy-
 siken og den tredje for det første som Lector i den
 anvendte Mathematik, dog at de, for de tiltræde
 bemeldte Embeder, og Bestallinger derpaa for dem
 udfærdiges, end mere skulle forberede sig ved en
 videnskabelig Udenlandsreise paa et Aar, til hvilken
 dem forundes allernaadigst Underførtelse.

Den 13 April er Undergartner ved den botaniske Have i Kiøbenhavn, Johan Siebke, udnævnt til Gartner ved den botaniske Have ved Universitetet i Norge *), imod at han tiltræder denne Tjeneste til den Tid i forestaaende Sommer, som Directionen efter Omstændighederne nærmere maatte bestemme.

Den 5 Junii er Professor extraordinarius i Medicinen ved Kiøbenhavns Universitet, Mich. Skielderup, allernaadigst forflyttet til Universitetet i Norge som Professor i det medicinske Facultet ved samme, saaledes at han tiltræder dette Embede den 1 Jun. 1814.

Plads til botanisk Have ved det norske Universitet
 gives i den betændelige Jordstrækning, som tilhører
 den af Hs. Majestæt Universitetet staaende Gaard
 Løven.

II. Indretning af et interimistisk academisk Collegium.

Ved Hs. Majestæts allerhøieste Resolution af 24 Mart. 1812 paa den for det norske Universitets Anlæg og Indretning nedsatte Commissions allerunderdanigste Forestilling var det allernaadigst bestemt, at de Professorer, som først ansattes, skulde udgiøre et interimistisk academisk Collegium, hvori den ældste skulde tage Forsæde, dog uden Navn af Rector, og at dette Collegium ad interim skulde have samme Forretninger, som det academiske Senat i sin Tid.

I Kraft heraf har Directionen under 5 Jun. d. A. seiet den Foranstaltning, at de Professorer, som nu ere udnævnte og tilstade, ere sammentraadte til et interimistisk academisk Collegium under Forsæde af Etatsraad Ridder Treschow, Directionens brevvexlende Medlem, for, saa lange indtil det academiske Senat efter den af Hans Majestæt allernaadigst bifaldte Plan i sin Tid bliver organiseret, at forestaae og varetage sammes Forretninger.

III. Foranstaltninger i Henseende til det norske Universitets Bibliothek.

Det Forraad af Bøger, som allerede nu udgør det norske Universitets Eiendom og er at ansee

som Grundlaget for dets Bibliothek, bestaaer af følgende Samlinger:

1. Det Kongelige store Bibliotheks Doubletter, skienkede af Hs. Majestæt Kongen.
2. Det Colbiarnsenske Bibliothek, ligeledes skienket af Hs. Majestæt Kongen.
3. En Deel af det Rumohrste Bibliothek.
4. Det Anderssenske Bibliothek.
5. Enkelte seener Acquisitioner.

1. Det Kongelige store Bibliotheks Doubletter.
 Ved allernaadigst Resolution af 2 Sept. 1811 (See disse Annal. 1811 2 B. S. 82) skienkede Hs. Majestæt Kongen til Universitetet i Norge Doubletterne *) af det store Kongelige Bibliothek i Kiøbenhavn, hvilke tildeels befandt sig under Varetægt af Directionen for Fondet ad usus publicos, til hvilket de i sin Tid med systematisk ordnet Fortegnelser vare afleverede, tildeels endnu stode i det Kongelige Bibliotheks Locale. Denne Doubletsamling, som for største Deel var opstaaet ved Erhvervelsen af det betydelige Suhmske Bibliothek i Aaret 1796, indeholder de fleste vigtige Bibliotheksværker af den ældre Literatur, Corpora Scriptorum og andre store Guiter, som det nu er høist vanskeligt at bekomme, og er saaledes ypperligen

*) Deres Antal er efter en foreløbig Beregning opgivet i disse Annaler 1811, 2 Bind, S. 82 til o. 5000 Folianter, 14000 Quarter og 40000 Octaver.

stiftet til at danne et Grundslæg for et Universitetsbibliothek.

2. Det Colbiørnsenske Bibliothek.

I Novb. 1810 nedlagde Lieutenant (nu Kammerjunker) Colbiørnsen paa Kristineberg ved Nykøbing paa Falster allerunderdanigst for Hs. Majestæt sin i Aaret 1800 afdøde Faders, Conferenzr. Jac. Edw. Colbiørnsens, efterladte Bogsamling, og henstillede til Allerhøihsissamme, hvilken for Staten gavnlig Anvendelse deraf maatte befales. Det behagede Hs. Majestæt, allernaadigst at modtage Lieutenant Colbiørnsens Tilbud, og derefter under 2 Sept. 1811 at skænke denne Bogsamling til det besluttede nye Universitet i Norge. Da den for bemeldte Universitets Anlæg og Indretning allernaadigst anordnede Commission var traadt sammen i Begyndelsen af Aaret 1812, og var bleven underrettet om, at den Colbiørnsenske Bogsamling allerede var foranstaltet henbragt til den lærde Skoles Bygning i Nykøbing, anmodede den Hr. Rector Bloch sammesteds om at besørge Bøgerne indpakkede i Casser, indtil deres videre Forsendelse kunde finde Sted, samt de fornødne Designationer forfattede m. v. Efterat saadant var skeet, blev hele Bogsamlingen i Foraaret 1812 efterhaanden ved Skibseilighed affendt til Kiøbenhavn. Denne hele Samling bestod i alt af omtrent 800 Voll., meest i Lovkyndighedens og den clæssiske Litteraturs Fag.

3. Det Rumohrſke Bibliothek.

En holfteenſk Adelsmand, Hr. D. E. N. von Rumohr, havde til den 11 Novb. 1811 ladet beramme en offentlig Auction i Kiel over en ham tilhørende koſtbar Bogſamling, beſtaaende i alt af noget over 4000 Bind, og indeholdende, foruden et med Smag truſſet Udvalg af nyere Skrifter i Eſthetiken, de meelt claſſiſke Bærker fra den gamle og nyere Tid. Directionen derom underrettet, og da denne Leilighed ſyntes ſærdeles beqvem til paa eengang at forſkaffe det allerede af Hs. Majeſtæt decreterede Univerſitet i Norge en betydelig Acquiſition iſær i den nyere Litteratur, med Forbeholdenhed af hvad Hs. Majeſtæts eget Bibliothek der af kunde behøve, committerede paa forventet allernaadigſt Approbation under 6 November Hr. Etatsraad Cramer i Kiel til paa dens Begne at indlade ſig i Underhandling med Hr. v. Rumohr, om han maatte være ſindet at overlade ſin Bogſamling udeelt for en faſt Kiøbeſum. Reſultatet blev en Contract, hvorved den hele Bogſamling blev under eet overladt Directionen for en Kiøbeſum af 2920 Rd. Sl. H. Cour., og allerede den 18 Jan. 1812 var den hele Transport lykkelig ankommen til Kiøbenhavn. Hvad i ſaa Henſeende var ſkeet og foranſtaltet, behagede der Hs. Majeſt., eſter den til Allerhoiſſamme giorte allerunder-

danigste Indberetning om samtlige Omstændigheder, under 27 Novb. s. A. alsternaadigst at approbere.

Imellem det Kgl. Bibliothek og det norske Universitet blev derefter Delingen saaledes iværksat, at det første beholdt en Andeel af Bøger til Beløb af 900 Rd. S. H. E., foruden forholdsmæssig Deeltagelse i Omkostningerne, og det norske Universitet overtog des alle de øvrige, mod Udredelsen af den dertil svarende Andeel i Riobesummen, nemlig 2000 Rd. S. H. Cour. og det forholdsmæssig Bidrag til Omkostningerne. Sidstnævnte Andeel af det Rummohrske Bibliothek blev ved Hr. Prof. Sverdrups Omhu indpakket til Afsendelse med de øvrige for det norske Universitet bestemte Bøger.

4. Det Andersenske Bibliothek.

Forrige Revisor i det Danske Cancellie, Cancellieraad Halvor Andersen, som døde i Begyndelsen af Maret 1810, havde anvendt al den Tid, hans Embedsforretninger levede ham, og alt, hvad han ved indskrænket Huusholdning kunde samles spare, paa at udskrive, samle og anskaffe sig Haandskrifter og Bøger, meest til den nordiske, især Fædrelandets, Historie og Statistisk. Han samlede saaledes foruden en betydelig Mængde Diplomer og andre Documenter, deels i Original deels i Afskrift, et Antal af Bøger, som ved hans

Død udgjorde over 15000 No. *), vel ikke alle af lige Vigtighed, men dog for største Delen af Værd for Fædrelandets Historie og Statistif. I Aaret 1786 legerede han den hele Bogsamling med Naturalier, Antiquiteter, og hvad mere dertil maatte henhøre, til sit Fædeland Norge, saaledes at, saafremt dette Rige nogentid opnaaede sit Ønske om at faae Universitet, skulde den dertil henlægges, men imidlertid gives Plads ved det Deichmanske Bibliothek i Christiania, dog adskilt fra samme og optegnet i særskilt Catalog. Imidlertid blev han ved at forøge sin Manuscript og Bogsamling. Men da han nu formodentlig troede, at Universitet i Norge ikke vilde blive oprettet; da han betænkte, at det Deichmanske Bibliothek, som havde erhholdet adskillig Tilvæxt, alserede maatte eie en Deel af det, som i hans Samling forefandtes, og da han ønskede at sikke en af ham adopteret Datter, som han i Aaret 1798 havde testamenteret sin øvrige Efterladenskab i Penge og Penges Værd, med hendes Moder noget mere Udfomme, tilføiede han endnu i Aaret 1807 en Codicil, hvorefter han bestemte, at hans Bøger ikke skulde tilfalde det Deichmanske Bibliothek, uden forsaavidt det ikke

*) Efter den siden stete Optegnelse 391 Folianter, 4722 Quarter, 9922 Octaver, foruden 55 i raade Materie, i alt 15090 No.

allerede eiede de samme Skrifter, eller hans Exemplarer maatte være fuldstændigere, eller have Noget tilføjet til Oplysning og Berigtigelse. I det næste Aar efter Cancellieraad Andersens Død, og medens Boet endnu stod under Skifte, kom det til Overveielse angaaende et Universitets Oprettelse i Norge, og nu nedlagde den for bemeldte Universitets Anlæg og Indretning allernaadigst anordnede Commission og derefter Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler Paastand om, at Samlingen, i alle Henseender udeelt, maatte udlægges det norske Universitet. Vel blev herimod gjort Indsigelse, saavel fra det Deichmanske Bibliotheks, som fra Cancellieraad Andersens adopterede Datters og hendes Moders Side, hvilke efter hans sidste Disposition den Deel af Bogsamlingen, som det Deichmanske Bibliothek allerede eiede, med foranførte Undtagelser skulde komme tilgode. Men paa samme Tid indkom dog Forslag fra Tilsynsbærgen for den Afdødes adopterede Datter, som gik ud paa, at hun og Moder vilde frasælde al Paastand, naar den maatte tilstaaes en vis Livrente. Men da Paastanden vedblev fra det Deichmanske Bibliotheks Side, fandt man det rigtigst, at lade Spørgsmaalet om, hvem Samlingen skulde tilfalde, heel eller for en Deel, afgjøre ved Skifterettens Eragning. Denne faldt under 24 Decbr. 1812 derhen, at det nu oprettede norske Universitet

skulde være berettiget til, af afg. Andersens Bøe at lade sig udlevere hans Bogsamling, Naturalier og Antiquiteter med videre dertil hørende, hvori blandt de giorte Paaastande, saavel fra det Reichsmanske Bibliotheks som fra Datterens og hendes Moders Side, maatte bortfalde. Denne Eragting overstod upaaanket Katalia Apellationis; derimod indkom Datterens Moder med en Forestilling angaaende Ubetydeligheden af Andersens Efterladenskab, naar hans Samlinger, hvori han havde sat sin Formue, ganske gik derfra (Boets hele Tilbageblivende var da 609 Rd. 52 $\frac{1}{2}$ D. E.), og det aldeles Utilstrækkelige i denne Hielpetilbedning og Datters Underholdning, hvilken den Afdøde dog havde havt til Hensigt at betrygge dem, og ansøgte paa Grund af disse Omstændigheder om en aarlig Understøttelse for sig og Datter fra det Offentlige, saavel som og at Boet maatte godtgøres 685 Rd. 11 $\frac{1}{2}$ D. E., som det havde udgivet for Catalogers Affattelse og i andre Omkostninger for og i Anledning af Bogsamlingen med videre dertil hørende. Directionen, som efter alle Omstændigheder fandt disse Andragender at have megen Billighed for sig, forelagde allerunderdanigst bemeldte Ansøgning med dens Grunde for Hs. Majestæt og indstillede til allerhøieste Resolution:

- I. om de 685 Rd. 11 $\frac{1}{2}$ D. E., som i afg. Cancellieraad Andersens Bøe vare udlagte og bereg-

- nede som Omkostninger paa den Bogsamling med dertil hørende, som var tilkiøbt det norske Universitet, maatte udredes af bemeldte Universitet;
2. om til Understøttelse for hans efterladte Datter, Karen Dorothea Andersen, og hendes Moder, maatte bestemmes 150 Rbd. aarlig, eller 75 Rbd. for hver, indtil de ved Giftermaal maatte blive forsoegede eller ved Døden afgaae;
3. om Directionen maatte bemyndiges til at foranledige, at fra det Kongl. Finanzcollegium til Hs. Majestæt allerunderdanigst indstilledes om, hvor stor en Deel af bemeldte Understøttelse maatte som Pension udredes af Pensionsfondet under bemeldte Collegium;
4. om det øvrige, som maatte udfordres til aarlig at udfylde ovenmeldte 75 Rbd. for hver, maatte udredes af det norske Universitet.

Disse Indstillinger behagede det Hs. Majestæt under 13 April d. A. allernaadigst at approbere. Directionen er derpaa indtraadt i Brevveksling med det Kongl. Finanzcollegium angaaende den under No. 3 ommeldte Punkt, og er under 21 Julii af samme bleven underrettet om, at Hs. Majestæt den 7 s. M. allernaadigst har bifaldt, at den afg. Reservor Andersens Datter tillagte Pension af 75 Rbd. aarligen maa udredes af det norske Universitets Fond, og de hendes Moder ligeledes tillagte 75

Rbd. derimod maae afholdes af det almindelige Pensionsfond.

De Andersenske Samlinger, der nu saaledes udeelte ere det norske Universitets Eiendom, have siden Boets Slutning været hensatte i en privat Bygning, hvor Plads for samme er bleven leiet.

5. Enkelte seener Acquisitioner.

Dertil hore adskillige ved Hr. Professor Sverdrup besorgede Indkjøb paa Auctioner i Hovedstaden i Aarene 1812 og 1813, hvilke Anskaffelser i alt have kostet 1144 Rbd. 69½ S.

For nu at see det Fornødne besorget i Hensende til Modtagelse, Optegnelse og Indpakning af de Bøger, som af Hs. Majestæt vare skienkede til Norges Universitet, og ellers for det fiobte eller bestemte, fandt den for bemeldte Universitets Anlæg og Indretning anordnede Commission det nødvendigt at overdrage denne Forretning og Omsorg til en enkelt Mand. Da Hr. Prof. Sverdrup havde erklæret sig villig til, efter Commissionens Ønske, at paatage sig saadan Forretning og Omsorg og var bleven bemyndiget til at antage de fornødne Medhielpere m. v., blev ufortøvet lagt Haand paa dette Arbejde, og saavel Doubletterne af det Kongl. Bibliothek som den Colbiornsenske Bogsamling, den forommeldte Andeel af det Rumohrke Bibliothek og de paa Auctioner for det norske Uni-

versitet kiopte Bøger af Hr. Prof. Sverdrup paa bemeldte Universitets Begne modtagne og under hans Opsyn i Casser indpakkede. Saaledes fyldtes 243 store Casser, hvilke efterhaanden bleve henvyttede paa Kiøbenhavn's Toldbod i et dertil med allerhøieste Tilladelse af det Kongl. Generaltoldkammer anvist særskilt Rum, for der at blive staaende, indtil de kunde udfikses til deres Bestemmelse. De til Afleveringen, Modtagelsen, Indpakningen og Henvytningen hørende Forretninger, vare alle tilendebragte i April 1812. Iffun det Andersenske Bibliothek havde ei endnu kunnet afleveres, fordi det ovenomtalte Retspørgsmaal i Henseende til samme dengang endnu ikke var afgjort.

Under de nuværende politiske Coniuncturer har det endnu ei været mueligt at see de indpakkede Bøger med fornøden Sikkerhed affendre til deres Bestemmelse, og samtlige Casser, hvori de ere indpakkede, heroe derfor endnu i det Rum paa Toldboden, hvor de i Foraaret bleve henvyttede.

IV. Første Examen Artium i Juni Maaned.

Ifølge Hs. Majestæts aabne Brev af 10 April 1812 skulde Examen Artium for de unge Stude

rende, som i Aaret 1813 dimittteredes til det norske Universitet, holdes i Slutningen af samme Mars Junii Maaned *). Med Hensyn hertil, og til fornøden Underretning ogsaa for dem, som, uden at være egentlig Studerende, maatte ønske at benytte academisk Undervisning efter den Afgang, som dem ved den allerhøieste Resolution af 2 Sept. 1811 angaaende et Universitets Oprettelse i Kongeriget Norge er forundt, havde Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler betimeligen ladet indrykke i Norges Stiftstæders Intelligenzblade følgende Bekendtgørelse:

"Da de første academiske Lærere ved det norske Universitet i Christiania, hvilke det har behaget Hans Majestæt Kongen at udnævne, tiltræde deres Værembeder sammesteds til indeværende Mars 1ste Junii, saa vil i Følge deraf, og i Overensstemmelse med Hans Majestæts aabne Brev af 10 April f. A., den første Examen Artium ved bemeldte Universitet blive at afholde i Slutningen af Junii Maaned næstkommende.

I Henseende til den Modenhed, som udfordres for Dimittenderne, de Prøver, som de ved denne Examen have at aflægge for at vinde academisk Borger-Ret, Examen's Indretning, Characterernes Bestemmelse m. v., vil for det

*) See disse Annal. 1812 S. 89.

første og indtil Grundtætsen for Universitetet udkommer, i det Væsentlige blive at forholde efter de i Forordningen af 22 Mart. 1805 angaaende Examen Artium ved Universitetet i Kiøbenhavn, derom fastsatte Bestemmelser.

Naar Examen Artium er holdt, begynde derefter fra 1 Aug. d. A. de academiske Forelæsninger, til hvilke gives Udgang ikke allene for de egentlige Studerende, som vilde danne sig til Lærde og til videnskabelige Embedsmænd, men ogsaa for hvem der ellers maatte have Lyst og fornødne Forkundskaber til at benytte academiske Forelæsninger i Modersmaalet over almeennyttige Kundskaber for det borgerlige Liv. Til Underretning for Saadanne bekiendtgøres herved, at naar de i en Alder af ikke under 17 Aar anmelde sig med paalidelige Vidnesbyrd om deres Sædelighed, Flid og Fremgang inden Udgangen af næste Junii Maaned, eller i det seeneſte inden Midten af Julii Maaned, for undertegnede Etatsraad og Professor Treschow, som formodes inden Mai Maaned's Udgang at være i Christiania, saa vilde de, som uſtunderter, ved Universitetet kunne blive antegnede, efterat de først have hos vedkommende Professor aflagt Prover paa deres Fremgang i de Kundskaber, hvortil de hidtil have været anførte, og fornemmelig i at ſkrive Modersmaalet rigtigt, og deri

at udtrykke deres Tanker med Orden og Tydelighed. Den, som ved saadan Prove befindes at mangle den Aandsdannelse, som udfordres for at kunne benytte academisk Underviisning, kan ikke dertil antages...

Ligesaa havde Directionen ved Circulære underrettet Rectorerne ved samtlige lærde Skoler i Norge om, at en saadan Examen til ovenanførte Tid vilde blive afholdt ved det norske Universitet, for at vedkommende Disciple, som maatte attraaе at underkaste sig Examen Artium ved det norske Universitet og til academisk Underviisning vare modne, inden vedbarlig Tid kunde werde dimitterede.

Til denne Examen fremstillede sig derefter i alt 17 Candidater, nemlig 7 fra Christiania Cathedralsskole (en ottende, som var anmeldt, hindredes ved Sygdom fra at møde), 5 fra Trondhiems og 5 fra Christiansands Skoler. Fra Bergens Skole var Ingen anmeldt; ei heller Nogen fra privat Underviisning. De skriftlige Prover holdtes derpaa den 25, 26 og 28 Jun. paa Cathedralsskolens store Auditorium, under Universitetslærernes afvejlende Opagt. Da disse skriftlige Opgaver *), der af Collegium academicum vare afstalte og bestemte, nu af alle saaledes vare besvarede, at Universitetslærerne ved Censuren, den

*) De ere trykte i Budstikken af 9 Jul. 1813.

29, ikke sandt sig besøiede til at udelukke Nogen fra Afgang til den mundtlige Examen, holdtes denne Onsdagen den 29 Jun. og Torsdagen den 1 Jul. offentligen i Cathedralskolens Locale. Henseende til disse Prober blev fulgt den Fremgangsmaade, som er bestemt ved Forordningen af 22 Mart. 1805, i Forbindelse med haab i forrige Aar ved Kjøbenhavns Universitet var vedtaget *). Til at benævne Hovedcharactererne Meget godt, Godt og Temmelig godt, troede man det meest passende at benytte sig af de gamle bekiendte og ellers brugelige Characterer: *Laudabilis*, *Haui* *illaudabilis* og *Non Contemnendus*, eftersom disse kunde formodes at have meest Vægt og Indflydelse; forsaavidt efter Examen Artiums Indretning endnu en ringere Hovedcharacter kan finde Sted, nemlig *Maa delig*, var derfor ingen latinsk Benævnelse vedtaget, i det Haab, at Candidaterne vilde befrie Universitetslærerne for Anledning til at opfinde nogen saadan. Den 2 Jul. afholdtes den almindelige Censur, hvorved enhver tilkiendtes de specielle og den Hovedcharacter, som erfares af højsøiede Tabel. Den 3 Jul. skete Inscriptionen i Eratsr. Treschows Hus. Derefter blev den 5 Jul. samtlige Candidaters Hovedcharacterer ved Slutningen af en latinsk Tale offentligen paa Cathedralskolens

*) See disse Annal. 1812, S. 254 ff.

store Auditorium, proclamerede af Etatsr. Treschow, der, ved forteligen at gjøre disse Universitetets første Borgere bekendte *) med dets Love og Kordringer, modtog, i det han overrakte dem deres academiske Borgerbreve, det høitidelige Kæfte af dem, ubrodeligen at overholde og iagttage de dem herved paa lagte Pligter, hvorpaa Taleren sluttede med Ønsker for Universitetets, Kongens og Fædrelandets Held.

Til som Ikkesluderet at benytte den academiske Underviisning havde Ingen dertil kvalificeret meldt sig.

Den Dimittend, som ved Examen var bleven forhindret fra at indstille sig til Examen, nemlig Christian Bull fra Christiania Cathedralskole, blev siden stædet til en overordentlig Examen og erholdt de Characterer, som paa vedsoiede Liste ere anførte.

V. Blandede Efterretninger.

Under 17 Maj har Hs. Majestæt allernaadigst tilladt Kammerherre M. G. Rosenkrantz, Storkors af Dannebrog og Dannebrogsmænd, der ifølge allerhøieste Commissorium af 10 April 1812 **)

*) Trykte Love el. Leges havde ikke endnu.

**) See disse Annal. 1812, S. 322 f.

Examen Artium

ved det norske Universitet 1813.

Examinander.	Fra hvad Skole.	Dansk Stil.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Todsk.	Fransk.	Religion.	Geographie.	Historie.	Aritmetik.	Geometrie.	Hoved-Characteer.
1. John Næs	Trondhiems Cathedralsskole	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt. (Laudab.)
2. Jørgen Bernhoff	Trondhiems Cathedralsskole	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt. (Laudab.)
3. Jens Lyster Krölich	Trondhiems Cathedralsskole	godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt. (Laudab.)
4. Hans Riddervold	Christianias Cathedralsskole	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	Meget godt. (Laudab.)
5. Olaus Michael Sante	Christianssands Cathedralsskole	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	godt.	godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt. (Laudab.)
6. Peter Munch Bang	Christianias Cathedralsskole	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	— —	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt. (Laudab.)
7. Frederik Wilhelm Poppe	Christianias Cathedralsskole	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	Meget godt. (Laudab.)
8. Johannes Wedege	Trondhiems Cathedralsskole	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt. (Laudab.)
9. Sigward Emil Peterfen	Christianssands Cathedralsskole	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	— —	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	Godt. (Haud illaud.)
10. Christian Frederik Arbo	Christianias Cathedralsskole	meg. godt.	godt.	godt.	maadelig.	— —	meg. godt.	godt.	godt.	udm. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	Godt. (Haud illaud.)
11. Johannes Keyser	Christianssands Cathedralsskole	meg. godt.	godt.	meg. godt.	maadelig.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.	Godt. (Haud illaud.)
12. Jens Essendrop Knoph	Trondhiems Cathedralsskole	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	Godt. (Haud illaud.)
13. Ulrich Frederik Chr. Arneberg	Christianias Cathedralsskole	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	Godt. (Haud illaud.)
14. Johannes Sandberg	Christianias Cathedralsskole	godt.	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	Godt. (Haud illaud.)
15. Jens Frederik Schrøder	Christianias Cathedralsskole	godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	Godt. (Haud illaud.)
16. Johannes Smith	Christianssands Cathedralsskole	meg. godt.	godt.	maadelig.	maadelig.	— —	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	Godt. (Haud illaud.)
17. Clemens Ebbel	Christianssands Cathedralsskole	tem. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	— —	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	Tem. godt. (Non Cont.)
18. Christian Bull	Christianias Cathedralsskole	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	Meget godt. (Laudab.)

Ifølge Indberetning fra Skoleraadet i Christianias Cathedralsskole have de derfra dimitterede Candidater ved den i Skolen afholdte Examen erholdt følgende Characterer i høstegnede Videnskaber:

Peter M. Bang	Physik: meg. godt.	Anthropologie: udm. godt.	Naturhistorie: meg. godt.	Engelsk: godt.
Chr. Fred. Arbo	— — — — —	— — — — —	— — — — —	tem. godt.
Fred. W. Poppe	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —
Hans Riddervold	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —
U. F. Chr. Arneberg	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —
J. S. Schrøder	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —
Joh. Sandberg	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —

CONTENTS

Page 1	Introduction
Page 2	Chapter I
Page 3	Chapter II
Page 4	Chapter III
Page 5	Chapter IV
Page 6	Chapter V
Page 7	Chapter VI
Page 8	Chapter VII
Page 9	Chapter VIII
Page 10	Chapter IX
Page 11	Chapter X
Page 12	Chapter XI
Page 13	Chapter XII
Page 14	Chapter XIII
Page 15	Chapter XIV
Page 16	Chapter XV
Page 17	Chapter XVI
Page 18	Chapter XVII
Page 19	Chapter XVIII
Page 20	Chapter XIX
Page 21	Chapter XX
Page 22	Chapter XXI
Page 23	Chapter XXII
Page 24	Chapter XXIII
Page 25	Chapter XXIV
Page 26	Chapter XXV
Page 27	Chapter XXVI
Page 28	Chapter XXVII
Page 29	Chapter XXVIII
Page 30	Chapter XXIX
Page 31	Chapter XXX

har som Stiftamtmand hast Gæde i den for det norske Universitets Bygningsvæsen nedsatte Commission, nu, da han i Raade er efter Ansøgning entlediget fra sin Embede som Stiftamtmand, ogsaa at udtrede af bemeldte Bygningscommission, og derhos tillagt nuværende Stiftamtmand over Aggershuus Stift, Nicol Emm. de Thnges-son, Commandeur af Dannebrog og Dannebrogsmænd, allernaadigst Befaling at indtræde, som Stiftamtmand, i bemeldte Bygningscommission.

Ved allernaadigst Resolution af 10 April har Hs. Majestæt behaget at fritage det norske Universitet for $\frac{1}{2}$ pCt. Afgiften, som ved Tinglæsnungen af det paa Gaarden Toven udfærdigede Skiode skulde erlægges til den kongelige Cassé.

Ved Hs. Majestæts allerhøieste Resolution af 24 Mart. 1812, paa den for det norske Universitets Anlæg og Indretning nedsatte Commissions allerunderdanigste Forslag, blev bemeldte Universitet blandt andet allernaadigst tillagt som Indtægtskilde $\frac{2}{3}$ af den Capital, Korn og Pengereente, som maatte udkomme af det beneficerede Gods i Norge, forsaavidt saadant ikke er henlagt til offentlige

Stiftelser, pia Corpora, Embedssoliger eller Enkes
 fæder, naar samme efterhaanden afhændes til
 Eiendom *). Efter en foreløbig Beregning har
 man antaget det beneficerede Gods i Norge, med
 sidstnævnte Gradrag, for nærværende Tid at ud-
 giøre i Skyld omtrent 1815 Skpd. Tunge, 1992
 Løb Smør, 965 Spand Korn og 1218 Bog Hiff,
 og ved Realisationen deraf at kunne for det norske
 Universitet, naar samme erholder foransatte $\frac{2}{3}$,
 efterhaanden vindes en Korn-Indtægt af mellem
 6000 og 7000 Ldr. Byg, foruden en betydelig
 Indtægt i Penge. Siden 24 Mart. 1812 ere
 indtil 18 Mai 1813 fire saadanne Eiendomme af-
 hændede, tilsammen mod Kiøbesum 2314 Rdlr.
 40 ß . og aarlig Kornafgift 10 Ldr. $\frac{7}{8}$ Skp. Havre,
 hvoraf Universitetet saaledes tilkommer i Capital
 514 Rdlr. 30 ß . og i aarlig Korn-Indtægt 2 $\frac{2}{3}$
 Ldr. Havre.

*) Ifølge de i disse Annal. 1811 1 B. S. 279 ff.
 omtalte Rescripter og Rentekammer-Resolutioner,
 hportil nu maa føies denne nye Foranstaltning,
 at det Kongel. Rentekammer har ved Circulære
 af 5 Decb. 1812 til samtlige norske Stiftsoverig-
 heder bekiekt, at Kornafgiftens Størrelse skal
 fastsættes efter det sidste Aars Capitelstart, som
 høves paa den Tid, Taxationen af Gaarden fore-
 tages, og igien betales med Penge efter hvert
 Aars Capitelstart.

C.

De lærde Skoler.

I. Udsættelser, Befordringer
og Afgang.

Den 28 Jan. er Rector ved Frederiksborg lærde Skole, Professor Berndt Bendtsen, udnævnt til Ridder af Dannebrogordenens fjerde Klasse.

Den 5 Jan. er hidtilværende Adjunct ved Aarhuus Cathedralskole, Jacob Haasum, efter Ansøgning i Raade entlediget fra denne Tjeneste, og i hans Sted Cand. Theol. Peder Munch bestikket til Adjunct ved samme Skole; Studiosus Johannes Grønlund bestikket til Adjunct ved Bordingborg Middelskole og Studiosus Niels Frederik Bernhard Schiern til Adjunct ved Kiøbenhavns Cathedralskole.

Den 14 s. M. er Vicarius Rectoris ved Slagelse lærde Skole, Thomas Christian Wiethusen, udnævnt til Rector, og forrige Overlærer ved Christiania Cathedralskole, Poul Arnesen, beskikket i lige Embedsegenstøb, begge ved Slagelse lærde Skole.

II. L e g a t e r.

Christen Thues Gavebrev til Christiansands Cathedralskole af 21. Mart.
1813.

Jeg undertegnede Christen Thue, forhen Soldbetient i Christiansand, erkiender herved, at da jeg nu i min høie Alder af 86 Aar ikke troer at opleve nogen Tildragelse, som kan have Indflydelse paa min sidste Villie, og Forsynet ikke har forundt mig nogen Livsarving, saa haver jeg besluttet og bestemt, ligesom jeg ved dette mit Testamente, paa min Konges allernaadigste Confirmation, herved bestemmer og fastsætter, at, naar jeg ved Døden afgaaer, skal

- 1) af mit Boe udbetales til Soldinspecteur i Scharborg Uchen's Børn (der ere Brodre, Barns Børn af min afdøde Hustru) 500 Rbd., skriver fem Hundrede Rigsbankdaler Raabeværdie, til

lige Desing imellem dem, og i Tilfælde nogen af dem er død, tilfalder bemeldte Sum den eller de gienlevende; men ere de alle døde, falder meerbemeldte Sum tilbage til efterstaaende Hovedbestemmelse.

- 2) Den øvrige Deel af mit Boe skal saa snart muligt indleveres i Christiansands Overformynderie og derfra gøres frugtbringende, og skal Renterne deraf, hvert Aars 1ste Januarii og 1ste Julii, udbetales til Pigen Nasse Christensdatter Ørebeck, til hendes frie Brug og Naadighed, saalænge hun er i Live, til Understøttelse for hende og som et Beviis paa min Erkiendtlighed for den Troeskab og Omhu, hun har vilst saavel imod min salig Kone, som imod mig i min Alderdom; saa skal og bemeldte Nasse Christensdatter have en god opred Seng med Tilbehør.
- 3) Naar bemeldte Nasse Christensdatter Ørebeck ved Døden er afgaaet, skal den i Overformynderiet staaende Capital tilfalde Christiansands lærde Skole, saaledes:
 - a) at Renterne anvendes til Understøttelse for een af Skolens Disciple, som dertil maatte været meget trængende, og som for øvrigt besidder de naturlige Egenskaber og den Glid, at det med Grund kan ventes, at han kan og vil blive en duelig Videnskabsmand, hvorom

Rector og de øvrige Læreres Vidnesbyrd maae
være samstemmige;

b) at Renten, naar ikke den under a) ommeldte
Anvendelse finder Sted, benyttes til Opmun-
tring ved Præmier, som efter Skolens Fore-
sattes nærmere Bestemmelse udsættes enten
for videnskabelige Udarbejdelser eller for meget
udmærket Flid og Fremgang i Skoleviden-
skaber;

c) i det eller de Aar, som Renten ikke anvendes
paa de anførte Maader, forøges den Capi-
talen, som stedse skal være særskilt fra Skolens
øvrige Midler, til Anvendelse, som ovennævnt,
dog at den underkastes den samme Bestyrelse
som Skolefondet.

4) Til Executores Testamenti overdrages det at
udtage af mine efterladte Couranter 100 Rbd.,
skriver et Hundrede Rigsbankdaler R. B., og
samme at uddele, efter deres bedste Skionnende,
til virkelige Hunsarme.

Denne min sidste Villie bekræftes herved under
min Haand og Segl i Overværelse af dhrr. Over-
krigscommissair Sørensen og Niels Wahl,
som jeg tillige har formaaet til at udføre dette mit
Testamente som Executores Testamenti, det de
har paataget sig aldeles gratis.

Christianssand den 21 Martii 1813.

Christen Thue.

At foranstaaende Testamente af Hr. Christen
Thue med fuld Sands er oprettet og af ham under-
skrevet, testerer

Christiansand d. 24 Mart. 1813.

Sørensen.

N. Wahl.

III. Udsigt over de fire norske Cather- dralskoler's Fonds og Indtægter *).

Kongeriget Norge besidder kun fire offentlige
lærde Skoler, nemlig Cathedral-skolerne i Christia-
nia, Christiansand, Bergen og Trondhiem. En
femte, skønt ei fuldstændig, lærd Skole, nemlig
Middel-skolen i Kongsberg, blev i Aaret 1812 ned-
lagt **). Ligesom Norge baade i Forhold til sit
literære Tærv og i Sammenligning med Danmark
ifkun har faa Instituter af dette Slags, saaledes
ere disse i det Hele tærveligen doterede, og kunne
ei alle af egne Fonds bestiride deres Udgifter, hvor-
for de, under eet betragtede, have behovet ei ube-
tydeligt aarligt Tilskud, hvormed man fra de danske
Skoler er kommet dem til Hielp. Dette Tilskud
til de norske Skoler fra de danske har i Aaret 1811

*) Det anmærkes, at hvad Capitalfonds og Ind-
tægter anaaer, ere begge her anførte saaledes,
som de fandt Sted i Aaret 1811.

**) See disse Annal. 1812, S. 338 ff.
Universit. og Skole-Annaler 1813.

beløbet 1280 Rd., i Aaret 1812 7272 Rd. efter Gradrag af den Andeel, som tilkom de norske Skoler af den under 20 Decb. 1805 allernaadigst bevilgede Godtgjorelse for tabte Sangopvartningsindtægter, hvilken Andeel udgiorde 1428 Rd. Forsaavidt de norske Skolers Indtægter bestaae i Landskyld og anden Afgift af Bøvelgaarde, vil en ikke ubetydelig Forøgelse i Indtægt kunne ventes, naar disse Bøvelgaarde efterhaanden, som Bøvelledighed indtræffer, afhændes paa den i Rescriptet af 19 Mai 1809 og ved Rentekammerets Circulære af 7 Mai 1811 *) fastsatte Maade, da det, som nu oppebæres af saadanne Gaarde i aarlig Afgift, er meget Lidet. Til Uheld var allerede af Christiania Cathedralskoles betydelige Jordegods over $\frac{2}{3}$ solgt mod Kjøbesum i dansk Courant uden Stipulation af nogen aarlig Kornafgift, forinden andre Negler for benificeret Godes Afhændelse bleve foreskrevne **). Dog var siden Oprettelsen af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler (1805) ingen

*) See disse Annal. 1811, i B. S. 282 ff. Jvfr. ovenfor S. 124.

**) Om dette Salg af den største Deel af det Christiania Cathedralskole tilkøbt Jordegods findes udførlig Efterretning i disse Annal. 1807, i B. S. 274 ff.

Gaard eller Gaardspart bleven afhændet paa første nævnte Maade undtagen saadanne, hvis Besiddere endnu i Aaret 1806 vare berettigede til at benytte sig af det dem tidligere giorte Tilbud, at erholde deres Gaarde til Eiendom for den i Aaret 1800 ansatte Taxationssum. Hvad saavel Christiania som enhver af de andre norske Cathedralsskoler endnu eier i Jordegods, vil sees af det Efterfølgende.

1. Christiania Cathedralsskoles Fonds og Indtægter (1811).

A. Indtægtskilder.

1. Rentebringende Capitaler, deels endnu indestaaende som ubetalte Kiøbesummer i det afhændede Gods, deels ellers udlaaante mod Pantobligationer 214,131 Rd. 22 S.
2. Jordegods.
 - a) Bøvelsgaarde, endnu usolgte 64 *) med 94 Opstidd.

*) Antallet af Skolens samtlige Bøvelsgaarde beløb sig, foruden Officeerboliger, til 179, hvis Skuld udgjorde 252 Skpd. $8\frac{1}{2}$ Lpd. Tunge. Deraf vare indtil Midten af August 1806 solgte til Eiendom 127 $\frac{1}{2}$ Gaarde, og tilbage 51 $\frac{1}{2}$ Gaarde, af Skuld 63 Skpd. $4\frac{1}{2}$ Lpd. Tunge. See disse Annal. 1807 1 B. S. 279 f.

- b) Til Compagniechef's Boliger
udnævnte Gaarde . . . 15 med 18 Opsidd.
- c) Gaarde, hvoraf løs Landsskyld
oppebæres . . . 46 med 48 Opsidd.
9. Kongetiender . . . 1, nemlig Biri.
4. Adskillige faste Afgifter og Er-
læggelser (see neden for).

B. Indtægter (ordentlige).

1. Renter af Capitaler . . . 8,293 Rd. 50 s.
2. Af det beneficerede Gods:
- a) Landsskyld, Holding, Skyds-
færd ic. af Skolens Bøxel-
gaarde efter Gradrag af
Godegiorelsen . . . 2207 — 88 "
- b) Landsskyld ic. af de til Com-
pagniechef's Boliger udlagte
Bøxelgaarde . . . 587 — 9 "
- c) Løs Landsskyld . . . 643 — 23 "
3. Biri Kongetiende, fast aarlig
Afgift, . . . 211 — 76 "
4. Af Domcapitlet:
- a) Rectoratets Andeel esteer
Gradrag af Skatter . . . 317 — 70 "
- b) Rectoratets aarlige Afgift af
Bekkelaug, som er Domca-
pitlet benificeret . . . 6 — "
-
- 12,267 Rd. 28 s.

Transport 12,267 Rd. 28 f.

c) Enebach Kongetiendes Halvpart, altid efter Tiendefor-
eening 139 Rd. 95 f.; efter
Gradrag af Skatter og Om-
kostninger 119 — 93

d) Follong Leding 68 —

Ann. Enebach Kongetiende og
Follong Leding hæves af en-
hver af de 4 Capitulares sit
Aar, og af Cathedralsskolen
paa Rectors Vegne hvert
fjerde Aar. Skolen tilfalder
disse Indtægter i Aaret 1811.

5. Degnepenge af 18 Fogderier 375 — 75

6. Mortensaftenspenge af Byen 130 —

7. Deputat af den kongel. Casse
til Communitetet 200 —

8. Afgift af Aggershuus Stifts
Kirker til Communitetet 105 —

9. Afgift til Communitetet af
enkelte Kirker for Slagtsfæ og
Gaar 60 — 48

10. Skolepenge, Indtrædelses-
penge, Disciplenes Bidrag til
Brænde og Lys, for Testimo-
nier &c. (1811) 1236 — 48

i alt løbende Indtægt (1811) 14,563 Rd. 4 f.

I bemeldte Aar 1811 beløb Skolens Udgifter til Lønninger, Timebetalinger, Pensioner, Stipendier, Bibliotheket og Præmiebøger, Sangopvarning *), Renter af Laan i Speciesbanken ic. sig til i alt 12685 Rd. 30 s., og den havde altsaa i bemeldte Aar et Overikud af 1877 Rd., hvilket dog ei engång i dette Aar kunde dække de øvrige norske Skolers Deficit.

2. Christiansands Cathedralskoles Fonds og Indtægter.

Denne Skole er blandt de lærde Skoler i Norge den mindst formuende, hvorfor den aarligen har behovet betydeligt Tilskud fra det almindelige Skolefond; men dens Indtægt vil mærkeligen forøges, naar det Gods, hvormed den er beneficeret, efterhaanden afhændes mod aarlig Kornafgift. I Aaret 1811 vare dens Fonds og Indtægter, som følger.

A. Indtægtskilder.

1. Rentebærende Capitaler:

*) Da Cathedralskolen blev reformeret, paatog den sig den Forpligtelse, aarlig at yde et Bidrag af 68 Rd. til Veiergælden af den Sangopvarning, hvorfra Skolens Disciple nu befriedes. See disse Annal. 1808, 2 B. S. 278.

a) saadanne, som tilhøre Skolen alene 25,388 Rd. 37 f

b) saadanne, hvori det residuerende Capellaniet tilkommer $\frac{1}{3}$ (fordi de ere opstaaede af solgt fælles Gods), og hvoraf Skolens $\frac{2}{3}$ beløber 1,012 — 64 s

2. (Endnu usolgt) Jordegods:

a) Skolen alene tilhørende, nemlig:

α) det forrige Rectoratgods i og omkring Stavanger 8 Gaarde eller Gaardsparter.

β) Rectoratets saakaldte Streegods, hvoraf Skolen kun oppebærer halv Landskyld 4 Gaarde.

b) Skolen og Capellaniet i Fælledskab tilhørende, saa at Skolen deri har $\frac{2}{3}$, Capellaniet $\frac{1}{3}$ *) 62 Gaarde.

Desuden adskilligt Fiskerie og nogle Grunde, hvoraf svares Leie, deels Skolen alene, deels den og Capellaniet i Fælledskab tilhørende.

3. Tiender:

*) Refer. af 20 Novb. 1686 og 23 April 1701.

a) Skolen alene tilhørende, 1,
nemlig: Tyssøer Sogns.

b) Skolen i Fælledskab med Capellaniets tilhørende, 1, nemlig: Rønnesøe Sogns.

B. Indtægter.

1. Renter af Capitaler:

a) af Skolens egne . . . 1003 Rd. 34 fl.

b) $\frac{2}{3}$ af Skolens og Capellaniets fælles . . . 37 — 88 „

2. Landskyld og andre jorddrotlige samt Tiendeafgifter:

a) af Rectoratgodset med Tilhørende, item Afgift af Skolens Tiende Tyssøer *) . . . 116 — 17 „

b) $\frac{2}{3}$ af det fælles Gods, Kiskerie, Grundleie etc. samt af den fælles Tiende Rønnesøe **) 330 — 28 „

3. Godtgjærelse for Forstebøvel og

1487 Rd. 71 fl.

*) Den egentlige Tiendeafgift er 18 Pd. 15 Spd. Korn, som betales i alt med 70 Rd. 20 fl.

**) Afgiften egentlig 14 Pd. 19 $\frac{1}{2}$ Spd., som betales i alt med 74 Rd. 6 fl.

Transport 1487 Rd. 71 s.	
Tredieaarstage af Augdesidens Kirkers beneficerede Gods *)	30 — 18 s
4. Degnepenge af Stifters 7 Fogderier **)	136 — 22 s
5. Tavlepenge af Christiansands Stift ***)	284 — 22 s
6. Domkirkes Afgift til Sko- len †)	104 — s
7. Disciples Indskrivning, Sko- lepenge, Contingenter til Lys og Brænde, Skoletestimonier ic.	672 — 48 s

2714 Rd. 85 s.

Derimod beløb Skolens ordentlige Udgifter til
Lønninger, Pensioner, Stipendier, Lys og Brænde,
Skatter o. s. v. i samme Aar sig til omtrent 4400
Rd., foruden c. 1000 Rd. overordentlig Udgift,
især til Skolebygningens Reparation, saa at dens
Underbalance i Aaret 1811 var omtrent 2700 Rd.,

*) Rescr. 14 Sept. 1670 og 22 Mart. 1672.

**) Rescr. 1 Aug. 1612.

***) Bevill. 20 Jun. 1671.

†) Oprindelig en aarlig Afgift af 24 Rd. til Conrec-
tors Hæusleie og 80 Rd. til Hielp til tvende Ho-
reres Lønning, saa at den een fik 50, den anden
30 Rd.

hvilke bleve den som Tilskud anbiiste fra det almindelige Skolefond. I Aaret 1812 var Skolens Underbalance 892 Rd.

(Fortsættes i næste Hefte).

IV. Afhændelse af Skolegods.

Til Ribe Cathedralskoles Eiendomme hørte nogle Jorder paa Lemvig Kiøbstæds Mark, af Areal 123,257 □ Alen eller $8\frac{1}{4}$ Edr. Land. Da disse vare blevne fasteledige, sattes de ifølge Rescriptet af 19 Mai 1809 i Martii Maaned 1812 til Auction mod høieste Kiøbesum og desuden en aarlig Afgift af 6 Edr. Byg, Kiøbesummen at udbetales til Skolecassen i 11 Decb. Termin 1812 og den aarlige Kornafgift at erlægges med Penge efter hvert Aars Capitelstaxt og saasnart denne er sat, hvilken Afgift bestandig skulde hærte paa Jorderne med første Prioritet, hvorhos Kiøberen fra Aarets Begyndelse havde at tilsvare alle Skatter og Afgifter paa Jorderne. Paa disse Villkaar blev Kiøbmand Aggersborg i Lemvig høistbydende mod en Kiøbesum af 1200 Rd. D. C., og efterat Auctionens Udfald var til Directionen indberettet, og denne angaaende samme havde brevvexlet med det kongelige Rentekammer, er paa sidstnævnte Collegii Foreskilling det fete høieste Bud under 2 Julii.

1812 allernaadigst approberet, og fornævnte Jor-
der saaledes Kjøbmand Aggersborg til Eiendom
overdragne. Skolens Indtægt af samme var efter
den sidste Forpagtning 15 Rd. aarlig.

En Bordingborg Middelskole tilhørende
Jord paa denne Kjøbstads Kulefiærds Mark var
bleven fæstledig, og skulde saaledes ifølge Rescriptet
af 19 Mai 1809 afhændes til Eiendom. Bemeldte
Jord udgjør 2 Edr. 6953 □ Alen geometrisk Maal.
Ved en af det Kongel. Rentekammer foranstaltet
Auction er den paa nærmere Approbation bleven
opraabt til Eiendom mod høieste Kjøbesum paa
følgende Vilkaar: at Kjøberen og efterkommende
Eiere tilsvare i aarlig Afgift $2\frac{1}{2}$ Ed. Byg, som er-
lægges med Penge inden 14 Dage efter at Cap-
itelstaxten er sat, til den Pris, som denne Taxt
fastsætter, og betales til Skoleforstanderne eller
den, som til Skolens Indtægters Oppebørsel er be-
rettiget; at Kjøberen udreder og tilsvarer alle
Skatter og offentlige Byrder, som enten ere eller
herefter maatte blive paabudne af Jordens Areal
eller Hartkorn, af hvad Navn samme end maatte
være; at der ved hver Forandring af Eier, hvad
enten det skeer ved Arv eller Salg, betales i Re-
cognition $2\frac{1}{2}$ Ed. Byg med Penge efter den da sidst
satte Capitelstaxt; at den lærde Skole har Prio-

titet for den aarlige Afgift i Jorden frem for alle private Creditorer eller Panthavere; at endelig ingen Overdragelse eller Skøde til andre paa Jorden kan antages til Tinglæsning eller ansees giældende uden Bøvliis for, at den aarlige Afgift saavel som den fastsatte Recognition er erlagt. Den Høistbydende blev ved Auctionen, den 3 Martii 1813, Kiebsmand Christ. Bastland med den Summa 367 Rbd. Da dette Bud saavel af det Kongl. Rensekammer, som af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler var befundet antageligt, blev det indstillet til allerhøieste Approbation, hvilken under 26 Mai d. A. allernaadigst er bleven meddeelt.

V. Høitideligheder

I. i Aarhus Skole.

Den 15 Febr. indsatte Rector Mag. Stougaard den til Adjunct ved Aarhus Cathedralsskole bestiftede Adjunct Peder Munch ved en dansk Tale, hvori han udviklede det Spørgsmaal: bør Menneskene tabe Modet eller angstes i for høi en Grad, naar deres Levetid indtræffer under en Revolution? For og efter Talen blev af Disciplens assungen en der til passende Choral.

2. i Slagelse Skole.

Den 26 Mai blev af Hs. Høiærbærdighed Biskop Mûnter, Commandeur af Dannebrog, hidtilværende Vicerector T. E. C. Withusen ved en latinsk Tale indsat til Rector ved den lærde Skole i Slagelse, og da tillige af Rector Withusen P. Arnesen indsat som Overlærer og Mag. J. J. Dampes som Adjunct. Biskoppens Tale handlede de egregiis fructibus, quos religionis doctores ex humaniorum literarum et veterum imprimis lingvarum studio strenuo percipient. Emnet for Rectors Tale var disciplina, quam dicunt, scholastica ejusque severe retentæ et accurate servatæ dos et utilitas.

VI. Leiligheds Skrifter.

De Gnomis Pindaricis; nec non Specimen danicæ omnium Juvenalis Satyrarum versionis. Program. Scripsit P. G. Fibiger, Adjunctus Scholæ Roeskild. Havniæ 1812. 44 P. 8.

VII. Nærmere Bestemmelse af Forholdet mellem Hanstedgaards Hospital og Horsens lærde Skole.

I Kundatsen for Hanstedgaards Hospital (dat. 12 Mai 1705 og allernaadigst confimeret

3 August f. A.), indført i Hofmans Fundatser Tom. II. p. 302 f., udtrykker Stifterinden, Dorrothea Hansdatter, sal. Anders Thonboes Enke, sig i §. 16 saaledes: "Det øvrige af "samme Hospitals Gaard, Gods og Tienders Indkomster, visse og uviste, som kan aarligen overstyde forhen meldte Udgifter *), skal henvendes "til Hospitalets og underliggende Kirkers og Godses Conservation og Forbedring, alt efter Inspektionens Herrens Anstalt og Velbefindende, dog "naar Nødvendigheden et behøves, da "samme i Behold overblevne Penge af "bemeldte Inspektionens Herre at vorde "aarligen uddeelt til fattige, nødlidende, "fader- og moderløse Skolebørn, som "gaaer udi Horsens Skole."

I en senere Codicil (dat. 10 Mai 1710), som ligeledes findes hos Hofman, ibid. p. 309 sqq., har Testatrix i §. 2 udtrykt sig saaledes: " — "samme 20 Rd. (Renten af en Capital, stor 400 "Rd.) skal fattige fader- og moderløse Børn, og "de som kan være fader- eller moderløse, og er "komme af fattige Folk, og andre Nødtrængende, der gaaer i Horsens latinske "Skole, aarligen til hver Michælin yde til

*) Nemlig til Opvold for 24 Hospitalstæmmer, til fornøden Opvartning for disse og til Præsten.

"Badmæl og Lærred til Klæder, og en
 "Deel deraf at gives fattige Personer,
 "som til Ect. Hans Dags Tider skal til
 "Kiøbenhavn at deponere, og til deres
 "Reises Fortsættelse dertil ere træn-
 "gende."

Da Directionen for Universitetet og de lærde
 Skoler i Aaret 1806 paa Grund af disse testamen-
 tariske Dispositioner yttrede sin Formening, at
 den uformuende lærde Skole i Horsens; der indtil
 Aaret 1805 kun havde oppebaaret 40 Rd., og fra
 den Tid 100 Rd. aarlig fra bemeldte Hospital,
 herefter derfra kunde forvente en klæffeligere Hielp
 af Hospitalets Overskud, saa foranledigedes derved
 et Spørgsmaal angaaende Fortolkningen af og
 Forbindelsen mellem §. 16 i Testamentet af 12 Mai
 1705 og §. 2 i Codicillen af 10 Mai 1710, da
 der nemlig paa Hospitalets Vegne blev gjort den
 Paaastand, at Fundatrix ved i secnere Tid at legere
 denne Skole en Capital af 400 Rd., hvis Renter
 skulde anvendes til Understøttelse for dens fattige Di-
 sciple, havde indskrænket sin Velgiørenhed mod
 Skolen blot til denne Sum, og saaledes forandret
 og hævet den i Testamentets §. 16 angivne Be-
 stemmelse: at Overskuddet i det Hele skulde tilfalde
 Horsens Latinskole; ligesom der yttredes Tvivl, om
 Fundatrix overhoved i hendes første Testament
 havde meent den lærde Skole, siden hun der ikke

nævner Latin-Skolen, men alene Horsens Skole. Hvorimod Directionen paa Skolens Vegne paa-
stod: at Kundatrix ved den senere Codicils §. 2
aldeles ikke havde villet have sin første Bestemmelse
i nogen Henseende rokket, men tvertimod villet
giøre et saadant Tillæg til samme, at hendes Vel-
giørenhed imod Skolen, som ei kunde være nogen
anden end Latin-Skolen, derved udvidedes. Denne
Mening tiltraadde ogsaa det juridiske Facultet ved
et over denne Sag under 11 August 1807 efter
Directionens Begjæring afgivet Responsum.

Da imidlertid Hanstedgaards Hospitals og
Horsens almindelige Skolevæsens Beskjærelse ei
troede deri at kunne acquiescere, saa besluttede
Directionen for Universitetet og de lærde Skoler
at lade Horsens lærde Skoles formeentlige Ret ind-
tale ved Domstolene.

Begge Stiftelser blev under 20 Mai 1809
giennem det Kongelige Danske Cancellie forundt
beneficium processus gratuiti. Imidlertid fore-
slog Stiftesøvrigheden over Aarhuus Stift, som
begge Stiftelsers umiddelbare Direction, at Sagen,
med Hensyn til at de ordinære Dommere i første
Instanz paa en vis Maade kunde ansees som Part
i Sagen, hellere maatte i første Instanz worde
paakiendt af en Commission. Da saavel det
Kongelige Danske Cancellie som Directionen for
Universitetet og de lærde Skoler, efter at være

underrettede om, hvilke Mænd Stiftet ønskede beordrede til Commissairer, dertil gave deres Samtykke, saa blev Sagens Paakiendelse i første Instanz overdraget til en Commission, bestaaende af Herredsfogden for Bierre og Hatting Herreder, Hr. Justitsraad Brorson, og Sognepræsten for Vahr og Bebel, Hr. H. E. Smith.

Disse tvende Commissairer affagde under 15 Aug. 1811 følgende Kiendelse til Fordeel for Horsens lærde Skole:

"Horsens latinske eller lærde Skole bør være berettiget, fremdeles som hidtil udelukkende at oppebære det i Dorothea Hansdatters, afg. Anders Thonboes, efterladte Testamente af 12 Mai 1705 §. 16 omtalte Overskud af Hanstedgaards Stiftelse, hvorimod Hanstedgaards Stiftelse og Horsens almindelige Skolevæsen, bør begge tillige udrede som tabende det af Procurator Herschind for Udgifter og som Salarium Paastaaede med 22 Rd. 2 Mk. Sagens Omkostninger ophæves.."

Denne Commissionsdom blev derefter fra Hospitalets og Horsens almindelige Skolevæsens Side indstævnet for Høiesteret.

Til Sagfører for den lærde Skole, som atter var forundt beneficium processus gratuiti, var af det Kongelige Danske Cancellie udnævnt Høiestrets

Advocat Hr. Justitsraad Klingberg, og under 23
Juni 1813 affagdes følgende Høiesterets Dom:

Horsens almindelige Skolevæsen og
Hanstedgaards Hospital,

contra:

Horsens lærde Skole.

"Commissairernes Dom bør ved Magt af
staaende."

Hanstedgaards Hospitals Fond bestaaer i:

1. Capital 6495 Rd. D. C.

hvorimod Stiftelsen er

bortskyldig 4000 Rd.

2. Hanstedgaards frie

Hovedgaardstaxt 27 Edr. 4 Skp. 2 Bdf. 12 Mb.

3. Jordegods:

a) Ager og Engs Hart:

forn 264 — 2 — 1 — 1 —

b) Skovskyld 1 — 3 — 3 — $\frac{3}{4}$ —

c) Møllekyld 6 — 6 — 1 — 2 —

300 Edr., Skp. 3 Bdf. 12 Mb.

hvilket i Aaret 1812

afgav i Landgilde,

efter Gradrag af de

300 Edr., Skp. 3 Bdf. 12 Mb.

Godsets Bønder og
 Gæstere tilkommen-
 de Godtgjørelser,
 1687 Rd. 1 Mk. 10 s.
 D.C.; uden saadant
 Fradrag 1738 Rd.
 4 Mk. 9 s.

4. Tiender:

1. Kongetiender:

- a) Kind Sogns Konge-
 Rug-Tiende, hvis
 Hartkorn er . 61 Edr. 4 Skp. 1 Fdf. 2 Alb.
 b) Lee Sogns Ditto,
 Hartkorn . 79 — 3 — , — $\frac{1}{2}$ —
 c) Winkel Sogns Ditto,
 Hartkorn . 106 — 1 — 2 — , —
 d) Vigum Ditto Rug-
 og Byg-Tiende 46 — 5 — 3 — $1\frac{1}{2}$ —
 e) Rørbjerge Ditto Rug-
 og Byg-Tiende 48 — 3 — , — , —

2. Kirke, Korn, og
 Høvgtiender:

- a) af Lundum Sogns 20 — 5 — , — , —
 b) af Hønsfled Sogns 40 — 2 — , — , —
 403 Edr. 1 Skp. 3 Fdf. $\frac{1}{2}$ Alb.

De tvende sidste Sognes
 Hartkorn udgjør ellers
 c. 359 Edr.

Disse 403 Edr. tiendeydende Hartkorn indbragte i Aaret 1812 i alt 2615 Rd. 11 $\frac{1}{2}$. See Sogn er bortfæstet paa en Mands Livetid for 39 Rd. aarlig. De øvrige ere bortfæstede til Yderne saaledes, at deraf for Aaret 1812 havde

Rug 52 Edr. 1 Skp. $2\frac{1}{2}\frac{3}{4}$ Fdk.

Byg 14 — 3 — $3\frac{1}{4}$ —

I Aaret 1813 er:

1. Kind Sogns Konge-Rugtiende ved offentlig Auktion bortforpagtet for 1813 og 1814 mod 1 Skp. 3 Fdk. Rug pr. Ed. Hartkorn, at betale efter Aarhus Stifts Capitelstaxt.
2. Ved Tiendecommissions Regling tilbeiebragt Foreening paa Approbation om Winkel, Vigum og Nørvinge Sogns Tiender, nemlig:
 - a) Winkel Sogn à 1 Skp. 2 Fdk., eller 1 Skp. $3\frac{1}{2}$ Fdk. eller 2 Skp. Rug pr. Ed. Hartkorn.
 - b) Vigum à 1 Skp. 2 Fdk. til 2 Skp. $\frac{1}{2}$ Fdk. pr. Ed. Hartkorn.
 - c) Nørvinge, det hele Sogn 8 Edr. 1 Skp. Rug, 9 Edr. 5 Skp. Byg, for alle tre Sogne at erlægges i Penge efter hvert Aars Capitelstaxt for Viborg Stift.

VIII. Blandede Efterretninger.

Ratten til den 11 Jun. d. A. Kl. mellem 1 og 2 udbrød pludselig i Sorøe Academies Byg

ning en heftig Jld, saa at inden faa Minuter den hele Hovedbygningens trendende Fløie stode paa reengang i lys Lue, og Brandvæsenet, hvis Hielp ilede til ei blot fra Sorøe men og fra Slagelse og Ringsted, blot kunde arbejde paa at redde de nærgrændsende Bygninger. Med Nøie blev Kirken frelst. Det herlige Bibliothek, grundet og forøget ved offentlig og privat Gavnildhed *), Archivet med flere kostbare Haandskrifter **), Instrument-salen med alle Instrumenterne, fort alt hvad der endnu gjorde denne Fortidens Høiskole i Danmark mærkbar, vare inden $1\frac{1}{2}$ Time fortærede af Flammerne. Da Amtmanden over Sorøe Amt for Tiden havde sin Bolig i Academiebygningen, blev ogsaa den stærke Deel af Amtsarchivet og af Amtmand og Kammerherre Stemanns Boehave et Rov for Luerne. Gens de nøgne Mure bleve tilbage og det sørgelige Minde om de uvurderlige,

*) Jfr. Mølbechs Ungdomsvandring S. 266 ff.

**) Hvoriblandt den saakaldte Sorøiske Tavle og Sorøe Klosters Gavebog, som dog til Lykke ere trakte hos Langebek. Efter Sigende blev efter Jldbranden ved Ruinernes Nedrivelse i en Abning i en Vælle fundet et forbrændt hvidt Pulver, formodentlig Levning af Pergaments-Diplomer, som af Munkene ved deres Vortgang fra Klosteret i Reformationstiden sammesteds vare gjemte og siden der havde ligget skjulte.

tildeels aldrig mere tilveiebringelige, Skatte, som
 Glden tilintetgjorde. Med dyb Rørelse seer enhver
 Fædrenelandsk Ven ogsaa dette Tab lagt til de
 mange andre; selv Fremmede vilde ikke uden Væe-
 mod erfare en saa sorgelig Begivenhed.

De afbrandte trende Kloie vare i alt taxerede
 for 80,000 Rbd., og derefter i Brandcassen assu-
 rerede.

Med Hensyn til, at den hidtil brugelige For-
 mular for Rectorernes Embedsseed ikke ganske pas-
 sede til de senere Forandringer i de lærde Skolers
 Organisation og Bestyrelse, har Directionen, efter
 dertil givet Anledning, bifaldt de Modificationer
 deri, som hine Forandringer gjorde fornødne. Med
 disse Modificationer lyder Formularen for en Rec-
 tors Embedsseed nu saaledes:

Ego N. N. juro, et in conspectu Dei sancte
 promitto:

Primo, me officium Rectoris mihi deman-
 datum diligenter et pro virili acturum in Dei
 gloriam et scholæ hujus honorem atque ædi-
 ficationem, ita ut lingvarum et artium neces-
 sariarum principia, imprimis præcipua pietatis
 et christianæ Religionis elementa, juxta præscrip-
 tas scholæ metas discipulis fideliter tradantur,

et, quantum fieri potest, apud eos in succum et sanguinem convertantur.

Secundo voveo, me vitam hoc officio dignam instituturum seduloque allaboraturum, ut laudabili pietatis, probitatis, industriæ ac sanctitatis exemplo docentibus aliis juxta et discentibus in hac schola præluceam.

Tertio loco religione recipio, me, quicquid vi muneris in me collati fidei meæ concreditum est et concredetur, deinceps ea, qua par est, cura ac integritate administraturum, seduloque provisurum, ne quid detrimenti mea culpa seu incuria capiat hæc schola, cui me hoc solenni jurejurando obstringo.

Quarto et ultimo promitto, me omnia ac singula, ad rem scholasticam pertinentia ac regia auctoritate sancita, præcepta atque statuta religiose observaturum, ac nominatim Collegio Regio, cui scholarum moderamen injunctum est, constitutisque hujus scholæ Ephoris debitam reverentiam et obsequium præstiturum, cumque omnibus ac singulis, præsertim meis in docendi munere collegis, in quacunque re, ad Scholæ N. salutem pertinente, ita versaturum, ut nemo de me legitime queri possit aut debeat.

Quæ omnia ac singula tam vere promitto, me servaturum, quam vere et ex animo cupio, ut me Deus sancto suo Evangelio juvet.

De Ringsled Riøbsled overdragne, forhen den latinske Skole sammesteds tilhørende, Jorder *) ere nu af Landinspecteur Voigt udskiftede og befundne at udgiøre i alt $1,146\frac{1}{4}$ Edr. Land, Beiene iberegne; men efter den i Aastedsmøde afgivne Beregning, hvori ifkun er anført enhver Fierdings virkelige Jord, udgior bemeldte Jorders Areal ifkun $1,119\frac{1}{4}$ Edr. Land, som er boniteret til $797\frac{6}{14}$ Edr.

*) Jof. disse Annal. 1811 1 B. S. 93 ff. og 1812 2 B. S. 364.

D.

Udenlandske Universiteter og
Skoler.

I. Preussen.

Berlin.

Universitetet her vedbliver at tiltage i Flor. Under 28 Mai ere tvende Seminarier stiftede, et theologisk og et philologisk. Begge ere fortrinligen bestregnede paa at befordre grundig Lærdom og at vejlede de Studerende til selvstændig Forskning og Indtrængen i Videnskaberne. Det højeste Antal af Medlemmer i det theologiske Seminarium er bestemt til 20; det philologiske bestaaer foreløbigt af otte ordentlige Medlemmer, foruden et ubestemt Antal af overordentlige. For ethvert Seminarium er årligen anvist den Sum 500 Rd. De Under-

støtninger, som de Studerende derfra erholde, ere dog ikke umiddelbar forbundne med Indtrædelsen i Anstalten, men tildeles de værdigste som Udmærkelse for Flid og Talenter.

(Af Hall. Lit. Zeit. August 1812 No. 191.)

Breslau.

Med Organisationen af de hørbørende lærde Anstalter blev i afvigte Aar ivrig fortsæret, og samme kan nu ansees for tilendebragt. Det philologiske Seminarium er i bedste Gang. — Inscriptionen i Vintersemestrets Begyndelse har været anseeligere, end man kunde vente. Fra October til December bleve 103 academiske Borgere immatriculerede, nemlig 26 catholske og 18 protestantiske Theologer, 22 Jurister, 17 Medicinere, 20 Philologer og Cameralister. Deriblandt ere 12 Udlandinge. De Studerendes hele Antal var ved Michelsdagstid omtrent 400. Siden Begyndelsen af Februar d. A. er Antallet sunket indtil under den Fierdedeel, i det de fleste ogsaa af de Breslauiske Studerende med glad Enthusiasme have fulgt Kongens Opraab til Baaben. Dog ere Foredlæsningerne uafbrudt blevene fortsatte, og ville ligesledes i næste Sommer blive fortsatte for de her sig befindende Udlandinge og de tilbageblevene, tildeels til Krigstjenesten udelige, Indfødte. Nogle Lærere have selv udvirket sig Tilladelse til at turde tage

Deel i Feldttoget, Hr. Prof. Steffens i virkelig Krigstjeneste, Middeldorph som Feldtpræst og Dr. Förster som Medhjælper i et Krigsbureau. Det kongelige Departement for den offentlige Cultus har ved et Rescript erklæret, at Universitetet skal, som hidtil, uafbrudt fortsætte sine Forretninger, og at det venter af enhver Professor, at han ogsaa vil med lige Iver læse for et mindre Antal Tilhørere. — For at forebygge Unglinges alt for tidlige Flen til Universitetet uden behørig Forberedelse, eller i det mindste for at lære deres større eller mindre Grad af Dueslighed at kiende, er udfæstet en ny Instruction angaaende Maturitæts- og Abiturient-Examina for Indfødte og ved et kongeligt Edict af 11 October 1812 givet Lovkraft. De Forordringer, som ifølge heraf gøres til en for Universitetet fuldkommen moden Gymnasialst, ere ikke ringe. Alle lærde Skoler i de preussiske Stater føre nu efter høiere Befaling Navn af Gymnasier.

(Af Hall. Lit. Zeit. Mai 1813 No. 110.)

Grændserne af Franken 23 Febr. 1813.

Universitetet i Königsberg er opløst. Nogle af de fremmede Professorer, som havde været kaldede did, ere blevene Offere for for den smitsomme Sygdom, som har hersket der. Vi have blandt andre at begræde den berømte Hellenists Erfurds Død. Prof. Loder var allerede iforveien død af Nervefeber.

2. Kongeriget Sachsen.

Wittenberg.

Ved et allerhøieste Rescript af 3 Mai er angaaende Immatriculationsgebyret forordnet, at det i Henseende til Adelige, Friherre og Grever skal have sit Forblivende ved det, som hidtil er svaret, men at samme ved Borgerliges Indskrivning skal forhoies fra 3 Rd. 16 Gr. til 5 Rd. for dem, som hidtil ikke endnu have frequenteret noget Universitet, og fra 1 Rd. 12 Gr. til 2 Rd. for dem, som allerede have opholdt sig paa et andet Universitet.

Ved et andet Rescript af 5 Jul. er det befalet, at der skal forfærdiges en Realcatalog over Universitetets Bibliothek.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. 1812 No. 13.)

Af den Stiftelse, som Hs. Majestæt har oprettet til Bedste for Universiteterne i Leipzig og Wittenberg af de forrige tydske Ordensgodser, skulde følgende Stipendier, paa to Aar, forundes fattige Studerende ved disse Universiteter: 1) for romersk-catholske Troesbekiendere tvende Stipendier, hvert paa 40 Rd., 19 hvert paa 30 Rd. og 1 paa 20 Rd. aarlig; 2) for reformerte Troesbekiendere 1 paa 40 Rd., 19 paa 30 Rd. hvert, og 1 paa

20 Rd. Indsøgte af Kongeriget Sachsen have
 Fortrinsret for Udlandinge.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. 1812 No. 179.)

Warschau.

Den 7 Jan. 1812 blev det siden 1806 be-
 staaende Overskolecollegium formeligen opløst af
 Ministeren for det Indre, og i dets Sted Direc-
 toren for den offentlige Oplysning installeret.
 Denne Post er betroet den ogsaa i den litterære
 Verden berømmelige bekiendte Grev Stanislas
 Potocki, Voibod og Præsident i Statsraadet. Hr.
 Lipihski, hidtilværende Generalsecretær i Overskole-
 collegiet, aflagde en Beretning om dets femaarige
 Embedsforvaltning, som indeholder talende Be-
 viser paa dette Collegiums Indsigt og Virksomhed.
 Beretningen kan ventes i Trykken udgivet.

(Af Hall. Lit. Zeit. 1812 No. 184.)

3. Kongeriget Westphalen.

Göttingen.

Den 4 April behagede Hs. Majestæt Kongen
 ved sin gientagne Nærværelse at modtage det samt-
 lige Professor-Corps paa Bibliotheket og at bære

det med en lang paa kongelig Hyldest og Naade
mod Universitetet riig Samtale. Samme Dag
forærede Hs. Majestæt Bibliotheket Grev Rechy-
bergs prægtige Værk: Les Peuples de la Russie.

(Af Gøtt. gel. Anz. 1813 66 St.)

4. Storhertugdømmet Baden.

Heidelberg.

Antallet af de Studerende i Vintersemestret
1811, 1812 beløb 337, hvoraf 100 vare Indfødte,
237 Udlændinge. Theologie studerte 40, Lovsyn-
dighed 179, Medicin 54, Cameralvidenskaber 46,
Philologie 18.

(Af Leipz. Lit. Zeit. 1812 Intell. Bl. No. 95.)

Universitetets Fond blev ved Restaurationen
bestemt til 40,000 Gylden, men er nu af Regierin-
gen forhoiet til 56,000. Storhertugen er selv
Rector; Overcuratellet er hos Ministeren for det
Indre. Senateret er inddeelt i et snevrere og i det
store Senat. Et Ephorat fører Opsyn over Stu-
denternes Sædelighed. Faculteterne ere fire; det
statsøconomiske og almindelige udgiøre det philo-
sophiske Facultet. Syndicus er tillige Universitetets
Hovedcasserer. Jurisdictionen over de Studer-

rende udøves af Universitetsamtmanden og en Actuarius. Pedellernes Antal er 15, to Overs og tretten Underpedeller. De Studerendes Antal i Juli 1812 var 342, hvoriblandt 242 Udlandinge. Bibliotheket har for nærværende Tid 45,000 Bind. Blandt de Færdigheder, hvortil ved antagne Lærere gives Undervisning, er ogsaa Svømmen.

(Af J. Lampadius's Almanach der Universität Heidelberg auf das Jahr 1813, efter Hall. allg. Lit. Zeit. März 1813.)

Freyberg.

Frekvensen ved Universitetet her besleb i sidste Sommersemester i det Hele 266, hvoraf 195 vare Indfødte, 71 Udlandinge. Til samme Tid var de Studerendes Antal ved Universitetet i Heidelberg i alt 342, hvoraf Udlandinge 242, Indfødte 100.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. 1812 No. 272.)

5. Det Østerrigiske Monarchie.

I et af Rectoren ved Gymnasiet i Neusohl, Professor Magda, i Jun. 1812 udstædt Program de schola, quæ genio seculi obsequitur, splendissima, quæ eum emendat, optima, læser man med Veemod detaillerede Klager over Gymnasiallærernes flette Kaar. Iffun de Skolelærere kunne

endnu subsistere, som ved Siden af deres Embede drive en anden Næringsvei, men derfor ogsaa gjerne forsømme det første over den sidste.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. Jun. 1813 No. 130.)

Domprosten i Lemberg J. v. Hoffmann, har stiftet et Legat af 6000 Gylden til en uformuende Embedsmands Søn's Opdragelse i en offentlig Opdragelsesanstalt. Enken efter afgangne Vysogd Szombathi i Debrehin har til trængende Studerendes Understøttelse ved det reformerte Collegium i samme Bye testamenteret en Capital af 12000 Gylden og til en ny theologisk Lærestols Oprettelse 20000 Gylden.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. 1810 No. 333.)

A.

Bidrag til Universitetets og de
lærde Skolers Historie.

- I. Udtog af Procantsler Pontoppø
dansk Indberetning til Kongen, dat.
3 Aug. 1761, om det som i sidstaf-
vigte academiske Aar (1760—1761)
var gjort og foresaldet ved Kjøben-
havns Universitet.

Procantslerens Rapport for det academiske Aar
1760—1761 indledes ligesom de tvende, hvoraf
Udtog allerede i disse Annaler *) er leveret, ved nogle
almindelige Betragtninger og derved foranledigede
Forflag. Efterat have bemærket, hvorlunde hans

*) 1811 1 B. S. 193 ff. og 1813 1 H. S. 11 ff.
Universit. og Skole-Annaler 1813.

Bestræbelser for at overholde Fundatsen og udrette Noget til sand Forbedring, i det Hele ikke havde havt den heldige Fremgang, han havde ønsket og Aar efter Aar haabet, vedbliver han saaledes:

"Da nu dette mit Haab i adskillige Ting slaaer feil, saa understaaer jeg mig ikke heller længere at lægge Skiul paa Sandheden for Deres Kongelige Majestæts Dine, men maa reent ud, efter Samvittighed, bekiende, at ikke alle Professores efterleve Fundatsen, og at Universitetets Forretninger derover ikke i alle Hensigter findes endnu at være i den Vigueur, Kraft og Drift, som baade mueligt og hoit fornødent kunde være, ja hos os Danske saa meget mere fornødent, som Kiøbenhavns Universitet er i begge Rigerne det eeneste, og at hvad som ikke skeer der, det bliver ganske tilbage...

"Just dette mageløse Monopolium litterarium er uden Tvivl een af de Hovedaarsager, som hindre vort Universitets Flor, da det ikke veed af nogen Emulation eller Stimulation, som andensteds opvækkes ved Competens af lige Berettigede. De Kiøbenhavnske Professorer derimod vide sig frie for al Indgrib. Af dem skulle alle Studerende examineres i det, de have lært, enten paa egen Haand af Bøger, eller ogsaa i deres Forelæsninger...

"Disse Lectiones, som egentlig er et Universitets Diemærk, vare fordum meget saa og rare

ja næsten allene et Par Collegia Theologica *),
 folgelig her intet studium universale, indtil Aaret
 1732, da den for Guds og sit Folkes Sag saa
 omhyggelige hoisalige Kong Christian VI ved det
 forfaldne Universitets nye Fundas **) hensigtede
 til en dobbelt Forandring. Den første var at for-
 skaffe Lærerne nogen mere Løn og nodtørfsig Under-
 holdning, som de visseligen behøvede, og det ved
 at paalægge en aarlig nye Studiiskat, som udredes
 af Kirkerne og Præsteskabet over begge Riger. Alle
 de Artikler i Fundagen, som handle derom, efter-
 leves ogsaa uden Tvivl tilbørligen. Den anden
 Hovedhensigt var, at forpligte Lærerne i alle Fa-
 culteter til at læse og disputere med tilbørlig Flid,
 saa at ingen af de lærde Videnskaber blev forsøm-
 met, men her ligesom andensheds dreven paa det
 allerstittigste. At nu dette sidste Hovedsiemærk
 skulle være opnaaet, tør jeg ikke forsikre; thi
 mange Artikler i den Kongelige Fundas efterleves
 ikke. De torhindrende Aarsager hertil ere adskil-
 lige, nemlig paa Ungdommens Side, dels den
 kostbare Levemaade, som ikke tillader at blive ret
 længe i Kiøbenhavn, dels denne vidtløftige Stads

*) Jos. Nøerups Kiøbenhavns Universit. Annaler
 S. 221 f.

**) Her og overalt i Indberetningaen menes Univer-
 sitetetsfundatsen af 31 Mart. 1732.

mange Distractioner. Paa Lærernes Side er det Indskættelser i fremmede Ting, eller dog i saadanne Ting, som angaae deres Bøndergudsens og Kirkeres Administration, hvilke for den største Deel occurrer Consistorium og fylder Protocollerne. Deels maa jeg ogsaa sige dette, at den nyere alfernaadigste Fundah selv hindrer Flittigheden, ved at fastsætte saa mange aarlige ferias, at, naar en Professor end efterlevede den paa det allerneueste, da kunde hans offentlige Læsetimer i det ganske Aar ikke beløbe sig høiere end som til 80 Timer. Nu er det sandt, at nogle af Professores, som sandeligen fortjene Flittighedsroes, lade det ikke blive derved, men læse saavel i som uden for Ferierne collegia privata; men om det største Tal kan saadant ikke siges, ja nogle læse ikke engang i de ovenbemeldte saa aarlige Timer i deres Sciens, være sig af Mangel paa Tid eller paa Tilhørere, af hvilke dog nogle undertiden have klaget: de ville gierne høre det og det Collegium, men kunde ikke faae det at høre. Andre klage, at, da her ikke, saasom i Tydskland, holdes i alle Faculteter saakorte cursoriske Collegia, at de i eet Aars Tid eller kortere kunde bringe dem til Ende, saa fik de ikkun Begyndelsen eller en liden Deel at høre, og dermed var dem ikke tient. Dette Onde skulle remses deres ved Fundahens adskillige Artikler, om den blev efterlevet, og om Rector Magnificus ikke be-

standig forsummede det, ham befales, nemlig strax efter Jule-Ferieerne at anmeldte for Patronen, hvor vidt enhver Professor i det Aar var avanceret. Vilde jeg urgere den Sag paa egen Haand, da maatte jeg vente haarde Gienfvar. Den af mig forsøgte Remedeur er Decanorum legentium Forspligtelse til kortere cursoriske Collegia..

"Af næstfølgende Tabelte maatte Deres Kongelige Majestæt allernaadigst fornemme, hvor mange Forelæsninger og Collegier i dette Aar ere holdte, nemlig af Professoribus ordinariis et Consistorialibus 41, af Extraordinariis 9, og af Decanis legentibus 8. Imidlertid ere de egentligen gagerte Professore, som have corpora academica, 14, og med Notario, som er den yngste Consistorialis, 15 *). Paa disse corpora academica skulle det egentligen ankomme, og det-allermeeste ventes af dem, saasom de, der af Publico lønnes med 3000 Løder Hartkorn, en halv Snees Kirker og 6000 Rd. Studiiskat og cathedratico. Men naar man seer sig om, befindes dog de tvende Facultates, nemlig Juridica og Medica, at have corpora quiescentia; thi den eene Jurist er Quæstor **), og den anden occuperes ved at concipere Lovens Forbedring, saa at en Extraordinarius, nemlig Prof.

*) Jvf. disse Annal. 1810 2 B. S. 48 ff.

**) Dengang Etatsraad Stampe.

Obelig, en flittig Mand, læser allene. De tvende Medici hindres gemeentlig ved praxin medicam og ved egen slet Helbred, hvorimod Professor Kragensstein, som Extraordinarius, forretter det mæste. Af 4 corporibus theologicis haver Biskoppen det eene, og lader ved Mag. Leth Schønning læse de 80 Timer. In Facultate Philosophica quiescere tvende corpora, formedelsk tvende emeritos, som lade læse deres offentlige Timer per vicarios. Følgeligen sees, at af saa mange corporibus academicis ikke flere end som halv Parten paa nærværende Tid kunde siges at være i deres fulde Activitet. Resten stæer per vicarios Ordinariorum et per Extraordinarios, som nyde intet af Universitetet. Dernæst stæer ogsaa noget ved Decanos legentes, af hvilke enhver nyder 50 Rd. Communitetspenge, og gjør alt, hvad af dem kan ventes.

"Angaaende hernæst den Sag, som saa længe haver været spurgt om, og klaget over, samt ved adskillige gientagne Rescripter fra Deres Kongelige Majestæt selv og fra Hans Hoigrevelige Excellencis Universitetets Patron, injungeret baade Quæstor og mig at bringe til Execution, nemlig Professorernes aarlige Disputationer *), hver i sin Maaned: da maa jeg for min Deel bekiende, at alle hidindtil forsøgte Midler have været frugtesløse

*) Herom s. disse Annal. 1812 i B. G. 39 ff.

hos det største Tal, og i dette Aar frem for nogen Tid, da indtil Dato ikke flere end 5 i Steden for 15 have heri opfyldt deres partes. Spørges her: om da ogsaa de i Fundagen dicterte og ved seenerne allernaadigste Rescripter skærpede Mulcter til Bibliotheket og anden Brug betales af de Forsommelige? da svares: Nei, aldrig, saa at Bibliotheket eller den Mulct-Casse kunde have nogle Tusinde Rigsdaler tilgode; thi ved den aarlige Distribut holdes Pengene ikke tilbage, skjøndt baade Qvæstor og jeg skulle, som Selvskyldener, være ansvarlige derfor; men jeg haver intet Middel til Inddrivelse, og begierer det ei heller: men Qvæstor, som en from og seielig Mand, vil ikke være den Unde, som man kalder det, naar en Embedsmand gjør sin Pligt uden Persons Anseelse. Ikke desto mindre nyder Universitetets Bogtrykker sit tillagte Salarium i 90 Tønder Hartkorn, lige saa fuldt, som han trykkede Disputagerne. Kort sagt: Fundagen holdes, hvad Lønnen angaaer, men af det, som derfor skulle præsteres, bliver hos en Deel Vedkommende meget tilbage...

"Efterat jeg saaledes haver gjort min allerunderdanigste Pligt med at forestille Sagens sande Beskaffenhed, var det og ønskeligt, om jeg med lige Visshed kunde allerunderdanigst foreslaae nogle paalidelige Midler til den Kongelige Fundages Guldbyrdelse i de manglende Poster. Men da For-

farenhed allerede viser, at ingen Befaling virker noget, med mindre den understøttes ved Anstalt til Execution, saa mener jeg alleruforgribeligst, at:

"Allerførst maatte for Universitetets Qvæstor eller Rentemester fastsættes en aarlig vis Dag, maaskee bekvemmeligst in Decembri eller Januario, paa hvilken han for Universitetets Patron burde fremlægge noiagtig Regnskab over det forrige Aars Mulcter, og da først faae skriftlig Resolution om den saa kaldet Distribuc til de Professores, paa hvis Glid intet var at udsætte. For at kunde skionne derom, maatte samme Tid af Qvæstore fremlægges for Patrono et Exemplar af hver Professoris eller hans Vicarii Disputation: og, efterdi hiindtil ofte skeer Confusion med at regne bemeldte Disputation snart til det foregaaende, snart til det efterfølgende Aar, saa maatte paa Tittelbladet altid staae de Ord: Pro Anno N. N. Tillige maatte det academiske Aars Grændser ganske nøie determineres og fastsættes til en vis Dag, være sig enten Rectoratets Omstiftelse eller den første September, da de længste Ferier have Ende, og Lectiones paa nye tage deres Begyndelse..

"For det andet mener jeg alleruforgribeligst, det var maaskee meget godt og gavnligt, samt i Henseende til visse Professorers Omstændighed billigt, om man indrømmede dem den Frihed, at

i Fald de aarligen ikke disputerede publice, da kunde de i det Sted, paa Reansstabsdagen, lade fremlægge en anden trykt Afhandling, angaaende enten deres egentlige Videnskab selv, eller og noget saadant, som havde Hensigt dertil. Erfarenhed viser, at nogle af disse ellers gode Mænd kiendeligen styer cathedram disputatorium, være sig af en naturlig melancholisk Frygtagtighed, eller af Mangel paa Uldtale eller naie Hørelse, eller hvad anden Raason det være kan. Dersom disse fik allernaadigst Dispensation og Frihed til at kunde redimere actum disputatorium med en desto udførligere og vigtigere aarlig Tractat, trykt af Universitetets Typographo, da fik dog Publicum nogen Erstatning, ja maa skee nogen langt bedre Nytte af det Slags Arbeid, og al Undskyldning maatte ophøre. Hvis nogen Professor kom frem med Løfte om en snart forventende Tractat eller Disputation, da maatte det ikke gielde, men den virkelig trykte Afhandling useilbarligen fremlægges af Qvæstore, eller og Muleten paafølge..

"For det tredie, naar det Tal af aarligen trykte Ark, om hvilke man haver contraheret med Universitetets tvende Bogtrykkere, nemlig hos den ene 70, hos den anden 14 Ark, ikke blev opfyldt formedelsi bemeldte Disputater og Tractater, da maatte det øvrige Tal komme de

i Collegiis disputerende Studentere tilgode, som ofte ikke formaae at trykke det, som var Lyset værd. Efterhaanden have vi visseligen blandt vore Studentere nogle saadanne Ingenia excitata, som i adskillige Videnskaber kunde aflægge skriftlige Prover, men Bogtrykkerlønnen hindrer dem, og dog er hidindtil mange hundrede og tusinde Ark af Publico betalte og aldrig fremkomne. Herhos erindres ogsaa allerunderdanigst det, som i forrige Aars Relation blev meldet, om aarligen at opgive nogle Problemata for disputerende Studentere, og at belønne de bedste Besvarelser med Præmiis af 20 Rd. Communitetspenge eller Mulcter *).

"For det fjerde, efterdi den i meget favorable terminis for Professorerne opsatte nye Fundas allene tillader, og ikke med et Ord befaler Lærerne at holde collegia privata, hvilke ellers giøre det bedste ved Universiteterne, men Lectiones publicæ derimod hos os er det eeneste viffe, som en Professor forpligtes til; saa behøves ret høiligen dette, at bemeldte offentlige Forelæsninger bleve bragte i bedre Gang og Svang, end som nu skeer; thi de besøges saare lidet, og efter Reglen: Excitat auditor studium, maa en Professor tabe Mod og Lyft til at præ-

*) S. disse Annal. 1811 i B. S. 198.

parere sig, eller lade Munden til, naar saa eller ingen vil laane Øret. Sandt nok, at Fundatzen udtryffeligt og med Trudsel tilholder studiosos, særdeles Theologiæ, at indfinde sig til bemeldte Lectiones. Men det skeer ikke, og Forhindringerne ere adskillige saa vel paa Lærernes som paa Tilhørernes Side. Særdeles er det en Mangel paa beqvemme Auditoria, forsynede om Vinteren med nogen Varme. Paa det øverste store Auditorio, hvor Theologien læses, er meget koldt og vindigt, samt umueligt at faae Varme. Det nederste Auditorium, som tilhører Philosophis, er ikke meget bedre. Auditorium juridicum er aldrig brugt eller kommet i brugelig Stand af Mangel paa Formue i Bygningsscasen. Consistorii-Salen, som har en Kaffelovn, bruges af nogle, men forslaaer ikke til alle Faculteter, og naar examina der holdes, da falde Læsetimerne derover bort. Hvis der sandtes endnu eet eller 2 Auditoria publica, forsynte med Vintervarme, da mener jeg, at endogsaa dette sidste commodum ville drage mangen forfrossen Student derhen, og skaffe ham et dobbelt Gavn. Nu er mit allerunderdanigste Forslag dette, at, da Communitetets store Episcopal Vinteren igiennem bliver varmet mod Middagstid, skøndt der ikke spises, men allene holdes exercitia commensalium fra Kl. 10 til 11, saa

kunde med desto mindre Befosning, maaſkee med Tillag af 4 à 5 Favnne Communitets Brænde, denne Sal fra Morgen Kl. 3 til om Aftenen Kl. 4 ved Pedellen holdes tilſtrækkelig varm, og da Salen er ſtor nok, ſamt forſynet med mange Borde og Bænke, ſaa kunde i alle daglige Læſetimer, undtagen allene den fra 10 til 11, her meget mageligen holdes offentlige Lectier om Vinteren, og det af 2 Profeſſorer; thi Salen er ſaa ſtor, at 12 Decani der kunde tale tillige, hver ved ſit Bord, ſølgelig langt lettere 2 Profeſſores tillige. Dette varme Auditorium ville, ſom ſagt er, mere lokke Studenterne og mindre ſkyes af Profeſſorerne, hvis Glittighed ogſaa blev mere fundbar og upaatvibelig; thi nu holde nogle deres offentlige Læſetimer hjemme i Huſet, og andre ſige, at de giøre det ſamme, men viſſe Studentere tvivle derpaa, og ſige, at de gaae forgieves. De occultis non judicat Ecclesia: og jeg har tilforn underdanigſt erindret, Lectiones publicæ er det eeneste, ſom Gunden ſtrict kræver, hvorfor de maatte være deſto ufeilbarere her frem for nogenſteds. Af ſelv ſamme Årſag mener jeg allernforgribeligſt :..

”For det femte, at, efterdi vore Ferier ere ſaa mange og de egentlige Læſedage extra ferias ifkuns 4, nemlig Mandag, Tirſdag, Torſdag

og Løverdag, saa maatte disse samme Læsedage, som Aaret igiennem gjøre for hver Professor pp. 80 Timer, aldrig affortes eller formindskes ved nogen anden academisk Forretning. Dette befaler Fundagen allerede, hvad offentlige Disputationer angaaer, og det samme maatte befales i Henseende til Examina publica, som burde holdes allene om Onsdagen og Fredagen, da der ikke læses, dog kunde herfra undtages Examen Artium, som holdes in Junio for de da ankommende Studentere, hvis Antal er saa stort, at den Examen kan borttage et Par Uger. For Resten maatte slet ingen af de saa Læsetimer forsummes..

"For det fiette maatte enhver Rector Magnificus tilholde, i sin Tid at efterleve det, som Fundagen udtrykkeligen befaler, men ikke stær, nemlig at han ved Nytaarstid indberetter til Patronum, hvorvidt enhver Professor er avanceret i sine Lectioner eller Collegier, og naar han agter at bringe sin Cursum til Ende, paa det deraf kunde sees enhver's Flid, og om den i Fundatsen foreskrevne korte og cursoriske Maade blev brugt saaledes, at Studenterne ikke bleve opholdte ved ufornøden Vidtløftighed. Af denne Efterretning maatte Pro-Cancellario gives Gienpart..

"For det syvende, eftersom scientia oeco-

nomiæ, tam generalis quam specialis, og fornemmelig denne sidste, i vore Tider hos alle Folk drives høiere end tilforn, ligesom den ogsaa blandt verdslige Videnskaber uden Modsigelse er den, som allersnarest og viffest beforder Fædrenelandets Flor og Velstand, og, eftersom vore fleste Studentere destineres til at blive en Gang Præster paa Landet, hvor deres grundigere Indsigt i Naturlæren meest kunde udbrede sig blandt Bønderne i Anledning af vore Præstegaardes temmelig vidtloftige Agerbrug og Hævedrift; saa ønskede jeg med flere Andre, at bemeldte Naturlære, allene i Application paa den private Oeconomie, og altsaa uden Vidtloftighed, blev offentlig og flittig lært paa vort Universitet af en Mand, som dertil fandtes ret flittig, samt havde Lyst og Leilighed dertil: saa og at for først Alumni Communitatis Regiæ, som over 2 Aar havde nydt dette Beneficium, bleve forpligtede til at høre ham ugentligen 4 Timer, om de ikke ville tabe deres Beneficium, hvilket maatte beroe paa bemeldte Professoris Attest om deres Flittighed. Af de Mand, som jeg kiender og som haves her paa nærværende Tid, var Professor Ascanius maaskee den bekvemmesse. For Studenternes Skold maatte hans Auditorium være paa Communitetet, og lectiones allene practiske.

Herpaa følger den ovenmeldte tabellariske Udsigt over de afholdte Forelæsninger.

I det theologiske Facultet vare saadanne holdte af 4 Docenter, Dr. P. Holm, der og som Rector Magnificus havde holdt trende Saler, Dr. P. Rosenstand Goiske, Dr. J. O. Bang og Mag. G. Leth Schionning som Biskop Harboes Vicarius; i det juridiske af 1, nemlig Dr. B. G. Obelitz som Vicarius for Universitetets Proctor; i det medicinske af 3, nemlig Dr. B. J. v. Buchwald, Dr. Christ. Lødberg Friis og Dr. Christ. Gottl. Kragensstein; i det philosophiske af 10, nemlig Dr. J. P. Anchersen, J. E. Kall, B. Mollman, E. Horrebom, E. F. Munthe (som ogsaa havde skrevet 7 Programmer), Mag. Christ. Horrebom, som Vicarius for Justitsraad Ramus, E. F. Wadskjær, H. v. Aphelen, Christ. Hee, J. H. Schlegel. Desforuden Decani legentes cum stipendio *), B. Riisbrigh, som havde holdt deels et theologisk, deels et philosophisk Collegium, Chr. Goth. Seydelitz, Laur. Sahl og Jac. Sivers. Om Riisbrigh tilføies: "han er nu med et Stipendio reist udenlands, og, hvis Guds Raade bevarer ham, bliver frem for mange beqvem til et academisk Embede, hvorpaa jeg haver seet visse Prøver." Om Mag.

*) Efter Refer. af 4 Mai 1759. S. Myerups Univers. Annal. S. 353 f. Jvf. disse Annal. 1813 1 H. S. 20.

Sahl anmærkes: "hans største Lyst er til det græske Sprogs Dyrkelse, og deri haver han bragt det videre end sædvanligt..."

Standsstandene for de offentlige, private og privatissime Forelæsninger, som havde fundet Sted, vare: dogmatisk og moralsk Theologie; det N. T. Exegetik; Apologie for den augsburgske Confession; Homiletik; Reformationshistorie — Tydsk og dansk Criminalret; Processen; Personernes Ret og Ret i Tingen — Anatomie med Demonstration paa 7 Cadavera; Materia medica og Brugen af simplicia; Naturhistorie; Experimentalphysik og Chemie — Literæthistorie; Horatius, Hesiodus og Euclides; romerske Antiquiteter; hebraisk Sprog med Forklaring af flere Bøger i det G. T.; arabisk Grammatik; Geographie, Historie og jus publicum; Arithmetik, Geometrie, Trigonometrie, Algebra; sphærisk og practisk Astronomie; militær og civil Bygningskunst; Logik, Metaphysik, Ratturret, practisk Philosophie, Heuristik; skionne Videnskaber; fransk Sprog og Literatur.

Til Examen Artium vare antagne 223 Candidater, nemlig Danske 168, Norske 49, Islændere 6.

I Examen philosophicum vare antagne 172, hvoraf 90 med Characteren Laudab., 56 Haud illud., 23 Illum, 3 Mediocr.; 2 vare blevne rejicerede.

Den theologiske Embedsexamen havde 130 underkastet sig, 15 med Characteren Laudabilis, 26 med Hand illaud., 89 med Non Contemn.; 3 vare blevne rejserede.

Til juridisk Embedsexamen vare antagne, efter offentlig Prøvelse 12, efter privat *) 35, i alt 47. Som fortrinlig anbefalelsesværdige Candidater nævnes: Colbjørnsen, Bang, Jacobi, Sporon, Munthe.

Medicinsk og pharmaceutisk Examen havde nogle underkastet sig; men hvor mange og hvilke, meldes ikke.

Doctorgraden i Theologien var af P. Rosenstand Goiske, som dette Aars Decanus Facult. theol., confereret (i Anledning af Souveranitetens Jubelfest) 10 indenlandske Lærde, hvoriblandt 5 Biskopper; dog havde kun een af Doctoranderne været nærværende.

I Lovkyndigheden havde tvende promoveret som Doctores; i Medicinen tre.

Til gradum magisterii vare antagne 16 Candidater; til gradum Baccalaureatus 72.

Paa Regentsen vare holdte 56 Disputatser og 50 Declamationer; paa Wallendorfs Collegium 13 Disputatser, paa Borchens 13, paa Elersens

*) Jfr. disse Annal. 1811 i B. S. 199 Anm. og 1813 i H. S. 16 f.

13. Disse Declamationers og Disputaters Emne og deres Forfattere anføres nøiagtigen. De fleste handlede om theologiske, endel om philologiske Materier. Af historisk, politisk og oeconomisk Indhold forekomme følgende:

Frid. Jessen de Historia Michaelis Serveti.
Part. I.

Joh. Grøn Descriptio topographico-physica Sinus dicti Wiig. Part. II.

Christoph. Müller de quærendo in et ex insulis færoensibus meliori proventu.

Pet. Falk de prærogativis Ecclesiæ D. Mariæ Hafniens. ante et post Reformationem.

Nic. Henr. Ursin Introductio in agriculturam.

Olaus Stockfleth Pihl Descriptio Nomarchiæ Gulbrandsdalæ. P. I.

Michael Treschow de obstagio.

I alt vare 40 Disputationes Studiosorum bleve trykte.

Indberetningen slutter med en Fortegnelse paa de i Aarets Løb i Danmark udfomne Skrifter, i alt i det latinske Sprog 66 (deri de academiske Programmer og Disputationer indbegrebne); i det danske 62, i det franske 7.

II. Aetmæssig Beretning om det lærde Skolevæsens Tilstand paa Island fra 1799 til 1811.

Det lærde Skolevæsen paa Island har i nyere som i ældre Tider havt og maa vedblive at have sine særegne til Landets Lær- og locale Omstændigheder afpassede Indretninger. Udg. har derfor anseet det rigtigst, at giemme til en samlet Fremstilling, hvad han efterhaanden havde kunnet berette derom i disse Annaler, og var det hans Hensigt at oppebie den Tidspunkt, da den paa- begyndte Reform af det lærde Skolevæsens indvortes og udvortes Indretning paa Island kunde siges at være bleven fuldbjrdet. Da dette imidlertid formedelsk usor- udseete Tidsumstændigheder ei er skeet, har Udg. ei villet længere opsætte, i denne Henseende at afbetale sin Gield til Annalernes Læsere. For at forkaste disse et almindes- ligt Oversyn, har han troet at burde gaage tilbage i Tiden og som Indledning til den senere Skolehistorie i Fortbed forudsikke en almindelig Udsigt over det hele foregaacende Tidslob *).

Allerede i Aaret 1058 aabnede den første is- landske Biskop Isleifer en Skole paa Skals- holt paa sin egen Bekostning og under sin Opsigt.

*) Hovedkilden til Kundskab om det islandske Skole- væsens ældre Historie er Finni Johannæi Historia Ecclesiastica Islandiæ, og med Hensyn til Re- formationstiden Biskop Harboes Afhandling om Reformationen paa Island i Vidensk. Selsk. Skrifter T. V og VII.

Andre fulgte hans Exempel; i Haukadal og Odde anlagdes lignende Instituter.

Jon Ögmundsen, en Discipel fra Skálholt Skole, blev Bisp paa Holum, og anlagde der en Skole omtrent 1108, hvor især Grammatik, Poesie, Musik og Kirkeret dyrkedes. Ogsaa ved de fleste Kloostere blev nogen Skoleunderviisning indført. Alligevel var ved det 16 Seculums Begyndelse Skolevæsenet saa forfaldet, at der, ifølge Christian 3dies Instrux til Povel Hvitsfeld, dat. Dronningborg Søndag. Reminiscere 1550 *), ingen almindelige Skoler holdtes paa Landet, hvorfor saa duelige Præstemænd vare der at finde, og paa det at saadan Forblindelse og Banvittighed kunde affstiles, Guds hellige Ord maatte læres, prædikes og forkyndes, befalede Kongen, at det Guds, som Biskopperne havde forbrudt ved gien tagen Trodsighed og Opstand, skulde deles i to Dele; den ene Deel lægges til Kirkerne, den anden til Skolerne. I Begyndelsen vilde Kongen, at en latinsk Skole skulde holdes ved ethvert af Kloosterne i Island, til Religionens Behov; men da disse fattedes de fornødne Midler, saa forordnede han i Instructionen for ovennævnte Povel Hvitsfeld: "at der skulde stiftes to almindelige Skoler, en hos Skálholts Domkirke, for 60 Personer, under 1

*) Finn. Johann. II. 312.

Rector og 2 Hørere; og den anden hos Holm Domkirke for 24 Personer, ligeledes under 1 Skole- mester og 2 Hørere, som skulde anholde Disciplene til bibelsk Sang og Læsning, "at, naarsomhøist nogen af Landets Præster afdøde, da skulde Sognefolkene vide, at have deres Tilflugt til samme Skoler og Domkirker, paa det at den Person, som længst og bedst havde lært, og stikkeligst var, til det Præster- embede kunde vorde antagen"; derfor skulde for- nævnte P. Hvitfeld med begge Superintendenterne, saa og Fogden og Befalingsmanden, overveie og udlægge saa meget af Stiftets Gods, som kunde være tilstrækkeligt til Lærernes og Disciplenes Un- derhold, "hvilket Gods ingen giærrig og ustikkelig Biskop skulde kunne hindre, og derved forarsage, at samme Skole og Religion maatte komme til at nedlægges". *) — Paa denne Ordre byggede P. Hvitfeld det første Anlæg for Skolerne i Island, men han afveeg ikke lidet fra Kongens Plan. Dog forbandt han hver Biskop til at holde en god Skole, og deri 24 Disciple for Guds Skyld, eller paa Almisse, hvilke Superintendenten og Skole- mesteren syntes bedst dertil stikkede, og skulde blandt disse 24 Disciple ingen indtages udi samme Skoler, uden de, som vilde love, derved at blive, vel at leve, og siden tiene Gud og Kongen, hvor de bleve

*) a. St.

tillfsaldede. Ved hver Skole skulde Biskoppen holde en Skolemester og en Hører, denne med 20 og hiin med 60 Rd. aarlig Løn, foruden Vareiser og Kost. Disciplene burde Biskoppen holde med god Mad, Drik og Klæder, efter Landets Skik, tillige med Bøger og Papir samt Lys. Af et Brev til Siøllands Biskop, dat. Dronningborg Ect. Georgs Aften 1552 *), seer man, at Kongen har stadfæstet ovenmeldte Foundation; men han lod det endnu ikke blive derved.

Ved aabne Breve, dat. Nyborg Fredagen efter Søndagen Oculi 1553, bestemte og udlagde Kongen de Gaarde, af hvis Landgisde og Leier Lærerne ved begge Skoler skulde have deres Løn, uden i den Henseende at være i mindste Maade afhængige af Biskopperne **). At Biskopperne nok ikke altid have sørget for Skolerne, som de burde, sees af et Brev fra Koldinghuus, dat. Mandagen efter Søndagen Judica 1554, hvorved befalede, at de skulde holde Skolemesterne og Hørerne med tilbørlig Mad og Drikke, paa det de ikke skulde blive nødte til at forlade deres Embeder, og Skolerne derved komme til at odelægges, hvilket Kongen paa ingen Maade vilde tilstøde ***). End

*) Sammeff. p. 310.

**) Sammeff. p. 321 sq.

***) Sammeff. p. 326 sq.

videre blev Onsdagen efter Søndagen Decbr 1555 befalet *), at Biskopperne skulde fremdeles holde Skolerne ved Magt, og forskaffe Skolemesterne og Pøblingene tilbørlig Ophold til Klæder, Føde og Varme. Hvad Pøblingene angik, da skulde Superintendenten og Skolemesteren, begge tilsammen, tage de fattige, som nødtorstig vare, ikke de, som rigere vare, eller de som havde Forældre, der formaaede selv at holde dem i Skole; og paa det at slige Skolernes Omkostninger ikke skulde unyttelig fortares, vilde Kongen, at Skolerne skulde blive holdte ved Magt, Pøblingene fange Mad, Øl, Klæder og Varme til Skikkeligbed, og blive op-
tugtede og holdte til god Lærdom og Sæder. For at Skolen kunde vorde forsynet med duelige Lærere, blev Superintendenten befuldmagtiget at tage den Person til Skolemester, som han maatte eragte at vare den bedste og dueligste til at forestaae et saa vigtigt Embede; og dersom i Island ingen beqvem Person dertil kunde findes, da burde han forskaffe en fra Høiskolen i Kiøbenhavn. Allerede 1550 havde Kongen befalet, i et Brev til Biskop Gisser Einarssen, dat. Gottorp Mandagen efter Judica, at den i Aaret 1539 til Odense givne almindelige Kirkeordinants skulde indføres i Island **); denne

*) Sammesk. p. 329 sq.

**) Harboe i Vidensk. Selsk. Skrifter V. S. 240.

blev altsaa nu Grundlov for Islands Skolevæsen. Frederik den Anden hævdede eller forøgede ved adskillige Anordninger *) Skolernes Indtægter, og tillod, at islandske Studenter maatte strax ved deres Ankomst til Universitetet have Afgang til Klosteret **). Mere gjorde Christian 4. Ved den af ham udgivne norske Kirkeordinanz af 2 Jul. 1607 reformeredes ogsaa Skolevæsenet paa Island, hvor uden Tvivl de Aarsager, som denne store Konge med Mieshag opregner, ikke mindre havde yttret deres skadelige Virkninger. Christian 4. holdt ogsaa Biskopperne til, rigtigheden at lade Skolerne komme tilgode, hvad til dem var henlagt, istedet for selv at gjøre sig disse Indkomster nyttige ***), og lod sig overhoved, som flere Rescripter vise, være magtpaaliggende at holde Hærd over Skolernes Eiendomme og skaffe dem tilbage, hvad dem ulovligen var frakommet. Han befalede endvidere ved et Brev, dat. Kiøbenhavn 1 April 1618, "at fra hver af de tvende latinske Skoler skulde aarlig hid til Universitetet fremsendes en

*) *Finn. Joh. III. p. 12. 16.*

**) *S. disse Annal. 1810 1 B. S. 183. Det her anførte Rescr. af 23 Decb. 1579 har Sin Jonsen ikke kiendt.*

**) *Finn. Joh. III. p. 58.*

dygtig Person, som sig udi boglige Konster kunde vove, og udi Fremtiden paa Landet blive brugt, *). Frederik den Tredie fulgte Kaderens Exempel; især gjorde han Mathematiken til Formaal for sin Omhu. Han stiftede ved Skolen paa Skalholt en mathematisk Lærestol, og gav dertil nogle Gaarde ved et Brev, dat. Kiøbenhavn 7 April 1649 **). Dog syntes det, som denne nyttige Indretning uddøde med dens første Lærer; thi den latinske Grammatik, Dialectik, Rhetorik og Theologie fortrængte enhver anden Kundskab.

Dette var i det mindste Tilfældet, da Christian 6 henvendte sin Opmærksomhed til Skolevæsenet. Han lagde ved Kd. af 3 Mai 1743 den første Grund til en fornuftigere Indretning af de latinske Skoler i Island. I denne Forordning, ifølge hvilken Island skulde have to latinske Skoler, den eene paa Skalholt, den anden paa Holum, hver forsynet med tvende Lærere, nemlig en Rector og en Conrector, skulde Underviisningsgjenstandene være Latin, Græsk, Hebraisk, Dansk og Islandsk, Philosophie, Theologie, Historie, saavel almindelig som fædrenelandsk, foreenet med Politisk og almindelig Statsret, hvor jura Majestatis bleve at afhandle, Mathematik, i det Ringeste noget af

*) Sammeft. III. p. 60.

**) Sammeft. III. p. 557 sq.

Arithmetiken, og Vocalmusik. Alt dette burde
 Lærerne ved flittigt og tydeligt Foredrag saaledes
 indprente Disciplene, at de ikke saa meget skulde
 lære udenrad Præcepta, som grundigen forstaae
 og selv gjøre Rede for det, de læste. De samme
 Lærebøger, som Tid efter anden maatte vorde ind-
 førte i Skolerne i Danmark og Norge, burde lige-
 ledes strax bruges i Skolerne paa Island. I det
 latinske, danske og islandske Sprog skulde flittig
 Skrive og Tale. Vveljer finde Sted. Hug og
 Slag i Hovedet og med Færler forbødes ganske.
 Af de øvrige Bestemmelser i denne Anordning hid-
 sættes følgende som de meest mærkelige: Rector
 maatte have taget theologisk Embedsexamen ved
 Universitetet; begge, Rector og Conrector, skulde
 "stye al Grovhed og Ureenlighed i alt deres Væsen,
 at de ei skulde ansees for Pædantere,,; de maatte
 ikke drive Handel med Brændeviin, Tobak og andre
 Kiøbmandsvare. Rector skulde, foruden Værelse,
 Seng, Lys, Tøet og Spise, nyde 60 Rd. aartlig
 Løn, Conrector 30. Fri Underviisning og fri
 Underholdning skulde have i Skalholt Skole 24,
 i Holum 16 Disciple, dog at ogsaa to kunde sættes
 paa een Kost, saaledes, at enhver nød halvt Bene-
 ficium og for den anden halve Deel gav Betaling.
 Af bemidlede og folgelig betalende Disciple maatte
 i hver Skole ei indtages over 8. Samtlige bene-
 ficerede Disciple saavelsom Skolebetiente skulde

nyde Huus, Kost og Klæde paa Bispegaardene, til hvilket at bekoste Bispestolenes Indkomster og For-
 mue, for saa vidt behøvedes, skulde indtil videre
 anvendes og bruges, saaledes som fra Reforma-
 tionens Tid stæet var. Ingen maatte i de latinske
 Skoler antages med mindre han kunde færdigen læse
 og nogenledes skrive, ei heller nogen, som ei endnu
 havde begyndt at studere, naar han var 15 Aar.
 Den ordinære Skoletid skulde være fra Mikkelssdag
 til Mariæ Besøgelsesdag (2 Jul.), da Disciplene
 skulde gives Lov af Skolen for at være Forældre
 og Paarørende behjælpelige i deres Avling og anden
 fornøden, dog reenlig og ærlig, Gierning, siden
 de nødvendig, efter Landets Bestaaenhed, maatte
 vænne sig dertil nogen Tid af Aaret, for i Frem-
 tiden at kunne skaffe sig deri. Foruden andre smaa
 Ferialer, maatte ogsaa ugentlig gives Lov een Dag
 eller to halve Dage, for at de kunde tage sig en son-
 melig Motion. Ved den offentlige Gudstjeneste
 og alle kirkelige Forretninger, s. Ex. Barnedaa-
 b, Bryllupsfærd og Liigbegiængelse i Domkirken, skulde
 Disciplene forestaae Sangen. Enhver, som vilde
 være ret dimitteret fra Skolen, maatte forinden
 sin Dimission holde en Provedpræken paa Prædike-
 stolen i Biskoppens Overværelse. For allerede isør-
 veien deri at skaffe sig nogen Øvelse, skulde Di-
 sciplene om Søn- og Helligedage afgive sig med
 Recitationer og Repetitioner af Prædiken. Dimis-

ston skulde kun skee een gang om Aaret, nemlig imod den Tid, naar Sommerferienne nærmede sig. Af enhver Præst, som ordineredes til et middelmaadigt Kald, skulde til Skolebibliotheket betales 1 Rd. og af den, som kom til et bedre, 2 Rd.

Hvad Deconomien angaaer, da udkom tre Aar efter, under 10 Jun. 1746, et særskilt Reglement for begge Latinskolerne, hvori det Nærmere bestemtes i Henseende til Spiisning samt fri Lys i Skolen for de Beneficerede og for Lærerne, Gang- og Sengeklæder, Skolehuset og Værelser, som af Biskoppen skulde holdes vedlige ic.; og under 25 April 1749 udkom et nyt Rescript, som befalede, at de formuende Forældre eller Formyndere, som havde Børn i Skolen, skulde paa egen Bekostning forskaffe dem nødvendige Klæder, Lys og Skoelæder, da det ellers blev for byrdefuldt for Biskopperne, af hvilke den skattholtske anslog sine Udgifter ved den daværende Skoleindretning til i det mindste 1086 Rd. Croner aarlig, ligesom ogsaa til Lettelse for ham ved samme Rescript Skoletiden indskrænkedes til det Mellemrum fra Michelsdag til Gardag.

Imidlertid vedblev Deconomien at forbolde evige Bryderier, og ved Holum fandt man det endelig bedst, ved en saa kaldet Separationsact, der kom istand 1767, at affondre Bispestolens og Skolens hidtil fælles Fond i særskilte Fonds, og saaledes at tillægge enhver sine særegne Indtægts-

filber, hvorefter en offentlig Skoleoeconomie indrettedes, med hvis Forvaltning Biskoppen ikke skulde have umiddelbart at gøre. Men da Godset forringedes og ikke kunde afgive de beregnede og forudsatte Indkomster; da det forestilledes, at Ingen vilde eller kunde paatage sig efter Forordningens Anlæg og Plan at forvalte Skolens Deconomie, hvilken Indretning desuden ansaaes for den bekosteligste og mindst hensigtsmæssige, saa blev ved Rescript af 9 Septb. 1791 den offentlige Skoleoeconomie paa Holum ophævet, Disciplene tillagte Kostpenge og for endel de to nødvendige Levnetsartikler, Kjøf og Smør, og Biskoppen overdroges det, at see Disciplene forsynede med hvad de kunde trænge til at faae overladt for deres Maanedspenge m. v. Iøvrigt blev Separationsacten af 1767 i fuldkommen Kraft. Saaledes forblev det, indtil Holum Bispestol i A. 1807 aldeles blev nedlagt, og da Skolen der foreenet med den paa Reikevig værende, fra Skalholt did forflyttede.

Thi imidlertid var i Aaret 1785 Skalholt Latinskole tilligemed Bispestolen der forflyttet til Reikevig Kibstæd i Anledning af Skaptaa Jørels udelæggende Ildsprudning 1783 og de paafulgte hestige Jordskielwe 1784. Ved Rescr. af 29 April 1785 approberedes efter en i Kiøbenhavn anordnet Commissions Forslag, at Bispegaaarden paa Skalholt med Skolen og tilhørende Bygninger, som nu

formedelsi Jordfielsb vare nedstyrkede, maatte for-
 flyttes til Reiskvig i Guldbringe. Syffel og der
 igjen opføres; at efter denne nye Indretning Sko-
 leoeconomien maatte ophæves og saavel Lærerne
 som Disciplene gives deres Underholdning i Penge,
 der kvartaliter skulde udbetales dem; at Skolens
 nye Bygninger skulde opføres under Stifamtman-
 dens og Biskoppens sællede Opsigt; at af den kon-
 gelige Cassé aarlig maatte fra 1 Mai 1785 udredes
 til Bispestolens og Skolens Underholdning 2500
 Rd. aarlig med fritagelse af Procentoskatten, imod
 at det til disse Stiftelser henlagte Gods solgtes for
 kongelig Regning og Renterne heraf ligesom og den
 saakaldte Bispetiende i Skalholt Stift inddroges
 i den kongelige Cassé. Indtægten af dette Gods
 bestod dengang af 34621 Landskjuldalen à 4½ f.,
 1223½ Qvilder à 90 f. og noget Qvader, Hoverie,
 og beløb sig i Penge til i alt 3047 Rd. 45 f., hvor-
 af Skolen nød 1224 Rd. 58½ f., Rector 169 Rd.
 3 f., Conrector 107 Rd. 55½ f., Præsten 130 Rd.
 52½ f., Domkirken 54 Rd. 58½ f., Biskoppen
 1170 Rd. 52½ f., hans Enke 190 Rd. 52½ f. *).
 Ved Salg formodedes det at kunne udbringes til
 c. 62500 Rd. eller til en Capital, hvis Rente
 kunde beløbe 2500 Rd., hvorpå de 1000 Rd. skulde
 anvendes til Lønning for Biskoppen, de øvrige

*) Fogtman VI D. 5 B. C. 189 ff.

1500 Rbd. til Skolens Behov *). Rectoren og Conrectoren forundtes nu ogsaa hver 350 Rbd. til derfor at opføre deres Huse i Reikevig i Nærheden af Skolen paa den Plads, som maatte blive dem anvist. Skolehuset derimod skulde paa kongelig Befordring opføres efter de Hs. Majestæt forelagte Tegninger og Overslag, og Udgiften, anslaaet til 1600 Rbd., udredes af den kongelige Cassé. Rector og Conrector fik ogsaa Tilladelse til at udsøge sig hver en Aulsgaard af de Kongen tilhørende, beleiligt liggende, Gaarde. Af det første Mars Overskud, saavidt samme kunde tilstrække, maatte det fornødne udredes for at anskaffe til Disciplenes Brug de Bøger, de for det første behøvede, forsaavidt samme ikke maatte forefindes, saavel som til at erstatte det Manglende i Skolens Inventarium, hvorimod det, som endnu befandtes paa Skalholt, skulde, saavidt det var brugeligt, transporteres til Reikevig, men det Øvrige sælges paa Stedet. Afsalg heraf blev nu Skalholt Bispestol og Skole forflyttet til Reikevia. Om Detaillen af de påhørende Foranstaltninger savner Udg. Efterret.

*) Dog blev siden ved Reser. af 12 Febr. 1797 befalet, at den til Bispestolens og Skolens Underholdning paa Reikevia bevilgede, paa Civiltalementet anførte, Summa af 2500 skulde lide en Afkortning af 6 pCt.

ninger. Men saavel Stephensens Bemærkning *),
 "at Muserne i dette nye Hiem dog ikke befandt sig
 vel,, som og hvad neden for vil blive anført an-
 gaaende den Reiskevigske Skoles Tilstand, da samme
 i Aaret 1805 forflyttedes til Bessetad, lader for-
 mode, at disse Foranstaltninger dengang endnu
 hverken vare aldeles fuldbyrdede, ei heller i deres
 Følger noksom havde svaret til Bedkommendes
 Haab.

Forordn. af 3 Mai 1743 havde imidlertid
 vedblevet at være den gjældende i Henseende til det
 lærde Underviisningsvæsens Indretning i Island;
 men denne, i Hensigt til Tiden, priselige Anord-
 ning var ikke bleven overholdt, og Latinskol-
 lerne vare komne i en mere og mere slet Forfat-
 ning, hvortil følgende maatte ansees som Aarsag:
 1. At gamle udlevede Lærere, som ikke selv havde
 Kræfter til at forestaae deres Embeder, fik Til-
 ladelse til at overlade deres Partes til unge,
 uerfarne Mennesker, som vare blottede for de
 fornødne Kundskaber, uagtet Kds. §. 6 befale-
 de: at den dueligste Præstemand i Stiftet i
 flige Tilfælde skulde beordres dertil, indtil en
 anden enten i Landet selv eller fra Kiøbenhavn's
 Universitet kunde vorde udseet.
 2. At unge Mennesker, som søgte om Almisseplads,

*) Island i det attende Aarhundrede S. 148.

meget ofte bleve indtagne uden foregaaende
 Prove af deres Værdighed og Bequemhed, uagtet
 §. 14 befalede, at fri Skole skulde alene gives
 dem, som havde kjendelig Nemme og Sindss-
 baailighed, foreenet med en god og dydig Op-
 førsel, hvilket Superintendenterne og Docentes
 skulde undersøge ved en upartist Delectum In-
 geniorum, saa at ingen blev indtaget i Klæng
 af Bild eller Venskab, ikke heller udelukt fra
 denne Velgierning af Had eller Fiendskab; dog
 at Fattigdom alene ikke blev en Aarsag til, at
 nogen nød fri Skole, naar de andre forberørte
 Requistia ei vare derhos.

3. At de Videnskaber og Boger, som §. 37 fore-
 skrev, ikke bleve indførte og lærte, og at Sko-
 lernes Opsynsmænd endnu mindre havde den i
 §. 40 paalagte Omsorg for, at forsyne Sko-
 lerne med de Præcepta, hvilke Tid efter anden
 bleve befalede at bruges i Skolerne i Danmark
 og Norge; at Biskopperne i Almindelighed lige-
 saalidet i de sidste 30 til 40 Aar havde efterlevet
 Gds. §. 50, som paalagde dem, for des noiere
 at lære Skolens sande Tilstand at kiende, selv
 at besøge Skolen hver 14de Dag, og examinere,
 hvad Fremgang der af Disciplene var bleven
 gjort.

Ved alt dette blev da foraarsaget, at Sko-
 lerne fra den videnskabelige Side vare i en beklagelig
 Universit. og Skole-Annaler 1813. R

Tilstand og Underviisningen indskrænket næsten
 allene til Latin, noget Græsk (det R. T. uden al
 Critik og Gregetik), Theologie efter Woldike og
 Guldberg, haistnodtorstig Historie og Geographie
 og en Smule Regning, hvorimod de ved Fdn.
 §§: 37—39 foreskrevne Lærefag og Øvelser, altsaa
 Philosophie, fædrelandsk Historie, Politisk og Stats-
 ret, Ansøret til ziirligen at skrive og tale det
 danske og islandsk Sprog, Mathematik, Musik
 o. s. v. ganske tilfidesattes. Ogsaa synes man snart
 at have følt, at den Underviisning, som gaves i
 de islandsk Latin-skoler, ei var tilstrækkelig til at
 forskaffe de bedre Hoveder den fornødne og ønske-
 lige Uddannelse, hvorfor det ved Reser. af 4 Mai
 1759 blev forordnet, at en ung Studerende, ud-
 søgt af de bedste og dædigste Hoveder, ei under 13
 og ei over 16 Aar, skulde aarlig fra hvert Stift
 nedsendes for at studere ved en af følgende latinske
 Skoler i Sieland: Kiøbenhavn, Roskilde, Hels-
 inger og Slagelse, og der strax nyde et Bene-
 ficium af 30 Rd. aarlig.

*

*

*

Da man saae, hvor meget det lærde Skole-
 væsen paa Island, som Underviisningsvæsenet
 overhoved der i Landet, trængte til Forbedring,
 bleve under 12 Decb. 1799 Amtmændene i Hø

arensen og Vibe samt Geheime-Archivarius Justitsraad (nu Statsraad) Thorfelin og Laugmand (nu Statsraad og Justitiarius) Stephensens allernaadigst befalede at sammentræde i en Commission, for at afgive omstændelig Beretning om det islandske Skolevæsens Tilstand, og tillige at indkomme med Forslag angaaende de Hielpemidler, ved hvilke samme kunde bringes til saamegen Kuldkommenhed, som Landets Leilighed og locale Beskaffenhed maatte tillade.

Denne Commissions Medlemmer vare eenige i at dele Gienstanden i de tvende Hoveddele: a) det lærde Skolevæsen, b) Almue-Underviisningen. Vi indskrænke os her til det, som angaaer det første. I Henseende til dette vare Commissionens Tanker deelte. Amtmand Thorarensen og Justitsr. Thorfelin foreslog tvende lærde Skoler, een i Reikevig for Vestre- og Søndre-Amtet og een i Drefjord for Nord- og Østre-Amtet, hvortil den paa Holum værende Latinskole, saavel som Holum Bispestols, maatte henflyttes; at samme Bispestols og Skoles Jordegods maatte sælges (saaledes som Exemplet allerede var givet med Skalholt), og derefter opføres de fornødne Bygninger til Skole og Bispestade i Drefjord. Amtmand Vibes og Laugmand Stephensens Plan gik derimod ud paa, at begge Stifter i Island maatte foreenes under een Biskop; at Holum Bispestols og Latinskoles Jordegods

maatte bortfælges og begge Latinskoler i Jylland sammensmeltedes til en Realskole og Gymnasium i Keikevig, hvorhen allerede Latinskolen i Skalholt var forflyttet.

Efterat disse Forslage vare til Cancelliet afgivne, besluttede dette Collegium i Novb. 1800, forinden noget videre foretoges, at indhente Renteskammerets og den angaaende Universitetet og de lærde Skoler anordnede Commissions Betænkninger, hvorhos det dog yttrede den Formening, at Amtmand Vibes og Laugmand Stephensens Plan syntes at fortjene Fortrinet, deels fordi det andet Forslag kunde befrygtes at ville udkræve en saa betydelig Capital, at dertil ikke vidstes Udveie uden at enten Landets Beboere skulde betynges med nye Paalæg eller den kongelige Cassé bebyrdes med Tilskud, hvorved dog ikke vilde vindes betydeligen mere, end at et ringe Antal af Disciple kunde nyde fri Underviisning i en Skole paa Drengholm; deels fordi man endog vilde have Vanskelighed nok med at tilveiebringe de fornødne Hielpemidler til at give een lærd Skole dens tilhørlige Guldstandighed, og det syntes mere tilraadeligt at oprette een lærd Skole, som med de forenede Hielpemidler kunde gives en temmelig Grad af Guldkommenhed, end at have tvende lærde Skoler, der ved de Indtægter, som kunde tilveiebringes, neppe vilde have sig over det Middelmaadige; deels endelig, fordi een

Iærd Skole syntes tilstrækkelig for hele Island, der, efter et Middeltal, ikke talte mere end omtrent 60 studerende Disciple aarlig.

Rentekammeret erklærede sig i sin Betænkning eenig med Cancelliet i den af samme yttrede Mening og foreslog derhos som det første Skridt i Sagen, at allerhøieste Resolution maatte bevirkes til Holum Bispestols og Latinskoles Nedlæggelse og til Jordegodsets Salg, med Hensyn til, at man ikke forinden dette Salg kunde gjøre jkker Beregning over Hielpetilderne til Skolevæsenets Forbedring. Derefter indgik Cancelliet strax med allerunderdanigst Forestilling om:

1. at Holum Bispestol maatte til Fordeel for Skolevæsenet paa Island ophæves og Biskop Vidalin beskikkes til Biskop over hele Island med et Tillæg i Løn af 200 Rd. aarlig;
2. at Holum Latinskole maatte nedlægges og de derværende Disciple forflyttes til Reikevig Skole;
3. at Holum Bispestols, Latinskoles og de saakaldte Enfernes Lehnjorder maatte bortsalges paa den Maade, som af Rentekammeret i denne Anledning var foreslaaet.

Disse Forslage bleve ved Kongelig Resolution af 25 Septb. 1801 allernaadigst bifaldte.

Sagen blev derpaa udsat, indtil de ommeldte Godser vare bortsolgte og man kunde komme til Kundskab om det islandste Skolevæsens Fonds og

Hielpesilber, for derefter at grundlægge den nye Plan.

Derefter indkom under 27 Mai 1803 til Cancelliet den af Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler begiærte Betænkning, hvori blandt andet ytredes Ønske om, at Amtmand Vibes og Laugmand Stephensens Plan, forsaavidt den tillige angik det lærde Skolevæsen, maatte underkastes en nærmere Revision. Ligesaa indkom en fra Stiftsborgheden over Island i samme Anledning indhæntet Betænkning. Imidlertid modtoges fra Rensetekammeret den Underretning, at den største Deel af Holum Bispestols og Skoles Godser samt Enkettes Lehnjorder ved dets Foranstaltning vare blebne solgte. Hvad der ved saadan Afhændelse indtil Udgangen af Aaret 1803 var udbragt, beløb omtrent:

Købsum for Qvilber 3666 Rd.

— — for Jorder 51952 —

55,618 Rd.

Da Sagen herved atter var bragt i Bevægelse, indlod Cancelliet sig paa ny i Brevveksling med Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler, samt med Professor Olavsen paa Kongeberg, som en sagkyndig og med Islands locale Omstændigheder nøie bekendt Videnskabsmand. Men da Holum Skole var nedlagt, da Underviisningen i

den eeneste Skole, i Reikevig, efter en fra Bis-
koppen indkommen Beretning formedelst Skole-
bygningens aldeles forfaldne Tilstand og den Kulde
og Elendighed, Disciplene desaaarsag havde maattet
udstaae *), ganske var ophørt ved Slutningen af
Marr. Maaned 1804, saa ansaa Cancelliet det
nødvendigt, at nogle hurtige Foranstaltninger maatte,
uden at den nye Indretning blev tabt af Sigte,
foies for at opretholde det lærde Skolevæsen paa
Island, indtil ommeldte nye Indretning kunde
bringes i Udførelse sammesteds. Efter at Cancelliet

*) "Reikevigs Skole er, hvad Skolebygningen an-
gaaer, over al Beskrivelse slet. Man skal ikke
kunne opholde der Livet i en Hest, langt mindre
Mennesker., skrev en Mand i Mæret 1804. Man
seer altsaa, at den nye Bygning, hvortil Tegning
og Overlag allerede i Mæret 1785 af Hs. Majest.
var approberet (see ovenfor S. 191), ei maa være
bleven opført. Uelt Skolelocale hørte ellers til
det islandske lærde Skolevæsens Arvepænder. En
gammel Skolemand har fortalt mig, at Skole-
stuen i Holm var saa lav, at Disciplene ei kunde
staae ret op derinde, men maatte sætte sig paa
Anæterne ved et Slags Skoleborde, samt at der
ikke deri varovn eller anden Anstalt til Værel-
sets Opvarmelse, saa Disciplene, der endog om
Vinteren stode op kl. 4 om Morgenen, ingen
anden Varme havde end den, der tilveiebragtes
ved deres Samkvæm i et indknebet Rum.

havde over de Forslage, som det i saa Henseende agtede at forelægge til allerhøieste Bedømmelse, hert Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler, blev Resultatet, at det under 31 August 1804 indstillede til Hs. Majestæts Bifald:

1. at Stiftamtmanden og Biskoppen i Jæland aller-
naadigst maatte bemyndiges til, da Skolebyg-
ningen i Reikevig var ubeboelig, at leie et be-
gvent Locale til at holde Skole i, samt at til-
lægge de trængende Disciple ved Reikevig Skole
saa meget mere i Stipendium eller Almisse, som
Gavnet af Bolig og Ophold i Skolebygningen
kunde beregnes til; samt at de i Tilfælde, at
intet andet Locale var at faae, maatte bemyn-
diges til at foranstalte Skolebygningens meest
fornødne Reparationer, saafremt disse, uden at
foranledige alt for betydelige Omkostninger,
kunde foretages;
2. at de constituerede Lærere ved Reikevig Skole
maatte tilstaaes en saadan Forbedring i deres
Aar, at den første erholdt i alt 250 Rd., den
anden 200 Rd. og den tredie 150 Rd. i aarlig
Løn, saalange deres Tjenestetid ved Skolen
maatte vare;
3. at de Bekostninger, som samtlige disse Foran-
staltninger vilde fordre, maatte udredes af Ho-
lum Bispestols og Skoles Jordegodsdes Indkom-
ster og af Renterne af de derfor indkomne Kiøbe-

summer, forsaavidt Reikevigs Skoles Indkomster dertil ikke skulde være tilstrækkelige.

Disse Indstillinger, saavel som en hjerde angaaende at hidtilværende Rector og Conrector ved Reikevig Skole Bisle Thorlacius og Poul Jacobsen maatte formedelt Alderdom og Skrøbelighed i Naade entlediges, bleve af Hs. Majestæt Kongen under 14 Septb. 1804 allernaadigst bifaldte.

Ved Communicationen af denne allerhøieste Resolution blev Stiftsøvrigheden i Island fra Cancelliet anmodet om, at meddele sine Tanker angaaende paa hvilket Sted en lærd Skole for Island beqvemmeligst kunde anlægges. Imidlertid yttrede saavel Professor Dlausen som Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler den bestemte Formening, at Reikevig var det meest upassende Sted for en lærd Skole i Island baade formedelt dets Dyrhed og den der herskende Luxus og Smag for fremmede Fornødenheder, og at Skolen derfor nødvendig maatte forflyttes andensteds hen, hvor de for Islandere uundværlige Levnetsmidler vare i tilstrækkelig Mængde og til mueligst billige Priser paa Stedet at faae; hvor saa meget Land, som Skoleoeconomien udkrævede, kunde erholdes i Nærheden; hvor ogsaa den i Island uundværlige Coe-transport kunde finde Sted, dog at det maatte ligge i samme Amt, i hvilket Skolens Directeurer, Stiftamtmanden og Biskoppen, boede. Ved under

18 April 1805 at meddele Cancelliet saadan Betænkning, forelagde Commissionen tillige samme Collegium nogle Grundlinier til en forbedret Skoleplan.

Imidlertid ankom den islandiske Skoledirections Indberetning og Forslage i Anledning af H. Majestæts Resolution af 14 Septbr. 1804. Directionen meldte, at Skolebygningen i Reikevig var i saa forfalden en Tilstand, at den ikke uden en Befrustning af 700 til 800 Rd. kunde sættes i nogenledes brugelig Stand, og endda ei bruges længere end to til tre Aar, og at i og i Nærheden af Reikevig fandtes intet Sted tilleie, hvor Skolen kunde henflyttes. Den foreslog paa Grund heraf, at, indtil det nye Skoleinstitut kunde organiseres, en Interimsskole maatte oprettes i Kongsgaarden Bessetad, som ligger paa Alptenæs, en Miils Veis sydlig fra Reikevig paa den anden Side af Skeriefjærd, og Amtmanden Grev Frampe, til hvis Bolig sidemeldte Gaard havde været bestemt *), tilbød at afstaae den til saadan Anvendelse uden nogen Leie eller Erstatning. Men ogsaa Bygningen paa Bessetad vilde behøve betydelig Reparation, førend

*) Den havde ogsaa forhen været anvendt til Amtmandsbolig. Den er i øvrigt mærkkelig derved, at den var en af den berømte Snorre Sturlesøns Eiendomme.

den kunde ansees brugelig til forommeldte Niemeed. Videre vilde det være en uomgiængelig Nødvendighed, at der antoges en Episevært, som for billig Betaling kunde forskaffe Disciplene fornøden Mad og Pleie i Skoletiden; eftersom ingen Gaarde ere i Nærheden af Bessetad, hvor de kunde accordere sig fornøden Opvartning; daværende Beboer af Gaarden Bessetad, forrige Handelsbetient N. Johnsen havde forlangt 50 Rd. for hver Discipel for 32 Uger eller den sædvanlige Skoletid af 8 Maaned, foruden en passende Godtgjørelse for Umage og Bekostning, og med Betingelse af, at visse Inventarier maatte anskaffes for Skolecassens Regning, hvilken Fordring ei sandtes ubillig. For at udrede denne Betaling foresloges, at forhoie de saakaldte Almisseeportioner for Disciplene, der hidtil havde udgiort 25 Rd., til 40, saaledes at det manglende (i 60 Rd.) da maatte tilskydes af Vedkommendes Forældre eller Børgere.

Efterat Cancelliet om disse og andre dermed sammenhængende Punkter havde brevvexlet med Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler, saae det sig istand til, i Foraaret 1805 at giøre allerunderdanigst Forestilling til Hs. Majestæt, angaaende den i Reisevej værende lærde Skoles Forskyttelse for det første til Bessetad og midlertidige Indretning sammesteds. Resultatet heraf var en

kongelig Resolution af 17 Mai 1805, ved hvilken
 allernaadigst bifaldtes:

1. at, indtil det paatænkte nye Skoleinstitut paa
 Island kunde organiseres, en Interimsskole
 maatte oprettes paa Vessefud;
2. at Bygningen sammesteds maatte gives den for-
 nødne Reparation (hvortil efter Overflag vilde
 medgaae 2000 Stykker Muursteen, 8 Edr. Kalk,
 100 Stykker Tagsteen og en Kiste norsk Vind-
 vesglas samt 200 Rd. i Penge);
3. a) at Stipendiernes Antal (hvilket siden de
 tvende Latinskolers Forening i Aaret 1801
 havde udgjort i alt 38, nemlig 30 hele og 16
 halve) indtil videre maatte bestemmes til 24
 hele Almissepladser;
- b) at en heel Almisseportion indtil videre maatte
 forhoies til 40 Rd.;
- c) at Skolecassen maatte svare et Tilleg af 20
 Rd. for enhver Discipel, som nød enten heel
 eller halv Almisseportion, mod Regres til ved-
 kommende Forældre eller Børgere, hvilken dog
 i Tilfælde af beviislig Uformuenhed maatte
 bortfalde;
- d) at disse Stipendier ligesom forhen maatte
 enten hele eller halve bevilges af Skoledirec-
 tionen efter Omstændighederne og Subjecter-
 nes Dødelighed;
4. at Stiftsøvrigheden maatte bemyndiges til, efter

Overlæg med den Lector Theologiæ, som blev ansat, at antage til Episevært en dertil vel skiftet Mand med Vilkaar af en Betaling af 60 Rd. for hver Discipel og en Douceur af 150 Rd. aarlig, og paalægges at drage Omsorg for Skoleindretningens Lærø samt at have nøie Indseende med, at Skoleoeconomien fortes paa ordentlig Maade;

5. at Lector Theologiæ ved Skolen maatte paalægges, til Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler hvert Aar at indgive Beretning om Skolens Tilstand og Fremgang, og deri tilige anmelde, hvorledes Deconomien i det forløbne Aar havde været ført;
6. at 300 Rd. maatte anvendes til Transport af Senge, Stole, Borde o. s. v. fra Reisevæg til Bessetad og til disse Inventariesagers Reparation;
7. at (da Jælands Lærø herefter som hidtil vilde gjøre det uundværligt, at de, som fra Skolen dimitteredes til geistlige Embeder, maatte under en dueelig Lærers Veiledning have erhholdet den fornødne Forberedelse) Cand. Theol. Steingrim Johnsen maatte bestikkes til Lector Theologiæ ved den lærde Skole i Jæland med en aarlig Løn af 400 Rd.;
8. at de tvende andre Lærere maatte erhholdes for:

høiede Gager, den første af 250, den anden af 200 Rd. aarlig;

9. at til Indkiøb af fornødne Bæres og Læsebøger maatte strax anvendes 400 Rd.

De ved disse Forandringer toranledigede Omkostninger kunde omtrent anslaaes til 1960 Rd. til hvís Beskridelse Holums og Keilevigs forenede Skoler tilbøide tilstrækkelige Indtægtskilder. Thi efter den fra Rentekammeret meddeelte Underretning var nu af Holum Bispestols og Skoles Godser allerede bortsolgt for 60,186 Rd. 14 s., og endda var tilbage at sælge endeel Jorder i Nordresyssel; og foruden Renterne af denne Capital havde man endnu de 1500 Rd. aarlig, som ved kongelig Resolution af 28 April 1785 være bevilgede Keilevigs Skole fra den kongelige Casse, samt Degnepenge aarlig 171 Rd.

Umiddelbar derpaa bleve de fornødne Foranstaltninger søiede til Iværksættelsen af hiin kongelige Resolution. Rentekammeret anviste 500 Rd. af den istandske Jordegodsasse (i hvilken Indtægterne af det solgte Jordegods vare indskydte), og beførgede Indkiøbet og Afvendelsen af de, opgivne Bygningsmaterialier og Inventarie. Sørter. I Julii Maaned s. A. (1805) toges Gaarden Bessers i Besiddelse for Skolen, Bygningerne efterfaaes af Stiftesvrigheden i Forbindelse med den nye Lector, og det bestemtes, hvorledes de beqvem

mest kunde indrettes og, saavidt Omstændighederne tillode, repareres til Brug og Beboelse for Discipulene, Lærerne og en Spisevært. Efterat man havde udseet de nødvendige Værelser til Spisevært og Familie, tvende Læsestuer og Sengeløst til Disciplene og et Kammer til hver af de tvende Lærere, var der ingen Huseilighed tilovers for Lectoren, hvilken Mangel dog blev afhjulpen derved, at Assessor Einarsen afstod til ham mod 16 Rd. aarlig Leie den Bolig, han havde tilacorderet sig af den bortreiste Observator Lievog paa Lambhuus tæt ved Bæffestad.

Den 8 October f. A. (1805) blev Skolen i Stiftamtmandens, Biskoppens og flere Øvrigheds-personers Overværelse aabnet ved en latinisk Tale af Lector Steingrim Johnsen. Disciplenes Antal var 27. Til Spisevært havde Stiftsøvrigheden antaget en Mand, som dertil ansaaes skicket og var villig, og som for de 24 Stipendiaters Bespiisning i 32 Uger tilstodes de bevilgede 60 Rd. for hver, i alt 1440 Rd. For at lette ham Indtægten, bleve Disciplenes Forældre eller Børgere anmodede om, for billig Betaling at anskaffe et vist Quantum Smør eller Fisk.

Imidlertid var under 19 Jul. f. A. (1805) Directionen for Universitetet og de lærde Skoler bleven oprettet, og det islandske lærde Skolevæsen saaledes med det øvrige kommet under dens Over-

beskyttelse. Betænkte paa, saasnart mueligt at bringe til Udførelse den indledede nye Organisation af det lærde Skolevæsen paa Island, og at give denne den mueligste Guldkommenhed, besluttede den, forinden noget videre foretoges, at anmode Professor Olavsen i Kongsberg om at meddele den sin Betænkning over den allerede af Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler i Grundlinier udkastede Plan for Skolens indvortes Indretning. De væsentligste Punkter i denne Plan vare, forsaavidt Underviisningen angik, følgende:

1. de egentlige Skoleklasser skulde være tre; men foruden disse endnu indrettes en Selecta, bestemt til at meddele de geistlige og verdslige Embedsmænd, af hvilke en academisk Examen ikke foretoges, eller de saakaldte Islandske Dimisser, en uundværlig Forberedelse til deres tilkommende Embedsførelse;
2. de for alle tre Skoleklasser fælles Underviisningsgjenstande skulde være det latinske, danske og islandske Sprog, Religion, Historie, Geographie, Arithmetik; i anden og tredie Klasse det græske Sprog og Elementargeometrie, i tredie allene det hebraiske Sprogs Begyndelsesgrunde for dem, der ved Universitetet agtede at fortsætte det theologiske Studium; hver Lærer skulde undervise i samtlige ham tillagte Fag giennem alle Classer;

3. i Selecta skulde holdes practiske Øvelser i det danske og islandske Sprog; gives udførlig Underviisning i den danske, norske og islandske Historie og Statistisk og foredrages en Encyclopædie af de almeennyttigste Kundskaber; desforuden for dem, som bestemte sig til Præstestanden, foredrages populær Dogmatik og Moral, det N. T. Exegese, og det Væsentligste af Religionshistorien, i Forbindelse med practisk Underviisning til at prædike og catechisere; de øvrige Disciple skulde gives Underviisning i Naturretten, Landets Love og Rettergang, og, saavidt mueligt, Underviisning til Forretningspraxis;
 4. Lære- og Læsebøger skulde foreskrives; men indtil de fornødne kunde udkomme i en god islandsk Oversættelse, skulde man hielpe sig med de danske Haandbøger. De daglige Læretimer skulde være 7;
 5. i de sidste Dage i Jun. Maaned skulde holdes offentlig Skole-Examen, til Slutning ogsaa for dem, der vilde afgaae til Universitetet;
 6. den aarlige Skoletid skulde vare fra 24 Septb. til 1 Jul. 3 Jul., Aug. og indtil 24 Septb. skulde Disciplene have Tilladelse at være fraværende; men ellers ingen Ferie, Som- og Helligdagene undtagne, finde Sted;
 7. Lærerne skulde være fire, blandt hvilke for Selecta en Rector i Theologie og en i Lovkyndighed; en af disse Lærere skulde føre Rectoratet;
- Universit. og Skole-Annaler 1813. D

8. til at optages som Stipendiat skulde udtræves
 Bidnesbyrd om afgjorte Anlæg til videnskabelige
 Studier; fra det 14de Aar skulde ingen Discipel
 antages;

9. efter i det mindste to Aar tilbragte i Skolen
 skulde de haabefuldere Disciple kunne sendes til
 Cathedralsskolen i Christiania, Kiøbenhavn eller
 Odense for at fuldende deres Skolestudier, og der
 have Udgang til Stipendier.

De øvrige Punkter angik Deconomien ved
 Skolen, tildeels saaledes foreslaaede, som allerede
 af Cancelliet var indstillet og under 17 Mai 1805
 af Hs. Majestæt approberet.

Endnu i samme Aar indsendte Prof. Olavsen
 til Directionen den begierte Betænkning, hvoraf
 Udg. alene udhæver Følgende:

”3 Forudsætning af blot een lærd Skole i
 Jæslund, ansaaes Gaarden Bedøe paa Sønder-
 landet, 1 Miil fra Reikevig, for at foreene de
 fleste Fordele, som kunde ønskes ved det Sted,
 hvor Skolens Sæde skulde være, i Særdeleshed
 med Hensyn til Deconomien formedelsk gode Græs-
 gange, rigeligt Fiskerie, betydelig Mængde af Vg
 og Fugle, beleilig Torvestiær &c.

Foruden de i Planen ommeldte Læregienstande
 ønskede Professorens ogsaa i Selecta Anviisning til
 de første Grunde i Medicinen, især forsaavidt an-
 gif de almindeligste Sygdommes Cur.

Med Erkiendelse af det Nyttige i, at der i Selecta foredroges Lovkyndighed, ansaaes det dog for vigtigt, at der til Ansættelse i Dommer-Embederne haade ved Over- og Underretterne, i alt omtrent 24, udfordredes som hidtil academisk Examen. Derimod formeentes denne mindre vigtig for dem, som bestemte sig til at blive Geistlige, og det kunde alene blive Spørgsmaalet, hvorvidt fremdeles, som hidtil, de 4 bedste Præstefalbe i Landet, Breidabolsstad, Greniaderstad, Stadersstad og Odda, skulde alene være forbeholdte Attestati Theologiæ fra Universitetet.

Da Disciple fra Dens fierneste Egne, som for at reise hjem vilde have en Vej af 150 til 200 Mile at gjøre frem og tilbage i et Land, hvor der hverken habes Giestgivere eller Skyds, hvor Veiene gaar over øde Fjælde, Elve og Moradser, og hvor alt med September Maanedes Begyndelse indfinder sig Sne og Uveir, ei vilde kunne benytte sig af den Tilladelse at være borte i Sommerferien, saa maatte der drages Omforg for disse unge Menneskers Underholdning i Ferierne, samt habes Tilsyn med dem, hvilket burde stee af Lærerne. Det synes derfor passende, at de imidlertid bleve brugte til Haandarbejde saavel ved Høestetten som Fiskerierne og hvad andet den islandske Huusholdning kræver, naar der kun harvdes Ugt paa, at de ikke vare iblandt saadanne Mennesker, ved hvis

Samkvem deres Sæder kunde fordærves; de kunde derved hårde deres Legeme, lære Haandgierning og erhverve noget til Underholdning.

Det syntes rigtigst, at Lærerpersonalet altid bestod af indfødte Islændere, som vante til Landets Clima og Levemaade.

Ved den foreslaaede Udgang til nogle Skoler i Norge og Danmark for haabefulde Disciple i den islandske lærde Skole og dermed forbundne Begunstigelse syntes den Betænkelse at opstaae, at naar Islændere i en saa ung Alder kom bort fra deres Fødeland, forinden Kiærligheden til samme endnu var ret rodfæstet hos dem, vilde de fleeste af dem foretrække at blive i et mildere Clima, i Forbindelser, som vare blevne dem behageligere, og i de fordeelagtigere Stillinger, hvortil de fik Udgang eller Udsigt, og deres Fødeland saaledes tabe den af dem forventede umiddelbare Tjeneste og Nytte; hvilken Betænkelse Erfaring noksom bekræftede. En flækkeligere Understøtning ved Universitetet fandtes mere ønskelig, især da de fleeste ere saa usformuende, at de af Mangel paa Udveje, endog til Reiseomkostningernes Bestridelse, maae opgibe deres Attraa efter at besøge Høiskolen, hvoraf Følgen har været, at Landet har savnet de nødvendige Embedsmænd s. Ex. i det medicinske Fag. Landets Fornødenhed i Henseende til Subjecter for Embedsclassen vilde kunne bedømmes ved

at agte paa, at de Embedsposter i Jøland, hvortil videnskabelig Dannelse udfordres, ere een Stiftsamtmands, tvende Amtmands, trende Assessorers og en Notarii i Landsøverretten, een Landfogeds, 19 Underdommeres (Sysselmænds), een Landphysici, 4 Chirurgers, een Biskops, 5 Skolelæreres, altsaa 38 Embeder, og desuden omtrent 190 Præstefalde.

Stipendiepladsernes Antal ønskedes forhoiet til 40, nemlig 20 hele og 20 halve, eller 25 hele og 10 halve; thi Disciplenes Antal syntes ikke at kunne for Landets Behov være mindre end 60, naar der ved Embedernes Besættelse skulde blive noget Valg tilbage at gjøre mellem mere og mindre duedige; men det maatte berygtes, at der neppe gaves 10 af det hele Land, som af egne Midler kunde betale deres fulde Underholdning og Pleie i Skolen samt Bøger og andre Underviisningsforholdenheder.

Skolens Deconomus formeente Professorens at maatte være en kongelig Embedsmand med en bestemt og til hans Udkomme tilstrækkelig Gage, da det ellers maatte berygtes, at han vilde leve paa Bekostning af Disciplenes Stipendier, eller og, at ingen vilde paatage sig at være Deconomus. Til Skolens Deconomie turde behøves i det mindste 20 Koer og 80 — 100 Malkeskaar, især fordi den islandste Levemaade kræver saa megen Mælk og Smør. Den sædvanligste Gode er nemlig tør banket

Rist med usmeltet Smør til, opslagt Mælk, som glemmes fra Sommer til Vinter i saa store Qvantiteter, som hver Huusholdning tillader, og spises da med sød Mælk til som en Hovedret, Rugmeels Grød dypet i Mælk (hvilket dog næsten ansees som Søndagskost), fersk Rist (ved Søekanten) dypet i Smør. Kødmat spises vel i mindre Qvantitet og færre Gange om Ugen, men ogsaa denne Artikel maatte giøre en betydelig Besætning fornøden. Paa de Haveurter, som det islandste Clima taaler, maatte lægges Vind, og Disciplene vænnes til at dyrke og spise dem, for siden at udbrede deres Cultur og Brug i Landet.

I Henseende til Skolebygning formeentes den norske saakaldte lavtede Bygningsmaade at burde tillægges Fortrin baade for Grundmuur og Bindingsværk, fordi den baade er mindre kostbar, og hastigere at faae færdig, og giver varme Huse uden Fugtighed og er mindst udsat for Skade af Jordrystelser; at det derhos ikke skulde være een eneste Bygning, men sammensat af flere, og alle kun af een Etage, da de hoiere Bygninger vilde lide langt mere af de stærke Storme, ligesom i paakommende Jldsbaade Karen vilde være mindre, naar Bygningerne vare flere og lave. Bedst kunde de forfærdiges i Norge efter meddeelte Tegninger og siden føres over til Island.

De fornødne Penge til Bygningers Opførelse

samt til et Bibliotheks Anskaffelse meente Professorens ikke at burde tages af Skolens Fond, fra hvilken en saadan Summa ikke vilde kunne undværes, da ellers det aarlige Rentebeløb alt for meget vilde formindskes. Han henviste derimod til den Capital, som maatte være udkommet ved Salget af Skalholt Bispestols Godser, og som, da det var meget betydeligere end det til over 60,000 Rd. udbragte Holum Bispegods, maatte have indbragt en større Capital end den, hvoraf de Reikevig Skole og Bispestolen bevilgede 2500 Rd. kunde være Rente. Tilfødt, under almindelige Betragtninger angaaende Oprykkelsen af ældgamle gude- lige Stiftelser og Næring af den Overbeviisning, at hvad af Forsædrene har været henlagt og stænket til saadanne, bør, uden at komme i Forbindelse med Statens Cassé, aldeles forbeholdes sin oprindelige eller en dermed analog Anvendelse, hensigtede Professorens det Ønske, at i Holum eller i det ved Reformationen sæculariserede Kloster Munketveraae maatte oprettes i det mindste en underordnet Læreanstalt til nogen Erstatning for det Tab, Holum Stift og Nordlandet havde lidt ved Holum Latinskoles Nedlæggelse...

Imidlertid oppebiedes og indkom i følgende Sommer (1806) Indberetning om, hvorledes det fra Reikevig forflyttede Skoleinstitut paa Bessøstad allerede var sat i Gang. Disciplenes Antal havde

i Skoleaaret 1805—1806 været 27, hvoraf den ældste var 28, den yngste 17 Aar gammel. At de vare saa gamle, dertil maatte Aarsagen søges i flere Omstændigheder, dels nemlig, at mange ei havde haft de fornødne Forkundskaber, for deattes i Skolen, dels at de meget sildig vare komne i Skolen, opdragne efter Landets Skik og Tarv til Bondearbejde, saa at blandt de 27 Disciple ikke var een, som jo kunde forrette Bøndegierning lige saa godt som nogen til Bøndestanden bestemt Ungling, hvortil endnu kom, at Forældre og Børgere i de sidste 20 Aar havde været utilboelige til at stifte deres Børn til Skolen i Reisevej, førend de vare noget til Alders, da de af Mangel paa Spisevert ved Skolen maatte paa et fremmed Sted, hist og her deromkring, besørge deres egen Oeconomie og desuden vare underkastede adskillige for den uheldede Ungdoms Sundhed betænkelige Anstrængelser og Uleiligheder. Vedligeholdt blev endnu den Skik, at Disciplene havde Lov af Skolen om Mandagen, efter den gamle Sædvane, stadfæstet ved Forordningen af 3 Mai 1743 §. 58, som tilføjer den Grund: "for at tage sig en sammelig Motion og desto bedre at lave sig til de i Ugen forestaaende exercitia;,, ligeledes, i Medhold af samme Røngs. §. 44 og 47, den Sædvane, at Disciplene hver Morgen, strax efter at være paaflædte, og hver Aften, før de gik til Sengs, samlede i Skolen

i en af Lærernes Rørbærelse afgang en passende Psalme og skiftedes til at læse høit en Morgens eller Aftenbon, sluttet med Gaderoor; samt at i Epifestuen Disciplene afvejlende, i Øverbærelse af en af Lærerne, læste høit til og fra Bords. Endvidere, for at vedligeholde god Orden og Sædelighed, vare der i Skolen, i Epifestuen, paa Sengeløstet, i Kirken eller uden for Huset valgte nogle af de ældste og skikkeligste blandt selve Disciplene, som, naar og hvor Lærerne ei vare tilstede, skulde have Opsyn med de andre, samt, til Underretning for den øverste Lærer, antegne, hvad uanstændigt eller straffskyldigt maatte foreskalde.

Den offentlige Skole-Examen var bleven afholdt i Mai Maaned, og een Discipel, Bisdøer Thorbaldsen, var bleven dimitteret og havde derefter holdt Dimissionsprædiken. Da efter Examen's Slutning kun faa Dage vare tilbage indtil Skolens sædvanlige Ophævelse i Sommermaanederne, var den nu bleven opsagt ved en latinsk Tale af den øverste Lærer *).

*) Før, da Skolen holdtes paa Skalholt, og siden i Reikevig, blev den ligeledes opsagt om Foraaret, til forskellige Tider, ordentligvis i Mai, i en Forsamling af Biskoppen, Skolens Lærere, Domkirkepræsten og andre Præster, som kunde være tilstede. Høitideligheden begyndtes med at ringe en liden Klokke oven og udenfor Skoledøren, og

Skolebibliotheket havde ei endnu kunnet bringes i tilbørlig Orden. Det var kommet i endeel Con-

sear istemmedes af Skolens Præcentor eller en anden nærværende god Sanger *Veni sancte Spiritus &c.*, hvilket blev affunget af alle. Der efter messede Præcentor: *Emitte Spiritum tuum, Domine et creabuntur*, og Choret svarede: *et renovabis faciem terræ*; derpaa messede Præcentor igien: *Oremus, Deus, qvi corda fidelium &c.*, hvortil Choret svarede *Amen*. Nu fremtraadte til det paa Skolegulvet i Skalholt opstillede Bord, men i Reikevig op paa et ordentligt Catheder, Saleren, oftest en af Lærerne, undertiden og ved vigtigere Tilfælde, f. Ex. en Rectors eller Conrectors Indsættelse, tillige først Biskoppen. Enhver saadan Tale holdtes paa Latin. Derefter blev af alle istemmet *Te Deum*, og tilsidst oplæstes af *Supremus* i Skolen en kort Bøn paa Latin og *oratio Dominica*. Derimod holdt man op med disse latinske Præludier og Epiloger i den paa Bessels oprettede Skole, og lod istedet for og efter den holdte Tale affynge tvende dertil valgte No. af den islandske nye Psalmebog; kun til Slutning oplæstes ligesom før af Skolens overste Discipel forbemeldte Bønner paa Latin. (Skiondt hiin Indretning kunde taale nogen Modification efter Tidernes forandrede Smag, har dog den sidste Forandring neppe bidraget til at forøge den offentlige Handlings Høitidelighed, i hvilken Henseende — i Henseende til alt, hvad der angaaer udvortes

fusion saavel ved Bøgerne's Transport fra Keisevig som ved endeel andres Afhentelse fra Holum, og da ingen beqvem Plads fandtes til dem paa Bessersstad, maatte de hensættes paa Kirkeløftet, hvor Kulden siden ei havde tilladt at eftersee dem. Da Kirkeløftet ei var frit for Sneefog og Fugtighed og det ogsaa der manglede Lysning, vilde dette i alt Fald ei være noget passende Bibliotheklocale, hvorfor ei heller de ved Lector Johnsen seeneft hidbragte Bøger vare der hensatte. Imidlertid vilde i selve Skolebygningen kunne anbringes en Afdeling paa Loftet, hvor Bibliotheket kunde faae en beqvem Plads, og hvorhen man agtede at flytte det, saasnart Indretningen var færdig. I øvrigt havde til Bibliotheket aarligen, fra 1 Mai 1802, været reglementerede 30 Rd. 84 Sk., hvoraf for Tiden havde tilgode 64 Rd. 7 Sk.

Til Stipendiater vare, i Henhold til den kongel. Resolution af 17 Mai 1805, 24 Disciple strax blevene antagne; men paa Grund af Ufor- muenhed kunde kun for 4 af dem det Tillæg af 20 Rd., hvorfor skulde have Regres til vedkom- mende Forældre og Børger, ventes tilbagebetalt.

Spøitidelighed — de moderne Indretninger overhoved have været lidet heldige i Sammen- ligning med Forsadrenes Vedtægter og Foran- staltninger).

Foruden de 24 Stipendiater eller Admissedisciple vare endnu 3 Disciple i Skolen, som betalte for Kost og Underviisning. Ved Fdn. af 3 Mai 1743 §. 17 var Honorarium til Lærerne eller Didactrum fastsat til 4 Kroner, men pleiede nu at betales af Privatister med 10 Rd. Enhver af Stipendiaterne skulde desuden ifølge nysnævnte Fdn. §. 15, 40 og 41 for Skolecassens Regning forsynes med Papir, Bøger og Klæder, hvilke sidste endog specificeres i Reglementet af 10 Jun. 1746, nemlig: 1 Troie, 1 Par Underbuks, 2 Par Strømper, 1 Skjorte og Læder til Skoe, saalænge de ere i Skolen. Denne Bestemmelse gjentages i Separationsacten af 29 Mai 1767, hvor ogsaa Lys og Skoe udtrykkelig nævnes, og i det sidste kongel. Reglement for Reiskevig Skole af 29 April 1785 saaledes, at for hver Stipendiat bestemtes:

a) til Bøger og Papir	1 Rd. 36 S.
b) til Lys	64 "
c) til Skoe	32 "
d) til Klæder, eller om de dermed forsynes hjemme fra, til Bøgers Anskaffelse	2 — 32 "

Med Lys og Skoe vedblev Episeverten at forsyne Disciplene, men ansaae sig med Rette ei forpligtet til at drage videre Omsorg for deres Klæder, end hvad Vask og Vedligeholdelse angik.

Ved Disciplenes Bespiisning havde den an-

tagne Episevert i dette første Skoleaar haab en Underbalance af 108 Rd. 45 $\frac{1}{2}$ ß , ihvorvel Disciplenes Forældre og Børgere vare blevene anmodede om, for billig Betaling at anskaffe og transportere til Skolen enten 5 Lpd . Smør eller 1 Skpd. Gist for hver, hvortil de fleeste havde ladet sig finde villige. Mangel af et Episereglement (de under 10 Jun. 1746 og 29 April 1785 indførte passede ei til nuværende Skoleindretning) søltes især ved de undertiden imellem Episeverten og Disciplene opkomne Misforstaaelser. Det i Febr. og Mart. feilslagne Fiskerie i Forening med Mangel paa fornøden Provision af Kød havde sat Episemesteren ud af Stand til at forskaffe Disciplene den sædvanlige Afveksling af Mad.

Hvad angaaer Disciplenes medicinske Pleie, da skulde Landphysicus, hvis Embede var oprettet 1760 og som kort efter tillagdes en Discipels Almisse fra hver af de to Skoler til Underholdning for de fire unge unge Mand, som skulde dannes til Chirurger *), ifølge sin Instruction af 19 Mai 1760 §. 9 ff., frit forsyne Disciplene med Medicamenter og Cur. Med Hensyn dertil, og især i Betragtning af Reiskevig Skoles lange Afstand fra Landphysici Opholdssted og fra Apotheket, havde Lectoren foranlediget, at Skolen var af Landphy-

*) Stephensens a. St. S. 144 og 339.

ficus bleven sendt et Quantum af de i de sædvanligste Sygdomme brugeligste Medicamenter.

I samme Aar (1806) blev af Directionen bestemt, at Skolen herefter skulde have 3 Classer og foruden disse en Selecta for de saakaldte Dismisses, d. e. for dem, som i Skolen forberedes til geistlige Embeder og dertil kunne beforders, uden at have taget academiske Examina. Tillige meddeeldes Forskrifter i Henseende til Underviisningsgjenstandene og disses Fordeling og Behandling, skriftlige og Declamationsøvelser i det islandske, danske og latinske Sprog, Dagbøger, Censurprotocoller ic., og Mandagen tilføiedes de ordentlige Skoledage. Det foreskrevs, at Skoleexamen skulde holdes i de sidste 8—10 Dage af Jun. Maaned og den aarlige Skoletid vare fra 24 Sept. til 1 Jul. I Maanederne Julii, August og indtil 24 Sept. kunde Disciplene være fraværende. Skolebibliotheket skulde bringes i Orden og opstilles paa et passende Sted. I Henseende til Stipendiebæsenet begiærte Directionen Stiftsøvrighedens og Rectorens Betænkning angaaende visse didhørende Forslagspunkter, hvoriblandt, om Stipendiaternes Antal ikke kunde ansættes til 30, som gaves Bolig i Skolebygningen, for hvilke der holdtes Oeconomie og som stode under nærmere Opsyn af Lærerne. Fremdeles bestemtes, at ugifte Lærere skulde have fri Bolig og Kost, spise med Disciplene, sove paa

deres Bærelse og paasee Orden, Reenlighed og Sædelighed; de giste Lærere derimod selv sørge for deres huuslige og øvrige Fornødenhed r. I øvrigt forlangtes ogsaa Stiftsøvrighedens og Lectorsens Betænkning angaaende, hvorledes Disciplenes Kost, Klæder og øvrige Fornødenheder bedst kunde reglementeres, paa hvilke Vilkaar Deconomus helst skulde antages, hvilke Foranstaltninger kunde være at træffe for at raade Bod paa Mangel af Victualier &c. Af det Kongel. Rentekammer bleve opsendte videre fornødne Materialier til Skolebygningens Istandsættelse.

I Maret 1807 bleve 7 Disciple dimitterede fra Bessetad Skole. Ved det nye Skoleaars Begyndelse (1 October) indtraadde 6 Disciple, hvoraf 5 Præsteføtter og 1 af Bondestanden. Af disse døde fort efter den een, navnlig Bergsvend Johansen, som den 15 Decb. 1807 fik Tilladelse at gaae fra Skolen i et ham vigtigt Errende over til Skildingnæs, men vansmægtede paa Tilbageveien i et paa kommende Slet Veir og fandtes død sønden for Selskard. Han var indkommen i Skolen den 1 Octb. s. A.

Adskillige Forslage indstilledes til Directionen, Disciplene og Underviisningen angaaende, hvori blandt:

- a) at de Stipendiater, som ikke strax efter at være dimitterede fra Skolen (uden at have giennem-

gaaet Selecta) begave sig til Univerſitetet, maatte forpligtes til, forinden dem kunde meddeles Skole-Testimonium, at giøre Rede for de Kundſkaber og Kærdigheder, der fordres af de Elever, ſom udgaae fra Selecta eller ſom anſees loblig dimitterede fra Skolen, da det ellers var at beſrygte, at mange af de ſaaledes dimitterede, ſom ei fandt Leilighed til at gaae til Univerſitetet for at forſætte deres Studeringer, vilde beſtemme ſig til Bondeſtanden eller anden privat Stilling, hvorved Mangel maatte foraaſages paa Candidater til verdslige og geiſtliche Embeders Beſættelſe, og de af det Offentlige paa diſſe unge Menneſters Forberedelſe til Statens Tieneste giorte Beſoſninger ſaaledes være ſpildte;

- b) at Disciplene maatte gives nogen Undviſning i den practiſke Geometrie og til den Ende nogle Inſtrumenter anſkaffes, ſamt Underviſning i Naturhiſtorie og Havedyrkning; fremdeles at det maatte tillades Dimittenderne, under Sognepræſtens og Lectorsens Opſyn offentligen i Kirken at øve ſig i at prædike og catechiſere;
- c) at iſtedet for den bortfaldne Mandagsſerie Disciplene maatte have Frihed Onsdag og Lørdag Eftermiddag fra Kl. 3 af;
- d) at Skoletiden maatte gaae fra 1 October til 20 Jun. iſtedet for ſom hidtil fra 24 Sept. til 1 Jul.

Ligeledes i Henseende til Oeconomien og Bespiisningen:

- a) at Skolens Oeconomie maatte for det første til en Prøve paa to Aar sættes under Administration for Stiftelsens Regning af en Oeconomus, der maatte tilstaaes en vis Pen, s. Ex. af 300 Rd., foruden fri Brug af Gaarden Bøffestad med tilliggende Herligheder;
- b) at efter disse to Aars Forløb Stiftsøvrigheden i Forening med Lectoren maatte i Begyndelsen af hvert Aars Jun. Maaned udkaste et Spise-reglement for det næstkommende Skoleaar med Hensyn til daværende Priser paa Nødvendighedsbære og efter følgende almindelige Grund-sætninger:
 1. at Udgifterne til enhver Kostgængers Bespiisning maatte saavidt mueligt beregnes til 80 à 90 Rd.;
 2. at foruden to Stykker Smørrebrød til Frokost og om Eendagen en Portion Theevand, maatte fastsættes tvende Maaltider daglig, nemlig om Middagen Kl. 12 to Retter Mad, hvoraf i det mindste den eene varm, og om Aftenen Kl. 8 een til to Retter vekselsviis;
 3. at istedet for Rugmeel, hvis Brug maatte saa meget mueligt indskrænkes, maatte bruges Mellemad og Havebæster, hvis stittige Dyrt.

ning, i Særdeleshed og Forsøg med Kartoffer, maatte anbefales Deconomus;

4. at Spisereglementet maatte i paa kommende Tilfælde underkastes Forandring; at i ørigt Episevarten ved hver September Maanedes Ende maatte have forsynet sig med de fornødne Qvantiteter til Jun. Maanedes Udgang næste Aar, men i manglende Fald strax underrette Stiftsøvrigheden om det Manglende, for at denne kunde foie Anstalt til dettes Anskaffelse;

c) at Lys og Brænde maatte anskaffes paa Stiftselsens Regning efter Kornødenhed.

Stipendiaternes (24) Underholdning havde i Skoleaaret 1806—1807 kostet i alt 1928 Rd. 46 $\frac{1}{2}$, eller 488 Rd. 46 $\frac{1}{2}$ over den bestemte Sum (1440 Rd.) og 320 Rd. mere end i forrige Skoleaar, foruden at Deconomus efter Opgivende kom 71 Rd. tilfort med de ham til Forvebrændsel tilstaaede 47 Rd. Det Tab, han saaledes deels i Skoleaaret 1805—1806, deels i 1806—1807 havde lidt, blev ham godtgjort.

Imidlertid blev i Efteraaret 1807 af Stiftsøvrigheden udfærdiget et Interims Spisereglement for Skoleaaret 1807—1808, saaledes:

"Til hvert Maaltid gives Disciplene to Retter Mad daglig, hvoraf den eene Ret skal bestaae i suffisant Gode af Torsfisk eller Klipfisk, samt roget

eller saltet Kiød, omtrent $\frac{1}{2}$ Pd. pro persona, med af Blodfisk 2 Pd. med 6 Lod Smør til hver Maaltid; den anden Ret i god varm Mad af Grød, Kaal og andre Supper. Til Grød gives $\frac{1}{4}$ Pot nymalket Mælk eller i dets Sted, naar samme umueligen kan havees, 2 Lod Smør pro persona.

Den daglige Kost reglementeres, som følger:
Om Søndagen, Formiddag til Frokost 8 til 9 Lod Brød, naar præses paa Bessetad; Eftermiddag Kaal eller Erter med Kiød af $\frac{1}{2}$ Pds. Vægt; om Aftenen Fisk og Grød.

Mandagen, Formiddag Torsfisk og Grød; Eftermiddag fersk Fisk eller Klipfisk og Brød.

Tirsdagen, Formiddag Torsfisk og Grød; Eftermiddag varm Kiødmed til Juul, siden Brød, 15 Lod, og Grød.

Onsdagen, Formiddag Klipfisk og Grød; Eftermiddag Torsfisk eller Kiød og Grød eller Suppe.

Torsdagen, Formiddag Kiød med Kaal eller Erter; Eftermiddag Brød, 15 Lod, og Grød.

Fre dagen, Formiddag Torsfisk og Grød; Eftermiddag fersk Fisk eller Klipfisk og Grød.

Lø verdagen, Formiddag Fisk og Syre, Ol. eller Brodsuppe; Eftermiddag Brød, 15 Lod, og Grød.

Det kan staae Deconomus frit for, i Fiske- tiden at beværte Disciplene eengang ugentlig med

Fiskesuppe eller Plukkesild med kort Brød til isfædet for det reglementerede smorte Brød og Grød..

Hvad Disciplenes Klædning angik, da tiltraadte Stiftsøvrigheden Lectorsens Forslag, at isfædet for de ved sidste Reglement af 29 April, 1785 til Klæder bevilgede 2 Rd. 48 S. for hver Stipendiat, og da Dragts og Sæders Forandring i Island gjorde, at man ei længere kunde eller burde tilholde Disciplene, efter den gamle Skik at gaar med den sorte Badmelsstroie og korte dito Badmelsbeenklæder, maatte af Deconomus for hver Stipendiat paa Skolens Regning aarligen anskaffes en kort blaa Troie af Klæde til 2 Rd. Allen med blanke Knapper, tvende hvidagtige korte Væster, et Par blaa Pantalons af islandsk Strik til 2 Rd. Allen, og hver tredie Maaned et Par islandsk Skoe. Lignende Dragt skulde Jffe. Stipendiaterne anskaffe sig, og iøvrigt samtlige Disciple af deres Forældre eller Børgere forsynes med de fornødne Klæde og Linnedstykker, i det ringeste med 4 Skjorter, 2 Par Underbukser og 6 Par Strømper.

Med Hensyn til Disciplenes Sundhedsstilstand og medicinsk Pleie foresloges nogen aarlig Godegjørelse for Landphysicus, som havde ansøgt saadan, med Hensyn til at Disciplenes Stillesiddende ofte paadrog dem skorbutisk Udslæt og dermed be-

flægtede Sygdomme, hvorover han ofte nødsagedes til at gjøre Reiser til Stedet.

Formedest de stigende Priser paa alle Fornødenheder, og for at tilvejebringe en nødvendig Forbedring i Stipendiaternes Kost og Pleie, foresloges en Forhøielse af Stipendiernes Beløb, s. Ex. at hver Stipendieportion maatte forhøies til 70 Rd. Ligeledes ønskedes en Forøgelse af Stipendiepladsernes Antal, med den Bemærkning, at det var nødvendigt at see hen til, at Embedernes Fornødenhed der — i Tallet c. 200 geistlige (foruden 32 personelle Capellanier) og 36 verdslige — krævede en aarlig Suppleren af 6—8 Subjecter, samt at der var Grund til at befrygte, at foruden Stipendiaterne ifkun faa vilde opofre sig til videnskabelige Studia. Tillige foresloges, at Stipendiatens første Skoleaar maatte ansees som Probeaar, saaledes at, hvis han ei svarede til Forventningen, Stipendiet da fratoges ham for at gives til en anden.

Lectoren vedblev at boe paa Lambhuse.

I dette Aar blev under 18 Jun. Stud. John Johnsen constitueret til Adjunct i den paa anden Maade befordrede Guttorm Poulsens Sted. I samme Aar leed den ordentlige Communication med Island en ubentet Standsning ved det engelske Overfald paa Sielland. Et Skib afgik dog i October. De indrussne Begivenheder foranledigede

Directionen til at forsyne Stiftsøvrigheden i Jylland med en almindelig Bemyndigelse til, efter bedste Skjønne at søie saadanne interimistiske Foranstaltninger, som den maatte ansee fornødne til at holde den lærde Skole paa Besselsø i bedst muelig Drift.

I Foraaret 1808 bleve 6 Disciple dimitterede fra Skolen. Derimod indtraadde efter Censurregistrene kun 1 i October s. A.

Spiseverten havde, uagtet den Behjelpelighed, der var vilst ham, og uagtet at Stiftsøvrigheden havde bevilget ham et Tillæg af 10 Rd. for hver Stipendiat, dog i dette Skoleaar (1807—1808) ikke kunnet forsyne Skolen med Levnetsmidler længere end til April Maanedes Udgang 1808, da Disciplene maatte reise hjem, i hvilken Anledning 30 af dem fik hver en Gratification af 30 Rd. Da Spiseverten hverken i denne eller andre Henseender havde opfyldt sine Forpligtelser, blev han afskediget og en anden antaget. Til Papir var hver af de 24 Stipendiater givet et Extrabidrag af 16 s. I samme Aar indgav Etatsraad Justitiarius Stephensen under sit Ophold i Kiøbenhavn et Forslag til at høre Deconomien ved Besselsø Skole og derimod at give Disciplene Kostpenge. Skolebygningens Istandsættelse var bleven fortsat og saavidt mueligt fuldendt.

I Mai 1809 dimitteredes 11 Disciple for

uden 1, som forlod Skolen med Vidnesbyrd, og i October s. A. indtraadde 20 nye Disciple, hvoraf 14 Præstesønner, 3 Bondesønner og 3 af anden borgerlig Herkomst.

I dette Skoleaar (1808—1809) foranledigede fiendtligt Ansald nye Vanskeligheder i Henseende til Deconomien. Efter at de offentlige Casser i Aaret 1808 vare borttagne af Capercapitainen Gilpin, fandtes der ingen Udvei til at holde flere end 16 Stipendiater ved Bessetad Skole, og den nye, paa 1 Aar antagne, Deconomus, Biarne Haldorsen, havde man formedelsst de høie Priser paa alle Fornødenheder maattet tilføie et Tillæg til de for hver Stipendiat regulerede 60 Rd., efter hvad han ved Bilage og rigtig Regning kunde bevise at have udlagt mere. Derester havde de 16 Stipendiaters Bespiisning og Pleie i Skoleaaret 1808—1809 kostet 1174 Rd. 61½ s. mere end den fastsatte Sum 960 Rd. I Sommeren 1809 (25 Jun. til 22 Aug.) udtømte J. Jørgensen og Riibmand Whelps atter Casserne *), og da efter 22 Aug. Orden igien var bragt tilveie, var Skoletiden snart forhaanden, henved 24 Stipendiepladse vare bortgivne, Provisioner vare næsten ei at faae, da

*) See herom Collegialtidenden 1809 No. 63—65. Hooker Journal of a Tour in Iceland. Yarmouth 1811 p. 305 sqq.

den rette Tid til deres Indkøb var forløben og
 Skattebyrigheden maatte, for at Underviisningens
 Opbar ei skulde blive unndgaaelig, ved ny Accordt
 med den sidstantagne Deconomus atter indgaae det
 forrige Aars Vilkaar med endnu et Tillæg til
 Lønnen.

I Foraaret 1810 findes kun 1 at være dimit-
 teret; ved det nye Skoleaars Begyndelse med Oct.
 f. A. indtraadde 7 Disciple, nemlig 2 geistlige og
 5 verdslige Embedsmænds Sønner.

I dette Aar tilskrev Baronet Sir George
 Mackenzie fra Skotland, som om Sommeren
 1810 havde bereist Island for at undersøge dets
 Naturmærkværdigheder, under 1 October Biskop
 Vidalin om, hvorlunde han vilde stifte fem Præ-
 mier for de Disciple ved Bessestad Skole, som
 meest udmærkede sig i Theologie, Latin, Græsk,
 Engelsk og Mathematisk, ligesom han og lod med-
 følge 5 til dette Niemeed prægede Medailler. Fors-
 gende er et Udtog af Hr. Baronettens latinske Brev
 til Biskoppen.

Quinqve numismata nunc tibi remitto, quæ
 in præmia iis tribui volo, qui studio rerum divina-
 rum, matheseos & lingvæ græcæ, latinæ, anglicæ-
 que felicissime incubuerint. Gratum mihi feceris,
 si ipse, Bessestadum profectus, coram provinciæ
 legatis, præceptoribus et discipulis meum in hac
 re consilium patefacias, quod si ab omnibus pro-

latum sit, in præmiorum distributione usurpari potest:

1. Qvi in sacris literis Episcopo et præceptoribus optime meruisse videbitur, inquisitione annua mense Mayo habita, de ejus collo suspendat Episcopus numisma Theologicum. Ita ornatus, condiscipulis suis in pompis ad ædem sacram antecedit, et per studiorum vacationem singulis diebus dominicis et festo quoque die numisma ei gestare licebit. Ludo iterum aperto, discipulus numisma Episcopo tradet, qui usque ad inquisitionem proximam servabit, ubi ut antea tribuetur, non autem eidem, qui anno præcedente obtinuerat. Nomina discipulorum, qui præmia reportaverint, in albo inscribentur et parietibus etiam scholæ vel ædis sacræ affigentur. Quum numisma discipulus reddat, dabit quoque literas ad me ipsum, dum vivo, et post mortem ad principem meæ familiæ, latine de re quadam Theologica scriptas. Hæ literæ, exemplari in album transcripto, in Britanniam primo quoque tempore mittendæ. Quacunque de re agitur, expectabitur ampla et accurata investigatio.
2. Qvod ad quatuor alia numismata attinet, eædem regulæ adjectæ, quæ sequuntur, sunt observandæ:
1. Qvi græcum numisma obtinebit, una cum

brevi ad me vel successorem meum epistola latina scribere oportet tractatum græca oratione sive soluta sive numeris adstricta de lingvæ græcæ præstantia.

2. Qvi numisma latinum obtinebit, idem illi latine faciendum est.

3. Cui anglicum numisma continget, qvoddam poema islandicum bene redditum ad me transmittet.

4. Numisma mathematicum hoc consilio donatur, ut juvenus studiosa ad prima scientiæ elementa accipienda excitetur. Siquis ostendat, se ingenium et cupiditatem altius progrediendi et trigonometriæ vacantia habere, verosimile est, occasionem ab imperio vel Britannico vel Danico oblatum iri, se arte ab ea pendente exercendi.

Hæ regulæ in tabulas referendæ et qvotannis cum ludus aperitur, Calendis Octobris recitandæ.

Si hac ratione doctrinam et scientiam in insula tua vel minime promovere potero, valde lætabor.

De fem Medaillers Form, Præg og Bægt var følgende:

Den første rund med vedheftet blaat Silkebaand, Bægt i Lod 1 Qv.; paa Reversen Lingva

latina; paa Aversen præmium Mackenzianum institutum 1810.

Den anden ligesaa rund med vedheftet guult Silkebaand, B. 1 Lod 2 Qv.; paa Reversen Homers Hoved med Omkrift: Lingva græca; paa Aversen: præmium Mackenzianum institutum 1810.

Den tredje et Kors med vedheftet hvidt Silkebaand, B. 1 Lod; paa Reversen: Theologia; paa Aversen det samme.

Den fjerde et Trapezium at bære i grønt Silkebaand, B. 3 Qvintin; paa Reversen: Britannia med en Oliegreen i Haanden med Omkrift: Lingva anglica; paa Aversen det samme.

Den femte en Cirkel, hvorinden i en ligesidet Treangel, der omslutter en Globus terrestris med Omkrift: Mathesis; paa Aversen det samme. B. 1 Lod $1\frac{1}{2}$ Qv.

Alle af fint Guld og massis forgyldte.

Da imidlertid Biskoppen fandt nogle Betænkkeligheder ved at opfylde Baronettens Ønske, deels formedelst Fædrelandets daværende Forhold til Engelland, deels fordi Disciplene paalagdes Forpligtelser, som de ei kunde opfylde, da Engelsk og Mathematisk ei lærtes i Skolen, og den interimistiske Stiftsbestyrelsescommission ei heller derom vilde afgjøre, saa blev denne Sag forbeholdt høiere Bestemmelse.

Den nye Spisebert havde i Skoleaaret 1809 til 1810 ført Spiseoeconomien og bespiist Disciplene til alle Bedkommendes Tilfredshed og uden at forlange mere end de for hver Stipendiat fastsatte 60 Rd. (i alt for 16 Stipendiater 960).

I Løbet af bemeldte Aar (1810) blev i Anseer-ning af Lector Steingrim Johnsens Befordring til Coagnepræst i Odde Adjunct John Johnsen den ældre constitueret til Lector, den constituerede John Johnsen den yngre til første Adjunct og Alumn. Semin. pædagog. Helgrim Hansen Echeving, som opsendtes fra Kiøbenhavn, til anden Adjunct. Ved den sidste besørgede ogsaa Directionen en ny Transport af Bøger for Skolens Bibliothek.

I Mai 1811 dimitteredes 5, og ved det nye Skoleaars Begyndelse optoges 7 Disciple, tre Sønner af Geistlige, tvende af Bønder og tvende af anden borgerlig Stand. Til de fem ledigblevne Stipendiepladser havde meldt sig 30 Competenter. Ved Udgangen af Mai 1811 var Antallet af Disciple, foruden de 5 Dimittender, 25, 12 i anden og 13 i første Classe. Det nye Skoleaar aabnedes med en Tale af Adjunct Echeving.

For det næstfølgende Skoleaar (1811—1812) havde Stiftsøvrigheden, formedelst alle Kornadens hederis flegne Priser, fundet billigt at tilstaae Decoramus for hver af Almissee Disciplene, hvis Antal dette Aar vilde blive 25, 70 Rd., og i Brændsels

venge, Mortnerløn o. s. v. 275 Rd. 19 f., til-
sammen 2025 Rd. 19 f.

Ligeledes tilfød Stiftsobriggheden hver Almis-
Discipel 3 Bøger Papir frit.

I Anledning af den tilstødeværende Mangel
paa duelige Subjecter til at besætte Sysselmands-
embederne, blev det Forslag igientaget, at en Lærer
i Lovkyndigheden maatte ansættes ved den lærde
Skole, for at vedkommende Disciple kunde saa-
ledes forberedte komme til Kiøbenhavn og der strax
eller efter søie Tid tage i det mindste danskjuridisk
Examen.

I Henseende til Skolebygningen anmeldtes, at
denne, som er en Træbygning, ingentid var bleven
ret fuldført, at den var i saa maadelig Tilstand,
at Vandet bestandig løb igiennem Taget, hvorved
Tømmeret fordærvedes, og at det vilde være nød-
vendigt at lade den sætte istand i næste Sommer,
hvis de fornødne Materialier kunde erholdes.

I Mai 1812, da Skoleaaret 1811—1812
sluttedes, var Disciplenes Antal 29, hvoraf 2
skulde dimitteres. Formedelsi den tiltagende Dyr-
hed bleve ingen nye Stipendiater antagne. Af
samme Aarsag blev foreløbigen bevilget Oeconomus
100 Rd. for hver Discipel for det følgende Skole-
aar (1812—1813).

Om den islandske lærde Skoles Indtagter seer
Udg. sig ikke istand til at meddele nogen nøiagtig

Underretning. Kun saa meget kan han derom i Almindelighed opgive, at den bestaaer af: 1) de 1500 Rd. aarlig, som ere Skolen i Bessetad forfikkrede af Renterne af den ved Skalholt Bispestols og Skoles Jordegods Salg udbragte Capital (see ovenfor S. 191), hvilke 1500 Rd. dog ifølge Kongelig Resolution af 14 Jan. 1791 lide en Afkortning af 6 pC., hvorved de altsaa formindskes til 1410 Rd.; 2) forholdsmæssig Andeel i Renter af den Capital, som er udkommet ved Afhændelsen af den i 801 nedlagte Holum Bispestols og Latinskoles Jordegods. Saavidt Udg. er underrettet, var i Aaret 1808 af dette Salg (som da meest var fuldendt) udbragt en Capital af 69,618 Rd. 40 Sk. hvoraf den aarlige Rente à 4 pC. vilde være 2784 Rd. Hvorvidt bemeldte Fond siden 1808 maatte være bleven forøget eller samme ved Omfribninger ifølge Fdn. af 5 Jan. 1813 eller andre Omstændigheder have lidt nogen Indskrænkning er Udg. ubekendt *).

*) Ellades maatte det Udg., atter (s. disse Annal. 1810 2 B. S. 279, 1812 S. 559 o. a. St.) af ytre sin individuelle Mening om det Betænkkelige og Mislige i Afhændelse af offentlige Stiftelses faste Eiendomme mod Riobesum i Penae eensangs for alle uden paahæftet aarlig Afgift i Naturalier, at erlægge enten in natura eller med Penge efter Capitalstørrelse eller Markedspriser. Saa meget

I øvrigt ansees det ikke upassende at slutte denne actmæssige Udsigt over det islandske lærde

mindre kan Udg. tage i Betænkning at yttre sin Sorg over det, som allerede i saa Henseende er skeet, da de seeneres Lovgivninger og Kammer-Resolutioner (s. disse Annal. 1811 1 B. S. 279 ff.) noksom bevise, at man er kommen til Erkiendelse af rigtigere Grundsætninger. Udg. vil kun tilføie nogle saa Dplysninger. Af Christiania Cathedralskoles betydelige Skolegods blev i Aarene 1800 til 1805 det Meeste solgt (s. disse Annal. 1807 1 B. S. 274 ff.) for rede Penge efter en skeet Taxation, ved hvilken 127½ Gaarde i Gienemsnit vare vurderede til c. 1300 Rd. D. E. hver (tillsammen for 164,580 Rd.), hvis Renter kunde anslaaes til det Tredobbelte af den hidtil svarede Landkyld. Af en saadan Gaard er altsaa ved Salget tilveiebragt en aarlig Indtægt af c. 50 Rd., forudsat, at Renten er fulde 4 pC. og at Capitalen ingen Indsmeltning har lidt ved den seene i Pengevæsenet skee Forandring. Men antaget, at Enhver af disse Gaarde var bleven efterhaanden afhandlet endog blot paa samme Vilkaar, som den i disse Annaler 1812 S. 361 omtalte Gaard Oueslad i Bergens Stift, hvor Renten af Kiobesummen allene er det Tredobbelte af den hidtil svarede Landkyld, og desuden en Kornafgift er kommen til af over 7 Tdr. Havre (men Jordeiendommene i Aggershuus Stift have i Almindelighed større Værd end de i Bergens Stift), saa vilde Indtægten af de solgte

Skolevæsens Historie i senere Tid med følgende
Udtag af hvad Hr. Mackenzie i sin islandske Reise

127½ Gaarde efter al Sandsynlighed i det mindste kunne være blevet udbragt til 1000 à 1200 Edr. Saa aarlig foruden den samme Forhoielse af Penge-Indtægt, hvilket vilde have været af stor Vigtighed for det lærde Skolevæsen i Norge, hvor alle de øvrige Skoler trænge til Hielp fra den i Christiania. At den sidste ei endda leed alt det Tab, mueligt var, maa tilskrives de Leilændingers Uforstand, som ei skyndte sig, itide at giøre Brug af det dem indtil Udgangen af Aaret 1805 aabent staaende Tilbud, at faae deres Gaarde for den i Aaret 1799 bestemte Taxationspris. Alle de Gaardere, som efter denne Termins Udløb anmeldte deres Begiering om at erholde deres paaboende Gaarde til Eiendom for den af Commissionen satte Taxt, blev derfor ogsaa saadan Begiering nu ikke mere bevilget (Directionen for Universitetet og de lærde Skoler var imidlertid oprettet). Saaledes bleve endnu tilbage 51½ Gaarde, hvis Realisation efter de ved Reskr. af 19 Mai 1809 og senere Anordninger fastsatte Grundsætninger formodentlig vil for Skolen afgive en meget betydeligere Fordeel end den, Afhandelen af hine 127½ har forskaffet den.

Hvorledes endog tilfældigen Tab let kan forarsaages ved at afbøde offentlige Skrifstellers Jordegods for rede Penge, uden at paahæfte aarlig Kornafgift, derom vidne de Data, som disse Annaler indeholde i Henseende til Salget af

fortæller om den Reiskevigske Skole, saaledes som han foresandt den i Mæret 1810.

det Universitetet tilhørende Strøegods i Jylland, sædvanlig Præbenda Eved kaldet, hvilket Commissionen for Universitetets og Communitetets Jordegodsbes bedre Indretning blev under 6 Mart. 1807. bemyndiget til (s. disse Annal. 1807 1 B. S. 121) at afhænde paa den for Universitetet fordeelsaetigste Maade. Naar man tager de Pengesummer i dansk Courant, for hvilke i Mærene 1811 og 1812 9 Gaarde, en Mølle og et Huus i bemeldte Mæ ere afhændede (see disse Annal. 1812 S. 316 ff.), og reducerer samme til Rigsbankpenge S. B. efter Omskrivningstabellen A. ved Fdn. af 5 Jan. 1813; naar man sammenholder Renten deraf deels med den hidtil svarede Landgilde in natura, deels med den aarlig Afgift i Korn, man, foruden Kiøbesum, vilde have kunnet opnaae ved at gaae frem efter de Grundsaetninger, som følges ved Skolegodsbes Afhaendelse, saa vil man finne en mærkelig Forskiel paa Resultatet. Vi vilde tage eet Exempel. I Højvorne folgtes en Gaard, staaende for 7 Tdr. 2 Skp. 2½ Alb., og hvoraf hidtil svaredes i Landgilde 2½ Td. Rug, 6 Td. Byg, 5 Td. Havre, 1 Boelsviiin og 36 s. i Penge, i 11 Jun. 1812 for en Kiøbesum af 3000 Rd. D. C. Vi antage, at denne Sum strar i samme Termin giordes frugtbringende; den vil da i 1813 være bleven omkøbet til 900 Rbd. S. B., hvoraf Renten, af fulde 4 pC., er 36 Rbd. S. B., som altsaa fra Universit. og Skole-Annaler 1813.

"Den 21 (Mai) gik vi hen at besee Skolen i Bessetad. Vi vare (ved et latinſk Brev) blevene

1813 af er den hele Indtægt af en Eiendom, der hidtil afgav c. 14 Td. Korn i aarlig Landgilde, foruden Indsaaning til sine Eder. Vi antage, at den samme Gaard var bleven afhændet efter de i Rescr. af 19 Mai 1809 o. fl. foreſkrevne Regler. Efter Analogie med andre jevnlige Exempler maatte den aarlige Kornagift, som vilde blive at hæfte paa en ſaadan Gaard ved dens Overdragelse til Eiendom, i det mindſte være bleven 16 à 20 Td. Korn, og man havde desuden kunnet vente en Kiøbesum af i det mindſte 6—800 Rbd. S. V. Forſkiellen paa Fordelen af denne eene Gaard efter de to forſkiellige Afhændelsesmaader blev ſaaledes meget betydelig.

Vil man gaae længere tilbage i Tiden og tage Noti; af, ſaavidt det kan opdages, hvilke Eiendomme endog blot de til det lærde Skolevæſen henhørende Stiftelser have afhændet og for hvilke Summer eller aarlige Afgifter i Penge, ſaa maa man forbauses over den Skade, ſom derved er dem tilføiet. Odense Communitet har næſten intet tilbage af ſit forhen ſaa betydelige Jorder gods. Det Gods, ſom tilhorte Nykiøbing Skole paa Mors, er borte. Øſter-Haſting Sogns Kongetiende, ſom Aalborg Skole eiede, er ganſke borte. Nærebys Kongetiende, ſom Røſkilde Skole eiede, blev i Marts 1754 ſolgt til General Greve Perſche til Verchendorf for 2600 Rd., uden at der engang har kunnet findes Spor til, at denne

indbudne af Biskoppen til at overvære den Examen,
som skulde holdes, førend Disciplene i Sommer

Sum virkelig er indkommen til Forøgelse af Sko-
lens Capitaler. Af denne Tiende svaredes forhen
aarlige til Skolen 21 Rd. 2 Skp. Rug og 32 Rd.
2 Skp. Vng efter Capitelstart. En Proprietær
i Sielland har fortalt Udg., at han har fundet
i sine Godsets Papirer, at i Aarene mellem 1760
og 1770 daværende Eier havde kunnet købe af
Universitetet endeel Gods for 70 Rd. pr. Rd.
Hartkorn. Til Løkke forstod han ikke sin Interesse;
thi Universitetet vilde da nu have en Pengerente
af maaske 12 à 16 Rd., hvor det nu faaer en
Arveskæteafgift af 30—40 Rd. Korn.

Saaledes af Historien advareet, vil Udg. derfor
aldrig være istand til at frasælde den Mening:
at ingen offentlig Stiftelse bør stille sig ved For-
degods, Tiender, Møller og andre faste Eiendoms-
me for rede Penge, eller afhænde dem paa anden
Maade, end at forbeholde sig en vis aarlig priori-
teret Naturalafgift. Derved foreenes ogsaa disse
Stiftelsers Interesse bedst med Statens Lære og
Omse i Henseende til Kælligaardes Forvandling
til frie Eiendomme, og denne Maade har, hvad
Fordegods angaaer, endog, efter Udg. Forme-
ning, betydeligt Fortrin for den engang saa stærkt
anbefalede, men i Grunden med mange Incon-
venienzer forbundne, Arveskæteindretning. Udg.
udstrækker denne sin Bekjendelse ogsaa til Statens
eller Kronens Eiendomme. Den har i forrige
Tider afhændet sine Kongetiender og det Meeste

tiden adspredte sig til deres respective Hiem. . .
 Gik vi gik hen til Skolen, gjorde vi et Besøg i
 Rectorens Huus, Hr. Steingrim Johnsen, som
 modtog os med megen Høflighed. . . Hans Lær-
 dom er uden Anstrøg af Pedanterie, og hans Saver
 til at meddele sig gjør hans Selskab overmaade be-
 hageligt. Hans Børelse var vel forsynet med
 Bøger, og det Bibliothek, han er i Besiddelse af
 som Lector Theologiæ ved Skolen, er den bedste
 Samling af theologiske Bærker i Island. . . Vi
 gik siden hen at besee Kirken. Det er en Bygning
 af en vis Størrelse, tækket med Tegl og i langt
 bedre Stand end Kirken i Reikiavik. . . Efterat
 have tilfredsstillet vor Nysgierighed, gik vi hen
 til Skolehuset, hvor Biskoppen modtog os i fuld
 Ornat. . . Skoleværelserne ere høie, men snevre
 og smudsige. Ovenover ere Sovestuer for Discip-
 lene og Patientene, alle i en meget ureenlig Til-
 stand. Lectoren beklagede dette, og Biskoppen

af sit Jordeaars for rede Penge, som Tidens
 Strøm bortsköllede. Hvad om den havde beholdt
 begge Dele, og nu af samme draget den Fordeel,
 andre Eierne nyde? Hvad om den nu blot havde
 havt en aarlig Indtægt af maaſkee 150,000 Ed.
 Byg eller mere af de Songetiender, hvilke for
 Tidens Private oppebære, medens Afgiften lige-
 fuldt hviler paa Agerdyrkeren? Men dette Th-
 ma er alt for riigt.

udraabte med *Emphasis*: *bella, horrida bella*, hvilket med to Ord forklarede den aabenbare Tilstand af Forsald, hvori denne eeneste tilbageblevne Lærdomsplanteskole syntes at være. Der er en betydelig Samling af Bøger, nogle curiøse og sjældne; men de ere opstablede uordentligen mellem hinanden paa et elendigt Loft, og bedækkede med Støv og Spindelvæbe, *).

"For nærværende Tider Skolen i Bessfestad den eeneste Underviisningsanstalt i Island. . . For faa Aar siden blev Skolen igien forflyttet til dens nærværende Beliggenhed i Bessfestad, da den Bygning var ledig, som forhen havde været Amtmandsbolig. Denne Bygning, skændt ingenslunde i god Stand, er, hvad Størrelsen angaaer, bedre stillet til Skolebygning end nogen anden i Landet, og vilde, hvis Krigen mellem Engelland og Danmark ei var kommen paa, være bleven fremdeles forbedret ved Udvidelse med nogle Tilbygninger, som nu ere i ufuldendt Tilstand.

Skolen i Bessfestad bestaaer for Tiden af tre Lærere og 23 til 24 Disciple, da dens Fonds ei tillade et større Antal. Rectoren eller Lector Theologiæ har en aarlig Gage af 600 Rd. De

*) *Travels in the Island of Iceland during the Summer of the Year 1810, by Sir George Steuart Mackenzie. Edinb. 1811. 4. p. 102 sqq.*

tvende Underlærere have hver 300 Rd. . . Det er en besynderlig Omstændighed ved Skolens Indretning, at enhver Discipel, hvad enten han skal være Geistlig eller ikke, er forpligtet til at lære Hebraisk. Imidlertid er dog den allerførste Deel af dem, som gaae i Skolen, bestemt til den geistlige Stand, og ved Antagelse i Skolen gives Præstesonner gjerne Fortrin. Ingen Yngling antages, inden han er confirmeret, og en Attest om hans Anlæg maa følge med fra Præsten i det Eogn, hvor han har opholdt sig. Det aarlige Studiecursus varer fra October Maanedes Begyndelse til Enden af Mai. . . . Institutet har en Bogsamling, som indeholder 12--1400 Bind, blandt hvilke ere nogle gode Udgaver af Classikerne; den største Deel bestaaer af islandiske og danske Skrifter; desuden findes en temmelig Deel tydske og nogle faa engelske Bøger. Antallet af Haandskrifter er meget ubetydeligt, og de synes ikke at være af synderligt Værd. Mere udsøgt er Lectorsens Privatbibliothek, skiont ei saa stort. Det er den bedste theologiske Samling i Island.

Blandt de unge Mennesker, som opdrages ved Skolen, ere der nogle, som siden gaae til Universitetet i Kiøbenhavn for at fortsætte deres Studier; men de iblandt dem, som dertil have Formue eller kunne giøre Udveie, ere meget faa, og Resten, nedtrykt af Armod, nødes for det meste

til at tage deres Ophold for Livstid i eenfomme
 Afkroge, hvor deres Samqvem, endog med hin-
 anden, næsten ganske er afbrudt, og hvor enhver
 videre Fremgang i Kundskaber beroer eene og alene
 paa deres uafhængige og uunderstøttede Kraftst-
 ringer. Medens saaledes baade Midler og Mo-
 tiver til Aandskultur savnes, skulde man neppe
 vente at møde Exempler paa, at Iver for literære
 Syssler vedbliver, og at, hvad ved foregaaende Stu-
 dier er erhvervet, ei blot vedligeholdes, men ogsaa
 forøges. Og dog er dette en meget hyppig Erfa-
 ring. En af de nærmest modende Aarsager til
 dette overordentlige Phænomen er den lange Pe-
 riode af Fritid, som Islænderne nyde under de
 lange Vintre. Denne Fritid ville de, som i Ung-
 dommen have saaet Smag paa literær Virksomhed,
 naturligviis anvende til at fortsætte de Syssler,
 som ere saa vel stikkede til at forslaae Tidens Ried-
 somhed. Midlerne til Studering ere vistnok meget
 indskrænkede og Deeltagelsens Fornoielser næsten
 ganske formeente; men disse Savn oprettes paa en
 vis Maade ved den udholdende Flid, der er bleven
 til Vane. Ei heller er Forfædrenes store Navn uden
 Indflydelse paa den nuværende Generation. *)

*) Sammeff. p. 286 sqq.

B.

Københavns Universitet.

I. Befordringer.

Den 27 October er Magister Peter Claus Brøndsted allernaadigst beskikket til overordentlig Professor i Philologien.

Under s. D. er Candidat. juris Frederik Christian Sibbern allernaadigst beskikket til overordentlig Professor i Philosophien.

Under s. D. er Candid. Theol. Jens Lassen Rasmussen udnævnt til Lector i de orientalske Sprog og Adjunct ved det philosophiske Facultet.

Under f. D. er Magister Christian Aug. Brandis udnævnt til Lector i Philosophien og Adjunct ved det philosophiske Facultet.

II. Forelæsninger i Vinter-Semestret 1813—1814 *).

I. I det theologiske Facultet.

C. F. Horneman, Theol. Dr. og Prof. P. D. — Christi Lidelses Historie; Christi Taler; Pauli Brev til Galaterne.

Fred. Münter, Biskop i Sieland, Theol. Dr. og Prof. P. D. — Indledning til det ny Testamente; christelige Oldsager; Justini Martyrs Apologier.

P. E. Müller, Theol. & Philos. Dr. Theol. P. P. D. — naturlig Theologie; Dogmatik; christelig Moral.

M. B. Thorsaciuss, P. L. L. D. — Lucæ Evangelium; begge Brevene til Corinthierne; exegetiske Disputere: Qvelser.

*) For Kortheds Skyld ere blot Forelæsningernes Siensstande nævnde.

J. Møller, Theol. Dr. og Prof. P. D. — Kirkehistorien fra den ældste Tid; Genesis; den nyere Dogmehistorie efter Mûnscher.

2. I det juridiske Facultet.

Joh. Fr. Wilh. Schlegel, J. U. D. og P. D. — Extraordinær Civilret og Criminalret; den fædrelandske Lovkyndigheds Encyclopædie; skriftlige Døvelser.

F. Th. Hurtigkarl, J. U. P. P. D. — Den romerske Ret til Tingen og Criminalret; den dansk-norske Proces.

Christ. Brorson, J. U. P. P. E. — Personernes Ret efter Fædrelandets Love; den dansk-norske Ret til Tingen.

Matth. Hasfr. Bornemann, J. U. P. P. E. — Ret i Tingen efter Fædrelandets Love; almindelig Retslære.

3. I det medicinske Facultet.

F. L. Bang, P. Med. P. D. — Den theoretiske Pathologie.

J. S. Saxtorph, P. P. D. Chir. & Art. obstet. — Børnesygdommene; Fødselsbølpen, i Forbindelse med Demonstrationer paa Phantomet.

O. H. Wynster, Med. Dr. og P. P. E. — Den practiske Medicin ved de Syges Senge; Pharmacologien.

J. D. Herholdt, Med. Dr. og P. P. E. —
 Det organiske Livs Physiologie; nautisk Medicin.
 Mich. Skielderup, Med. Dr. og P. P. E.
 — Eplanchnologie, Læren om Sandseorganerne
 og Angiologie med de øvrige Dele af Anatomien.

4. I det philosophiske Facultet.

M. N. Kall, Hist. P. P. D. — Norges ældre
 Historie; Danmarks nyere under de oldenborgske
 Konger.

Th. Bugge, Math. og Astron. P. P. D. —
 Optik, Catoptrik og Dioptrik; sybarist og theo-
 retisk Astronomie samt mathematisk Geographie.

M. N. E. Kall, L. L. D. D. P. P. D. —
 Det arabiske Sprog; Salomons Tankesprog.

J. Wolf, Math. P. P. D. — Arithmetik og
 Begyndelsesgrundene til Algebra; theoretisk Geo-
 metrie og Plantrigonometrie efter Karstens.

Greg. Wad, Hist. Nat. P. P. D. — Den
 anvendte Dryctognose; Geognosen; Dryctolo-
 giens Grundbegreber.

M. B. Thorslacius, P. R. Lat. D. — Cri-
 tikens Elementer; Lucretius om Tingenes Natur;
 udvalgte Stykker af de romerske Oldsager; latinske
 Skrivere og Taleovelfer.

M. N. Schow, Lit. Græ. & Archæol. P. P.
 D. — Archæologien; udvalgte platoniske Dialoger;
 Iliaden.

M. R. Myerup, Prof. Hist. Lit. og Univers.
Bibliothekar — Den danske Literaturs Historie
efter Eichhorn's Geschichte der Litteratur, 3 Bd.
3 Abth. Gott. 1812.

L. C. Sander — Declamere, Øvelser; det
tydske Sprog's Grammatik.

M. G. Begtrup, Decon. P. E. — Anviis-
ning for dem, som ville være Landmænd; Land-
oeconomien.

Th. Bruun, P. E. L. & Lit. Angl. — Ud-
valgte Stykker af de bedste (engelske) Digtere;
Øvelser i at skrive og tale Engelsk.

M. L. Engelstoft, Hist. & Geog. P. P. E.
— Den europæiske Statshistorie fra den vestphalske
Fred, efter Heeren; Fædrelandets Statistik; statis-
tisk, practiske Øvelser.

P. E. Müller, Theol. & Philos. Dr. Theol.
P. P. D. — Moralen.

M. J. E. Ørsted, P. Phys. P. E. — Na-
turvidenskabernes Aand og Studium; Experiment-
talphysik; Chemie.

M. R. Puerari, L. & Lit. Gall. P. P. E.
— Franske Tales og Skriveøvelser; Boileau's Sa-
tirer.

A. Dehlenschläger, P. P. E. — Den
dramatiske, i Særdeleshed den tragiske, Poesies
Grundsætninger.

M. E. Ch. Werlauff, Hist. & Ant. Pat.

P. P. E. — De dansk-norske Oldsager; Fædre-
landets Historie indtil den oldenborgske Stamme.

M. Pet. Ol. Brøndsted, Prof. Phil. E.
vil nærmere anmeldte sine Forelæsninger, naar han
kommer tilbage fra en Reise.

M. Fr. Chr. Sibbern, Prof. Philos. E. —
Logik; empirisk Psychologie.

J. L. Rasmussen, Lect. Lingv. Orient. og
Adjunct ved det philosophiske Facultet. — Begyn-
delsesgrundene i det arabiske Sprog; den første
Bog af Davids Psalmer; det persiske Sprog, jevne-
lig sammenlignet med det skandinaviske.

E. N. Brandis, Phil. Dr., Lect. Philos.
og Adjunct ved det philosophiske Facultet. — Ud-
valgte Stykker af Aristotelis Ethica; Philosophiens
Historie.

III. Academiske Examina.

1. Examen Artium i October *).

Antallet af de Dimittender, som dels fra
offentlige Skoler, dels fra private Instituter eller
af private Lærere vare anmeldte til denne Examen,
udgjorde i alt 93. Af disse fremstillede sig dog kun

*) Denne Examen afholdes nu i October Maaanedes
første Halvdeel. S. forr. Hest. S. 89 ff.

87, men hvoraf 3 formædelsst deres skriftlige Prøvers slette Bestaafenhed ei bleve antagne til mundtlig Prøve. Af de 84 vare 40 dimitterede fra de offentlige Skoler i begge Riger, nemlig 39 fra dem i Danmark og 1 fra Norge. Fra private Instituter eller af private Lærere vare dimitterede 44, hvoriblandt 2 fra det Slesvigske. De Norfs fødtes Antal udgjorde 6, men hvoraf de 5 vare dimitterede af Privatlærere i Hovedstaden. Forholdet imellem de enkelte Skolers Dimissioner var følgende:

Danmark:

Fra Kiøbenhavns Skole dimitteredes	5
— Roeskilde	2
— Helsingør	1
— Frederiksborg	4
— Slagelse	2
— Ryefiabing	6
— Odense	2
— Ribe	3
— Aarhus	1
— Randers	5
— Horsens	2
— Viborg	3
— Ålborg	2

Dimittendernes Navne.	Hvorfra og af hvem dimitterede.	De specielle Characterer i de enkelte Rubriker.												Hoved- Character.
		Udarbejds- maale.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Tyds.	Fraansk.	Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.	
Magaard, Jens Andreas . . .	Dim. af N. E. Skrup, ordin. Catechet ved Car- nisons Kirken.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	— —	godt.	godt.	maadelig.	tem. godt.	maadelig.	godt.	tem. godt.	Temmelig godt.
Andresen, Christ. Conrad Sophus . . .	Dim. af Jørgensen, Fuldmægtig i Universitets- Directionen.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Meg. godt.
Appeldorn, Frederich Christian . . .	Kra Frederichsborg Skole . . .	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Meg. godt.
Bang, Peter Georg . . .	Ligeledes . . .	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meg. godt.
Bendixen, Peter Høvenbek . . .	Kra Randers Skole . . .	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	Godt.
Birch, Christian Valte . . .	Dim. af V. E. Michelsen, Præst ved Holmens Kirke.	godt.	godt.	godt.	godt.	— —	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	Godt.
Birch, Christian Andreas . . .	Dim. af J. Hansen, Alumn. Coll. Waldens.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	— —	meg. godt.	udm. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Meg. godt.
Birch, Carl Christian . . .	Dimitteret af Biskop N. Birch . . .	meg. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	Godt.
Boulsen, Høpe Frederich Ouzen . . .	Kra Røefiabings Skole . . .	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meg. godt.
Bourgeois, Ludvig August . . .	Kra det Schouboelke Institut . . .	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meg. godt.
Braun, Peter Daniel . . .	Dim. af Jørgensen, Fuldmægtig i Universitets- Directionen.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	— —	godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	Godt.
Brochner, Hans . . .	Kra Randers Skole . . .	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meg. godt.
Bülow, Lorents Peter . . .	Kra Riborg Skole . . .	godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	maadelig.	tem. godt.	Godt.
Bødker, Christian Bernstorff . . .	Kra det Schouboelke Institut . . .	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	Meg. godt.
Bovina, Jens Orien . . .	Kra Røefiabings Skole . . .	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Godt.
v. Cappelen, Nicolai Benjamin . . .	Dimitt. af Stud. Theol. P. Lemming . . .	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	— —	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	Meg. godt.
Carlsen, Carl Wilhelm . . .	Kra Kiøbenhavn Skole . . .	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meg. godt.
Colbiørnsen, Jacob Edvard . . .	Kra Røefiabings Skole . . .	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	Meg. godt.
Christensen, Christian Peter . . .	Kra Randers Skole . . .	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	Meg. godt.
Christensen, Johan Christian . . .	Dimitteret af Lorents Kiørulff . . .	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meg. godt.
Daae, Johan Christian Haar . . .	Dim. af Stud. Jæns Andreus Olsen, Alumn. Coll. Waldens.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	godt.	Godt.
Deichmann, Jacob . . .	Kra Aalborg Skole . . .	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	udm. godt.	Meg. godt.
Ewertsen, Johan Henrik Adolph . . .	Kra Frederichsborg Skole . . .	udm. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Temmelig godt.
Faber, Frederich . . .	Kra Kiøbenhavn Skole . . .	meg. godt.	godt.	tem. godt.	udm. godt.	— —	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	Godt.
Finchenhagen, Søren Høfning . . .	Dim. af Jørgensen, Fuldmægtig i Universitets- Directionen.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	maadelig.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	Temmelig godt.
Grandfen, Søren . . .	Dim. af N. E. Skrup, ordin. Catechet ved Car- nisons Kirken.	godt.	tem. godt.	maadelig.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Maadelig.
Gad, Peter Christian Stenertsen . . .	Kra Frederichsborg Skole . . .	udm. godt.	udm. godt.	godt.	udm. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meg. godt.
Gamborg, Georg . . .	Kra Røefiabings Skole . . .	tem. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	godt.	maadelig.	tem. godt.	godt.	meg. godt.	Temmelig godt.

Examen Artium i October Maaned 1813.

De specielle Characterer i de enkelte Rubriker.

Dimittendernes Navne.	Hvorfra og af hvem dimitterede.	Udarbejds- te Moders- maal.	Latin.	Latin Skrift.	Græsk.	Hebraisk.	Turk.	Fransk.	Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.	Hoved- Character.
Hansen, Jens Olaus	Dim. af P. N. Duns, Cognatør i Sieland	meg. godt.	godt.	maadelig.	godt.	—	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	Fæmellig godt.
Hansen, Gottlieb Wilhelm	Dim. af K. G. Groth, Undercancellist	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	—	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	Fæmellig godt.
Heideberg, Johan Christian	Kra Ribe Skole	meg. godt.	godt.	maadelig.	tem. godt.	—	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Fæmellig godt.
Heide, Jacob Brede	Dim. af J. Gantzen, Alumn. Coll. Walsend.	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	—	godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Godt.
Hjort, Friderich	Kra det Schonboeske Institut	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	—	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Holm, Christian Friderich	Dim. af K. H. Schoningh, Lærer ved det Kongl. See- og Handels-Academie	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	—	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Godt.
Holmer, Carl Friderich	Kra Riisbøghs Skole	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	—	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Holstein, Friderich Christian	Dim. af J. Thomsen, Alumn. Administrator ved Rigshøjskolen	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	—	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	Godt.
Hoppe, Borge Anton	Dim. af Cand. Theol. E. C. Basse	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	—	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Jensen, Jens Peter	Kra Horsens Skole	udm. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	frieragen.	frieragen.	Godt.
Jesperen, Niels	Kra Viborg Skole	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	—	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	maadelig.	tem. godt.	Godt.
Knudsvig, Christoffer Daniel	Dim. af J. Andersen, Cognatør til Sandbys i Sieland	meg. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	maadelig.	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	Fæmellig godt.
Kornerup, Friderich Peter	Kra Borgerbygd Skole	meg. godt.	godt.	godt.	udm. godt.	—	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	Godt.
Krag, Peter	Kra Randers Skole	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	Godt.
Kroger, Andreas Wilhelm	Kra Aarhøus Skole	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Godt.
Kurberg, Palamon	Kra Viborg Skole	godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	maadelig.	tem. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	maadelig.	maadelig.	Fæmellig godt.
Kurtrup, Hans Sørensen	Dim. af Cand. Theol. J. S. H. Borch	godt.	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.	—	udm. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Godt.
Leth, Albert	Kra Odense Skole	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	Meget godt.
Lund, Johan Peter Ulrich	Kra Randers Skole	godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	Godt.
Macheprang, Johan Marcus	Dim. af J. Gantzen, Alumn. Coll. Walsend.	tem. godt.	tem. godt.	maadelig.	tem. godt.	—	tem. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	Maadelig.
Martens, Leonhard	Kra Bergens Skole	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	Meget godt.
Mazard, Anton Alexander Benj.	Dim. af J. Gantzen, Alumn. Coll. Walsend.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	—	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	Godt.
Meldal, Martin Reenberg	Kra Odense Skole	udm. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Mourad, Hans Thomas	Dim. af K. H. Schoningh, Lærer ved det Kongl. See- og Handels-Academie	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	—	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	Godt.
Müller, Nicolai Friderich	Kra Ryeløbs Skole	meg. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	Godt.
Müller, Jacob Worm	Dim. af Cand. Theol. J. Brix	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.	—	udm. godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Maadelig.
Norch, Axel Møller	Dimitteret af Professor Wad	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	—	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Nellemann, Nicolai	Dim. af K. G. Groth, Undercancellist	meg. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	—	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	Godt.

Examen Artium i October Maaned 1813.

Dimittendernes Navne.	Hvorfra og af hvem dimitterede.	De specielle Characterer i de enkelte Rubriker.												Hoved- Character.
		Udarbeidelse i Moders- maal.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Turk.	Fransk.	Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.	
Korregard, Frederik Christian	Kra det Schouboeske Institut	tem. godt.	godt.	godt.	godt.	—	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	Godt.
Obel, Johan Ludvig Christian	Kra Naaborg Skole	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Obel, Bertel Langballe	Dim. af Cand. Theol. J. Brix	godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.	—	meg. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	Temmelig godt.
Oddsen, Gunlog	Dimitt. fra Helsingørsk Skole i Island af Lector Eriksen i Helsingørsk Skole	godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	—	tem. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	frietagen.	frietagen.	Godt.
Ortved, Søren Rosbjerg	Kra Helsingørsk Skole	udm. godt.	udm. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Otto, Carl	Kra Borgerdybs Skole	godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	—	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Petersen, Peter Christian	Kra Horsens Skole	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	frietagen.	frietagen.	Temmelig godt.
Posselt, Andreas August	Dim. af hans Fader G. S. Posselt, Cogneprest i Højeby	godt.	tem. godt.	tem. godt.	—	—	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Temmelig godt.
Poulsen, Poul Christian	Kra Slagelse Skole	godt.	tem. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	Godt.
v. Prangen, Carl Wilhelm	Rigskollegiet	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	—	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	Meget godt.
Proft, Heinrich Christian Gottlieb	Kra Røstede Skole	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	—	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	Godt.
Rasbeck, Jens Peter	Kra det Schouboeske Institut	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	—	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	Meget godt.
Riber, Bertel Friis	Dimitt. af hans Fader P. Riber, Cogneprest i Riber	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	—	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	Godt.
Schartau, Nicolai Heinrich	Kra Riisenhavns Skole	udm. godt.	meg. godt.	godt.	—	—	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Satterup, Jacob Christian	Kra Ribe Skole	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	Godt.
Schönberg, Johan	Dimitt. af J. Hansen, Alumn. Coll. Waldens.	meg. godt.	tem. godt.	maadelig.	maadelig.	—	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	udm. godt.	udm. godt.	Maadelig.
Seidelin, David	Dim. af Stud. Theol. V. Lemming	meg. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	—	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Godt.
Sommerfeld, David	Dim. af K. S. Groth, Undercancellist	godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	—	udm. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	Godt.
Stampe, Heinrich	Dim. af J. Thomsen, Med. Administrator ved Rigshospitalet	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	—	godt.	godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Sørensen, Matthias Peter	Kra det Schouboeske Institut	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	—	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Thaarup, Christen	Dim. af K. S. Groth, Undercancellist	udm. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	—	udm. godt.	godt.	udm. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Thorkelin, Frederich Stephan	Kra det Schouboeske Institut	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	—	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	Godt.
Treschow, Johan Conrad	Dim. af K. S. Groth, Undercancellist	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	—	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	Godt.
Ustin, Martin	Kra Riisenhavns Skole	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Usting, Nicolai	Kra Ribe Skole	tem. godt.	tem. godt.	maadelig.	tem. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	Maadelig.
Wanning, Poul Gottfried	Kra Ryeboings Skole	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Weil, Emanuel	Dim. af J. Hansen, Alumn. Coll. Waldens.	godt.	godt.	godt.	godt.	—	meg. godt.	meg. godt.	frietagen.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	Godt.
Wilster, Christian Frederich	Kra det Schouboeske Institut	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	—	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.

Norge:

Fra Bergens Skole I

Island:

— Bessfestad I

Fra Herlufsholm, Nyborg, Colding, Fredericia, Christiania, Christiansand og Trondhiem vare ingen dimitterede til Kiøbenhavns Universitet. Af de private Instituter havde det Schouboeske (som umiddelbar dervaa ophørte) dimitteret 8 og Borgerdyds skolen 2.

Examen afholdtes i den anordningsmæssige Form, dog med de Forandringer og Modificationer, som allerede i forrige Aar havde fundet Sted *).

Af de 84, som aflagte de befalede Skriftlige og mundtlige Prøver, erholdt:

34 Hovedcharacteren Meget godt.

33 — — Godt.

12 — — Temmelig godt.

5 — — Maadelig.

saaledes som Bilagene I—III vise. Udmærkelse blev ingen af de Examinerede tildeelt. Af de admitterede 84 Candidater havde 51 ikke angivet Hebraisk, 1 ei heller Græsk. Til i ny Omexaminering i enkelte Videnskabsfag befandtse følgende at burde indstille sig: J. P. A. Ewertsen i Geo-

*) S. disse Annal. 1812 S. 252 ff.

graphie, Georg Gamborg ligesaa, og S. H. Vincenhagen i Hebraisk.

I Henseende til Fødsel var Forholdet mellem disse 84 Candidater saaledes:

Sønner af civile Embedsmænd	31
— — geistlige	23
— — militære	5
— — Kjøbmænd og Handlende	8
— — Proprietærer, Forpagtere og Jorde-	
godsforvaltere	5
— — Borgere og Haandværkere	11
— — Bønder	1

En af Dimisserne fra Københavns Skole var af den mosaiske Troesbekiendelse.

Til at aflægge ny Prøve i visse Rubriker indstillede sig Chr. Cold, og erholdt for Religionskundskab Godt, for Geographie Meget godt, for Hebraisk Maadelig.

2. Philologisk, philosophisk Examen.

a. Philologisk Prøve

d. 28 October.

1. Fred. Urne — Laudabilis.
2. P. L. Wiimh — Laudab.
3. Jørg. Gottb. Commer — Laudab.
4. Holg. Fangel — Laudab.

6. Gottfr. N. Rode — Laudab.
7. Jørg. Kierulf — Laudab.
8. Joh. And. Riis — Laudab.
9. Joh. Helm. Lüttichau — Laudab.
10. Nic. Heeg Gude — Laudab.
11. Marc. Hegge Parelus — Laudab.
12. Wit. Guldberg — Laudab.

d. 30 Decb.

1. Pet. Christ. Hammerich — Laudab.
2. Ludv. Ad. Bødtker — Laudab.
3. Nic. Er. B. Christensen — Laudab.
4. Jul. Ferd. Fr. Brandis — Laudab.
5. Jens Christ. Petersen — Laudab.

b. Philosophisk Prøve *)

d. 23 Decb.

1. Poul Fred. Weidemann — Laudab.
2. Fred. Ferd. Friis — Laudab.

*) Da Etatsraad Ridder Treschow allerede i Sommerens Begyndelse forlod Kiøbenhavns Universitet for at tiltræde sin nye Bestemmelse ved Universitetet i Christiania, og Professor Sibbern den Gang endnu ei var udnævnt, saa bleve i Sommersemestret ingen Forelæsninger holdte over den theoretiske Philosophie, hvorover de Studerende, som i bemeldte Semester forberedede sig til den Universit. og Skole-Annaler 1813. R

3. Jørg. Gottb. Sommer — Laudab.
4. Thom. Bach.
5. Chr. Gerh. Thura.
6. Conr. Nic. Schwach.
7. Christ. Er. Thura — Laudab.
8. Nic. Er. B. Christensen — Laudab.
9. Monr. Gottb. Krag — Laudab.
10. Laur. Dittl. Westengaard — Laudab.
11. Fred. Wilh. Mansa.
12. Jørg. Leth.

d. 25 Octb.

1. Jv. Hansen Wadum — Laudab.
2. Claud. Wiinh. Stube — Laudab.

philosophiske Examen, maatte opfatte at blive saadanne, indtil en ny Docent var udnævnt. Af denne Aarsag kunde ved den philosophiske Examen i October 1813 ingen Hovedcharacter gives, forinden Vedkommende i April 1814 kunde have aflagt den ogsaa i den theoretiske Philosophie foretagne Prove, efter i Winter-Semestret at have hørt de derover af Professor Sibbern holdte Forelæsninger. Men da denne sidste Prove allerede har fundet Sted, inden dette er blevet trykt, saa har Udg. seet sig istand til, nu strax at anføre enhver Hovedcharacter, med Undtagelse af deres, som i April 1814 udebleve ved ommeldte Prove i den theoretiske Philosophie, og for hvilke Hovedcharacteren derfor endnu staaer aaben.

3. Carl Fred. Guntelberg — Laudab.
4. Pet. Brønnum Schavenius — Laudab.
5. Cor. Joh. Leuning — Laudab.
6. Eland. Bang.
7. Imman. Gamborg.
8. Joh. G. R. Foss — Haud illaud.
9. Joh. Tychsen Hemsen — Laudab.
10. Poul Mart. Møller — Laudab.
11. Jul. Ferd. Fr. Brandis.
12. Thom. Christoph. Mürer — Laudab.

d. 26 Octb.

1. Aug. Carl Wilster — Laudab.
2. Pet. Kieldsted Hoppe — Laudab.
3. Wilh. Aug. Arctander.
4. Jens Christ. Petersen — Laudab.
5. Niels Bygom Krarup — Laudab.
6. Carl Fred. Wichmann — Haud illaud.
7. Jens Nic. Arkt.
8. Lazar. Mich. Levy — Laudab.
9. Aug. Ludv. Wilh. Reisker — Laudab.
10. Joh. Er. Eolding — Laudab.
11. Otto Lindegaard — Laudab.
12. Cor. Ant. Wilh. Sørensen — Laudab.

d. 27 Octb.

1. Pet. Carl Christ. Hammerich — Laudab.
2. Hect. Fred. Jans. Fogh — Laudab.

3. Joh. Christ. Kall — Laudab.
4. Jac. Fred. Jacobsen — Laudab.
5. Jorg. Sev. Thaning — Laudab.
6. Joh. Christ. Erone — Laudab.
7. Joh. Kinsen — Laudab.
8. Laur. Westerg. Kabel.
9. absuit.
10. absuit.
11. Fr. Wilh. Flindt — Laudab.
12. Gomme Gr. Clemmensen — Laudab.

d. 28 Octb.

1. Carl Georg Ant. Ponsaing — Laudab.
2. absuit.
3. Per. Christ. Asmusen — Haud illand.
4. Jorg. Herm. Monrad — Laudab.
5. Gust. Ad. Dichmann — Laudab.
6. Palle Nielsen.
7. Phil. Jul. Knudsen — Laudab.
8. Ol. Boren — Laudab.
9. Joh. Henr. Tauber — Haud illand.
10. Joh. G. Th. Gliemann — Haud illand.
11. Erasmm. Stiernholm — Laudab.

d. 29 Octb.

1. Emil. Nerenst.
2. Christoph. Arends — Haud illand.

3. Laur. Pet. Kaalund — Haud illand.
4. Ol. Rein Holm.
5. Carl Aschlund.
6. Jens Laur. Arup — Landab.
7. Christ. Dorph Cappelen.
8. Christ. Dittl. Fasting — Landab.
9. abfuit.
10. Jens Did. Roed — Haud illand.
11. Carl Sievers — Landab.
12. Christ. Schumacher.

Til den philologiske Prøve havde saaledes fremstillet sig 17 Candidater; af hvilke 13 erholdt Characteren Landabilis, 4 Haud illandabilis; til den filosofiske havde anmeldt sig 71, hvoraf dog 4 udebleve. Af de 50, som fuldstændigen have absolveret den filosofiske Prøve, tilkiendtes 42 Characteren Landabilis, og 8 Characteren Haud illandabilis.

Iblandt dem, som havde fuldbendt begge Prøverne, befandtes følgende værdige til offentlig Berømmelse, hvilken dem ved Censuren den 30 Oct. af Decanus offentlig blev tilkiendegivet: J. Chr. Kall, Poul Mart. Møller, M. Gotth. Krag, Fred. Friis, Gust. Ad. Dichmann, Laur. Dittl, Westengaard, Joh. Er. Colding, Th. Nothe Stampe og Chr. Er. Thurah.

3. Theologisk Embedsexamen

a. i Jul. Maaned.

d. 22 Jul.

1. Henrik Nicolai Clausen. En Søn af Stiftsprovst Professor Clausen; født i Marieboe 1793, blev Student 1809 — Laudab. et quidem in primis egregie.
2. Joh. Ernst Müller. En Søn af afd. Dr. Medic. Müller i Randers; født 1789, blev Student 1809 — Haud illaud.
3. Jacob Jacobsen. En Søn af Bager Jacobsen i Roeskilde; født 1794, blev Student 1805 — Haud illaudab.

d. 23 Jul.

4. Laur. Kierulf. En Søn af Sognepræst til Helgenæs i Aarhus Stift, J. C. Kierulf; født 1790, blev Student 1807 — Laudab.
5. Joh. Schow. En Søn af afd. Sognepræst N. Schow; født i Esbønderup 1789, blev Student 1808 — Laudab.
6. Christian Brandt Carstensen. En Søn af Amtsprovst C. E. Carstensen; født i Sæbye i Vendsyssel 1789, blev Student 1808 — Haud illaudab.

b. i Octb. Maaned.

d. 12 Octb.

1. Nic. Matthiesen Harboe. En Søn af Bager Harboe i Skielskør; født 1786, blev Student 1806 — Laudab.
2. Andr. Hald. En Søn af afg. Pastor Hald i Høiberg i Aarhus Stift; født 1785, tog Exam. philosoph. 1809 — Haud illaudab.
3. Jerg. Joh. Bierregaard. En Søn af Landmand Jens Jorgensen i Rehbek i Haderslev Amt; født 1787, blev Student 1808 — Haud illaudab.

4. Juridisk Embedsexamen

a. i Jun.

A. Theoretisk Prøve.

a. Latinsk.

d. 10 Jun.

1. Leopold Rosenørn. En Søn af afg. Kammerherre Christian Rosenørn Theilmann; født paa Nerholm i Jylland 1792, blev Student 1809 — Laudab.
2. Jacob Roefoed. En Søn af Stiftamtmand Roefoed i Ribe; født i Gjen 1791, blev Student 1809 — Laudab.

3. Peter Møller *). En Søn af Proprietær Møller; født paa Møen 1792, blev Student 1809 — Laudab.

d. 11 Jun.

4. Theoph. Christian Schönheider. En Søn af Etatsraad og Kammeradvocat Schönheider; født 1782, blev Student 1801 — Laudab.
5. Joh. Kamstrup. En Søn af Sognepræst E. W. Kamstrup til Sogndal i Bergens Stift; født i Stavanger 1788 — Laudab.
6. Lieuten. Joh. Nic. Herløv Müller. En Søn af Hof- og Stadsretsprocurator L. N. Müller; født i Kiøbenhavn 1788, blev Student 1806 — Laudabilis.
7. Benedict Curs. En Søn af Sognepræst N. B. Curs i Snedsted i Jylland; født 1785, blev Student 1803 — Laud illaudab.

b. Dansk.

d. 16 Jun.

1. Marcus Woldike, Cancellist i Generalcommissariatscollegiet. En Søn af Sognepræst i Store Heddinge N. Woldike, født 1793 — Besqven.

*) Denne haabefulde Yngling døde kort efter Examen.

2. Andr. Riels. Lindbach. En Son af Gartner
R. R. Lindbach i Kierteminde, født 1788 —
Ei ubeqvem.
3. Henr. Gottl. Hoffman, født 1793. Kade-
ren Consumtionsbetient i Callundborg — Be-
qvem.
4. Jens Pet. Jensen. En Son af Riibmand
C. Jensen i Kierteminde, født 1791 — Be-
qvem.

d. 18 Jun.

5. Pet. Lindorff, født 1793 i Kiøbenhavn,
hvor hans Fader var Postbud — Beqvem.
6. Pet. Mart. Henr. Besselhoft, født 1794
i Glückstadt, hvor Faderen var Skibstommer-
mand — Beqvem.
7. Jac. Petersen. En Son af Landmand J.
Petersen i Landskabet Angeln, født 1782 —
Beqvem.
8. Joh. Pet. Hansen. En Son af Theatercon-
troleur Hansen, født i Kiøbenhavn 1794 — Ei
ubeqvem.

d. 19 Jun.

9. Joh. Dan. Chr. Brorson (vid. disse Annal.
1812 S. 290) — Beqvem.
10. Ole Widsteen, Copiist i Rentekammeret.
En Son af Handelsmand O. A. Widsteen, født

paa Gaarden Hundvig i Bergens Stift 1787 —
Beqvem.

11. Joh. Roland Nielsen, Copist i Finanzcasse
Directionen. En Søn af afg. Toldbetient Niels
sen i Bergen, født 1787 — Beqvem.

12. Fr. Joh. Berh. Boving. En Søn af afg.
Sognepræst P. Boving i Bixnæs i Holland, født
1793 — Beqvem.

d. 21 Jun.

13. Esper And. Hall. En Søn af afg. Borger
og Brændeviinsbrænder A. R. Hall, født i Kjø-
benhavn 1794 — Beqvem.

14. C. Andr. Kierulff. En Søn af afg. Raad-
mand And. Kierulff i Christianssand, født 1786
— Beqvem.

15. Hans Henr. Bumann. En Søn af afg.
Skibscapitain H. H. Bumann, født i Neustadt
i Holsteen 1787 — Beqvem.

16. J. Fred. Kierulff. En Broder til No. 14,
født 1788 — Beqvem.

d. 22 Jun.

17. Niels Hansen Gierding. (See forr. Hæfte
S. 50) — Beqvem.

18. Christen Erichsen. En Søn af Skoleholder
Erik Larsen i Sommerbye i Thisted Amt i Jyl-
land, født 1781 — Beqvem.

19. Ole Grønberg. En Søn af Bærfarbejder
Joh. Olsen, født 1786 i Nalens Sogn i Trons-
hiems Stift — Beqvæm.

B. Practiff Prøve.

a. Candidati juris.

1. Laur. Fosb (Exam. theoret. d. 6 April 1810)
— Laudab.
2. Kammerjunker Fr. Wilh. Casper Benson
(Exam. theoret. d. 12 Octb. 1812) — Haud
illaudab.
3. Christ. Estrup (Exam. theoret. d. 14 Octb.
1812) — Laudab.
4. Jac. Rahbek (Exam. theoret. 10 Jan. 1812)
— Haud illaudab.
5. Leop. Rosenørn — Laudab.
6. Jac. Roefoed — Laudab.
7. Pet. Møller — Laudab.
8. Joh. Kamstrup — Laudab.
9. Lieuten. Joh. Nic. Herløv Møller — Laud.
10. Bened. Curh — Non Contemnendus.

b. Examinati juris.

11. Nic. Prehn Mohr (Exam. theoret. d. 20 Jan.
1813) — Temmelig vel.
12. Diderik Peter Svane (Exam. theoret. den
22 April 1813) — Vel.

13. Henr. Nic. Erichsen (Exam. theoret. den 22 April 1813) — Vel.
14. H. Jac. Kragh (Exam. theoret. d. 22 April 1813) — Vel.
15. Marcus Woldike — Temmelig vel.
16. A. Nielsen Lindbach — Temmelig vel.
17. Henr. Gottlieb Hofmann — Temmelig vel.
18. Jens Pet. Jensen — Temmelig vel.
19. Ole Bidstreen — Vel.
20. Joh. Roland Nielsen — Vel.
21. Franz Joh. Gerh. Boving — Vel.
22. Carl Andr. Kierulff — Vel.
23. Hans Henr. Bumann — Vel.
24. Joh. Fred. Kierulff — Temmelig vel.
25. Niels Hansen Gierding — Vel.
26. Ole Grønberg — Vel.
27. Christ. Erichsen — Vel.

2. i Octb. Maaned.

A. Theoretisk.

a. Latinsk.

d. 18 Octb.

1. Joh. Gottschalk Claudt. En Søn af Dr. Theol. Sognepræst C. W. Claudt i Aalborg; født

- i Korum ved Logstor 1789, blev Student 1808 — Laudab.
2. Georg Edv. Mourier. En Son af fransk-reformert Præst F. L. Mourier i Kiøbenhavn; født sammesteds 1792, blev Student 1809 — Laudab.
3. Bernt Bendtsen. En Son af Justitsraad Bendtsen i Finanzcassedirectionen; født 1791, blev Student 1809 — Laudab.

d. 19 Decb.

4. Fr. Wilh. Ferd. Greve af Ahlefeldt-Laurvig. En Son af Greve Jens Juel af Ahlefeldt-Laurvig til Grevskabet Langeland; født 1790, immatriculeret 1797 ved Universitetet i Kiel, siden ved det Kiøbenhavnske — Laudab.
5. Boye Christopher Riis, Copiist i Financs-casse-Directionen. En Son af afg. Kiøbmand J. L. Riis i Christiania; født 1790, blev Student 1810 — Laudab.
6. Dan. Barth. Simonsen. En Son af Kiøbmand Simonsen i Østerrisør i Norge; født 1790, blev Student 1810 — Laudab.

d. 20 Decb.

7. Andreas Olsen *). En Son af afg. Raad

*) Denne Candidat var desuden en ivrig og heldig Dyrker af de fienne Kunster og erhvervede sig

mand Kolf Olsen i Bergen; født 1791, blev Student 1810 — Laudab.

8. Christian Pingel. En Søn af afg. Kiøbmand J. H. Pingel i Kiøbenhavn; født 1792, blev Student 1810 — Haud illaudab.

9. Mart. Christ. Eisen. En Søn af afg. Episkopert Eisen i Kiøbenhavn; født 1793, blev Student 1810 — Haud illaudab.

d. 22 Octb.

10. Frode Rothe. En Søn af Etatsr. Casp. Pet. Rothe; født paa Urup i Jylland 1783, blev Student 1799 — Haud illaudab.

11. Jacob Haasum; født i Viborg 1782, blev Student 1800 — Laudab.

12. Joh. Georg Roefoed. En Søn af Etatsr. Dr. Med. Roefoed i Aalborg; født 1792, blev Student 1809 — Haud illaudab.

d. 30 Octb.

13. Aug. Meldahl Løssius, Krigsassessor. En Søn af Proprietair Mart. Løssius i Tronhiems Stift; født 1787, blev Student 1807 — Non Contemnendus.

14. Even Hanssen. En Søn af Landmand H.

ved Kunstacademiet i Kiøbenhavn dets Solomedaille i Malerkunsten. Ligesaa udmærkede vare hans Anlæg som Digter.

Haagensen; født i Aker Sogn ved Christiania
1790 — Laudab.

b. Danst.

d. 23 Octb.

1. Christ. Dahl, født i Christiania 1782 — Beqvem.
2. Ole Thuesen. En Søn af afg. Kiøbmand
Ole Thuesen i Nykiøbing paa Falster, født 1791
— Beqvem.
3. Joh. Alroe Schyth. En Søn af Dr. Theol.
Schyth paa Falster, født 1793 — Beqvem.
4. Albret Petersen. En Søn af By- og Her-
redsfogd Petersen i Ringsted, født 1792 —
Beqvem.

d. 25 Octb.

5. Joh. Andr. Hoffeth. En Søn af Politiebetjent D. Hoffeth i Trondhiem, født 1789 —
Beqvem.
6. Niels Borup. En Søn af L. Borup, Borger
og Møbelarbejder i Kiøbenhavn, født 1787 —
Beqvem.
7. Peder Eltong. En Søn af N. Eltong, Inspecteur ved Helliggeistes Sogns Arbeidshuus
i Kiøbenhavn, født 1790 — Beqvem.

8. Joh. Erichsen. En Søn af afg. Høker E. Johnsen, født i Kiøbenhavn 1792 — Beqvem.

d. 26 Decb.

9. Tor. Lauritzen. En Søn af afg. Amtsfu-
mægtig Lauritzen i Skanderborg, født 1786 —
Ei ubeqvem.

10. Christ. Ludv. Ogaard, født i Kiøbenhavn
1792 — Beqvem.

11. Christoph. Fürst. En Søn af Kiømand N.
Fürst i Østerrisoer i Norge, født 1793 — Be-
qvem.

12. Niels Andr. Vibe Kierulff En Søn af
afd. Raadmand N. Kierulff i Christianssand, født
1795 — Beqvem.

d. 27 Decb.

13. Joh. Frimodt. En Søn af Sognepræst E.
Frimodt, født i Vallensbæk i Siælland 1791 —
Ei ubeqvem.

14. Frederik Christensen. En Søn af Sold-
og Consumtionsbetient N. Christensen i Middels-
fart, født 1794 — Beqvem.

15. Rasm. Brandt. En Søn af Skibscapitain
N. E. Brandt, født i Kiøbenh. 1796 — Beqvem.

16. Fred. Wilh. Warhuus. En Søn af Sold-
betient N. Warhuus i Kiøbenh., født 1797 —
Beqvem.

d. 28 Octb.

17. Fred. Georg Lindorff. En Søn af afd.
Forvalter Lindorff ved Courantbanken, født i
Kiøbenhavn 1792 — Beqvem.
18. James Nic. Haackh. En Søn af Kyrbøder
Haackh i Landsoverretten samt Hof og Stads-
retten i Kiøbenhavn, født 1789 — Beqvem.
19. Dider. Zachar. Sever. Ottesen. En Søn
af Provst Otte Ottesen i Aggershus Skist, født
paa Høylands Præstegaard 1792 — Beqvem.
20. Jon. Knudsen Lund. En Søn af Borger
H. Lund i Kiøbenhavn, født 1795 — Beqvem.

d. 29 Octb.

21. Joh. Conrad Kierulff. En Søn af afd.
Købmand S. Kierulff i Kierteminde, født 1791
— Ei ubeqvem.
22. Joh. Gulliksen, født i Nærheden af Fre-
derikshald 1792 — Beqvem
23. Johan Gylling. En Søn af Theehandler
K. H. Gylling i Kiøbenhavn, født 1794 — Ei
ubeqvem.
24. Christian Hansen Hegedahl. En Søn af
Controleur Hegedahl ved Postamtet, født 1795
— Ei ubeqvem.

B. Practiff Proeve.

a. Candidati juris.

d. 4 Novb.

1. Franc. Vilh. Ferdin. Greve af Ahlefeldt Laurvig — Haud illaudab.
2. Boye Christopher Riis — Laudab.
3. Dan. Barth. Simonsen — Laudab.
4. Andreas Olsen — Laudab.
5. Christ. Wingel — Haud illaudab.
6. Jac. Haasum — Haud illaudab.
7. Joh. Lem Smith (Examen theoret. den 11 Jan. 1813) — Laudab.
8. Jens Laur. Andr. Kolderup Rosenvinge (Examen theoretic. den 10 April 1813) — Laudab.
9. Joh. Henr. Falkenthal (Examen theoret. den 12 April 1813) — Non Contemn.
10. Even Hanssen — Haud illaud.
11. Joh. Billeschou Jansen (Examen theoret. den 19 Jun. 1812) — Haud illaud.
12. Christ. Schonheider (Examen theoret. den 11 Jun. 1813) — Laudab.
13. Krigsassessor August Meldahl Possius — Laudabilis.
14. Joh. Dan. Broblemfky (Examen theoret. den 13 Jan. 1813) — Laudab.

b. Examinati juris.

d. 4 Novb.

1. Christian Dahl — Vel.
2. Did. Zach Sever. Ottesen — Temmelig vel.
3. John Gullicksen — Temmelig vel.
4. Joh. Andr. Hoffseth — Temmelig vel.
5. Søren Henrichsen (Examen theoret. den 20 April 1808) — Temmelig vel.
6. Ole Thuesen — Temmelig vel.
7. Joh. Alrøe Schyck — Vel.

d. 6 Novb.

8. Albret Petersen — Vel.
9. Niels Borup — Vel.
10. Pet. Eltong — Vel.
11. Joh. Erichsen — Vel.
12. For. Lauritzen — Temmelig vel.
13. Christ. Ludv. Dgaard — Vel.
14. Fred. Christensen — Vel.
15. Fred. Georg Lindorff — Temmelig vel.
16. Jonas Knudsen Lund — Temmelig vel.
17. Carl Sev. Pontoppidan (Exam. theoret. den 26 Jun. 1812) — Temmelig vel.
18. Andr. Pet. Bierg (Exam. theoret. den 18 Jan. 1813) — Temmelig vel.

19. Hans Klüver (Exam. theoret. den 14 April 1813) — Temmelig vel.
20. Jac. Petersen (Exam. theoret. d. 18 Jun. 1813) — Temmelig vel.
21. Ludv. Phil. Wassard (Exam. theoret. den 26 April 1813) — Temmelig vel.
22. Lars Fred. Hansen (Exam. theoret. den 14 April 1813) — Temmelig vel.
23. Joh. Petersen Hviid (Exam. theoret. den 23 Octb. 1812) — Vel.
24. Peter Mart. Henr. Wesselhøft (Examen theoret. den 18 Jun. 1813) — Temmelig vel.
25. Niels Andr. Vibe Kierulff — Temmelig vel.
26. Ped. Rishy Kreisleben (Examen theoret. den 23 April 1813) — Temmelig vel.

5. Medicinsk Embedsexamen.

(I det andet Semester af 1813 ingen).

6. Pharmaceutisk Examen.

d. 25 Aug.

1. Joh. Balthas. Kieffesthal. En Søn af afg. Sognepræst C. K. Kieffesthal, født 1792 i Herringe ved Nyborg — Laudab.

d. 9 Septb.

2. Berthel Jensen Feldt. En Søn af Giestgiver
Feldt, født i Horsens 1785 — Haud illand.

d. 17 Novb.

3. Sivert Johnsen. En Søn af Jordbruger
John Johnsen i Reikevig i Jylland, født 1789
— Laudab.

d. 30 Novb.

4. Christian Fred. Baadsgaard. En Søn af
Inspecteur ved Tugthuset i Viborg, G. Baads-
gaard, født 1792 — Haud illaudab.

d. 2 Decb.

5. Andr. Ornstруп. En Søn af Landinspecteur
og Tobakspinder L. Ornstруп i Odense — Haud
illaudab.

d. 14 Decb.

Immaturus.

IV. Privatinferiberede *)

i Aaret 1813.

d. 20 Mai.

1. Fred. Joh. Henr. Lewon, academisk Borger i Erlangen.

d. 19 Mai.

2. Christ. Petersen, academisk Borger i Göttingen.

d. 16 Jul.

3. Franz. Wilh. Ferdin. Greve af Ahlefeldt, academisk Borger i Kiel.

d. 18 Octb.

4. Joh. Sigism. Mart. Lund, academisk Borger i Kiel.

V. Høitideligheder.

Onsdagen den 3 Novb. celebreredes denaarlige Universitetsfest til Erindring om den danske

*) I Overeensstemmelse med Bdn. angaaende Examen Artium af 22 Mart. 1805 og den kongel. Resolution af 26 Jun. 1806.

Kirkes og Høiskoles Reformation og i Anledning af de nye academiske Borgeres Optagelse. Den offentlige Tale blev i Regentsauditoriet holdt af Professor Dr. J. Møller, som deri udviklede, hvad Rigtigt og for vore Tider Velgørende man bør erkiende i den Skik, aarligen at hædre Reformatorerne's Minde, og sluttede med Udsigt og Betragtninger over Udsaldet af den sidstafholdte Examen Artium.

Til Høitideligheden var indbudet af Professor J. Møller ved et latinsk Program, der handlede om nogle Fordele, som Christendommen har høstet af Islamismen.

VI. Promotioner.

Den 17 Jul. forsvarede Licentiatuſ Med. *) og Underaccoucheur ved Frederiks Hospital, Oluf Lundt Bang, offentligen i Regentsauditoriet en for den medicinske Doctorgrad udarbejdet, af det medicinske Facultet antagen, Inauguraldissertation De foetus in partu versione (147 p. 8). Ordentlige Opponentere vare, som Medlemmer af det medicinske Facultet, Professorerne Saxtorph, Herholdt og Skjelderup. Ex Auditorio frem-

*) S. disse Annal. 1810 2 B. S. 242.

traadde Candid. Theol. Dahl og Candid. Medic. Howish. Respondens var Cand. Medic. Rasm. Emil Bruun.

Den 19 s. M. forsvarede Sognepræsten i Sorøe, Mag. Magnus Sommer, offentligen i bemeldte Auditorium, efter foregaaende under 11 Mart. allernaadigst bevilget Dispensation fra at disputere pro licentia, for Doctorgraden i Theologien sin til det theologiske Facultet indsendte og af dette antagne Dissertation De catholicis, quas dicunt, epistolis, et specialiter de epistola Jacobi ejusque auctore (80 p. 4). De ordentlige Opponentere vare Professorerne P. E. Müller, J. Møller og Thorlacius; Respondens Cand. Theol. K. P. J. Dahl.

Efterat Udfaldet af disse offentlige Actus var igiennem Directionen indberettet til Hs. Majestæt Kongen, behagede Allerhøistamme under 2 Octb. allernaadigst at tillade, at Doctorgraden i Theologien ved Kiøbenhavns Universitet maatte confereres Mag. Magnus Sommer, og samme Grad i Medicinen Licentiatus Medicinæ Oluf Lundt Bang.

Den høitidelige Meddelelse af disse Værdigheder fandt, efter foregaaende Indbydelse ved et af Professor Thorlacius udstædt Program De somniis Serapicis, præcipue ex Aristidis *iepois* *loyois* delineatis, med hvilket fulgte som Anhang

Doctoranderne af dem selv forfattede Vita, derefter Sted i Regentsauditoriet den 21 October. Først besteg Dr. Professor P. E. Müller, som Decanus i det theologiske Facultet, Cathedret, og viste i en latinsk Tale, hvor stor Gavn og Hielp Stater, især de mindre, endog i Krigstider kunne drage af Videnskaberne *); hvorpaa han, med Jagttagelse af de sædvanlige Skikke (Doctorhattens Paasættelse; den aabne og lukte Bogs Overlevering og Omfavnelse) creerede og proclamerede Mag. Magnus Sommer til Doctor i Theologien **). Den nycreerede Doctor holdt derpaa fra samme Catheder en Tale, hvori han udtrykte sine Høielser og Ønsker i Anledning af den academiske Udmærkelse, hvormed han var bleven hædret. Da denne Handling var forbi, optraadde p. t. Decanus i det medicinske Facultet, Professor Dr. Etatsraad Ridder Fred.

*) Denne Tale vil blive trykt i Dr. Professor J. Möllers theologiske Bibliotheks 6 Bind.

**) Siden Aaret 1790 havde ingen Geistlig i Danmark eller Norge, uden for det theologiske Facultets egne Medlemmer, offentlig forsvaret theologisk Inauguraldissertation ved Kiøbenhavns Universitet, men, forsaavidt de havde attraaet denne academiske Værdighed, helst søgt og erholdet den ved andre Universiteter, især i Göttingen og Kiel.

Ludv. Bang, og, efterat have i en latinsk Tale udtalt, hvorfor og hvorledes Lægen bør æres, creerede og proclamerede sin Søn, Licent. Medic. Oluf Lundt Bang, til Doctor i Medicinen. Den sidste sluttede Handlingen ved i en Tale at lægge for Dagen sine Høitser mod sine academiske Lærere, saavel i Almindelighed som i Særdeleshed mod sin Fader, under hvis specielle Veiledning og daglige Exempel han var dannet, opdraget og indviet til Esculaps Kunst, og mod Universitetet, der havde ledet, opmuntret, belønnet og hædret Unglingens Flid og Mandens Bestræbelser. Under Lyfensninger af de Tilstædeværende, hvoriblandt ogsaa adskillige Honoratiores uden for Universitetets Corpus, forlode de nye Doctorer Høresalen.

VII. Legater.

Fundats for det Steenbuckske Legat
ad Coagienses *).

Udi Jesu Navn.

Hans Steenbuck, SSctæ. Theologiæ Professor Primarius ved det Kongelige Universitet i

*) Denne Fundats, som ei før har været trykt, er udfærdiget efter den Gienpart deraf, som findes i

Kiøbenhavn, fiendes og herved bitterligt gjør, at jeg Gud til Ere og den fattige studerende Ungdom ved Universitetet til Rytte haver skienket og givet, ligesom jeg og herved skienker og giver til en studiosum Theologiæ 500 Rd. Croner, hvis aarlige Rente, 25 Rd., bemeldte Studiosus skal nyde, naar han in examine theologico haver fortient og er aflagt med caractere Laudabili. Denne Gave maa ei gives andre end een studiosus Theologiæ, fød i Kiøge Bye af fattige, ærlige og christelige Forældre, og dimitteret fra Skolen sammesteds, naar han tilforn haver frembragt attestatum fra Rector Scholæ, saavel om hans christelige Liv og Levnet, som ogsaa om hans Flittighed og Lærvilighed, den Stund han frequenterede Skolen. Og saasom det er venteligt, at ikke hvert Aar findes saadant et Subjectum, som fra Kiøge Skole vorder dimitteret, saa maa i Mangel af saadan en Person disse 25 Rd. Croner gives een, som i det øvrige er conditioneret efter denne Fundations Indhold, dog fød i Kiøbenhavn og dimitteret derfra Skolen. Denne Fundations Administration besørges af Theologo primo tilsigemed de øvrige Legatis Theologicis. Dog erindres herved, at, saa længe en mig

Legatets Dvitteringsbog. Aar og Datum staar der ikke anført, men den skal være af Aaret 1740. Jvf. disse Annal. forrige Hæfte S. 98.

paarørende studiosus ved Navn Christopher de Hemmer ei vorder befordret til noget Embede, hvoraf han kan leve, nyder han fremfor nogen anden imidlertid denne aarlige Rente til hver 11 Jun.

H. Steenbuck.

VIII. Fortegnelse paa de Studiosi, som i Aaret 1813 ere udnævnte til at nyde Communitetsstipendiet.

- N. Bagger, fra Slagelse Skole, Theolog.
 F. C. Bekker, fra Nyborg Sk., Jurist.
 J. Blicher, fra Aarhus Sk., Theolog.
 C. A. Bluhme, fra Herlufsholms Sk., Jurist.
 P. Bendtsen, fra Frederiksborg Sk., (privilegeret).
 H. Borch, fra Christiania Sk., Theolog.
 E. Bruun, fra Colding Sk., Jurist.
 N. C. B. Christensen, fra Odense Sk., Theol.
 N. A. Colban, fra Trondhiems Sk., Theolog.
 G. A. Dichman, fra Kiøbenhavn's Sk., Theolog.
 J. L. Dreier, fra Christiania Sk., Medic.
 P. J. Estrup, fra Randers Sk., Medic.
 H. Fangel, fra Frederiksborg Sk., Medic.
 C. D. Fasting, fra Frederiksborg Sk., Theol.
 F. A. Friess, fra Horsens Sk., Jurist.

- P. E. Fuglede, fra v. Westens Institut, Theol.
 J. P. Gorm, fra Viborg Sk., Jurist.
 L. P. D. Gruner, fra Helsingors Sk., Theolog.
 K. P. Hagenstrom, fra Nykiøbing Sk., Theol.
 F. J. Hansen, fra Helsingors Sk., Jurist.
 E. F. Heerforth, fra Koefkilde Sk., Theolog.
 G. Helm, fra Odense Sk., Theolog.
 W. A. Honum, fra Koefkilde Sk., Theolog.
 A. F. Honne, fra Ribe Sk., Theolog.
 C. E. Jansen, fra Nykiøbing Sk., Theolog.
 L. G. Kaalund, fra Aarhus Sk., Theolog.
 J. Karmark, Privatist, Theolog.
 A. Kreidal, fra Odense Sk., Theolog.
 S. Langoe, fra det Schouboeske Institut, Theol.
 F. E. Lorentsen, fra Frederiksborg Sk., Theol.
 C. M. Lund, fra Randers Sk., Theolog.
 T. Mührer, fra Nykiøbing Sk., Medic.
 M. C. Møller, fra Aalborg Sk., Theolog.
 P. Møller, fra Nykiøbing Sk., Theolog.
 M. C. Rannestad, Privatist, Theolog.
 H. W. Nyholm, fra Nykiøbing Sk., Theolog.
 P. F. Obel, fra Aalborg Sk., Theolog.
 A. Petersen, fra Slagelse Sk., Medic.
 F. E. Rosen, fra Nykiøbing Sk., Theolog.
 M. O. Rützu, fra Slagelse Sk., Theolog.
 L. Schiødt, fra Nyborg Sk., Theolog.
 M. Schou, fra Nyborg Sk., Jurist.
 L. Smith, fra Helsingors Sk., Jurist.

J. G. Sommer, fra Frederiksborg Sk., (privilegeret).

C. W. Styber, fra Nykøbing Sk., Theolog.

C. Svensen, fra Christiania Sk., Jurist.

C. Sviger, fra Roskilde Sk., Medic.

C. Sørensen, fra Odense Sk., Theolog.

N. B. Sotoft, fra Nykøbing Sk., Theolog.

J. S. Thaning, fra Kiøbenhavns Sk., Theolog.

C. G. W. Thura, Privatist, Theolog.

C. E. Thurah, fra Kiøbenhavns Sk., Theolog.

C. S. Tryde, fra Slagelse Sk., Theolog.

G. H. Waage, fra det Schouboeske Institut, Theolog.

J. Wallich, Privatist, Medic.

J. N. Wilhielm, fra Herlufsholms Sk., Medic.

W. C. Zeise, Privatist, Medic.

N. Orbek, fra Ribe Sk., Theolog.

C. M. R. Drum, Privatist, Jurist.

i alt 59.

IX. Nærmere Bestemmelse angaaende den fremtidige Udbetaling af Enkensioner fra Professorernes Enkeskæsse.

Ved en under 5 Jun. 1767 afternaadigst confermeret Convention af 20 Mai s. M. mellem da

værende Professores consistoriales ved Kiøbenhavns Universitet er for Professorernes Enke oprettet en Enkekasse, der bestaaer deels ved Renterne af det fra først af giorte Indskud, deels af Professorernes aarlige Contingenter, som ved bemeldte Convention bestemtes for hver gift Professor til 25 Rd., og for hver ugift Professor til 12 Rd. 3 Mk. aarlig^{en} *). Af disse aarlige Renter og Bidrag skulde efter den første Bestemmelse til enhver Professor-Enke, som nød fuld Pension, udredes en Pension af 100 Rd. aarlig, og til enhver, som nød halv Pension (hvorom i Fundatsens §. 16) 50 Rd., hvilken Pension med Tiden, ligesom Cassens Fond maatte tiltage, skulde forbedres, dog saaledes at aldrig nogen Enkes Pension maatte stige over 300

*) S. Badens Univers. Journal VI. S. 55 ff. For den Tid var Professorernes Enker ingen anden Pension eller Understøttelse forskffret end en aarlig Hielp af 1 Pd. (4 Tønder) Byg og $\frac{1}{2}$ Pd. ($1\frac{1}{2}$ Tønde) Rug efter hvert Aars Capitelstart, 1 Lam og 1 Gaas, begaae beregnede til 1 Rd., Studepenge 4 Rd. 3 Mk. og Huusleie 12 Rd., hvilket udredes som Sammenfud af Professorernes egne Indtægter og tages af deres almindelige Indtægter eller saakaldte Distributs (S. disse Annal. 1810 2 D. S. 55 f.). Denne paa gammel Vedtægt grundede aarlige Understøttelse skulde, efter Fundatsens §. 1, Professorernes Enker iffe desto mindre vedblive at nyde.

Rd. En saadan Forbedring i Enkernes Pensioner blev vedtagen i Aaret 1792, da Fonden var voxet til 15507 Rd., og ifølge deraf en fuld Pension forhoiet med 25 Rd. og en halv med 12 Rd. 3 Mk., den første altsaa til i alt 125, den sidste til 62 Rd. 3 Mk. aarlig.

Da Statens Pengebæsen ved Gdn. af 5 Jan. 1813 blev givet en ny Indretning, var Cassens frugtbringende Capital 22,300 Rd., der vare udsatte blandt Universitetets øvrige Capitaler. Som Følge af Obligationernes Omskrivning og den midlertidigen modererede Rentefod befandtes det, efter anstillet Berægning, at for hvert Ephorie neppe kunde antages høiere Renteindtægt end $1\frac{1}{2}$ pCt., som da af ovennævnte Sum ifkun vilde blive 334 Rbd. 3 Mk. S. B. Naar hertil lagdes de aarlige Contingenter fra Interessenterne, i alt 362 Rbd. 3 Mk., saa blev hele Indtægten 697 Rbd., medens Pension skulde udredes til 7 Professorum consistorialium (Enfer *), hvilke for Tiden naade fuld Pension. Det viste sig da, at denne Pension, der hidtil havde været 125 Rd. for hver, nu ikke, ei engang om man vilde gaae tilbage til de oprindelig bestemte 100 Rd. for hver Enke, kunde overs

*) Næmlig efter Professorerne Wadefær, Schlegel, Kragenstein, Saxtorph, Waden, Obelig og Norregaard.

gaae til en lige Sum i Rbp. S. B., da Udgiften i saa Fald meger vilde overstige Indtægten.

Under disse Omstændigheder blev af p. t. Ephorus for bemeldte Enkecase, Hr. Statsraad Ridder N. E. Kall, forestillet angaaende Nødvendigheden af en forandret Bestemmelse i Henseende til den fremtidige Udbetaling af forommeldte Enkepensioner, og derefter af Consistorium vedtaget, deels at Professorernes aarlige Contingenter skulde gaae over fra 25 Rd. til 25 Rbd. R. B., deels at der, paa det at den Sum, hvortil Enkepensionerne fra først af vare fastsatte, kunde kommes saa nær som mueligt, uden at dog derved formedelst muelig Forøgelse i Antallet paa de til Pension berettigede Enker skulde befrygtes Nødvendigheden af igien at nedsætte Portionernes Størrelse, aarlig skulde uddeles til enhver Enkesrue, som nyder fuld Pension af bemeldte Enkecase, 86 Rbd., halvt i Solv. og halvt i Ravne. Vardie, og til den, som kun nyder en halv Portion, 43 Rbd., ligeledes halvt i Solv. og halvt i Ravne. Vardie.

Paa denne Foranstaltning ønskede Consistorium allernaadigst Approbation, og til samme blev den af Directionen allerunderdanigst indstillet som deels formedelst Omstændighederne nødvendig, deels overensstemmende med den i sin Tid indgaaede, allernaadigst stadfæstede, Convention, i hvis 20 Artikel det hedder: "at, skulde i andre Maader Tidernes

Omfændigheder udkræve nogen Forandring og Forbedring i denne Foundation til Cassens større Gavn og Varagtighed, da maade Interessenterne per unanimia eller plurima derom giøre nærmere Anordning... Den ansøgte Kongelige Approbation behagede det derefter Hs. Majestæt, under 9 Jul. d. A. allernaadigst at meddele.

X. Forandret Indretning af Communitetets og Regentsens Regnskabsvæsen.

Communitetets og Regentsens Regnskabsvæsen har hidtil været besørget af disse Stiftelsers saakaldte Deconomus, der ifølge Fundatsen af 25 Jun. 1777 §. 3 vælges af det theologiske Facultet som bemeldte Stiftelsers nærmeste Direction.

Da bemeldte Deconomi Tjeneste var bleven vacant derved, at Hr. Conferenzraad og Høiesteretsassessor Holtermann, Commandeur af Dannebrog, som henimod 40 Aar havde forestaaet Deconomi og dermed forbundne Secretariatsforretninger ved Communitetet og Regenten, i Mai Maaned d. A. androg om og erholdt fritagelse fra samme, troede Directionen for Universitetet og de lærde Skoler dette at være en passende Leilighed til, at disse Stiftelsers Regnskabsvæsen kunde gives en Indretning liig den, som for nærværende Tid finder

Sted ved Universitetet *), hvilken Indretning i flere Henseender maatte være at foretrække for og ansee mere overensstemmende med god Regnskabsorden end den ved Communitetet hidtil bestaaende, og nærmere Overlæg anstilledes i denne Anledning med det theologiske Facultet, hvorledes Forandringen nu bedst kunde iværksættes, og paa den for Universitetets Casse mindst byrdefulde Maade.

Paa Resultaterne af disse Omhandlinger grundede sig et til Hs. Majestat af Directionen allerunderdanigst indstillet Forslag af følgende Indhold:

1. at Oeconomi og Secretærforretningerne, som bestaae i at oppebære Indtægterne af 92 Tiender og c. 1000 Tdr. Hartkorn Jordegods, samt at føre Regnskab over disse og flere Indtægter og over Udgifterne, foruden den derved foresaldende Correspondence, herefter maatte fordeles mellem tvende, nemlig en Casserer og en Bogholder, af hvilke den eene maatte have saadanne Egen-skaber, at han tillige kunde være Secretær;
2. at den ældste i det theologiske Facultet og et andet af sammes Medlemmer maatte overdrages, i Liighed med det, som ved Universitetet finder Sted, under Navn af Inspectoratus Qvæsturae Communitatis det umiddelbare Tilsyn med begge Stiftelsernes Regnskabsvæsen;

*) S. disse Annal. 1806 2 B. S. 93 ff.

3. at Communitetets Casse maatte afholde Pensioneringerne til Bogholderen og Cassereren saaledes, at indtil videre for den eene bestemtes 200 Rbd. og for den af dem, der tillige besørgede Secretariatsforretningerne, 300 Rbd. aarlig.

Dette Forslag er af Hs. Majestæt under 14 Jul. d. A. approberet, og derhos allernaadigst bifaldt, at hidtilværende Communitets-Deconomus Conferenzraad Holterman tiltræder og i Forening med et Medlem af det theologiske Facultet udgjør det Inspectoratus Qvæsturæ Communitatis, som har det umiddelbare Tilsyn med Stiftelsernes Regnskabsvæsen.

Af det theologiske Facultet ere med Directionens Approbation valgte Universitétscasserer Otto og Revisor i det kongelige danske Cancellie Cancellieraad P. R. Drejer, til at forrette, den første Cassererembedet, og sidstnævnte Bogholderiet samt Secretariatet (foruden deres øvrige Embedsforretninger), hvilke begge ere ved allerhøieste Resolution af 14 Jul. d. A. for de dem ved Communitetets overdragne Embedsforretninger af sammes Casse tilstaaede de efter Foranførte indtil videre bestemte Gager.

XI. Tillæg til den i disse Annaler *) meddeelte Fortegnelse paa Universitetets Legater.

LXX. Caspar Bartholins Legat

stiftet 1629 af Professor i Medicinen og siden i Theologien ved Universitetet, Dr. Caspar Bartholin, og hans Hustru Anne Fincke. Den oprindelige Capital var 200 Species, nu 229 Rd. 3 Mk. Af Renterne skal Halvdelen anvendes til fattige Skolepersoner i Kiøbenhavns Skole, og den anden Halvdeel til Huusarme. Ephorus er Rector og det theologiske Facultet **).

LXXI. Det Elertiske Legat

stiftet 1790 af Universitetsbibliothekar Professor Nic. Elert, som testamenterede al sin Efterladenskab til Universitetsbibliotheket, saaledes, at dette først skulde oppebære Renten deraf, naar den længstlevende af de indsatte Legatarier var død. Capitalen er 4000 Rd. Renten deraf skal, naar den længstlevende Legatarius er død, med Undtagelse af 20 Rd. aarlig til Bibliothekaren, anvendes

*) 1812 S. 17-32 og 179-235 samt 387, og forr. Hæfte S. 98 f.

**) Grundtatsen er trykt hos Hofman I. S. 165 f.

Det omtales af Janson S. 24.

til Bagers Indfiøb *). Ephorus er for Eiden Hr.
Statsraad Ridder N. E. Kall.

XII. Udsigt over Legatcapitalernes Til- stand ved Kiøbenhavns Universitet d. 30 Jun. 1813 **).

(Efter Universitetets Regnskaber.)

A. De tre Collegier.

Walschendorfs Collegii Ca-

pital	21,102 Rbd. 1 Mk. 15 f.
Borchs	54,000 — " — "
Elersens	32,975 — " — "
	108,077 Rbd. 1 Mk. 15 f.

*) Fundatsen er trykt i disse Annaler 1811 i Bind
S. 230 ff.

**) I disse Annalers Aargang 1812 S. 17—32 og
179—235, jvf. S. 387, samt Aarg. 1813 i Hæfte
S. 93 f. og nærværende Hæfte S. 293 er med-
deelt Efterretning om samtlige Privatsiftelser og
Legater ved Kiøbenhavns Universitet, som ere be-
stemte til Understøttning for Studerende eller anden
Hensigt. Her meddeles nu paa eet Sted en For-
tegnelse paa samtlige disse Stiftelser og Legater
med Anmeldelse af deres Capitalers Tilstand. I
øvrigt bemærkes, at Universitetets Legatcapitaler

B. Andre Legater.

a. Af det kongelige Huus.

Transport 108,077 Rbd. 1 Mk. 15 $\frac{1}{2}$.

1. Kong Christian den 8.

vendes Legat . . . 5500 — — . .

2. Dronning Juliane Ma-

riess . . . 10,000 — — . .

3. Stipendium domus re-

giæ . . . 1800 — — . .

b. Af Private.

4. Anonymi Legat .

300 — — . .

125,677 Rbd. 1 Mk. 15 $\frac{1}{2}$.

ere udsatte mellem det's Capitaler i Almindelighed. Forsaavidt disse maatte have lidt nogen Formindskelse ved Omkringning efter Rdn. af 5 Jan. 1813, drager dette ikke til Folge for Legaternes Capitalbeløb, uden forsaavidt angaaer de Legatsummer, der først ere indbetalte efter 1807, hvilke Capitaler ere bleve omkrevne i Overensstemmelse med bemeldte Forordning. Dette er Tilfældet med det Obeliskke, Riisbrighske og det Smithske paa den Maade, som nedenfor er anmærket. Iffun indskrænktes midlertidigen Rentens Beregning og dens Opbearelse af Vedkommende til det Forhold, hvori Universitetet i Almindelighed kan for Tiden beregne sin Renteindtægt at staae til de udsatte Capitaler Comtrent $1\frac{1}{2}$ pCt. C. B.).

Transport		125,677 Rbd. 1 Mk. 15 f.		
5. Arnæmagnæanſke	20,800	—	—	—
6. Bangs	434	—	—	—
7. Barth. Bartholins Re-				
ſidentſpenge	2125	—	—	—
8. Caspar Bartholins	229	—	3	—
9. Elſ. Magd. Bartholins				
a. til det aſtronomiſke				
Taarn	1500	—	—	—
b. til Univerſitetsbiblio-				
theket	500	—	—	—
10. Rasmus Bartholins *)	3550	—	—	—
11. Vinæs	40,500	—	—	—
12. Bircherods	6480	—	—	—

201,795 Rbd. 4 Mk. 15 f.

*) Foruden de 300 Rd. til Regentſten og de 1200 Rd. til den botaniſke Have, ſom ere anførte i diſſe Annal. 1812 S. 25, legerede han ogsaa til en af Profeſſorernes Enke eller en Enke af deres egen Slægt Renten af 500 Rd., til en Erængende Renten af 500, til Huusarme Renten af 1300, til Legatets Beſtyrer Renten af 500 Rd. Den oprindelige Leaatcapital alſaa 3100 Rd. Af den nuværende, 3550 Rd., fordeles Renten ſaaledes, at den botaniſke Have nyder Renten af 1283 Rd. 32 f., de to Regentſkamre af 318 Rd. 72 f., de Erængende og Huusarme af 1416 Rd. 64 f., og Ephorus af 531 Rd. 24 f.

Transport 201,795 Rbd. 4 Mf. 15 f.			
13. Bochenhofers	1062	— 3 —	''
14. J. Brochmans	2800	— ' —	''
15. J. Brochmans Enkes			
a. til Professor: Enker	1147	— 3 —	''
b. til Universitetsbiblio-			
theket 500 Rbd., hvilke			
ere indbefattede i No.			
46 nedenfor.			
16. Rasm. Enev. Broch-			
mans 500 Rbd., ligeles			
des indbefattede under			
No. 46 nedenfor.			
17. Det Buchwaldske	6563	— 1 —	9½'
18. Det Lantrop: Buch-			
valdske	3500	— ' —	''
19. Cosmianum	212	— 3 —	''
20. Dalgaard's	265	— 3 —	11'
21. Decollatæ virginis	531	— 1 —	8'
22. Elert's	4000	— ' —	''
23. Th. Kinckes	5446	— 1 —	8½'
24. Koss's	13,500	— ' —	''
25. De Frisers	7458	— ' —	''
26. De Guirenske (Henr.			
Guirens paa 500 Rbd.,			
Died. Guirens paa 500			

248,282 Rbd. 4 Mf. 4 f.

Transport 248, 282 Rbd. 4 Mk. 4 f.			
Rd. og Thomas Kuirens			
paa 2000 Rd. f. disse			
Annal. 1812 S. 187 f.)			
3453	—	2	— 11
27. H. Kuirens til Stu-			
dentere			
573	—	4	— 8
(Henr. Kuirens Legat af			
300 Rd. og D. Kuirens			
af 500 Rd. ere indbefats			
tede under No. 46 nede-			
for).			
28. Gluds	666	—	4 — "
29. Griis's	3000	—	" — "
30. Grønbecks	2492	—	1 — 2
31. v. Havens	1000	—	" — "
32. Holbergs til Jomfr.			
Udstyr			
20,187	—	3	— "
33. Holms	400	—	" — "
34. Hopners			
a. til Hunsleie			
6375	—	"	— "
b. til anden Bestemmelse			
11192	—	"	— "
35. Julii og Deichmans	300	—	" — "
36. Jens Justsens	708	—	2 — "
37. Kragensfeins	12000	—	" — "
38 De Laffonske (de staae			
ikke under Universitetets			

310,631 Rbd. 3 Mk. 9 f.

Transport 310,631 Rbd. 3 Mk. 9 f.

Administration og kom-
me altsaa ikke i det
Regnskab. Efter disse
Annaler 1812 S. 102
var Capitalen da i alt
16,112 Rd. 1 Mk. 14 f.)

39. Liliendahl's . . . 25,684 — 3 — 4

40. Longomantani . . . 459 — 1 — 1

41. Lürdorph's . . . 400 — 1 — 1

42. Masli og Rosigaard's 533 — 2 — 1

43. Det Medaanske . . . 459 — 1 — 1

44. Mengianum (som nu
afgives til det norske
Universitet) . . . 688 — 3 — 1

45. Det Moltkeske *) 12,205 — 1 — 1

46. Mules (i Forening
med andre Capitaler til
Universitetsbibliothekets
Fordeel, hvoriblandt 300
Rd. af Biskop Broch-
mans Enke, 500 Rdr.

351,060 Rbd. 5 Mk. 13 f.

*) Denne er den Sum, hvortil det beløb ved Aarets
Begyndelse. See disse Annalers forrige Hæfte
S. 87.

Transport 351,060 Rbd. 5 Mk. 13 f.

Spec. af Naem. Enev.

Brochman og 500 Rbd.

af Died. Kuiren)	5423	—	—	—
47. Müllers	200	—	—	—
48. Ranneftads *)	200	—	—	—
49. Roldii	637	—	3	—
50. Obeligh's **)	140	—	—	—
51. Pro comparandis libris	600	—	—	—
52. Ktisbrigh's ***)	360	—	—	—
53. Rosborgs	5450	—	—	—
54. Rosenfrang's	10,414	—	—	—
55. Rossgaards	15,96	—	—	7
56. Skeels	35,800	—	—	—
57. Smith's †)	100	—	—	—

411,981 Rbd. 3 Mk. 4 f.

*) Afgives nu til det norske Universitet.

**) Oprindeligen 200 Rbd. (s. disse Annal. 1809 i B. S. 40, 232 f. og 1812 S. 18), men efter Rdn. af 5 Jan. 1813 omfrevet til 140 Rbd. S. B.

***) Oprindeligen 600 Rbd. (s. disse Annal. 1809 i B. 230; jvf. 1812 S. 18), men nu omfrevet til 360 Rbd. S. B.

†) Oprindeligen 400 Rbd. (see disse Annaler 1812 S. 243 ff.), men nu omfrevet til 100 Rbd. S. B.

Transport 411,981 Rbd. 3 Mk. 4 f.

58. Stamps

a. Reisesstipendium	5803	—	5	—	3	''
b. til fattige Studenter	5503	—	3	—		''

59. Steenbuchs ad Nidro.

sienses *)	1,062	—	3	—		''
------------	-------	---	---	---	--	----

60. Dito ad Coagienses	531	—	1	—	8	''
------------------------	-----	---	---	---	---	----

61. Det Thottiske	13,750	—		—		''
-------------------	--------	---	--	---	--	----

62. Af de Thottiske Cata-

loger	975	—		—		''
-------	-----	---	--	---	--	----

63. Tonboes	400	—		—		''
-------------	-----	---	--	---	--	----

64. Tressunds **)	6000	—		—		''
-------------------	------	---	--	---	--	----

65. Uldals, 300 Rd., er
indbesattet under Eler-
sens Collegii ovenanførte
Capital.

66. Bindings	283	—	2	—		''
--------------	-----	---	---	---	--	----

67. Binstrups	3800	—		—		''
---------------	------	---	--	---	--	----

68. Bissings	3829	—	2	—	10	''
--------------	------	---	---	---	----	----

69. Et Overskud af Longo-
montani, Medeanum,

453,920 Rbd. 2 Mk. 9 f.

*) Afgives nu til det norske Universitet.

**) Denne Capital administreres ikke under særlig
Eehorie, men er forenet med Universitetsbiblio-
thekets Fond.

Transport 453,920 Rbd. 2 Mk. 9 f.
 Cosmianum og Dal-
 gaards Legater . . . 50 — — —

Totalbeløb af Universite-
 tets, under dets Besly-
 relse staaende, Legatcapis-
 taler . . . 453,970 Rbd. 2 Mk. 9 f.

XIII. Heiligheds skrifter og Disputatser.

1. *De somniis Serapicis, præcipue ex Aristidis
 ιεροῦ λογῶν delineatis.* Prolus. M Birg. Thor-
 lacius, Prof. eloquent. latin. Havniæ 1813.
 30 p. 4.
2. *De commodis nonnullis, quæ ex Islamismo ad
 rempublicam Christianorum redundarunt.* Prol.
 scripsit Janus Møller, Theol. Doct. et Prof.
 Ord. Havniæ 18. 3. 51 p. 4.
3. *Commentatio de foetus in partu versione, quam
 pro summis in arte medica honoribus rite ob-
 tinendis publico eruditorum examini subjicit
 Olaus Lundt Bang, Medic. Licent., in xeno-
 dochio puerperarum ac neonatorum Medicus
 et Obstetricans secundarius.* Havniæ 1813.
 147 p. 8. c. fig.
4. *De catholicis, quas dicunt, epistolis, et specia-*

liter de epistola Jacobi ejusque auctore, una cum interpretatione quorundam capituli primi commatum speciminis loco ad calcem adjecta. Dissertatio inauguralis, quam pro summis in theologia honoribus rite capessendis publico eruditorum examini modeste submissam defendere conabitur Magnus Sommer, Phil. Mag. et in Parochia Sorana Sacrorum Minister. Soröæ 1813. 8° p. 4.

XIV. Blandede Efterretninger.

Ved allerhøieste Resolution af 9 Jul. er det blevet Professor Astronomiæ extraordinarius ved Kiøbenhavns Universitet *) H. C. Schumacher tilladt, midlertidigen at antage et Kald til det astronomiske Observatorium i Mannheim.

Til Medlem af Universitetsbibliothek's Commissionen i afg. Etatsraad Woldike's Sted valgtes i Consistorium den 21 Jul. Professor B. Thor.

*) Beskikket under 15 Aug. 1810. S. disse Aunaf. 1810 2 B. S. 38. Professor Schumacher havde endnu ikke tiltraadt sit Embede her ved Universitetet.

Iacius. De trende andre Medlemmer af denne Commission ere for nærværende Tid Hr. Conferensraad Ridder Schlegel, Hr. Etatsraad Ridder Bang, og Hr. Professor Dr. P. E. Müller.

At det Kongel. Bibliotheks Tripletter har Universitetsbibliotheket erholdt 98 saadanne Skrifter, som det selv manglede.

I Aaret 1812—1813 var Universitetsbibliothekets Indtægt 788 Rd. 2 Mk. 2 Sk. D. C., og Udgiften 1311 Rd. 3 Mk. 13 Sk. D. C.

Den 21 Jul. valgte Consistorium Etatsraaderne Hurtigkari og Wolf til at være Exhorer, den første for Legatum Fossianum, den anden for Legatum Grönbechianum.

Den 21 Jul. udnævnedes Consistorium Cand. Theol. P. Monrad til at nyde en ledig Plads paa Etersens Collegium.

Den 29 Sept. ligesaa Studios jur. Guldbrand Thesen til at nyde en ledig Plads paa

samme Collegium; og Studiosi Theologiae Laur. Schiødtte og P. Siern til Alumni paa Walschendorfs Collegium.

Den 1 Decb. ligesaa Stud. Chemiæ Zeise og Studiosus Theol. Kantzan til Alumni paa sidst. meldte Collegium.

Den 29 September har Consistorium beskikket Examinatus juris og Amtsfuldmægtig Lars Søndermark Holm til fra 1 Jan. 1814 at forestaae den ved Birkedommer Fischers Entledigelse vacante blevne Forvaltertjeneste paa Universitetets Gods, hvilken Udnævnelse af Directionen under 14 Decb. er samtykt.

Under 13 Aug. er udfærdiget en Instrux for Portneren paa Elersens Collegium, og den nærværende Portners Løn heri bestemt til 49 Rbd. 4 Mk. S. B.

Under 16 Octb. har Directionen i Anledning af en fra Rector Magnificus gjort Indstilling resolveret, at det Inscriptiongsgebyr af 12 Rbd. *)

*) S. disse Annal. 1806 1 B. S. 90.

som erlægges af dem, der efter Examen Artium inscriberes som academiske Borgere, maa i indværende Aar for dem, som i offentlige Skoler have nydt Beneficier, og saaledes beviisligen ere uformuende, modereres derhen, at de, der i de offentlige Skoler have nydt Stipendier, ikkun erlægge 11 Rbd. D. C., og de som have haft fri Underviisning uden Stipendier, 11 Rbd. R. B., hvoriimod alle de øvrige betale 11 Rbd. S. B.

Med Etatsraad Woldikes Død ere, efterat de Tiender, hvoraf han var i Besiddelse, blevne optæretede af andre Consistorii Medlemmer, som endnu have corpus, Keersløv og Jersie Kongetiender, saavelsom Halvdelen af Taarnbye Sogns Kirketiende, blevne inddragne under Qvæsturen *).

Med Placat af 22 Octb. 1813 er det befalet, at enhver Kirke i Danmark skal eengang for alle erlægge til Frue Kirke i Kiøbenhavn, som Bidrag til dens Gienopbyggelse, 1 Skieppe Byg af hver Sønde Hartkorn, hvilken Skieppe Byg det overlades til Bedkommende at betale enten strax eller

*) Jvf. disse Annal. 1810 2 B. S. 48 ff. og forrige Hæfte S. 89.

i fire paa hinanden følgende Aar med Penge efter Capitelstaxt. I Henseende til bemeldte Bidrags Udredelse af Universitetets Landsbye Kirker er af Consistorium foreslaaet og af Directionen bifaldt, at bemeldte Bidrag udredes af Universitetets Bygningsfond, saaledes at Beløbet erlægges ikke paa eensgang, men i 4 paa hinanden følgende Aar med $\frac{1}{4}$ i ethvert Aar. Ifølge heraf vil den Brandhielp til Grue Kirke, som Universitetet i ethvert af Aarene 1813, 1814, 1815 og 1816 har at udrede, blive (da Universitetets 13 Kirker *) udgiøre 4221 Tdr. 2 Ekp. 2 Fdk. $2\frac{23}{207}$ Alb.) 152 Tdr. 6 Ekp. $\frac{1}{2}$ Fdk. Byg aarlig, eller i alt 611 Tdr. Byg, Ekp. 2 Fdk.

I det sidste Halvaar af 1813 ere paa Universitetets Gods tvende Arvesæstestæder blevene udfærdigede.

*) Gandløse, Hørlov, Selsøe, Bringskrup, Egeholm, Iovmagle, Færoe, Gladiare, Geeringe, Lidsø, Smørum, Søbye, Taarnbye, Værløse.

C.

Det norske Universitet.

I. Fortegnelse paa de academiske Forelæsninger i det Kongelige Frederiks Universitets første halve Aar fra Begyndelsen af Augusti Maaned 1813.

Disse første Forelæsninger ved det norske Universitet ere anmeldte paa Latin og Dansk med en Fortale og Indbydelse paa det academiske Collegiums Vegne af Etatsraad Professor Ridder N. Frieschow. Udgiv. troer ikke bedre at kunne, efter disse Annalers Viemed, sørge for Historiens Færd, end ved at meddele dette interessante Aersstykke heelt og holdent, og da efter sammes danske Udgave.

"Til Læseren.

Efterat det norske, af Hans Kongelige Majestæt Frederik den Sjette stiftede, Universitet med Lærere og alt nødvendigt Apparat saavidt var forsynet, at det nu var istand til at bringe de Studerende til en dybere Kundskab i de Videnskaber, som angaae den fælles og høiere Dannelse, saa blev, i Følge den Kongelige Anordning, deels ved Skrivelser fra Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler til disse, deels ved offentlig Bekendtgjørelse alle de, der ved det ny Academie vilde søge Muserne, indbudne til i indeværende Mars Juni og Juli Maaneder hos Universitetets Professorer at lade deres Navne antegne. Saaledes ere fra Christiania, Trondhiems og Christianslands Skoler — thi fra Bergens ere ingen endnu affendte — hid ankomne 18 Candidater, og da disse paa deres Fremgang have aflagt tilstrækkelige Prover, have vi med Fornøielse optaget dem som de første Borgere i vor endnu spæde Stat. En og Anden, der efter Lovene dog ei kan nyde alle borgerlige Rettigheder, har ogsaa udbudet sig Tilladelse til at besøge vore Skolelæringer. Uden Tvivl ville inden Aarets Udgang endnu nogle flere indfinde sig, men, som det gjerne gaaer i Begyndelsen, ifkun saa, indtil nemlig de Førstes Exempel og Lykke omsider faaer viist, hvad man af en de fleste mistænkelig Nyhed kan vente sig.

I see da, Medborgere! hvorledes en Sag, som altid ivrig har været ønsket, men endog for saa længe siden uden Haab, dog nu har taget saadan Begyndelse, at der til dens fuldkomne Udførelse næsten Intet mangler, uden at I selv ei ville lægge Eder Hindringer i Veien. Thi haade et Grundvolden lagt, den Orden, hvori Byg-

ningens øvrige Dele skal opføres, beskemt, og Alting
 saaledes foranstaltet, at den hele inden nogle Aar, eller
 netop tre, her kan komme til at staae. Borgaarden til
 et Tempel, der imellem Norges Fjælde snart skal indviees
 Videnskaber, Wiisdom, ja, den Evige selv, disses al-
 mægtige og al gode Ophav og Beskytter, er allerede sær-
 dig, Afdgangen er aabnet, gaaer ind! Den er aaben ei
 for dem alene, der, forst høitideligviis afstøede i Græken-
 lands og Latiums Kilder, giennem mange Omfæb vilde
 nærme sig disse Helligdomme. Thi der gives ogsaa i
 Danmark og Norge, som i det øvrige Europa, noksom
 Klarrindende Kilder, hvori det medfødte Barbarie og den
 ved Gædefordærvelse paadragne Smitte kan udrenses.
 Ingen, der i sit Modersmaal rigtig har lært Videnskab-
 bernes Begyndelsesarunde, er for lidet dyrket til at fatte
 de vigtigste Hovedstykker af den Lærdom, der i vore Sko-
 ler skal foredrages: og Kulde Noget synes for dybt eller
 nødvendigt at forbeholde de til en indre Bekendtskab
 dermed alene-stikkede Tilhørere; saa er dette Ting af den
 Beskaffenhed, at de fleste desto lettere kan gaae dem
 forbi, da det hverken for det offentlige eller private Liv
 synes meget gavnligt, at Mange indlade sig i dybe
 Granskninger deraf. De, der i fordum Tid indviedes
 i Myfterierne, søgte ogsaa kun fælden at blive deelsagtige
 i de større, men lode sig gjerne noie med de mindre.
 Hvad der overalt er det Høieste, har Forsynet ikkun til-
 deelt meget Faa: og, som dette ei uden den største Noie
 kan erholdes, saa give endog de, som kunde blive Fiere
 deraf, gemeenlig Slip derpaa. Vil man derfor ei endog
 iblandt dem, der som Born og Unglæner have været
 nødt til dyrke Grækernes og Romernes Brugthauger,
 finde meget Faa, der siden enten kan eller stotte om

deraf at plukke og medbringe andre Frugter end saadanne, som de efter Hiemkomsten med Forundring blive vaer, at ogsaa de i Fædrenelandet almindelig vorende Træer frembringe?

Hvis I altsaa — hvilket er en Overbeviisning, der hos os er grundet paa Erfaring og Kiendsgierninger, som ogsaa fremdeles skal stadfæste den — hvis I esteet fittre Grundsætninger, ei iblinde, have villet et Universitet: hvis dette ei har været noget tomt og forsængeligt Onske: have I ei, som Børn pleie — men hvad der om et Folk af Eders faste og høimodige Character vilde være en fornærmelig Mistanke — blot fattet denne Lyst, fordi I vidste, at Eders Jævnliges pleie at morde sig med dette Slags Forræinger eller Vegetoi: have I tvertimod indseet, at Fædrenelandet ei kan blomstre uden ved fittig at opelske alle Kunster og Kundskabsgrene: have I deraf lært at udlede Kilden til al Lykke, deraf at beregne dens Undergang: er endelig denne Tænkemaade iblandt Eder arvelig og til Eder overgaaet fra hine Norske Stamme-fædre, der endog i den raaste Lidsalder satte den høieste Pris paa Skialdre, Historiekrivere, Kunstnere, ja Philosopher selv, som de efter Eidernes Leilighed da kunde være, saa at I have villet kalde disse Studeringer tilbage, ei som Noget, der først maa hentes fra Fremmede, men som noget Medfødt, der vel i lang Tid har ligget i et Slags Dvale, men nu atter er bleven vakt og med desto større Iver har rttet sig, jo længere det har hvilet, uden at Kunsten imidlertid har taget af: Er dette, som det virkelig er, Hovedindholden af Eders Attraae, saa arbejde nu baade Ynglingen og Manden, ja saa pønske Oldingen selv derpaa, at det ny Universitet saavel ved de Søgendes Mængde som ved Ansætter og Midler maa

blive berømt, paa det at ikke Eders alene, men Udsæd-
 dingens og alle civiliserede Folks Forventning, der med
 Beundring have hørt om Eders Enighed, Eders fast
 utrolige Nidkierhed for denne Sag, ei nogensinde, end
 sig strax i Begyndelsen, maa blive Kuffet: og maaer
 det ikke saa, at denne Iver — hvad nogle Eders For-
 Kleinere hemmelig have hvistet i Ørene — snarere skal
 ansees for en pludselig Ild, som af et lidet Partie kan
 være tændt, end for nogen Virkning af Overlæg og
 National-Landens Edelmødighed. Efterligner meget
 mere vor gode Konge, der, skønt adspredt ved saa mange
 Slags Forretninger, endog mere end sædvanlig indviklet
 i saa mange Sorger og Besværligheder, dog ei har holdt
 Noget for højere eller vigtigere, end at dette Værk jo
 for jo hellere maatte komme istand: saa at neppe kunde
 midt i Træd den for Videnskaberne's Fremme ibrigste og der-
 hos rigeste Gyde have gjort mere for denne Stiftelse,
 end under en langvarig Krig og den mest trykkende Til-
 stand af Ham er skeet: men derved har han ogsaa givet
 det skønneste Beviis saavel paa sin Kiærlighed til vort
 Folk, som til Videnskaberne selv, hvormed den sildigste
 Efterslægt end skal tale.

Men, for at nyde det allerede forhvervede Gode, ud-
 forder's ogsaa nogen Forberedelse. At denne hidindtil er
 forsemt, har formodentlig just paa denne Tid været Nar-
 sag til, at Mange af et Slags Undseelighed ere blesne
 hjemme og have sket det academiske Lys, som en Sol,
 det uvante Die ei endnu kan taale. Sa dt er det ogsaa,
 at hvo der for Videnskab er saa fremmed, at han ei en-
 gang ret forstaaer sit Modersmaal, hvo der foruden de
 almindelige Boger aldrig har læst eller kunnet forstaae
 nogen, der er skreven i en højere Stil, hvo der ei engang a

Omgang og Samtale vøed, hvad Grammatik, hvad Historie eller Geographie, hvad Mathematik vil sige, hvo der ved Religionens og Erbselærens Behandling aldrig har vant sig til at henvende sine Tanker fra almindelige til guddommelige og kun ved Forstandens Anstrængelse fattelige Ting, hvo der endelig aldrig eller dog uden Held har vovet i et reent og simpelt Sprog Kristelig at fremsætte sine Tanker, ham har ei saa meget Helliadommens Forsatte som meget mere Sagens egen Væbsaffenhed udelyst fra samme. Thi her er ingen Ørenslyst, hvorved Hørelsen, ingen Øienslyst, hvorved den Uvidendes Syn kan blive indtaget og fornøiet. Men hvor Mange gives der ei alligevel, endog med den store Mangel, vi have, paa noget høiere Skoler, hvilke Theologer, Philosopher, Lovkyndige og andre Videnskabers Lærere dog heller vilde ønske sig som Tilhørere, flont de fler ingen Latin forstaae, end en stor Deel af dem, der udgive sig for ene at besidde nogen lærd Dannelsse.

Dette ville vi dog ei saaledes have forstaaet, som om vi troede, at der nu Intet mere behøves, end at alle de, der enten ved et ypperligt Naturanlag eller ved andet Held have faaet den Fattesøne, hvorom her er Spørgsmaal, flynde sig til dette Lærdoms Gade, og, ligesom om denne Skole, fordi den kun er een, og kaldes en almindelig ^{*)}, oasaa ene var tilstrækkelig, at man nu ganske kan tilside sætte al Omsorg for de andre og mindre Skoler eller de øvrige den offentlige Oplysnings Hjelpe-midler. Vi ere langt fra at tænke saa; thi, at vi holde

*) Det Ord Universitet betyder egentlig en almindelig Skole, det er, en, hvori alle Videnskaber blive lærte.

for, man i Begyndelsen maa kæmpe mod Hindringer og allevegne fra søge Naad, om end ei de bedste i sin selv, betyder ingenlunde, at vi dermed for bestandig skal lade os nøie. Det er tvertimod en afgjort Sag, at, dersom man ei rydder hine bort, og af disse skaffer sig flere og større, hvis de mindre og Middelstolene ei deels forbedres, deels ganske ny oprettes, saa vil denne almindelige hverken meget kunne gavne til national Velstand og Vindfibeligheds Fremme hos os selv, eller hos Nabofolkene nogensinde indlægge sig et berømmeligt Navn. Vi vil nok vil dette Universitet formaae saa meget, at man ogsaa desto lettere kan sørge for Skolerne, naar flere dertil unge Mænd til at foresaae samme blive dannede: men ogsaa for disse maa der drages Omfarg, at de baade kan vide, til hvilket Formaal de bør øve deres Kræfter, og hvad Vilkaar de kan vente, naar de engang ere fulddannede; thi have de derom ingen Visshed, saa vil de enten slet ikke studere eller anvende deres Tid paa langt andre Studeringer, og Universitetets Lærere vilde selv ei saa meget see paa hvad der udfordres til Sindets sande Forædling, som hvad man for Nyttens Skyld fornemmelig pleier at eftertrægte; thi ved alle Universiteter, endog de mest berømte, vilde de Studeringer, der med en høiere Cultur staae i den meest umiddelbare Forbindelse, uden Tvivl for længe siden være blevene forsomte, dersom det ei for de talrige Skolers, især de høieres Skyld, havde været fornødent, at Mange ei løselig lagde sig derefter.

Hvad vi derfor strax i Begyndelsen holdte for raadeligt, at de, der kun ere istand til at fatte et lærd Foredrag, begive sig hid, det have vi tillige fremsat i den Hensigt, at vi for Eftertiden, og uden Stiftelsens Tab, desto tryggere maae kunne holde Mange borte fra denne For-

samling af studerende Ynglinger, som Nødvendigheden nu befaler os ei blot at taale som Tilhørere, men endog at loffe til. Ogsaa Kunstnere giøre ligedan, naar Moden af dem fordreer flere Billedskotter eller andre de dannende Kunstfers Verker, og de formedelst Materialiernes Giældenhed ei altid deraf kan have de bedste, at de da ei heller foragte Steen og Iver, der paa flere Steder er at finde, men ikke desmindre søge at give Formerne al den Skionhed, de formaae: og, om de end ei kan udtrykke de allerfineste Dele, eller Alting kan være silet paa det Nøieste, saa kan det Høle dog ved Skionhed eller i det mindste ved sin Vighed behage Tilskuerne.

Om vi, Medborgere! tydelig nok have forklaret Eders Mening, vide vi ikke: men, at I virkelig tænke saa, er deels af bekiendte og forhen givne, deels af de seneste Prøver paa Eders Sindslav mere end tilstrækkelig klart; thi neppe havde Noget iblandt os for naaet Fædrenelands Gane, end denne eensstemmige Udlaelse af de ypperste Borgere strax kom os for Øren om i de folkerigste Norges Byer at oprette ei blot almindelige Skoler, men tillige saadanne, der tilforn kaldtes latinske, nu derimod kaldes lærde. Her ubmærkede sig især Drammens, Steens, fiordens og Frederikshalds Indbyggernes Iver; thi ei ved et forresten uvirksomt Naab forlange de saadanne Stifelser, men vise sig ogsaa beredvillige til ved deres Midler og Gaver at bidrage til Sagens raskere Gang; og vi tvivle ikke paa, at man endog i denne Trængsels Tid i Hovedsagen vil komme meget vidt, dersom den høiere Overighed og de høiere Collegier overalt noksom ville understøtte Borgernes nidiære Bestræbelser. Dette ville de vist ogsaa gierne giøre, hvis kun Finantsernes eller Statskassens besværlige Træng, for hvilken Studeringers

Forbete tidt af Nødvendighed maae vige, ei bringer Nødvighedens forsk, og siden andre Borgeres Skogskab fra disse Tanker, til ved vidtsestaae Beregninger at undersøge, hvad der ei alene overhovedet er det nyttigste, men hvad især Statens uiebliffelige Forlegenhed meest trænger til. Herved er alligevel i Almindelighed følgende Ting at bemærke, som ved ingen modsat Grund let kan gien- drives, først, at en Ting, som man just er især med, og hvorpaa store Omkostninger alt ere giorte, ei længere kan standses, og folgelig af alle Kræfter bør drives frem; dernæst, at heldig Fremgang især beroer paa saadanne Skolers Ansæe og paa denne iblandt ædle Borgere herskende Tankemaade. Skulde disse nu see, deres Bestræbelser vilde være forgieves, saa er det meget at besyrgte, de inden kort Tid lade Sagen som fortabt henligge, og heller anvende al deres Formue og Ertentanke paa en anden for Fædrelandet vel ei unyttig, men dog langt mere underordnet Plans Udforelse. Omstændighedernes fordre derfor, at vi just nu arbeide til dette Maal: hvilket, for at lykkes, ei engang synes at fordre noget Offer af Finantierne, men kun at de ikke hindre eller sætte sig derimod. Doa herom intet videre; thi ei i en Kortale eller et Indbydelieskrift, men paa andre Steder og for Statsfogernes høiere Bestyrere, maa dette nøiere prøves og gienuegges.

Et Par Anmærkninger om Planen til disse Forelæsninger staae tilbage at tilføie. Ved vort gamle Univer- sitet har længe hersket den lovlige Skik, at de, der først betræde deres academiske Løbebane, et Aars Tid i det mindste lægge sig efter de Videnskaber, som ere blevene udmærkede med Navn af humanistiske, og især synes at sigte til en nærmere Udvikling af den Lærdoms Gæd.

som man i Skolen alt har modtaget. Derved er hos Mange ogsaa dette bleven vundet, at Unglingen, saar snart han er kommen ud fra Skolen, bedre har lært at indsee disse Studeringers Ypperlighed, og ei at giøre mindre deraf, end af dem, som derfor, Klønt urigtig, kaldes høiere, fordi de enten ere Universitetet mere iættægne, eller, naar hine alt ere lærte, den fornemste Gienstand for de Ældres Blik. Da nu dette Universitet ei kunde paa engang komme heelt istand, og hverken Tide ne eller vort Lands Forfatning tillod den Oplættelse, som Sagens Vanskelighed til Læreres Valg og alt Tilbehørs Anskaffelse giør nødvendig, saa blev ved en Kongelig Forordning fastsat, at der med dette Slags Forelæsninger skal giøres Begyndelse, og tillige blev der sørget for, at der i tilkommende Aar maatte findes Lærere, som derefter kunde modtaae den studerende Ungdom, der vilde giøre enten Theologie, Lovhyndighed, Medicin eller Stats-huusholdning til Hovedsag. Til dette Hiemed ere allerede fire, deels Professorer, deels Lektorer udnævnte, imedens Boger og andet lærd Apparat for en stor Deel enten forud er bleven samlet eller fremdeles samles og foroges. Man seer heraf, hvad vi først maatte have for Øine. Den anden Hovedpunet er taget af Hensyn til de Tilhørere, som, endnu ei nok oplærte i det latinske Sprog, kunne ville bruge vor Tjeneste til at erhverve sig Kundskab om mange, fornemmelig i Livet nyttige, Ting, Uvidenhed om hvilke, en dag ei altsfor sildig, Erfarenhed kan have viist at være dem til Skade; eller om der skulde være Nogen, som, endoa efterat han tor lang Tid uden har rykket Skolestøvet af sig, fandt Fornøielse i at faste Diet tilbage paa sine forrige Studeringer eller gientage, hvad han forhen kunde have forsmgt. Ogsaa hine Videnskaber,

som gierne vilde kiende den fast afdeles ny Skikkelse, som visse Videnskaber efter nogle Decenniers Forløb have faaet, ville vi ei undslaae os for at veilede: kort sagt, vi ønske efter Egne at gjøre Enhver til Naade, som enten af reen Kiærlighed til lærde Beskiæftelser eller blot for Nyttens Skyld ynder samme.

Her have I altsaa en Kortegnelse paa de Forelæsninger, som vi i dette Universitetets første halve Aar have anseet for især nødvendige at holde.

Dr. Niels Treschow, første Professor i det philosophiske Facultet, skal Kloffen otte om Morgenen, hver Dag i Ugen, offentlig deels give en almindelig Udsigt over alle, især de philosophiske, Videnskaber, deels giengtage og nærmere oplyse de vanskeligste Steder i den af ham nylig udgivne Logik. Kloffen ni skal han, ligeledes offentlig, philosophisk udlede, bevise og paa Livet, især med Hensyn til Studerende, anvende den almindelige og besynderlige Sædelæres Grundsætninger. Til Overhørelser og Bemærkninger over Tilhørernes skriftlige Udarbeidelser skal Timer, der paa begge Sider kan være beileilige, bestemmes. Endelig skal han i nogle Vinter-Forelæsninger privat søge at forklare de Philosophemer, der i vore gamle Norske Forsædres Fabler synes at ligge skjulte.

G. Sverdrup, Professor i det græske Sprog,

holder fem Dage om Ugen, fra Klokken 11—12, Forelæsninger over Aristophanes's *Plutus* og nogle af Platos Dialoger; fem Dage om Ugen fra 12—1 forklarer han Horatius's Satyrer og nogle udvalgte Taler af Cicero. Onsdagen fra 11—12 og Loverdagen fra 12—1 foredrager han den philologiske Encyclopædie. Privat sine tilbyder han sine yngre Medstuderende sin Veiledning i at fortolke de gamle Classikere og i at skrive Latin.

J. Rathe, Professor i Naturhistorien, agter i nærværende academiske Aar at læse over den geologiske Deel af Naturvidenskaben med fortrinligt Hensyn paa Fædrelandet, Mandag, Onsdag, Fredag og Loverdag fra Klokken 10—11. Skulde Noget desuden ønske Plante-Physiologie og enkelte fortrinlige Stykker af Zoologie forklarede, da vil han med Fornøielse søge at opfylde deres Ønske, naar de vil aftale den dertil bekvemme Tid.

Søren Rasmussen, Professor i den theoretiske Mathematik, foredrager i de fem første Dage om Ugen den rene Mathematik i Timen fra 11—12. I Timen fra 12—1 læser han Mandag, Onsdag og Fredag over Experimentalphysiken, og Tirsdag og Torsdag over Algebra.

P. Stoud Platon, Professor i Historien, vil bestræbe sig for i fire Formiddags-Timer om Ugen offentlig at foredrage den Romerske Stats Historie efter Heeren's Haandbog i de gamle

Staters Historie; privat agter han i tvende Eftermiddags-Timer om Ugen at forelæse Norges Riges Historie. Tillige ønsker han at være de unge Mænd, der have ladet sig indskrive som Studerende ved Universitetet, ligesom og dem, der lægge sig efter Handelen, til Nytte ved at foredrage for dem, der maatte ønske det, en eller anden Deel af Geographien.

Svend R. Hersleb, Lector i Theologien og det hebraiske Sprog, agter de tre første Dage af Ugen om Eftermiddagen 3—4 at giennemgaae Dommernes Bog. Onsdag og Loverdag Eftermiddag 4—5 vil han bestræbe sig for at fortolke Propheten Amos, og de samme Dage læser han om Formiddagen 10—11 over theologisk Encyclopædie, saafremt Nogen af hans yngre Medstuderende ønske, forinden de vælge eller begynde paa Theologiens Studium, noget nøiere at kende denne Videnskab Formaal og Fordringer, dens Bæsen og Omfang, samt hvad Plan i sine Studeringer, Theologen sikkest kan følge. Mandag og Tirsdag Eftermiddag vil han 5—6 foredrage en almindelig Indledning til det hebraiske Sprogs Studium, og til samme Tid agter han Torsdag og Fredag at holde Forelæsninger over den kristelige Sædelære i Sammenligning med de philosophiske Moralsystemer, saaledes nemlig, at Indhold

og Foredrag især indrettes efter deres Løb, der uden egentlig at ville opoffre sig til Videnskabernes Dyrkelse, dog om alvæensvigtige Gienstande ønske, med eller uden Borgerret ved vort Universitet, at indsamle nyttig Kundskab. I øvrigt, hvis Noget maatte ønske at deeltage i practiske Øvelser, enten for at lære det hebraiske Sprog og Grammatik, eller for at uddanne sig i Moderemaalet, da vil det være ham kiært efter nærmere Afstale at vejlede disse deres Bestræbelser. „

Foranstaaende Indbydelsesskrift og Lectionsfortegnelse blev af Collegium academicum allerunderdanigst indsendt til Hans Majestæt Kongen, Universitetets høie Stifter og Velgiører, tilligemed allerunderdanigst Indberetning om, at Kong Frederiks Universitet saaledes havde begyndt at virke. — Paa denne det academiske Collegiums allerunderdanigste Skrivelse har det derpaa behaget Hans Majestæt under 27 September aller-naadigst at tilskrive bemeldte Collegium:

„Vi ville allernaadigst have tilkiendegivet det interimistiske Collegium Academicum ved Vort Norske Universitet Vor allerhøieste Tak for det indsendte Exemplar af Indbydelsen til Forelæsningerne.

Ligesom vi med allerhøieste Velbehag have erfaret, at Underviisningen ved Universitetet har

Universit. og Skole-Annaler 1813. X

taget en virksom Begyndelse, saa er det Os i
 Gærdeleshed kiært at vide, at denne Begyndelse
 iværksættes ved Mand, hvis Lærdom, Ridfiær-
 hed for sand Oplysnings Fremme og Hengiven-
 hed for Os og Rodelandet, i lige høj Grad
 sætter dem i Stand til at kunne fyldestgjøre
 Vore landsfaderlige Hensigter ved at skienke
 Vort kiære og troe Norske Folk denne Høiskole...

Befalende Eder Gud!

Givet paa Vort Slot Frederiksberg den 27 Sep-
 tember 1813.

F r e d e r i k R.

Til det interimistiske Collegium
 Academicum ved Vort Norske
 Universitet *).

II. Første Examen philosophicum i December Maaned.

Da imod Slutningen af det første academiske
 Halvaar de unge Studerende yttrede Ønske om,
 i nogle af de foredragne Discipliner at maatte
 kunne underkaste sig den befalede offentlige Prove:
 saa troede Collegium academicum, meest hensigts-

*) S. Budskiffen af 22 October 1813.

mæssigen og paa den saabel med de Studerendes
 Laro, som med Universitetets Indretning meest
 overeensstemmende Maade at kunne midlertidigen
 bestemme følgende Fremgangsmaade ved den be-
 falede Examen philosophicum:

1. Proven skulde, saastemt Noget onskede at frem-
 stille sig til samme, afholdes midt i December;
2. Det skulde staae de Studerende frit for at tage
 hvilkensomhelst og saa mange eller saa faa af
 de hidtil foredragne Videnskaber, som de selv
 onskede, for deri at lade sig paa een eller flere
 af de bestemte Dage offentlig prøve;
3. Naturhistorien skulde ved denne Examen ligesaa
 vel have sin Rubrik som de andre Videnskaber,
 der hidindtil ere blesne henregtede til den saa-
 kaldte anden Examen.

I Overeensstemmelse med disse vedtagne
 Grundsætninger afholdtes den philosophiske Exa-
 men i Midten af December 1813, og følgende
 fremstillede sig til Prove i alle eller de fleeste af
 de hidtil foredragne Discipliner (Latin, Græsk,
 Hebraisk, Historie):

Georg. Bernhoff.

Jens Lysier Frølich.

Ol. Michael Sanne.

Johann. Bedege.

Mr. Fred. Christ. Arneberg.

Jens Fred. Schroter.

Clementis Ebbel.

Christian Bult.

Johann. Ridderbold.

Ped. Munch Wang.

Sigb. Emil Petersen.

Christ. Fred. Arbo.

Johann. Keyser.

Jens Essendrop Knoph.

Johann. Smith.

Johan Naß.

Joh. Sandberg.

Af Universitetets 18 Borgere havde altsaa de 17 underkastet sig Prove i de Fag, der sædvanlig henregnes til Examen philologicum. Den 18de var ved Sygdom blevet forhindret fra at opholde sig ved Universitetet.

III. Forberedende Arbeider, Universitetets Bygninger vedkommende.

Gaarden Tøyen var i Efteraaret 1812 kjøbt for, og af Hs. Majestæt Kongen skienket til det norske Universitet. Saasnart Kisbecontracten var i September Maaned afluttet, traadde Directionen strax i Brevverling med den anordnede Bygningscommission angaaende de fornødne Forberedelser, Indkjøb af Materialier cc., hvormed det

dog under nuværende Tidssomstændigheder er befundet ligesaa tilraadeligt som nødvendigt ikke at haste. Ligesaa foretog den Overlægs med Overbygningsdirecteur Etatsraad Ridder Hansen, som i forrige Aar havde taget det Locale i Diesbyn, angaaende en combineret Bygningsplan i det Hele, hvilken med tilhørende Tegninger af ham kunde ventes udkastet; og da til saadan Plans Affattelse behøvedes endeel Profiler og Tegninger af Tøyns Beliggenhed m. v., saa blev Bygningscommissionen anmodet om, saasnart mueligt at see saadanne optagne og til Directionen indsendte, i hvilken Henseende velvilligt Løfte om Assistance allerede var givet af Chefen for det norske Landcadetacademie, Hr. Oberst Ridder v. Hegerman. Ved at indberette dennes fornyede Tilfagn om at lade de begierte Profiler ic. optage, saasnart Aarstiden tillod det, meldte Bygningscommissionen tillige, at den alt havde været betænkt paa at indkjøbe Kalk, at den havde erhholdet Tilbud om Leverance af forskellige Sorter Tramaterialier m. v.

Sine Tegninger over Tøyn med tilhørende Jordveie og nogle tilstødende Grunde indkom i Foraaret 1813, og i Forbindelse dermed blev af Bygningscommissionen indstillet angaaende, hvor Veien fra Christiania Bye til Universitetets Bygninger beqvemst kunde være at anlægge. Commissionen bragte tre Brianlæg i Forslag, hvoraf

den gav det Fortrinet, som skulde tage sin Begyndelse ved Hiørnet af Lassegaden. Endvidere indberettede Commissionen, at den nyligen ved en af Chemikeren Hr. Schandorff anstillet Undersøgelse var bleven forvissnet om, at et Kalksteensbrud, som findes tæt ved Tøyens Gaardsbygninger, er aldeles kliffet til at levere det Meeste af den Kalk, som kunde behøves til Universitetsbygningernes Opførelse, og med hvis Brænding inden kort Tid vilde blive gjort Begyndelse. Recordter om Materialier havde endnu ikke kunnet treffes, da ethvert Forlangende, saavel ved Licitationer som underhaanden, havde oversteget alt, hvad der kunde ansees for nogenlunde antageligt, og neppe var heri nogen Forandring at vente, saend Pengevæsenets nye Indretning havde tilveiebragt stadigere Varepriser.

Angaaende det Sted, hvorfra Veien fra Christiania til Universitetsbygningerne helst skulde tage sin Begyndelse, indhentedes Directionen Overbygningsdirecteurens Betænkning, hvem ogsaa de indsendte Tegninger bleve tilfjældede til Afbenyttelse ved den combinerede Plan, han havde paataget sig at udkaste for bemeldte Bygningers Opførelse. I Henhold til den derefter fra Overbygningsdirecteuren modtagne Betænkning bifaldt Directionen under 1 Jun. 1813 det Forslag, ifølge hvilket Veien skulde begynde fra det Sted, hvor Lassegaden sløder sammen med Leeret, og approberede,

at til dette Niemed maatte kjøbes nogle Huse med deres Grunde, og om mueligt et saadant Stykke Grund paa hver Side af Veien, at det i Længde i det mindste udgjorde 80 Alen, Veiens Bredde iberegnet. Ligesaa bifaldt Directionen i Henseende til Materialiers Indkjøb, at for det første ikke større Partier deraf anskaffedes, end for nogenlunde billige Priser kunde erholdes.

I Overensstemmelse med det Foranstøt til forhandlede Bygningscommissionen sig nu Gaarden No. 10 paa Hiørnet af Lassekaden og Grønland, No. 12 og 13 paa Grønland samt Gaarden No. 9 i Lassekaden, tilsammen for den Pris 10,666 Rbd. 64 S. R. W. og 1000 Rbd. S. W. Ligeledes havde den indtil Begyndelsen af November ved Gaarden Tøben ladet opbyrde 11,300 Cubikalen Graasteen, tiestige til Fundamenter og til Kalkbrænding, opført en Kalkovn, kjøbt 500 Tdr. Stenful og allerede brændt 600—700 Tdr. fortræffelig god Kalk, hvis Tilvirkning kun havde kostet det Halve af hvad Indkjøbet deraf vilde have beløbet. Videre kunde Commissionen ikke gaae, før de fornødne Tegninger vare modtagne og en Architect opsendt til Planens Opsørelse.

Hr. Etatsraad Ridder Treschow, Medlem af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, havde efter sin Ankomst til Christiania tilraadt Bygningscommissionen.

IV. Foreløbigt Overflag over det fuldstændigen organiserede norske Universitets aarlige Udgifter og Indtægter.

Et Hovedspørgsmaal, som maatte blive Gienstanden for den angaaende Universitetets Anlæg og Indretning nedsatte Commissions Omhandlinger, var ogsaa dette: hvilke de aarlige Udgifter ere, som Universitetets Fornødenheder, naar det engang er indrettet og fuldstændigen organiseret, ville foraarsage?

For at kunne med desto større Sikkerhed anslaae Beløbet af disse, troede Commissionen, for de meest væsentlige deraf at burde antage en Maalestof, der som bestandig og vedvarende Norm kunde have en vis Fasthed, og især være uafhængig af det cirkulerende Numerars Cours; og da efter dens Formening den rigtigste og simpleste Maalestof at antage i saadant Siemeed er Korn at betale med Penge efter Capitelstaxt, saa blev af den indstillet, at denne Maalestof maatte lægges til Grund for det norske Universitets væsentlige og staaende Udgifter, saavel i Henseende til disse nu at anslaae, som i Tiden til vedkommende Personer og Indretninger at udrede, hvilket Forslag med alle de øvrige fandt allerhøieste Bifald.

Paa denne Maade bleve da nu de aarlige

og staaende Udgifter til Lønninger og andre Universitetets Fornødenheder anslaaede i Korn, og navnlig i Byg, saaledes:

1) til Professorernes Lønninger 7100 Edr. Byg.
 Ved at foreslaae om Grundsætninger for Professorernes Lønning gif Commissionen ud fra den Synspunkt, deels, at disse Mænd skulde i deres reglementerede Embedsindtægt (hvortil ogsaa kommer fri Bolig) ei blot finde en tilstrækkelig mod Næringsforger betryggende og sikker Underholdning, men ogsaa et liberalt, til deres Embeders Vigtighed og deres Stilling i Staten svarende, deres videnskabelige Virksomhed begunstigende, Udkomme; deels at der formedelsi Inddeling i visse Classer kunde være Trinsfølge i Indtægt og successiv Førfremmelse til bedre Lønning. Ifølge disse Grundsætninger og i Henhold til det bestemte Antal af Professorer (24), fandt man efter anstillet Beregning passende, at til disses Lønning ansattes et aarligt Beløb af 7100 Edr. Byg.
 Hs. Majestæt har behaget at bifalde dette, og i Forbindelse dermed som Regel i Tiden at approbere, at samtlige ommeldte Lønninger inddeles i 4 Classer, saaledes, at de Professorer, som staae i første Klasse, nyde en aarlig Indtægt af 400 Ed. Byg;
 anden — — — — — 300 — —
 tredje — — — — — 250 — —
 fjerde — — — — — 200 — —

og er da de 24 Professorers Fordeling paa disse
 Classer forelobigen antaget at kunne henfigtmaes-
 sigen bestemmes saaledes, at den første Classe ind-
 befatter 5, den anden 11, den tredje 4 og den
 fjerde 4 Professorer, hvorved, naar
 5 Profess. sættes hver paa 400 Ed. Byg. = 2000 Ed.

11	— . . .	300 — —	3300 —
4	— . . .	250 — —	1000 —
4	— . . .	200 — —	800 —

ndkommer den til Professorernes Lon-

ning beregnede Kornudgift af . 7100 Ed.

2) til Lønninger for Lectorer, Adjunc-
 ter og Betiente . . . 600 —

3) til en Secretær i Senatet . . . 150 —

4) til en Qvæstor eller Regnskabsfører
 og Casserer . . . 100 —

5) til Bibliotheket

a. til at completere den

Samling, som nu ha-

ves . . . 100 Ed. }

b. til nye Bøgers An-

skaffelse . . . 500 — }

600 —

6) til Naturaliesamlingen, det physi-
 ske Cabinet og det chemiske Labora-
 torium . . . 200 —

7) til Anatomietheatret, den botani-
 ske Have og Observatoriet . . . 400 —

8) til tilfældige Udgifter . . . 200 —

9350 Ed.

Transp. 9350 Ed.
Desuden bragtes i Anslag som aarlig

Kornudgift

1) til et Pensionsfond for udtiente
Universitetslærere 400 Ed.

2) til Understøtning for trængende og
haabefulde Studerende, for det
første 330 —

i alt aarlig Kornudgift 10,080 Ed.

Til disse og andre Udgifter's Bestridelse gjor-
des Regning paa følgende aarlige Indtægter:

1) i Korn

a. af Subscriptionen i Korn *) 886 Ed. Byg

b. af de tre Tiender, som gaae
over fra Kiøbenhavns Uni-
versitet **) 565 — —

c. af det Ankerste Fidei-Com-
mis ***) 5000 — —

d. af det beneficerede Gods †) 5799 — —

i alt 12,250 Ed. Byg.

*) Jvf. disse Ann. 1812 S. 336.

**) S. disse Ann. 1811 2 B. S. 246 ff.

***) Senere Brevvevling med sammes Administration
lader formode, at det fra denne Kilde forventede
aarlige Bidrag er anslaaet alt for høit.

†) Jvf. disse Ann. forrige Hæfte S. 123 f. Denne
Indtægt vil kun langsomt tilveiebringes, ligesom

af Penge	1800 Rd.
af Studiefætt	
Renten af de 100000 Rd.	
som fra Sorø Academie skulde	
afgives	4000 —
c) af det beneficerede Gods	42461 —

i alt 48,261 Rd.

Hvorved Commissionen dog ikke undlod at bemærke, at af de beregnede Indtægter nogle vare deels anslaaede efter Probabilitet, deels ikkun langsomt vilde tilveiebringes, hvilket sidste navnlig vilde vare Tilfældet med dem, som skulde udkomme af det beneficerede Gods Realisation, saa at Universitetet i lang Tid neppe vilde kunne undvære overordentlig allernaadigst Understøtning.

V. Blandede Efterretninger.

Da endnu ikke habes egne Boliger for Professorerne ved det norske Universitet, som har Bygningscommissionen, efter Directionens Anmodning, leiet i Christiania Baaningsleiligheder for det beneficerede Gods efterhaanden realiseres, hvilket neppe i de første 30 Aar vil kunne ventes tilendebragt.

tre Professor-Familier, som kunde ventes død fra Kiøbenhavn i Mai Maaned, og som fri Bolig var forfikkret. Ligeledes er de i Christiania allerede boende Embedsmænd, som ere udnævnte til academiske Lærere, bevilget en Huusleie-Godtgjørelse af Universitetets Fond.

Da de af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler anvendte Bestræbelser for, i Sommerens Løb at see de for det norske Universitet bestemte Samlinger af Bøger med Sikkerhed affendte til Christiania, have været uden Følge, ere disse Samlinger forblevne i det Locale, hvor de i Foraaaret bleve hensatte *).

Efter en Middelberegning af Aarene 1800 — 1809 beforders aarligen til Embeder i Norge 11 à 12 Candidater i Theologien, 2 à 3 Candidater i Lovkyndigheden, og af Candidater i Medicinen i hvert andet Aar; af alle tre Slags 13 à 14 aarlige. Det norske Universitet maa da, for at tilfredsstille Landets Fornødenhed i Henseende til de Embeder, der kræve academisk videnskabeligen dan-

*) Jfr. foreg. Hæft. S. 107 ff.

nede Mænd *), aarlig levere i det mindste 14 Candidater i Theologie, Jurisprudents og Medicin. Ansætter man nu et fuldstændigt academisk Studiecursus til tre Aar, og antager man, at af dem, der som Studerende ved Universitetet aarlig indskrives, en Fierdedeel enten ikke kommer i Embede, enten fordi de ei fuldende deres Studier eller efter disses Fulddendelse dae eller betræde anden Bane, saa behøver Universitetet som Landsuniversitet, omtrent en aarlig Tilvæxt af 20 egentlig Studerende, i hvilket Tilfælde intet, som det synes, vilde blive tilovers. Men det er ikke at tvivle paa, at jo den aarlige Tilvæxt vil blive større. Efter Kiøbenhavns Universitets Matrikler bleve til dette i Aarene 1780 — 1789 efter Middeltal dimitterede fra Norge aarlig 24; 1790 — 1799: 32; 1800 — 1809: 18, i Gennemsnit for alle 30 Aar omtrent 24 — 25 aarlig. Dog maa dette Antal formodentlig antages noget lidet høiere med Hensyn til, at adskillige Nørskødte kunne være dimitterede i Danmark, især blandt de saakaldte Privatister.

*) Dises Antal kan anslaaes til omtrent 660, hvoraf c. 490 geistlige, c. 103 juridiske, c. 15 medicinske, 24 academiske og c. 20 Skole-Embeder.

D.

De lærde Skoler i Danmark og Norge.

I. Udsigt over de fire norske Cathedralskoler's Fonds og Indtægter.

(Fortsat fra forr. Hæfte S. 133).

Bergens Cathedralsskole.

Denne Skoles faste Indtægtskilder bestaae ligesom de øvrige i Capitaler og usolgt Jordegods. Dens Fonds af begge Slags bleve betydeligen forøgede, da ved Cathedralsskolens Reform i Aaret 1805 de Capitaler og det Jordegods, som forhen tilhørte det af Frederik V 1756 stiftede Seminarium Fridericianum (hvis Diemed nu ved Skolens forbedrede Indretning og derved indviede Uddannelse kunde opnaaes) forenedes med Sko-

lens egen Formue. Dermed blev den dog ikke sat
ifjand til at kunne bestride sine nu foregode Udgif-
ter; men ved Jordegodsets successive Afhændel-
se efter Reser. af 19 Mai 1809 vil Indtægten af
denne Kilde efterhaanden foreges.

A. Fonds (1811).

1) Rentebærende Capitaler

a. Skolens egne	. 7420 Rbd.	} 21,819 Rbd.
b. Seminariets	. 14399 —	

2) Jordegods

a. Skolens eget	. 51 Gaarde	} 139 Gaarde
b. Seminariets	. 88 —	

B. Indtægter (ordentlige, 1811).

Renter af Capital 21819 Rbd. à $3\frac{1}{2}$ pC. 819 Rbd. 73 f.

Landsskyld ic. af Jordegodset

a. af Skolens eget 302 Rbd. 21 f.	} 994 — 23 —
b. af Seminariets 692 — $2\frac{1}{2}$ —	

Kostpenge af Stiftsamtskassen . 324 — , —

Udgift af Domkirken Capellanie . 100 — , —

— — Gloppens Præstekald . 100 — , —

— — Hamre Præstekald . 180 — , —

— — Hosanger Præstekald . 120 — , —

Skolens og Seminariets Grundleier 99 — 80 —

Negnepenge af Stiftet 294 — , —

Discipls. Skolepenge, Contingenter ic. 607 — 48 —

3639 Rbd. 32 f.

Skolens ordentlige Udgifter beløb i Aaret 1811 i alt 5236 Rd. Udgiften oversteg altsaa Indtægten med 1597 Rd.

2. Tronhiems Cathedralskoles Fonds og Indtægter (1811).

A. Indtægtskilder.

1) Rentebringende Capitaler

a. Legat Capitaler . 7930 Rd.

b. En af Skolens Be-

holdninger og andre

Indkomster opsparet

Capital . 12967—

} 20897 Rd.

2) Jorde gods (endnu usolgt).

Det saa kaldte Rectoratgods,

hvis Skuld udgier i alt om-

trent 34 Spand.

3) Eiender

2, nemlig

a. den halve Kongetiende af Nord-

mørs Fogderie

b. den halve Kirketiende af Roms-

dalens Fogderie.

4) Udskiftige faste Afgifter og Er-

læggelser (s. neden for).

B. Indtægter (ordentlige 1811).

1) Renter af Capitaler	.	.	835 Rbd. 84 S
2) Landsskyld af Rectoratgodset	.	.	156 — 7 —
3) Tiendeafgift			
a. af Romsdalens Kir.			
ketiende *)	.	.	800 Rbd.
b. af Nordmørs Kon.			
getiende **)	.	.	900 —
			} 1700 — 7 —
4) Degnetold af Ironhiems Stift	.	.	257 — 1 —

*) Denne Afgift er saaledes vedblevet fra forrige Tid paa Grund af Edn. af 31 Jul. 1801. Den er ligesom den nys nævnte uforholdsmæssig ringe mod Tiendens sande Værd. Da Direct. havde erfaret, at i nogle Sogne vedkommende Præster havde forlangt de i Mæret 1801 afsluttede Tiendeforretningers Reassumption paa Grund af det Sognekaldene ved dem paasatte Tab, har den ikke undladt lige Paatale fra Skolens Side og til den Ende forlængst sat sig i Brevverling med det kongelige danske Cancellie.

**) Da en Forpagtningsafgift af 900 Rbd. ikke svarer til Tiendens sande Værd, har Directionen, dog hidtil uden Held, forsøgt flere Midler til at udbringe den høiere for Skolen, der, efter at være gaaet glip af den samme ved allernaadigst Resolution af 25 Dec. 1803 tilstænkte Forbedring i Indtægt (hvorum S. 340), behøver enhver Hielpes kilde. Mærkeligt er det, at der ikke ved Skolen

- 5) Contingent fra de nordlandske Kirker 100 Rd.
 6) Afgift af tre Præstekald i Nordlandene 50 —
 7) Det saakaldte kongelige Contingent, som udbetales fra Amtstuen i Tronhiem 163 — 48 s.
 8) Aarligt Bidrag fra de Angelske Stiftelser til Skolebygningens Reparation 100 —
 9) Af Disciplenes Introductions- og Skolepenge, Contingenter til Lys og Brænde &c. 528 — 48 s.

i alt løbende Indtægt (1811) 3891 Rd. 49 s.

I bemeldte Aar 1811 beløb Skolens ordentlige Udgifter til Lønninger, Timebetalinger, Pensioner, Stipendier, Reparationer, Skatter &c. sig i alt c. 5179 Rd., saa at dens Underbalance var i samme Aar omtrent 1288 Rd. I Aaret 1812 var dens Underbalance 6288 Rd.

I Aaret 1811 havde altsaa de norske lærde Skolers Balance eller Underbalance i Henseende til deres ordentlige Udgifter været saaledes:

Y 2

haves nogen Matrikel over denne Kongetiende, en Mangel, som det hidtil ikke, end ei med det kongelige Rentekammers Bistand, har været Directionen mueligt at faae afhjulpen.

Overbalance. Underbalance.

Christian. Cathedralssk. 1877 Rd.

Christians. (efter Fra-

drag af de 1000 Rd.

til Skolebygningen

som overordentlig Ud-

gift)

1700 Rd.

Bergens

1597 —

Tronhiems

1288 —

1877 Rd.

4585 Rd.

Altsaa for det Hele en Underbalance af 2708 Rd. Leger man nu her fra den Andeel, som kunde tilkomme de norske Skoler af den under 20 Dec. 1805 allernaadigst bevilgede Godtgjorelse for tabte Sangopvarningsindtagter, i alt 1428 Rd. (s. forr. Hæft. S. 138), saa bliver for Aaret 1811 de norske lærde Skolers virkelige Underbalance paa det Hele 1280 Rd., hvilken er den Sum, der i bemeldte Aar er (s. forr. Hæft. S. 134) bleven tilskudt fra de danske Skolers Fond. I Aaret 1812 udgjorde dette Tilskud over 7000 Rd.

I øvrigt anmærkes historisk, at Tronhiems Cathedralsskole nylig var paa Veie til at erholde en betydelig Tilvæxt i sin Fond, hvilken den dog ikke opnaaede. Ved en kongelig Resolution af 23 Decemb. 1803, foranlediget ved et i Aaret 1799 af daværende Biskop Schonheyder indgivet

Forslag, der gjor hans Minde som hans Velvillie
 mod Skolen særdeles megen Være, blev, under
 Bispestolens Vacance, Skolen tillagt det saakaldte
 Lectoratgods, som nu skulde adskilles fra den desu-
 den vel nok doterede Bispestol, og som Skolen saa-
 ledes fra 1804 af tog i Besiddelse i Overeensstem-
 melse med en derpaa af bemeldte Biskop Schön-
 heyder i sin Tid forelagt Designation, efter hvil-
 ken det indbefattede 118 Gaarde, og udgjorde 78
 Spand 15 Mk. med Bygsel og 16 Skp. 1 Dre
 4 Mark uden Bygsel, hvortil endnu kom tre
 Gaarde i Romsdalens Præstie, tilsammen af 5
 Sp. 2 Dre 12 Mark Skyld. Men da denne aller-
 høieste Resolution skulde bringes i Udførelse, opka-
 stedes af Estermanden i Embedet, Dr. Biskop
 Bugge, Spørgsmaal om, hvad der skulde henreg-
 nes til det saakaldte Lectoratgods, hvilket for-
 anledigede, at der blev nedsat en Commission for
 at undersøge og paadømme, hvad og hvor meget der
 burde indbefattes under det Lectoratgods, der ef-
 ter allerhøieste Resolution af 23 Dec. 1803 skulde
 frafalde Tronhiems Bispestol og henlægges til Ca-
 thedralskolen sammesteds. Ved den derpaa under
 16 April 1811 affagte Commissionsdom blev Sko-
 len kiendt uberettiget til det omtvistede Gods, som
 det siden Begyndelsen af Aaret 1804 havde været
 i Besiddelse af, og derhos tilpligtet at tilbagebe-
 tale Biskop Bugge de Indkomster, som den af

bemeldte Gods havde oppebaaret fra 6 Jan. 1804,
 tilligemed Renter fra samme Tid af. Da denne
 Dom derefter af Directionen blev indanket for
 Hoiesteret, stadfæstedes her under 10 Apr. 1812
 Commissionsdommen, dog med den Undragelse, at
 Skolen fritoges fra at udrede Erstatningssummens
 Renter. Saaledes kom Skolen ikke til at nyde
 godt af den samme allernaadigst tiltankte Forbe-
 dring i Indtægt; og er dette et nyt og mærkeligt
 Beviis paa Vigtigheden af tydelige og klare Be-
 stemmelser, og af Omhyggelighed i Formalia ved
 alle Forhandlinger og Afgiørelser om Eiendom.
 Undersøgelse, Commission og Proces vilde her have
 været sparet, og Tronhiems Skole kommet og for-
 blevet i Besiddelse af det den efter Biskop Schon-
 heyders Forslag tiltankte Gods, dersom der istæ-
 detfor paa det saakaldte Lectoratgods ses Affon-
 dring fra Bispestolen var blevet ligefrem andraget
 paa N. N. (i den Schonheyderske Designation
 nævnte) Gaardes Henlæggelse til Skolen, lige-
 gyldigt her for Diemedet, om og hvorvidt disse til-
 forn havde, ganske eller tildeels, udgiort et Lector-
 ratgods, eller i ældre eller nyere Jordebager, rettes-
 ligen, eller uretteligen, ført saadant Ravn. Di-
 rectionen for Universitetet og de lærde Skoler, for
 hvis Oprettelse hiin allernaadigste Resolution var
 erhvervet, har imidlertid, ved at forfølge Sagen
 giennem alle Instantser, giort alt, hvad den nu

formaaede til at vindicere Skolens for meentlige
Act.

II. L e g a t e r.

Til Viborg Skole.

Bed Gavebrev af 5 Mai 1792 har afg. Rec-
tor Jessens Enke, blandt andre Dispositioner, le-
geret 1000 Rd. til unge Studerende i og fra Vi-
borg Skole, hvorom Documentet selv indeholder
i §. 5 følgende nærmere Bestemmelser.

Uddelingen skal forestaaes alene af Biskoppen
og Stiftsprovsten, som efter Foreening eller veks-
vis denominere saaledes, at Renten i Slutnin-
gen af hvert Aars Snapsting deles a) imellem
3de af Familien (helst i Viborg Skole) b) eller,
om 3 ei ere, da imellem 2de, c) og om ikkun
1 er af Familien, da gives til denne alene, og en
hver, der saaledes faaer Deel, nyder samme igien-
nem sin Skolegangstid og i det forste Triennium
ved Academiet; d) men er slet ingen af Familien,
da antages 3de af de dueligste fattige Disciple i
Viborg Skole, som nyde Stipendium fra den Tid,
de komme i den femte Lectie, indtil deres Trienni-
um ved Academiet er udløbet. En Fortegnelse
over dem, som først skal indskrives, agter Testatrix

selv at efterlade. Udi en af den Ældste i Familien forseglet Protocol, som Biskoppen tager i Bevaring, indføres Testatrixs Bestemmelse: Ord til andet, hvo der indskrives o. s. v., og den, som Biskoppen besidder til at indskrive dette, faaer af Renten 1 Rd. aarlig.

Denne Legatcapital har ei endnu været til Skolen udbetalt, ei heller er hidtil nogen Uddeling skeet paa den i Gavebrevet bestemte Maade. Udsaldet ventes af en, til Guldbyrdelessen af afg. Mad. Jesens Gavebrev nedsat, Commissions Forhandlinger.

III. H o i t i d e l i g h e d e r.

1. ved Ribe Cathedralsskole.

Til den offentlige Skole-Examen i Sept. 1813 blev indbudet ved et Program af Hr. Vice-Inspector Thorup under Titel: Henrik den fjerdes Plan til evig Fred og Forbund imellem Europas civiliserede Nationer. Ved Examens Slutning d. 18 Septemb. holdt Hr. Adjunct Wohlenen en dansk Tale, hvis Indhold var: Videnskabernes Studium gjør sin Dyrker lykkelig og bringer Selskabet Held og Glæde. Til Musikken,

som blev opført for og efter Talsen, havde Skolens
Ephorus, Hr. Biskop Ridder Hiorth, havt den
E. dhed at forfatte følgende Sange:

For Talsen.

Chor.

Hvor ynderigt blomstrer Forældrenes Fryd,
Naar Ungdommen ledes til Viisdom og Dyd,
Til Smagen at danne med Iver og Lyst,
Til Pligten at hylde med redeligt Bryst!

Solo.

Her øsek af Graia's det selbklare Væld,
Med Latiums Skatte beriges vor Siel,
Og Forfædres Idret opliver vor Flid
At nytte til Gavn daad den ångstige Tid.

Chor.

Hvor ynderigt blomstrer Forældrenes Fryd,
Naar Ungdommen ledes til Viisdom og Dyd,
Til barnlig at elske den evige Gud
Og trolig at følge hans kjerlige Bud!

Solo.

O Sandhed! du lyser saa blid og saa huld,
Som Stiernen, der tindrer i Dagkierets Guld!
Dig vinker den Vise fra Himmelen ned
Til Unglingers Glæde, til Oldingers Fred.

C h o r.

Her spirer og blomstrer Forældrenes Tryd,
 Her Ungdommen ledes til Vidsdom og Dyd.
 Thi hilse vi Unglingens Høitid med Lust
 Og feire hans Hæder med jublende Røst.

Efter Taler.

Nat, Ungling, fro

Dit Foraars blide Dage,

Alt du med Ro

Kan see paa dem tilbage!

Agren, der spirer kient om Vaar,

Blomstrer i grødesuld Sommer;

Prødet med herlia Frugt den staaer,

Signes, naar Høstdagen kommer.

Thi Held enhver,

Hvis Ungdom velbrugt vinder,

Hvis ædle Færd

De Godes Yndest vinder.

Frugter den brave Ungling spaaer,

Mismod og Trængt han ei kiender,

Rolig paa Provens Dag han staaer,

Heldig sin Vane han ender.

Lyd da vor Sang

Til flittig Unglings Hæder!

Tryk er hans Gang

Til Dødens stille Glæder.

Glættigheds Frugt er buld og Rion,
 Unglingens Hjerte den fryder,
 Den giver Manden Værd og Ton,
 Oldingens Fædning den pryder.

Koruden de 3 Disciple, som dimitteredes til Universitetet, forlode tvende andre Skoler for at søge anden Bestemmelse. Tre nye Disciple optoges, af hvilke de tvende vare af den jødiske Religionsbekiendelse. Disciplenes Antal var ved det nye Skoleaars Begyndelse 37.

2. Ved Nykøbing Cathedralskole.

Efterat den offentlige Examen som flere Honoratiorese, og blandt disse begge Ephorerne Hr. Stiftsammand de Cederfeldt, Simonsen og Hr. Biskop Boisen havde beæret med deres Nærværelse, var tilligemed Censuren tilsendebragt, foretoges Translocationen offentlig med sædvanlig Høitidelighed, som begyndte og sluttedes med firestemmige Choralsange under Ansættelse af Sanglareren. Hr. Rector Bloch holdt en Tale, hvori han søgte at indskærpe Disciplene, hvorlunde en vel anvendt Ungdom er Grundvolden til Manddommens Lykke og Hæder. Denne Høitidelighed bivaanedes af en talrig Forsamling af Byens og Omegnens Honoratiorese, blandt hvilke ogsaa

Stiftamtmanden. Den første Examenſdag vare Dimittenderne blevne mundtliggen examinerede, ved hvilken Leilighed Rectoren i en liden Tale tog Afſkeed med diſſe Ynglinge, der ligeledes ved nogle hiertelige Ord af Hs. Hoiery. Hr. Biſkop Boiſen opmuntredes til at blive deres Beſtemmelleſe og Dyden troe. Til denne offentlige Examen var af Hr. Rector Bloch indbudet ved et Program, ſom indeholdt *Criticarum observationum in Characteres Theophrasti specimen.*

IV. Gymnaſtiſk ved de lærde Skoler *).

Ved Nyekjøbing Cathedralskole ere Svømmeebvelſerne blevne fortsatte under Adjunct Nyholm's Veiledning. I Aarene 1811 og 1812 deeltog af 61 Disciple de 45 i diſſe Øvelſer, og 22 af diſſe havde opnaaet en fortrinlig Færdighed. I Aaret 1813 var de Deeltagendes Antal 39, hvoraf 16 viſte udmærket Færdighed; 11 benyttede ikke Anviſningen til denne Legemeøvelſe.

Samme Øvelſer ere i ſidſtafvigte Sommer under Hr. Goos's Veiledning fortsatte med Frederiksborg lærde Skoles Disciple, ſom alle deri toge Deel, og blandt hvilke 41 opnaaede en

*) Iſfr. diſſe Ann. 1812 S 356.

betydelig Grad af Kærdighed. Øvelserne ommundredes ofte saavel ved Hr. Professor Ridder Bendtsens som de øvrige Læreres og andre agtværdige Mænds Nærvarrelse, der med Bifald vare Vidner til Disciplenes gode og heldige Fremgang.

Ogsaa med Aarhus Cathedralskoles Disciple ere Svømmesveller bleve anstillede under specielt Tilsyn af Adjunct E. Tauber, samt med Disciplene i Bordingborg Middelskole under Anførsel af Adjunct Grønlund. Paa sidste Sted har Directionen, efter derom skeet Andragende, tilladt en Haads Anskaffelse paa Skoleklassens Regning for en Sum af 200 Rd. D. C.

V. Zeiligheds Skrifter.

Memorabilia quædam ad res scholasticas, imprimis scholæ Hauniensis, pertinentia, ex tabulario scholæ descripta. Fascic. primus. Programma, quo ad examen publicum in schola metropolitana invitatur M. Nic. Lang Nissen, Rector Scholæ. Haun. 1813. 22 p. 4.

Dea Εἰρημν. Prolusio ad indicendum examen publicum in schola Fridericiburgensi habendum. Scripsit Prof. Benedict. Bendtsen, Rector, Equ. ord. Danneb. Hauniæ 1813. 30. p. 4.

Criticarum in characteres Theophrasti observationum specimen. Progr. quo ad publicum examen in schola Neocopiensi invitat scholæ Rector *H. S. N. J. Eloch*, Equ. ord. Dannebr. Hauniæ 1813. 38 p. 8.

Henrik den fjerdes Plan til evig Fred og Forbund mellem Europas civiliserede Nationer. Et Indbydelsesskrift til den offentlige Examen i Ribe Cathedralsskole i Sept. 1813; af *P. R. Thorup*, Vice-Corrector. Ribe 1813. 22 S. 8.

Noget om Altertablen i Frue Kirke i Odense. Udgivet som Indbydelsesskrift til den offentlige Examen i Odense Cathedralsskole af Adjunct *M. Lertz*. Odense 1813. 20 S. 8.

VI. Skolegodsens Afhændelse.

Af det Aarhus Cathedralsskole tilhørende Jordegods var ved Fæstterens Død en Gaard i Agrie Sogn og Bye paa Mols bleven fæstledig, hvorefter samme ifølge det Kongelige Rescript af 19 Mai 1809 og efter afholdt Taxationsforretning blev d. 12 Febr. d. A. stillet til offentlig Auction. Gaardens Hartkorn udgjør 3 Edr. 1 Skp. og dens Jorder $25\frac{1008}{14000}$ Ed. boniteret Land. Den hidtil svarede aarlige Afgift var 1 Ed. 4 Skp. Rug,

1 Td. 4 Skp. Byg, 2 Skp. Boghvedegrøn og 7 Mk. D. C. i Penge. Ved Auctionen blev budet, foruden den forlangte aarlige Afgift af 3 Tdr. Rug og 3 Td. Byg saalænge Aftægts-Eften lever, men derefter 4 Td. Rug og 4 Td. Byg, at betale efter hvert Aars Capitelstægt inden Februar Maanedes Udgang, en R obesum af 120 Rigsbankdaler Solv. Bærdie. Dette antageligt befundne Bud er af Hs. Majestæt under 29 Jul. d., N. allernaadigst blevet approberet.

Af Raadmand Peder Christensen Garbers Hustru, Johanne Pederedatter Schade, er ved Kundts af 17 Octob. 1731 legeret en Bondegaard i Fæstetofte, Hygum Sogn, af Hartorn 5 Tdr. 7 Skp. 2 Fdk. 1 Alb., hvoraf den aarlige Landgilde, hidtil 20 Skp. Rug, 24 Skp. Byg, 20 Skp. Havre og 1 Rd. 9 s. i Rentepenge, efter Testamentet gik til lige Deling mellem Ribe lærde Skole, Catharine Kirken og Ribe Bys Fattigvæsen. Herligheden af Gaarden tilhørte derimod Fattigvæsenet allene. Da de tvende nuværende Fæstere, hvoraf enhver har det halve Hartorn i Fæste, have ansøgt om Gaardens Overdragelse til Eiendom, og det af dem giorte Bud er fundet antageligt, saa er nu, paa det Kongel. Rentekammers

allerunderdanigst Førefilling, fornævnte Gaard ved allernaadigst Resolution af 4 August d. A. overdraget de toende Kæstere til Eiendom mod en Kjøbesum af 300 Rbdlr. S. B., og en aarlig Afgift af 6 Sfp. Byg af hver Td. boniteret Land, (Gaardens Jorder udgiøre, reducerede til boniteret Land, i alt 26 Tdr. 5999 □ Al.), at betale med Penge efter hvert Aars Capitelstaxt til Fattigvæsenet i Ribe, foruden en Recognition af 10 Rigsbdlr S. B. for hver Td. Hartkorn ved hver Forandring af Arveskatter, hvorimod Cathedralskolen (ligesom Catharine-Kirken) er fra Fattigvæsenet forsikket den samme aarlige Afgift, som den hidtil har haft af bemeldte Gaard, nemlig: i Penge for Landgilde Species 1 Rd. 4 Mk.; i Renter 2 Mk. 3 s; i Korn: Rug $6\frac{2}{3}$ Sfp., Byg 8 Sfp., Havre $6\frac{1}{3}$ Sfp.

Ved allerhøieste Resolution af 18 Dec. d. A. paa Rentekammerets allerunderdanigste Førefilling, efter foregaaende Brevveksling med Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler, har Hs. Maj. tilladt, at en Odense Communitet tilhørende Gaard i Laabye By, Kjølstup Sogn under Odense Amt, maa overdrages den sidste Kæsters Enke for en Kjøbesum af 1000 Rbd. R. B., der strax er-

Iægges, og en paa Eiendommen med første Prioritet høftende aarlig Afgift af 8 Edr. Rug, 8 Edr. Byg og 8 Edr. Havre, hvilken Afgift betales med Penge efter hvert Aars Capitelstart. Bemeldte Gaard staaer for 7 Ed. 6 Skp. Hartkorn, og de tilliggende Jorders Areal udgjør 66 Edr. Land, boniterede til $40\frac{1}{2}$ Ed. I Landgilde svarede hids til 20 Rd. aarlig.

VII. Blandede Efterretninger.

Under 24 April 1812 er fra det Kongl. Danske Cancellie udfærdiget Kongelig Confirmation paa en mellem Odense Communitet og Yderne af 23 Edr. 2 Skp. $2\frac{3}{4}$ Alb. af Ubberrud Sogns Konge-Korn-Eiende med Approbation af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler indgaaet mindelig Forening. Ifølge denne svares af bemeldte Ydere aarlig til Odense Communitet 8 Edr. 4 Skp. $1\frac{1}{2}$ Gdf. Rug, 8 Edr. 6 Skp. $3\frac{1}{2}$ Gdf. Byg, og 7 Edr. 1 Skp. $3\frac{1}{2}$ Gdf. Havre, hvilken Afgift betales med Penge efter Middeltallet af 10 Aars Capitelstarter, og erlægges inden 14 Dage efter at ethvert Aars Capitelstart er sat, hvorhos Yderne selv tilsvare, uden nogen Udgift for Communitetet, alle Skatter og Afgifter af Eienden, som nu ere, eller herefter paabudne vorde.

Angaaende en bestandig Afgift af andre 4 r
 Tdr. 2 Skp., 2 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. af samme Tiende er
 ved Overtiendecommissionens Kiendelse af 18 Au-
 gust s. A. fastsat, at deraf svares til Odense Com-
 munitet aarligen 8 Tdr. 6 Skp. $2\frac{1}{2}$ Fdk. Rug,
 8 Td. 5 Skp. 3 Fdk. Byg og 8 Tdr. 6. Skp.
 1 Fdk. Havre, at betale med Penge i Overeens-
 stemmelse med den Kongel. Indbydelse af 18 Mart.
 1796 §. 1. og Fdn. af 3 Jan. 1810 § 29.

Endnu har Sognet tilbage 145 Td. 7 Skp.
 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. Hartk., hvorom ingen mindelig
 Forening eller Kiendelse har fundet Sted.

Under 26 Febr. 1813 har Hs Majestæt al-
 lernaadigst confirmeret en mellem Reboerne af
 Lem Sogn, Randers Amt, og Forstanderne for
 Randers lærde Skole, som er beneficeret med be-
 meldte Sogns Konge-Korn og Dvægtiende, opret-
 tet bestandig Tiendeforening. Ifølge samme sva-
 re Yderne af hver Td. Hartkorn til Randers lærde
 Skole aarlig 1 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og 4 Skp.
 Havre, og indstaae een for alle og alle for een for
 dens Erlæggelse til bestemt Tid i Penge under
 eet ved tvende dertil udvalgte Mænd, hvert Aar
 8 Dage efter Kyndelmisse, efter den for Aarhus
 Stift for det næstforegaaende Aar satte Capitels-
 taxt, hvorhos samme Ydere uden nogen Afgang i
 den ved Foreningen bestemte Afgift erlægge alle

paa Konge-Korn og Qvægtienden høftende kongelige Skatter, af hvad Navn nævnes kan, dem som allerede ere paabudne eller i Tiden maatte paabødes, og ved Afgiftens Erlæggelse hvert Aar forevises tillige for Skolens Regnskabsfører Amtsstuens Qvittering, at alle de paa Tienden høftende Skatter og Afgifter ere betalte.

Sognets tiendeydende Hartkorn udgjør 104 Tdr. 6 Skp. 1 Fdk. 1½ Alb.

Under samme Datum er allernaadigst stadfæstet en mellem Yderne af Houlberg Sogns Kongetiende under Viborg Amt og Forstanderne Anders lærde Skole, som med bemeldte Tiende er benificeret, under 11 Jun. 1812 indgaaet Forening, ifølge hvilken bemeldte Tiendeydere aarligen betale til fornævnte lærde Skole af hver Td. Hartkorn 1 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og 3 Skp. Havre. Betalingen, for hvis Erlæggelse til bestemt Tid Yderne indestaae een for alle og alle for een, erlægges hvert Aar, 8 Dage efter Kyndelmisse, efter den for Aarhus Stift for det næstforegaaende Aar satte Capitelstort, i samlet Sum ved tvende af Sognemændene, som Yderne dertil vælge.

Desuden svare Yderne alle navnlig Skatter og Udgifter af fornævnte Tiende, dem som allerede

ere eller i Tiden maatte vorde paabudne, uden nogen Afgift i den bestemte Tiendeafgift.

Sognets tiendeydende Hartkorn er 98 Edr, 3 Fdk. 2 Alb.

Under samme Datum er allernaadigst confirmeret en mellem Forstanderne for Randers lærde Skole, efter dertil af Directionen given Bemyndigelse, og Beboerne af Hem Sogn, Randers Amt, indgaaet Tiendeforening. Ifølge samme svare Yderne af Hem Bye til Randers Skole i aarlig Afgift 1 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og $2\frac{1}{2}$ Skp. Havre pr. Ed. Hartkorn; Schrostrup Beboere og Schrostrup Mølle 1 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og 2 Skp. Havre; Nvottrupgaard 1 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og $3\frac{1}{2}$ Skp. Havre. Betalingen erlægges hvert Aar 8 Dage efter Kyndelmisse efter den for Aarhøiis Stift for det næstforegaaende Aar satte Capitelstaxt. Afgiftspengene for hele Sognets Hartkorn samles aarlig af to Mænd, som Tiendeyderne vælge dertil, og betales inden den bestemte Tid i samlet Sum til Skolens Casserer. Alle de paa Kongetienden hæftende Kongel. Skatter, saavel ordinære som extraordinære, af hvad Ravn nævnes kan, hvad enten de allerede ere paabudne eller fremdeles maatte paabydes, erlægge Tiendeyderne uden nogen Afgang i den ved Foreningen bestemte Afgift. Ved Afgiftens Svarelse hvert Aar forevises tillige

Skolens Regnskabsfører Amtsmænds Dwittering, forsaavidt Tiendeyderne ere Selveiere, at alle de paa Tienden høstende Skatter og Afgifter ere betalte.

Sognets tiendeydende Hartkorn er 113 Td. 4 Skp. 2 Fdk. 2 Alb.

Under 10 Jul. 1813 har Direct. paa Odense Communitets Vegne tiltraadt den Kiendelse af vedkommende underordnede Tiendecommission, hvorved 83 Tdr. 6 Skp. 3 Fdk. $\frac{41}{16}$ Alb. af Keskvindinge Sogns Kongekorn, tiende er overdraget Tiendeyderne mod en aarlig Afgift til bemeldte Communitet af 15 Tdr. 7 Skp. $3\frac{1}{2}$ Fdk. Rug, 28 Tdr. 1 Skp. $\frac{13}{16}$ Fdk. Byg og 23 Tdr. 7 Skp. $3\frac{1}{2}$ Fdk. Havre, at betales med Penge efter hvert Aars Capitelstaxt for Gyens Stift, 14 Dage efter at Capitelstaxten er sat, hvilken Afgift, naar Rug og Havre reduceres til Byg, kan anslaaes til at være 6 Skp. $1\frac{1}{2}$ Fdk. Byg. pr. Td. Hartkorn. For det øvrige af Sognets Hartkorn er endnu ingen fast bestandig Afgift bestemt. Sognets fulde Hartkorn udgior 211 Tdr. 5 Skp. 3 Fdk., og den hele Kongetiende blev sidste Gang 1788 bortforpagtet for 121 Rd. aarlig.

Under samme Datum har Directionen paa

Ribe Cathedralsskoles Vegne approberet en ved Tiendecommissionens Begling tilveiebragt mindelig Forening med Yderne af Maaberg Sogns til bemeldte Cathedralsskole henlagte Konge-Korn, og Qvægtiende, ifølge hvilken Forening der af bemeldte Tiende skal til Ribe Skole svares aarlig 14 Tdr. 5 Skp. Rug, 28 Tdr. $5\frac{1}{2}$ Skp. Byg og 62 Tdr. 1 Skp. Havre, at betale med Penge efter hvert Aars Capitelstaxt. Sognets Hartkorn udgjør i alt 123 Tdr. 5 Skp. 3 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb.

Under 20 Jul. 1813 er, efter foregaaende Approbation af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler, mellem Eieren af Gaarden Boer, saakrog i Albech Sogn under Hjørring Amt og Forstanderne for Aalborg Cathedralsskole paa den sidste Vegne indgaaet mindelig Forening om bestandig Afgift af Konge-Korntienden af bemeldte Gaards Hartkorn, 7 Tdr. 3 Fdk. 1 Alb., paa saadant Vilkaar, at af samme Gaard herefter for bestandig svares til Aalborg Cathedralsskole en aarlig Afgift af 1 Td. 4 Skp. Rug, 1 Td. 4 Skp. Byg og 1 Td. 4 Skp. Havre, at betale med Penge efter hvert Aars Capitelstaxt for Aalborg Stift og at erlægge til bemeldte Skoles Cassé hvert Aar inden 14 Dage efter at Capitelstraxten er sat; samt at Boersaakrogs Eiere, nuværende og tilkommende, af samme Tiende svare alle kongelige Skatter og

Contributioner, ordinære og extraordinære, som af Tienden eller Tiendens Hartkorn nu ere eller heresfer maatte blive paabudne, og samme promte erlægge til de bestemte og rette Korfaldstider og paa de befalede Steder, og derfor ved Tiendeafgisternes Betaling forevise Skolens Regnskabsfører vedborlige Qvitteringer. — Denne Foreening er derefter under 26 Nov. 1813 af Hs. Majest. allernaadigst confirmeret.

Ved Overtiendecommissionens Kiendelse af 20 Octb. 1813 er Afgiften af Schoubye Sogns til Odense Cathedralskole henlagte Kongetiende, hvis Hartkorn i alt udgjør 439 Td. 6 Skp. 2 Gdf., fastsat til 77 Tdr. 1 Skp. $1\frac{1}{2}$ Td. Rug, 75 Tdr. 4 Skp. Byg og 75 Td. 2 Skp. 3 Gdf. Havre, som ydes in natura inden hver December Maanedes Udgang.

Ved Kongel. Bevilling af 13 Decemb. 1698 er Darum Kongetiende, som er tillagt Recto, ratet ved Ribe Cathedralskole, for bestandig overdraget General-Major Joh. Schack til Sneumgaard og efterfølgende Eiere af bemeldte Sneumgaard, imod, foruden alle Kongelige Skatter, at svare en aarlig Afgift af 20 Tdr. Rug og 30 Tdr. Byg, at erlægges hvert Aar inden Mortensdag, samt en Indfæstning af 50 Rd., hver Gang Tienden til Indfæstning maatte vorde ledig, dog med Vilkaar,

at, hvis Sneumgaards Fiere skulde blive forsømmelige med samme Afgift i rette Tid at erlægge eller med Kæstens Givelse, naar Tid er, skal Bevillingen dermed være ophævet. Denne Perpetuation blev paa ny confirmeret under 26 Oct. 1700, 22 Jun. 1731, 29 Aug. 1747 og 15 Jul. 1766. Under 28 Mars 1806 blev det nuværende Eier af Sneumgaard, Kammerraad Kampmann, tilladt at overdrage Yderne selv bemeldte Tiende, imod at Skolen blev i Sneumgaards Hovedparcel givet Sikkerhed for den aarlige Afgift af 20 Ldr. Rug og 30 Ld. Byg, samt 50 Rd. Indfæstning, hver Gang Skolen skifter Rector eller Sneumgaard Eier, dog med Forbeholdning af den i den Kongel. Bevilling af 13 Dec. 1698 indførte Clausul. Paa Ansøgning af Sneumgaards nuværende Eier er fornævnte Perpetuation atter under 14 Jul. d. A. allernaadigst stadfæstet, og med de Vilkaar, at, dersom nuværende eller tilkommende Fiere af Sneumgaard skulde blive forsømmelige med at erlægge den aarlige Afgift i rette Tid, skal Bevillingen være ophævet, samt at Indfæstningen erlægges i Rigsbankpenge S. B. efter Fdn. af 5 Jan. 1813, og at, forsaavidt Tienden efter den dertil i Aaret 1806 givne allerhøieste Tilladelse er eller bliver overdraget Yderne af Sneumgaards Eier, Skolen har Sikkerhed for Afgiften og Indfæstningen i Sneumgaards Hovedparcel.

Til Ribe Cathedralsskoles Indtægter høre og
 saa visse Naturalafgifter af Degne-Embederne i de
 nærliggende Sogne, Hvidding, Vester Vedsted og
 Fardrup. Disse Afgifter have deres Oprindelse
 fra den Tid af, Skolen besørgede Degnesforretnin-
 gerne i bemeldte Sogne; efterat hine Sogne havde
 faaet faste Degne, blev det nu disse paalagt at sva-
 re noget aarligt i Korn og Smør til de tre nederste
 Hørere ved Ribe Cathedralsskole, saaledes at ifølge
 Skolens gamle Protocoller

1) Tre dielectiehøreren oppebar af Hvidding Sogns
 Degnestoel

Byg 40 Skiepper
 Smør, nu meer nu mindre, men i det ringeste
 af 4 Rd. Værdie.

2) Andenlectiehøreren af Vester Vedsted Sogns
 Degnestoel

Byg 32 Skiepper
 Smør af c. $3\frac{1}{2}$ Rdls. Værdie, foruden nogle an-
 dre mindre betydelige Artikler.

3) Førstelectiehøreren af Fardrup Sogns Degnestoel:

Byg 36 Skiepper
 Smør bår til Værdie af 3 Rd. 3 Mk.

Med Oppebørselen af disse Indtægter pleiede
 at forholdes saaledes, at enhver af Hørerne accor-
 dere for sin Embedstid med Degnene paa Stedet
 om en vis aarlig Pengebetaling for Kornet, hvil-
 ken sædvanligen var under dets virkelige Værd,

fordi Hørerne ikke uden megen Bidtøstighed selv kunde oppebære denne Indtægt i smaa Portioner hos de enkelte Ydere, og derfor maatte lade Degnene beholde den for den Godtgjørelse, de vilde give; hvad derimod det saa kaldede Smørbor angik, da blev det enten oppebaaret in natura af vedkommende Hørere, eller, hvad i de sidste Decennier for Skolens Reform havde været Tilfældet, overladt til Sognets Præst mod en saadan Godtgjørelse i Penge, hvorom man kunde blive eenig; dog var den Betaling for Smørret, som saaledes ydedes af Præsterne i Vester, Vedsted og Hvidding til vedkommende Hørere, i de sidste 60 Aar bleven den samme uden nogen Forandring; thi i Henseende til Smørboaret af Gardrup Sogns Degne-Embedet er ved Kongl. Resolution af 23 Novbr. 1787 bestemt, at bemeldte Embedet for Fremtiden skal være befriet fra at svare denne Afgift.

Da Ribe Cathedralskole i Aaret 1806 var bleven reformeret, og de de enkelte Underlærere hidtil tillagte Indtægter inddroges i Skolens Cassé, var dette og Tilfældet med bemeldte Afgifter af Degnekaldene i fornævnte tre Sogne. Men da samtlige disse Afgifter i længere eller i kortere Tid havde til de nærmest foregaaende Hørere været overlagte i Penge efter Accordter, som Skolecassen i Henshold til Naturaliernes stegne Priser ikke længere kunde holde sig tient med; saa foranledigede

Directionen igiennem Ephoratet og Skoleforstanderne, at Vedkommende opfordredes til, enten at yde hine Afgifter *in natura*, eller at træffe Accordt med Skolen om en til Naturalbørdien mere svarende Pengeafgift. Den derefter af Yderne fremsatte Paastand, at den Godtgjørelse i Penge, som efter den sidste Accordt havde været svaret til vedkommende Hørere, burde forblive Regel for Fremtiden, foranledigede Undersøgelser, ved hvilke det tilfulde oplystes, at, med Undtagelse af det ved den kongl. Resolution af 23 Novbr. 1787 angaaende Smorbøret af Hårdrup Sogn Bestemte, intet var skeet, som havde eller indskrænkede Skolens Ret til at oppebære sine Indtægter af Hvidding, Bester vedsted og Hårdrup Degnekalde *in natura*, eller efter saadanne Accordter, hvorom paa begge Sider mindelig Forening kunde træffes.

Men da Directionen paa den ene Side ansaae det billigt, at Degnene i bemeldte Sogne, især da deres Indkomster ere ringe, erholdt nogen Godtgjørelse for deres Umage med at indsamle i smaa Portioner de Kornafgifter, de have at yde til Ribe Cathedralsskole, og paa den anden Side fandt det onskeligt, at, til Forebyggelse af nye Tvistigheder i Fremtiden, et fast Regulativ bestemtes, hvorefter disse Indtægter stedse og uforanderlig af Skolen kunde oppebæres, saa lod den ved Skolens Forstandere Degnene i Hvidding, Bester,

vedsted og Kardrup giøre Forslag til en bestandig Fereening, ifølge hvilken den Naturalafgift i Korn, som bemeldte Degne ere pligtige at svare til Ribe Cathedralskole, herefter skulde betales aarligen i Penge efter hvert Aars Capitelstaxt eller Markedspris, og saaledes, at af det aarlige Beløb afdroges $\frac{1}{2}$ til Fordeel for Degnene, i Betragtning af deres Uleilighed med Indsamlingen.

Efterat saadant Tilbud var skeet, erklærede, de sig villige til, efter Afdrag af $\frac{1}{2}$, at erlægge det Korn, som enhver af dem har at yde til Ribe Cathedralskole, saaledes som ovenfor er anført, aarligen i Penge efter hvert Aars Capitelstaxt.

I Henseende til det Smørbør, som Præsterne i Hvidding og Vestervedsted oppebære paa Skolens Vegne, og for hvilket i lang Tid er af bemeldte Præster svaret en Godtgjærelse i Penge, nemlig af Præsten i Hvidding 4 Rd., og af Præsten i Vester. Vedsted 3 Rd. 2 Mk., da vægrede disse sidste sig ved at antage det dem af Skoleforstanderne i Overeensstemmelse med hiint Forslag giorte Tilbud, og vilde alene bequemme sig til, herefter at yde disse Afgifter i St. Holst. Cour. istedet for D. C., i hvilket Vilkaar Directionen med Stiftets Øvrighed troede, at Skolen, for at undgaae ufornoden Bidtøftighed, kunde acquiescere, saa meget mere, som denne Penge-Afgift nu vilde gaae over til Rigsbankpenge.

Efterat denne Sag saaledes var forberedet, indgik Directionen med allerunderdanigst Forestilling til Hs. Majestæt om, at følgende Bestemmelser maatte for Fremtiden gælde som en fast og uforanderlig Kettesnor i Henseende til Erlæggelsen af de Naturalafgifter, som af Hvidding, Vestervedsted og Kardrup Sognes Degne, Embeder ydes til Ribe Cathedral-Skole:

- 1) At den aarlige Afgift af 40 Skpr. Byg, som det paaligger Degne-Embedet i Hvidding at indrede til Ribe Cathedralskole, herefter, fra Aaret 1812 incl. at regne, erlægges, med Afdrag af $\frac{1}{2}$ som Godtgjorelse for Indsamlingen, af Degnen i Hvidding, den som nu er, eller kommandes vorder, i Penge efter hvert Aars Capitelstart, og saasnart den er sat, i det seeneste inden næstpaafølgende Martii Maaned, til bemeldte Cathedralskoles Casserer;
- 2) At den aarlige Afgift af 32 Skp. Byg, som Degnekaldet i Vestervedsted har at svare til Ribe Cathedralskole, ligeledes til samme erlægges, med Afdrag af $\frac{1}{2}$, i Penge, efter hvert Aars Capitelstart;
- 3) At paa lige Maade den aarlige Afgift af 36 Skpr. Byg, som Degne-Embedet i Kardrup har at indrede til Ribe Cathedralskole, beta-

les, med Afdrag af $\frac{1}{4}$, i Penge efter hvert
 Aars Capitelstaxt,
 saa at, hvad Kornafgift bemeldte Degne heres-
 ter aarligen have efter Capitelstaxt at indrede til
 Ribe Cathedralsskole, bliver:

for Degnen i Hvidding	30	Skpr.	Byg
for Degnen i B. Vedsted	24	—	—
for Degnen i Gardrup	27	—	—

- 4) At Refussionen for det Smørbor af Degne-
 kaldene i Hvidding og Vestervedsted, som
 Præsterne sammesteds oppebære, for bestan-
 dig ydes af Sognepræsten i Hvidding med 4
 Rigsbankdal. Solboerdie og af Sognepræsten
 i Vestervedsted med 3 Rd. 2 Mk. Rigspen-
 ge S. B. aarlig, disse Pengeafgifter at indbe-
 tales for hvert Aar til Skolecassen inden
 Aarets Udgang.

Disse Forslagspunkter behagede det derefter
 Hs. Majestæt under 11. Martii d. A. allernaadigst
 at confirmere som Regel i Fremtiden i Henseende
 til Erlaggelsen af de Naturalafgifter, der af
 Hvidding, Vester-Vedsted og Gardrup Sognes
 Degne-Embeder ydes til Ribe Cathedralsskole.

Ved Udgangen af Aaret 1813 var den med
 Ringstæd under 15 Febr. 1811 allernaadigst con-

firmerede Forening forsaavidt fremskredet til Kuldbyrdelse, at Byen ved Fasteledighed havde faaet Raadighed over 554 $\frac{1}{2}$ Td. Land, hvoraf altsaa til det almindelige Skolefond erlægges 1 Td. Byg pr. Td. Land; hvorimod det Areal, som endnu brugtes af gamle Kæstere, udgiorde 564 $\frac{1}{4}$ Td. At iøvrigt en Afgift af 1 Td. Byg pr. Td. Land ei er nogen forholdsmæssigt betydelig Indtægt af Kjøbstædjer i Sielland, kan sluttes deraf, at der af de den nedlagte latinske Skole i Callundborg paa denne Byes Mark tilhørende Jorder erlægges en aarlig Kæsteafgift af over en Tonde Byg pr. Skieppe Land.

Kort efter den ulykkelige Ildbrand, som lagde Sorø Academie i Aske, bleve i Gruset paa det Sted, hvor Professorernes Contor havde været, fundne 7 Medailler af Guld og 3 af Sølv. Disse Medailler vare af dem, som Academiet 1785 lod præge til Belønning for de Studerende, som havde skrevet over et eller andet forelagt Emne. De befandt sig tilligemed endeel Adkomstbreve, Protocoller m. m. i en saa kaldet Hovedcasse med 3 Laase, i hvilken ogsaa laae et Scepter af Sølv fra Christian den fjerdes Tid, og deraf formodentlig det sammensmeltede Sølv

som fandtes i Aften tilligemed Medaillerne. Paa de tvende af disse var Præget aldeles ubeskadiget, kun at de vare blevne sorte af Jlden. Præget er: paa Reversen Academiets Bygning og Stiftelses Datum, og paa Aversen en Laurbærkrands, der omgiver de Ord: Til Glædes Besønning. (Efter en Indberetning fra Hr. Prof. Molbech i Sorøe).

Ved Begyndelsen af Skoleaaret 1813 — 1814, som indtraadde med 1 Oct. 1813, var Discipulenes Antal i de offentlige under Universitets- og Skoledirectionens Bestyrelse staaende lærde Skoler i begge Riger omtrent følgende:

Kiøbenh. Cathedralskole havde Disciple 160 *).	
Købstilde lærde Skole	44
Helsingørsk	34
Frederiksborg	54
Slagelse	15

307

*) Det anmærkes, at i disse Annual. 1812 S. 367 var denne Skoles Freqvenz ved en Trykfeil ansat til 180 istedet for 160, som er det høieste Antal, den kan tage imod, Kiont dette endda er utilstæffeligt til at fyldestgjøre Concurrenternes Ønsker.

	Transp. 307
Bordingborg Middelskole	12
Ronne Middelskole	29
Nykøbing Cathedralsskole	50
Nakskov Middelskole	24
Odense Cathedralsskole	83
Ryborg lærde Skole	30
Ribe Cathedralsskole	38
Elding lærde Skole	30
Fredericia	16
Marhuus Cathedralsskole	54
Randers lærde Skole	50
Horsens	21
Nalsborg Cathedralsskole	46
Viborg	29
Christiania	55
Christiansands	44
Bergens	40
Tronhiems	33
Reisefestad Skole i Island	20

1011

Disciplenes Antal i bemeldte lærde Skoler udgjorde saaledes ved sidste Skoleaars Begyndelse i alt omtrent 1011, hvoraf Skolerne i Danmark havde 819, de i Norge 172, og den islandske 20.

Udenlandſke Univerſiteter og Skoler.

1. England.

Ved de engelliſke Univerſiteter bruges ligesom ved de tydiſke endeel ſaadanne Ord og Talemaader ſom ere det academiske Liv aldeles egne, og uden for denne Kreds ſlet ikke ere bekiendte eller forſtaaes. Over ſlige Studentertalemaader ved Univerſitetet i Cambridge er i Aaret 1805 udkommet et eget Lexicon under Titel: *Gradus ad Cantabrigiam; or a Dictionary of Terms academical and colloquial, or cant, which are used at the University of Cambridge. With a Variety of curious and entertaining Illustrations.* 12mo. pp. 139. Nogle Prover deraf ere følgende:

To cut; at see en gammel Ven i Ansigtet, og lade som man ikke kender ham; dette er en Cut-Direct — at see ethvert andet Sted hen uden paa ham; dette er en Cut-Modest eller en Cut-Indirect —

at glemme Navne med god Maneer, f. Ex. istedet for Tom, Dick, Harry etc. at kalde en gammel Ven "Sir," eller "Master,; dette er en Cut-Courteous —

at dreie om i en Gade, smutte ind i et Huus eller giøre enhver Ting for at undgaae den Uleilighed at møde Nogen; dette er en Cut. Circumbendibus —

To sport; et Ord helliget Folf af Tone. Alt hvad de giøre, er ikke andet end sporting; den eenes sports en splinterny Spadsferestof; den anden sports sin Hat ved het Middag, sports sin Hund, sports en Agrotant, sports en ny Kiole; selv at slaae Vindverne ind om Ratten hos en fredelig Collega, er sporting —

(af Monthly Review 1805. Vol. XLVI p. 20 22g.).

2. F r a n k e r i g.

Ved et keiserligt Decret, dateret Dresden d. 29 Aug. 1813, oprettes for Besermundingernes, Elbmundingernes, Overens, Østens og Lippe De-

partementerne to Academier, af hvilke det første faaer sit Sæde i Bremen, det andet i Münster. Efter samme Decret skal i Münster være et Facultet i den catholske og i Bremen et i den protestantiske Theologie. De under Ravnene Ridderacademie, Johanneum og St. Michelskole bekiendte Stiftelser i Lüneburg foreenes til et Lyceum. Johanneum i Hamborg og Catharinestolen i Lybek organiseres paa Fod af Lycées d'externes. Det saakaldte Gymnasium illustre og den latinske Skole i Lingen foreenes til et Collège. Gymnasiet i Hamborg vedbliver med Titel af Collège.

(af offentl. Blade).

3. Kongeriget Westphalen.

Göttingen.

Hs. Majestæt, var allernaadigste Konge, havde for længe siden bestemt sin Buste for vor ny store Bibliotheksal. Forsærdiget af Hr. Prof. Kuhl i Cassel af Carrarisk Marmor, blev den af ham selv opstillet. Den 26 Jun. forsamlede Professorerne tilligemed Byens civile og militære Auctoriteter sig i den nederste Bibliotheksal. Ved Hs. Majestæts Buste var nedlagt et af Professor Eloqventiæ Hr. Mitscherlich forfattet Digt (Pietas Academiae

Göttingensis in dedicanda *Hieronymi Napoleonis*, Augustissimi Westphaliæ Regis, sacra imagine exhibita). Efterat Prorektor Prof. Himly her havde holdt en kort Tale, begav hele Forsamlingen sig op i det store Auditorium, hvor Prof. Mitscherlich forsøgte i en latinsk Tale at tolke Universitetets Taknemmelighed. Busten er opstillet i den historiske Sal, og foran den udbrede sig de Bøger, som handle om Tydsklands Historie; et lykkeligt Varsel, som p. t. Prorektor ei heller i sin Tale lod uberørt.

(Gött. gel. Anz. 1813 111 St.).

Halle.

Saavel Universitetets physisk, mathematisk Apparat som dets Bibliothek er betydeligen bleven forøget ved Tilsendelser fra Helmstädt.

(af Hall. allg. Lit. Zeit. 1812 No. 281).

Ved et Kongeligt Decret af 16 Jul. 1813 er det herværende Universitet aldeles ophævet.

(af offentlige Blade).

4. P r e u s s e n.

Efter en under 25 Jun. 1812 igiennem Departementet for Cultus og den offentlige Opdra-

gelse i Ministeriet for det Indre udfærdiget! Instruction skal umodne Ynglinges Afgang til Universitetet ligesom hidtil ikke være ubetinget forbudt, men Vedkommendes frie Valg i denne Henseende forblive uindskrænket, ikkun at ved hensigtsmæssige Prøvelser og Vidnesbyrd de Afgaaendes Beskaffenhed bliver Forældre og Formyndere bekendt. Denne Examen kaldes Abiturient-Prøvelse, efter hvis Udfald Individuerne tildeles Dimissions-Testimonier i tre Gradationer, nemlig ubetinget Duelighed, betinget Duelighed og Uduelighed. Directionen paaligger det imidlertid at formane de Umodne til, ikke at overile sig med at gaae til Universitetet.

(af Henrich Schulkalender. Erst. Jahrgang S. 45 ff.)

Til de Berlinske Skoler slutter sig en Anstalt, som i Aaret 1810 dannede sig under daværende Lærer i det Berlinske Gymnasium, F. L. Jahn, og har til Viemed, at udvikle og befordre legemlig Kraft og Smidighed ved gymnastiske Øvelser. Deeltagerens Forsamlingsplads er en rummelig Plads, som nu fører Navn af Turnplatz, og deres Antal beløb sig til 500, fra det 6te Aar af, uden Forskiel paa Stand, i ligedan Beklædning. Enhver betaler aarlig 14 Groschen. Øvelserne foretages tre Gange ugentlig, Onsdag, Lørdag og Søndag, og bestaae i at veltigere, klavre, kaste med Land-

ser, løbe, brydes &c. Midt paa Turnpladsen befinder sig en Løbhytte til der at glemme de afslagne Klæder; ogsaa sees der en Table, hvorpaa Dagens Ordre staaer skrevet.

(Sammenf. S. 26 ff.)

* * *

Dette Hæfte var endnu under Trykken, da det politiske Baand løstes, som i mere end 400 Aar havde foreenet Norges og Danmarks Riger. Som en Følge af denne Begivenhed ophøre med Aaret 1813, og da med nærværende Hæfte, de Efterretninger om Universitetet og de lærde Skoler i Norge, som hidtil af indenlandske officielle Kilder meddeelestes i disse Annaler.

Udgiv. behøver ikke at sige, med hvilke Belejligheder han anmelder denne Forandring. De ere saa tilgivelige som naturlige hos ham, hvis offentlige Stilling giennem en Række af Aar satte ham i det noieste Forhold til saa mange ædle Mænd og saa mange brave Unglinge i og fra Norge. Mindet om hine og disse *) vil aldrig ud-

*) Blandt de mange agtværdige og haabefulde unge norske Studerende, som Udg. i sin academiske Stilling har haft Leilighed til at lære nærmere at kende, skulle Navnene: Angel, Arens, Arup, Aicheboug, Bader, Bjørnestad, Cappelen, Cornish, Hansen, Hantken, Holst, Jessen, Kjesler, Lassen, Matthiesen, Mossfeld, Møller, Nilson, Olsen, Ottesen, Petersen, Rasch, Riis, Roe, Røder, Schyog, Sievers, Simonsen, Stenersen, Sørensen, Tandberg, Thesen, Wahl o. a. stedse være ham i kjær Erindring.

flettes af hans Hierte, og maaſkee tør han ſelv haabe,
 at hans Medvirkning, efter Evne og Omſtandigheder,
 til at fremme det lærde Underviſningsvæſens Liv i
 Norge, og hans lige Beſtræbſeſe for i ſin Egenſkab ſom
 academiſk Lærer at være de unge norſke Studerende,
 der vandt hans Agteſe og Kiærlighed, til ſaa megen
 Gavn og Tienefte, ſom han formaaede, vil med Vel-
 villie blive erindret. Det Gavn for Norges offentlige
 Underviſningsvæſen og for dets ſtuderende Ungdom,
 hvortil Udg. nu ei længere har nogen Feilighed til at
 medvirke, ſkal altid være Gienſtand for hans oprigtigſte
 Ønſker, og enhver Efterretning om de diſſatende Anſtal-
 ters heldige Fremme ſtedſe møde hans levende Deeltagelſe.

